

**İLKÖĞRETİM İKİNCİ KADEME ÖĞRENCİLERİNİN
OKUL GÜVENLİĞİNE İLİŞKİN ALGILARI**

Niyazi ÖZER

**İnönü Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü**

**Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav
Yönergesi'nin**

**Eğitim Bilimleri
Anabilim Dalı İçin Öngördüğü
BİLİM UZMANLIĞI TEZİ
olarak hazırlanmıştır.**

**MALATYA
Temmuz, 2006**

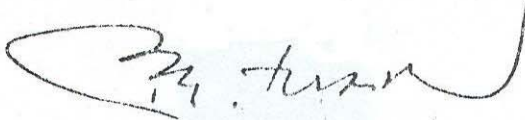
ANNOUNCE

re

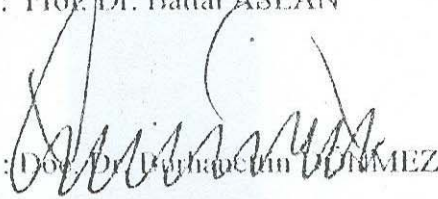
BABACHA

İnönü Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğüne

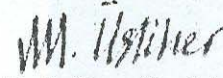
Bu çalışma, jürimiz tarafından Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı (Eğitim Yönetimi ve Denetimi Bilim Dalı)'nda BİLİM UZMANLIĞI TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Başkan : Prof. Dr. Battal ASLAN

Üye : Doç. Dr. Vehapettin ÇİMEN

Üye : Yrd. Doç. Dr. Mehmet ÜSTÜNER

ONAY

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

14.11.2006

Enstitü Müdürü

Prof. Dr. S. Kemal KARTAL

ÖNSÖZ

Eğitim-öğretim faaliyetlerinin etkililiğinin ve verimliliğinin arttırılabilmesi için gerekli koşullardan biri, öğrencilerin ve okul personelinin kendilerini güvende hissettikleri bir okul ortamıdır. Ancak yapılan araştırmalar ve medyaya yansıyan haberler, dünyanın pek çok ülkesinde olduğu gibi ülkemizdeki okullarda da şiddet, saldırganlık, zorbalık, vandalizm, hırsızlık, alkol-uyuşturucu madde kullanımı ve cinsel taciz gibi güvenlik sorunlarının sıklıkla yaşandığını göstermektedir.

Bu araştırmanın sonuçlarının ülkemizde yaşanan okul güvenliği sorunlarının ve bu sorunların kaynağının belirlenmesi ve çözümlenmesine sınırlı da olsa katkı sağlayacağı umulmaktadır.

Araştırmada eğitim sistemimiz açısından sorun oluşturan okul güvenliği konusu ilköğretim ikinci kademe öğrencilerinin algılarına dayalı olarak incelenmiştir.

Bu çalışmanın yürütülmesi ve araştırma raporunun hazırlanmasında pek çok kişinin emeği geçmiştir. Emeği geçenleri anmak bana mutluluk verecektir.

Kaynaklara ulaşılıp, verilerin toplanması, araştırmanın gerçekleşmesine kadar geçen her aşamada emeği geçen arkadaşlarıma, desteklerinden ötürü teşekkür ederim.

Ölçme aracının geliştirilmesi sürecinde ve kaynaklara ulaşmam konusunda değişik görüşleri ve özgün fikirleri ile katkıda bulunan Prof. Dr. Battal ASLAN'a, Yrd. Doç. Dr. Mehmet ÜSTÜNER'e, Yrd. Doç. Dr. Hasan DEMİRTAŞ'a, Yrd. Doç. Dr. İkrım ÇINAR'a, Doç. Dr. Alim Kaya'ya ve Arş. Grv. Melike CÖMERT'e teşekkür ederim.

Okulların sosyo ekonomik düzeylerinin belirlenmesinde yaptıkları yardımlardan dolayı başta A. Vahap Kaya olmak Malatya İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nde çalışan tüm ilköğretim müfettişlerine teşekkür ederim.

Anketin uygulanmasında ve toplanmasında göstermiş oldukları ilgi ve yardımlardan ötürü okul yöneticilerine ve rehber öğretmenlerine teşekkür ederim. Ayrıca araştırmaya içtenlikle katıldıklarını düşündüğün ilköğretim öğrencilerine teşekkür ederim.

Araştırmanın her aşamasında teşvik edici görüşlerini, yakın ve içten ilgisini, bilgi, görüş ve eleştirilerini esirgemeyen danışman hocam Doç. Dr. Burhanettin DÖNMEZ'e teşekkür ederim.

Malatya-2006

Niyazi ÖZER

ÖZET

Bu araştırmanın amacı, ilköğretim ikinci kademe öğrencilerinin okul güvenliğine ilişkin algılarını belirlemektir. Araştırmanın alt amaçları ise öğrenci algılarının okul türü, cinsiyet, sınıf düzeyi, okul büyüklüğü ve sosyo-ekonomik düzeye (SED) göre farklılaşıp farklılaşmadığının belirlenmesidir. Bu amaçla Malatya il merkezinde bulunan 45 ilköğretim okulunda (42 resmi, 3 özel) eğitim görmekte olan 2.511 öğrenciye anket uygulanmıştır.

Araştırmanın analiz aşamasında öncelikli olarak, varyansların homojen olarak dağılıp dağılmadığının belirlenebilmesi için Levene'nin Varyansların Homojenliği Testi uygulanmıştır. Varyansların homojen olması durumunda deneklerin anket maddelerine verdikleri yanıtlar arasında okul türü ve cinsiyet değişkenleri açısından anlamlı bir fark olup olmadığını test etmek için t-testi kullanılmıştır. Varyansların homojen olmadığı durumlarda ise t-testi yerine Mann Whitney-U Testi yapılmıştır. Benzer biçimde varyansların homojen olması durumunda deneklerin anket maddelerine verdikleri yanıtlar arasında sınıf düzeyi, okul büyüklüğü ve SED değişkenleri açısından anlamlı bir fark olup olmadığını test etmek için tek yönlü varyans analizi uygulanmıştır. Varyansların homojen olmadığı durumlarda ise varyans analizi yerine Kruskal Wallis-H Testi yapılmıştır.

İlköğretim ikinci kademe öğrencilerinin, okul güvenliğine ilişkin algılarını belirlemeyi amaçlayan bu araştırma sonucunda ulaşılan bazı sonuçlar şöyle özetlenebilir:

- Resmi ilköğretim okulu öğrencileri özel ilköğretim okulu öğrencilerine oranla; (1) okula ustura, bıçak, jilet gibi aletler getirildiği, (2) okulda bazen değerli eşya ya da para çalındığı, (3) bazı öğrencilerin okul eşya ve demirbaşlarına zarar verdiği, (4) okulda yaşça büyük ya da fiziksel olarak güçlü bazı öğrencilerin, diğer öğrencilere sözlü veya fiziksel saldırıda (örn. hakaret, küfür, dövme) buldukları görüşlerine daha fazla katılmaktadır.

- Erkek öğrenciler kız öğrencilere oranla; (1) okula ustura, bıçak, jilet gibi aletler getirildiği, (2) okul binası içinde ve bahçesinde öğretmenlerin ve yöneticilerin hiç denetlemedikleri yerler olduğu, (3) bazı öğrencilerin okula cinsel içerikli dergi, gazete ve CD getirdikleri görüşlerine daha fazla katılmaktadır.
- 6. sınıf öğrencileri 7 ve 8. sınıf öğrencilerine oranla, 7. sınıf öğrencileri 8. sınıf öğrencilerine oranla; (1) okulda değerli eşya ya da para çalındığı, (2) başka öğrencilerden korkup okula gelinmediği görüşlerine daha fazla katılmaktadır. 8. sınıf öğrencileri ise 6. sınıf öğrencilerine oranla, öğrencilere cinsel tacizde (sarkıntılık, sözlü taciz, elle taciz vb.) bulunan bazı öğrencilerin olduğu görüşüne daha fazla katılmaktadırlar.
- Öğrenci sayısı 1500 ve daha fazla olan okullardaki öğrenciler, öğrenci sayısı 0–500, 501–1000 ve 1001–1500 olan okullardaki öğrencilere oranla, (1) okula ustura, bıçak, jilet gibi aletler getirildiği, (2) okul bina ve demirbaşlarına zarar verildiği, (3) okulda yaşça büyük ya da fiziksel olarak güçlü bazı öğrencilerin, diğer öğrencilere sözlü veya fiziksel saldırıda (örn. hakaret, küfür, dövme) bulunduğu görüşlerine daha fazla katılmaktadır.
- Alt SED’deki öğrenciler orta ve üst SED’deki öğrencilere oranla; (1) okulda değerli eşya ya da para çalındığı, (2) bazı öğrencilerin diğer öğrencileri tehdit ettiği, (3) okulda yaşça büyük ya da fiziksel olarak güçlü bazı öğrencilerin, diğer öğrencilere sözlü veya fiziksel saldırıda (örn. hakaret, küfür, dövme) bulunduğu görüşlerine daha fazla katılmaktadırlar.

SUMMARY

The purpose of this study is to investigate the 6th, 7th, and 8th graders' perceptions related to school safety. The secondary purpose is to investigate whether there are any differences in perceptions of students in terms of school type, gender, grade level, school size, and socio-economic status (SES). For these purposes, a self-administrated questionnaire was conducted to 2.511 students from 45 elementary schools (42 public and 3 private schools) in the city center of the province of Malatya.

At the analysis stage of the research, firstly a Levene's Test for Homogeneity was conducted to determine if the variances differ as homogenous. For the cases where variances are homogenous, Independent T-Test is used to analyze the data in terms of school type and gender. For other cases where the variances are not homogenous Mann Whitney-U Test is used to analyze the data in terms of school type and gender. Likewise, for the cases where variances are homogenous, One Way-ANOVA Test is used to analyze the data in terms of grade levels, school size, and SES. For the cases where the variances are not homogenous Kruskal Wallis-H Test is used to analyze the data in terms of grade levels, school size, and SES.

Following are some of the key results of this study which intends to determine perceptions of students about school safety:

- Public school students are more likely than those in private schools to report that; (1) they know some students who bring an instrument like razor, knife or razor blade to school (2) they know a valuable property or money stolen at school, (3) they know some students who intentionally destroy or damage school properties (4) they know some students who are verbally or physically assaulted (e.g. insult, abuse, beating) by some elder or bodily stronger students.

- Male students are more likely than female students to report that; (1) they know some students who bring an instrument like razor, knife or razor blade to school, (2) they know some places in schoolyard or on playground never monitored by administrators and teachers (3) they know some students who bring some magazines, newspapers, and CD's with sexual content to school.
- 6th graders are more likely than 7th and 8th graders to report that; (1) they know a valuable property or money is stolen at school, (2) they know some students skipping school because they are afraid of some other students. And also 8th graders are more likely than 6th graders to report some students who make sexual harassment (e.g., molestation, verbal harassment, touching).
- Students from schools with an enrollment of more than 1.500 are more likely than students from schools with enrollment between 0–500, 501–1.000, and 1.001–1.500 to report that; (1) they know some students who bring an instrument like razor, knife or razor blade to school, (2) they know some students who intentionally destroy or damage school properties, (3) they know some students who are verbally or physically assaulted (e.g. insult, abuse, beating) by some elder or bodily stronger students.
- Students with lower SES are more likely than students with medium and higher SES to report that; (1) they know a valuable property or money stolen at school, (2) they know some students who threaten others, (3) they know some students who are verbally or physically assaulted (e.g. insult, abuse, beating) by some elder or bodily stronger students.

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
İTHAF	I
ONAY	II
ÖNSÖZ	III
ÖZET	V
SUMMARY	VII
İÇİNDEKİLER	IX
TABLolar	XII
ŞEKİLLER	XV
GRAFİKLER	XVI

BÖLÜM

I GİRİŞ

1 Problem Durumu	1
1.1 Okul Güvenliği ve Güvenli Okul	6
1.2 Okul Güvenliğine İlişkin Sorunlar	8
1.2.1 Zorbalık	9
1.2.2 Hırsızlık	12
1.2.3 Vandalizm	13
1.2.4 Alkol ve Uyuşturucu Madde Kullanımı	15
1.2.5 Çete Faaliyetleri	16
1.2.6 Okula Silah, Bıçak, Jilet Gibi Aletler Getirilmesi	16
1.2.7 Kriz Durumları	17
1.3 Okul Güvenliği ile İlgili Etkenler	19
1.3.1 Okul Dışı Etkenler	20
1.3.1.1 Bireyden/Akran Grubundan Kaynaklanan Etkenler	20

BÖLÜM	Sayfa
I GİRİŞ	
1.3.1.2 Ailesel Etkenler	21
1.3.1.3 Toplumsal Etkenler	23
1.3.2 Okul İçi Etkenler	24
1.3.2.1 Fiziksel Etkenler	25
1.3.2.2 Psikolojik Etkenler (Okul İklimi)	27
1.3.2.3 Sosyal Etkenler (Okul Kültürü)	29
1.4 Okul Güvenliğinin Ölçülmesine İlişkin Yaklaşımlar.....	31
1.5 Okul Güvenliği Sorununun Çözümüne İlişkin Yaklaşımlar ve Okul Güvenlik Planı	33
1.5.1 Polis Modeli.....	34
1.5.2 Okul İklimi-Kültürü Yaklaşımı	35
1.5.3 Okul Güvenlik Planı	36
2. Problem Cümlesi	39
3. Alt problemler	39
4. Sayıtlılar	40
5. Sınırlılıklar	40
6. Tanımlar	41
7. Kısaltmalar	41
II KURUMSAL YAYINLAR VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR	
2.1 Yurtiçinde Yapılmış Araştırmalar.....	42
2.2 Yurtdışında Yapılmış Araştırmalar.....	53
III YÖNTEM	
3.1 Araştırmanın Modeli	76
3.2 Evren	77

BÖLÜM	Sayfa
III YÖNTEM	
3.3 Örneklem	78
3.4. Veri Toplama Aracı	83
3.5 Verilerin Çözümlemesi	86
IV BULGULAR VE YORUM	
4. Bulgular ve Yorum	88
V SONUÇ VE ÖNERİLER	
5.1 Sonuçlar	166
5.1.1 Okul Türü Değişkenine İlişkin Sonuçlar	166
5.1.2 Cinsiyet Değişkenine İlişkin Sonuçlar	168
5.1.3 Sınıf Düzeyi Değişkenine İlişkin Sonuçlar	170
5.1.4 Okul Büyüklüğü Değişkenine İlişkin Sonuçlar	173
5.1.5 SED Değişkenine İlişkin Sonuçlar	174
5.2 Öneriler	169
5.2.1 Uygulamacılar İçin Öneriler	169
5.2.2 Araştırmacılar İçin Öneriler	177
KAYNAKÇA	180
EKLER	193
EK-1	194
EK-2	197
EK-3	198
EK-4	201

TABLÖLAR

No		Sayfa
1.	Cohen'in Vandalizm Sınıflandırması	14
2.	Deneklerin Katılma Derecelerine Göre Belirlenen Düzeyler	86
3.	Okul Giriş Çıkışlarında, Merdivenlerde Sıkışıklık Yaşanmasına İlişkin Öğrenci Algılarının Analiz Sonuçları	89
4.	Okula Ustura, Bıçak, Jilet Gibi Aletler Getirilmesine İlişkin Öğrenci Algılarının Analiz Sonuçları	91
5.	Değerli Eşya ya da Para Çalınmasına İlişkin Öğrenci Algılarının Analiz Sonuçları	94
6.	Başka Öğrencilerden Korkup Okula Gelinmemesine İlişkin Öğrenci Algılarının Analiz Sonuçları	96
7.	Okulda Sürekli Kavga Eden veya Kavga Çıkaran Öğrencilerin Varlığına İlişkin Öğrenci Algılarının Analiz Sonuçları	98
8.	Bazı Öğrencilerin Diğer Öğrencileri Tehdit Etmelerine İlişkin Öğrenci Algılarının Analiz Sonuçları	101
9.	Okul Bina ve Demirbaşlarına Zarar Verilmesine İlişkin Öğrenci Algılarının Analiz Sonuçları	103
10.	Öğrencilerin Kendilerini Derslerden Önce Ve Teneffüslerde Okul Bahçesinde Güvende Hissetmelerine İlişkin Algılarının Analiz Sonuçları	105
11.	Okul Kantininde Satılan Yiyeceklerin Sağlık Koşulları Açısından Güvenilir Olmasına İlişkin Öğrenci Algılarının Analiz Sonuçları	108
12.	Okul Binası İçinde ve Bahçesinde Öğretmenlerin ve Yöneticilerin Hiç Denetlemedikleri Yerlerin Varlığına İlişkin Öğrenci Algılarının Analiz Sonuçları	110
13.	Okula Silah Getirilmesine İlişkin Öğrenci Algılarının Analiz Sonuçları	112
14.	Okulda Değerli Eşya ya da Paranın Zorla Alınmasına İlişkin Öğrenci Algılarının Analiz Sonuçları	114

No		Sayfa
15.	Okula Gelirken ya da Okuldan Dönerken Para ya da Eşyalarını Zorla Alınmasına İlişkin Öğrencilerin Algılarının Analiz Sonuçları	117
16.	Öğrencilerin Bazı Öğretmenlerin Derslerinde Kendilerini Tedirgin Hissetmelerine İlişkin Algılarının Analiz Sonuçları	119
17.	Bazı Öğrencilerin Okula Alkollü Gelmesine İlişkin Öğrenci Algılarının Analiz Sonuçları	121
18.	Öğrenci ve Okul Personelinin Güvenliği Açısından Tehlikeli Olabilecek Kişilerin Okul Bahçesine Girebilmesine İlişkin Öğrenci Algılarının Analiz Sonuçları	123
19.	Öğretmenlerin Bazı Öğrenciler Tarafından Tehdit Edilmesine İlişkin Öğrenci Algılarının Analiz Sonuçları	125
20.	Bazı Okul Personelinin Öğrencilere Cinsel Tacizde Bulunmasına İlişkin Öğrenci Algılarının Analiz Sonuçları	128
21.	Öğrencilerin Bazı Öğretmenler Tarafından Tehdit Edilmesine İlişkin Öğrenci Algılarının Analiz Sonuçları	130
22.	Okuldayken Deprem Olması Halinde Okul Binasının Hasar Görmesine İlişkin Öğrenci Algılarının Analiz Sonuçları	132
23.	Öğrencilerin Okul İçerisinde ve Çevresinde Sigara İçilmesine İlişkin Algılarının Analiz Sonuçları	134
24.	Öğrencilerin Okula Gelirken ya da Okuldan Dönerken Trafik Kazası Geçirmekten Korkmalarına İlişkin Algılarının Analiz Sonuçları	135
25.	Uyuşturucu ve Uçucu Madde Kullanan Öğrencilerin Varlığına İlişkin Algılarının Analiz Sonuçları	138
26.	Okula Gelirken ya da Okuldan Dönerken Birilerinin Sarkıntılık Yapmasına ve Taciz Etmesine İlişkin Öğrenci Algılarının Analiz Sonuçları	140
27.	Yaşça Büyük ya da Fiziksel Olarak Güçlü öğrencilerin Sözlü veya Fiziksel Saldırıda Bulunmalarına İlişkin Öğrenci Algılarının Analiz Sonuçları	143
28.	Okulda Öğrencilerin Çekindikleri Çete Gruplarının Varlığına İlişkin Algılarının Analiz Sonuçları	145

No		Sayfa
29.	Hava Karardığında, Okuldayken ve Okuldan Dönerken Öğrencilerin Kendilerini Tedirgin Hissetmelerine İlişkin Algılarının Analiz Sonuçları	147
30.	Öğrenciler Tarafından Dışlanan, İçine Kapanık Öğrencilerin Varlığına İlişkin Öğrenci Algılarının Analiz Sonuçları	149
31.	Öğretmenlerin Cinsiyet, Irk, Mezhep vb. Nedenlerden Dolayı Öğrenciler Arasında Ayrım Yapmalarına İlişkin Öğrenci Algılarının Analiz Sonuçları	151
32.	Öğrencilere Aşağılayıcı ve Alaycı İsimler Takılmasına İlişkin Öğrenci Algılarının Analiz Sonuçları	153
33.	Okulun ve Eşyalarının Bakımsız Olması Nedeniyle Yaralanmaya Neden Olan Kazalar Yaşanmasına İlişkin Öğrenci Algılarının Analiz Sonuçları	155
34.	Okula Cinsel İçerikli Dergi, Gazete ve CD Getirilmesine İlişkin Öğrenci Algılarının Analiz Sonuçları	157
35.	Velilerin Öğretmen ya da Yöneticilerle Kavga Etmelerine İlişkin Öğrenci Algılarının Analiz Sonuçları	159
36.	Okulda Öğrencilere Cinsel Tacizde Bulunan Öğrencilerin Varlığına İlişkin Öğrenci Algılarının Analiz Sonuçları	161
37.	Öğrenci ve Okul Personelinin Güvenliği Açısından Tehlikeli Olabilecek Kişilerin Okul Binasına Girebilmesine İlişkin Öğrenci Algılarının Analiz Sonuçları	164

ŞEKİLLER

No		Sayfa
1.	Öğrenci Güvenliği İçin Bir Model	31
2.	Okul Güvenliğinin Planlanmasında Stratejik Süreç	37

GRAFİKLER

No		Sayfa
1.	Evren ve Örneklemdeki Öğrencilerin Okul Türüne Göre Dağılımı	79
2.	Evren ve Örneklemdeki Öğrencilerin Cinsiyete Göre Dağılımı	80
3.	Evren ve Örneklemdeki Öğrencilerin Sınıf Düzeyine Göre Dağılımı	81
4.	Evren ve Örneklemdeki Öğrencilerin Okul Büyüklüğüne Göre Dağılımı	82
5.	Evren ve Örneklemdeki Öğrencilerin Sosyo Ekonomik Düzeye Göre Dağılımı	83

BÖLÜM I

GİRİŞ

Bu bölümde, problem durumu ve araştırma konusu hakkında bilgi verilmekte, problem cümlesi, alt problemler açıklanmakta, sayıtlılar, sınırlılıklar, tanımlar ve kısaltmalar verilmektedir.

1. Problem Durumu

Eğitim insanlık tarihi kadar eski bir olgudur. Ancak zaman içerisinde yaşanan siyasal, ekonomik, kültürel, teknolojik vb. değişimlerin ve gelişmelerin doğal bir sonucu olarak eğitimin içeriği ve niteliği, eğitimin verildiği yerler ve eğitimi veren kişiler de değişime uğramaktadır.

Örneğin fiziki çevre koşullarına dayanıklılık, cengâverlik, avcılık, ok atma, ata binme gibi becerileri içeren eğitim ve bu eğitimin verildiği aile, klan, kabile ya da aşiret gibi kurumlarla, dinsel ve siyasal nitelikli önderler (Tezcan, 1997: 5) uygarlıkta ve teknolojiye meydana gelen gelişmeler sonucunda yeni formlara bürünmüşlerdir.

Değerler ve teknolojiye değişimler sonucunda toplumsal ihtiyaçlar çeşitlenmiştir. Çeşitlenen bu ihtiyaçların karşılanabilmesi için yeni kurumlar oluşturulmuştur. Oluşturulan bu kurumlar yeni meslek alanlarını da beraberinde getirmiştir. Bu meslek alanları bazı bilgi ve becerileri gerektirdiğinden, meslekle ilgili bilgi ve becerilerin verilmesi için uzman bireylere ihtiyaç duyulmuştur (Fidan ve Erden, 1994: 15).

Ancak aile, sokak veya işyeri, uygarlıkla paralel olarak hızla gelişen ve çeşitlenen teknolojilerin aktarılmasını sağlamada yetersiz kalmaktadır. Bunun yanı sıra vatandaşlık görevinin gerektirdiği bilgi, beceri ve değerlerin herkese aynı şekilde verilmesi herkesin ortak bir eğitim sürecinden geçirilmesini zorunlu kılmaktadır. Bu durumlar eğitimin “okul” olarak kurumlaşmasını ortaya çıkarmıştır (Fidan ve Erden, 1994: 15).

Eğitimin kurumsallaşması için kurulan okullar; E. Durkheim’e göre sosyal kişiliğin kazandırıldığı yerlerdir. Ona göre birey, okulda toplumun beklentilerine göre yetiştirilmekte, yani sosyalleşmektedir (Şişman, 2004: 119). Biehler’a göre ise okul; önceden belirlenmiş eğitim politikalarına uygun olarak, eğitmek istediği bireylere, yeni davranışlar kazandıracak, istenmeyen davranışları azaltacak ya da kaldıracak yaşantılar hazırlayıp sunan toplumsal kurumlardır (Nural, 2002: 294).

Bütün kurumlar gibi okullarından da varlık nedeni amaçlarıdır. Okulun öncelikleri ve önemi farklı olmak üzere çeşitli amaçları vardır (Dönmez, 2004a: 95). Ancak okulun doğası gereği bu amaçlar açık ve kesin değildir, sık sık değişme ve çatışma eğilimi göstermektedirler (Aydın, 2000: 173). Yinede okulun amaçları (a) örgütsel amaçlar, (b) yönetsel amaçlar ve (c) eğitimsel amaçlar olmak üzere sınıflandırılabilir (Dönmez, 2004a). Okulun örgütsel amacı varlığını sürdürmektir. Okulun yönetsel amacı, hizmeti daha geniş bir kesime yaymak ve daha nitelikli bir eğitim hizmeti sunmaktır. Okulun eğitsel amacı ise eğitilen kişide değiştirilmesi gereken davranışları değiştirmektir (Dönmez, 2004a: 95).

Okullar eğitim sistemi açısından merkezi bir role sahiptirler. Çünkü okullar eğitim sistemlerinin üretim merkezleridir. Bu nedenle bir eğitim sisteminin amacına ulaşabilmesi, o eğitim sistemi içerisinde yer alan okulların amacına ulaşmasına bağlıdır. Bu açıdan bakıldığında, okullarda önceden belirlenen davranışları kazandıracak nitelikte düzenli bir ortam sunmak önemli bir konudur.

Çünkü davranış değişikliği için gerekli koşullardan biri ortamdır. Uygun davranışlar ancak uygun ortamlarda kazandırılabilir (Dönmez, 2004b). Bu nedenle

planlı eğitimde eğitilenin etkileneceği ortam rasgele bir araya gelmiş varlık, olay ve düşüncelerden oluşmaz (Başaran, 1999). Öğrenci davranışlarını olumsuz yönde etkileyebilecek kumar, alkol, küfür gibi öğrenci için istenmeyen yaşam öğeleri okuldan içeri alınmaz, okulda hoş görülmez (Başar, 2001: 2).

Bu amaçla bu tür öğelerin görülebileceği yerler olan; hapisane, meyhane, kahvehane, elektronik oyun merkezleri gibi umuma açık yerlerin, okul bina ve tesislerinden en az 200 metre uzaklıkta bulunması 222 Sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanunu (MEB, 1961) ile zorunlu hale getirilmiştir.

Ancak yinede insan ihtiyaçlarının çeşitlenmesi, bilgi birikimindeki artış, teknolojideki gelişmeler, nüfus artışı, toplumların giderek karmaşıklaşması (Dönmez & Güven, 2001), toplumsal bağların zayıflaması, aile yapısındaki bozulmalar, hızlı kentleşme, işsizlik ve nüfus hareketliliği gibi etkenler sonucu günümüz toplumlarında şiddet, saldırganlık, cinsel taciz, çete faaliyetleri, hırsızlık, sigara, alkol ve uyuşturucu madde bağımlılıkları gibi sorunlar sıklıkla görülmektedir. Toplumda yaşanan bu sorunlar çeşitli yollarla okula taşınabilmekte, eğitim-öğretim faaliyetlerinin yürütülmesini olumsuz olarak etkileyebilmektedir.

Öğrencilerin ve okul personelinin bakış açısı ile okullarda yaşanan suç ve şiddet olaylarını ortaya koyan bazı araştırma sonuçları bu durumu doğrulamaktadır. Örneğin, Güven ve Dönmez (2002) tarafından yapılan bir araştırmada, öğrencilerin %54,9'u, okulda kanunen yasaklanmış suç aleti bulunduran öğrenciler olduğunu belirtmişlerdir. Ayrıca öğrencilerin %25'i istediklerinde ateşli silah bulabileceklerini belirtmişlerdir. Türkmen (2004) tarafından yapılan bir araştırmada ise öğrenciler, özellikle fiziksel yönden güvensizlik, kavgaya karışma, silah getirildiğine şahitlik etme, hırsızlığa uğrama ve okula zarar verildiğine şahit olma konularında şiddetle birinci dereceden yüz yüze oldukları ve bu sorunları öğretmene iletme konusunda sorun yaşadıkları yönünde görüş belirtmişlerdir. DeVeo vd. (2003) tarafından hazırlanan "Okul Suç ve Güvenlik Göstergeleri: 2003" konulu raporda, ABD'de 1997–2001 yılları arasında öğretmenlerin ortalama olarak 1.3 milyon suç veya şiddet olayına maruz kaldıkları belirlenmiştir. ABD'nin California eyaletinde, 1.802 öğrenci üzerinde

yapılan bir diğ er araştırmaya göre; öğrencilerin yaklaşık olarak %50'si okulda silah getirildiğini gördüklerini, %13,9'u ise okula silah götürdüklerini belirtmişlerdir (Chao vd., 1997). Japonya'da yapılan bir araştırmada ilkokullarının %2'sinde, ortaokulların %30'unda ve liselerin %37'sinde öğrencilere, okul personeline ya da okul eşyalarına karşı şiddet uygulandığı rapor edilmiştir (Shaw, 2001). ABD'de halkın devlet okullarına ilişkin tutumlarını ölçmeyi amaçlayan, 18 yaşın üzerinde 1.151 kişi ile yapılan araştırmada (Rose & Gallup, 1998) açık uçlu olarak sorulan "Bu toplumda, devlet okullarında ilgilenilmesi gereken en önemli problemin ne olduğunu düşünüyorsunuz?" sorusuna katılımcıların %15'i kavga/şiddet/çeteler, %14' disiplin eksikliği, %10'u uyuşturucu madde kullanımı cevabını vermişleridir. Akiba vd. (2002) tarafından yapılan bir araştırmada gelişmiş ve gelişmekte olan 37 ülkenin çoğunda her 10 öğretmenden 4' okulda yaşanan şiddet olaylarının ve bozulmanın öğretme kapasitelerini sınırlandırdığını belirtmişlerdir. Yukarıda değinilen araştırmalar, dünyanın pek çok ülkesinde okul güvenliğine yönelik sorunların yaşandığını göstermektedir.

Ulusal medyada yer alan, okulda bir öğrencinin ya da öğretmenin öldürülmesinden, okul içinde hesaplaşan servis sürücülerinin kan glne çevirdiği okullara kadar birçok olay hemen herkesin aklına gelebilmektedir (Dönmez ve Güven, 2001). Bu durum ülkemizde de okul güvenliğine ilişkin sorunların giderek yoğunluk kazandığını göstermektedir (Dönmez ve Güven, 2001). Giderek artan bu tür sorunlar karşısında, okullarda ve çevresinde çocuğa yönelik şiddet konusunda Türkiye'de bir kamuoyu tartişmasını başlatmak ve bunun sonucunda oluşturulacak temel ilkeleri esas alarak okullarda şiddete karşı bir eylem planı geliştirmek amaçıyla Türkiye'de ilk defa, Milli Eğitim Bakanlığı ve UNICEF işbirliği ile 28-31 Mart 2006 tarihleri arasında "*I. şiddet ve Okul: Okul ve çevresinde ocuğa Yönelik şiddet ve Alınabilecek Tedbirler Sempozyumu*" düzenlemiştir.

Okullarda yaşanan şiddet, saldırganlık, hırsızlık, taciz, zorbalık vb. olaylar öğrenciler ve okul personeli açısından risk oluştırmakta ve pek çok ailenin, çocuklarının güvenliği hakkında endişe duymasına neden olmaktadır (Verdugo & Schneider, 1999). Pek çok ğrenci ve ebeveyn, akşamları okula gitmenin, ders dışı

etkinliklere katılmanın öğrenciler için güvenli olmadığına inanmaktadırlar (Akt. Kadel vd., 1999).

Okulda yaşanan bu türden olaylar sadece öğrenciler için değil, okul personeli içinde sorun oluşturabilmektedir. Okulda yaşanan şiddet olayları öğretmenlerde hem fiziksel hem de psikolojik zarara neden olabilmektedir. Yapılan araştırmalarda şiddet olaylarına tanık olan, şiddet olaylarının yaşanmasından korkan ya da her gün kargaşaya yol açan öğrencilerle uğraşan öğretmenlerde bitkinlik, baş ağrısı, mide ağrısı ve yüksek tansiyon rahatsızlıklarının görülebileceği bulunmuştur (Gaustad, 1991).

Bu bağlamda okullarda öğrenmenin istenilen düzeyde gerçekleşmesi ve eğitimsel hedeflere ulaşması için en temel koşullardan biri, gerek öğrencilerin gerekse okul personelinin kendilerini güvenlikte ve özgür hissettikleri bir eğitim ortamının sağlanmasıdır (Güven ve Dönmez, 2002a: 59).

Çünkü pek çok araştırmacı, öğrencilerin ve öğretmenlerin kendilerini güvende hissetmedikleri durumlarda; öğrenme ve öğretme etkinliklerinin gerçekleşmeyeceğini belirtmişlerdir (Florida State Department of Education, 1997; Prothrow-Stith & Quaday, 1995; National Educational Service, 1996; Stephens, 1995; Miller, 2003; Planty & DeVoe, 2005; Güven, 2002; Işık, 2004a). Etkili okulların özelliklerinden biri güvenli ve düzenli bir okul iklimine sahip olmalarıdır (Garcia,1994; Verdugo& Schneider, 1999). Bu bağlamda okulların verimliliği, etkililiği, öğrencilerin başarısı ve gelişimi açısından güvenli ve düzenli bir öğrenme ortamının oluşturulması temel koşullardan biri olarak nitelendirilebilir (Kadel vd., 1999; Verdugo & Schneider, 1999; Kitsantas, Ware & Martinez-Arias, 2004).

Bu durum Maslow'un ihtiyaçlar hiyerarşisi ile de açıklanabilir. Maslow insan ihtiyaçlarını beş kategori altında incelemiştir: (1) temel fizyolojik ihtiyaçlar, (2) güvenlik ve emniyet ihtiyacı, (3) sosyal ihtiyaçlar, (4) saygı ihtiyaçları, (5) kendini gerçekleştirme ihtiyacı. Maslow'a göre bu hiyerarşideki ihtiyaçlardan biri tamamen tatmin edildiğinde ikinci ihtiyaç baskın hale gelmektedir (Lester vd., 1983; Robins,

1994). Bu nedenle öğrencinin öğrenmeye güdülenebilmesi için alt basamaklardaki, sosyal ve güvenlik ihtiyaçlarının karşılanması gerekmektedir (Işık, 2004a).

Bu açıdan bakıldığında okulların eğitsel amaçlarını gerçekleştirebilmeleri için önemli bir koşul olan, öğrencilerin ve okul personelinin kendilerinin güvende ve özgür hissettikleri okul ortamının belirgin özelliklerinin neler olduğu, bu ortamın nasıl sağlanacağı ve korunacağı pek çok eğitim sistemi açısından cevaplanması gereken önemli sorulardır.

1.1 Okul Güvenliği ve Güvenli Okul

Okul güvenliği çok boyutlu ve karmaşık bir sorun olduğu için güvenli ya da güvensiz okul güvenliğine ilişkin eksiksiz bir tanım yapmak güçtür (Bucher & Manning, 2005). Ancak yinede literatürde okul güvenliğine ilişkin bazı tanımlar yapılmıştır.

Örneğin Wanat'a (1996: 122) göre güvenli okul, öğrencilerin, öğretmenlerin ve diğer işgörenlerin kendilerini fiziksel, psikolojik ve duygusal bakımdan özgür hissettikleri yerdir. Stephens'a (1995) göre güvenli bir okul; öğrencilerin ve öğretmenlerin, gözdağı ve korku olmadan, sıcak ve içten bir ortamda öğrenebilecekleri ve öğretebilecekleri bir yerdir. Güvenli bir okul aynı zamanda, davranış beklentilerinin açıkça iletildiği, sürekli ve adil bir şekilde uygulandığı, her çocuğun kabul edildiği ve önemsendiği bir okul iklimine sahip ortamdır.

Güvenli okul şiddet olaylarının az yaşandığı, öğretmen ve okul yöneticilerinin öğrenci disiplini ile ilgili konulardan çok eğitimsel görevlerine zaman ayırdıkları, herkesin kendini önemli algıladığı ve öğrenme için öğrencilere önemli fırsatlar sağlandığı okuldur (Caulfield, 2000).

Güvenli okullar, öğretmenlerin ve öğrencilerin fiziksel ve psikolojik zarar görme korkusu yaşamadan, özgür bir ortamda öğrendikleri ve öğrettikleri düzenli ve amaçlı yerlerdir (California Department of Education, 1989).

Güvenli okullar; üst düzeydeki etik standartlara model oluştururlar, öğrencilere olumlu mesajlar gönderirler ve okuldaki herkesten en iyi çabayı ve performansı göstermesi beklenir. Bu okullarda öğrenme ve verimliliğe değer verilir ve herkesin başarılı olması beklenir. Açık, olumlu akademik beklentiler belirsiz akademik standartların neden olacağı endişeyi azaltır ve öğrencilerin öğrenmeye odaklanmalarını sağlar (Stephens, 1995).

Güvenli bir okul, öğrencilerin akademik becerilerini en iyi biçimde geliştirebilecekleri ve zenginleştirilmiş programlarda yer alan müfredat dışı etkinliklerden zevk alabilecekleri rahat bir iklime sahiptir (Wanat, 1996: 122).

En genel anlamda okul güvenliği; öğrenci ve okul personelinin okul içinden ya da çevreden kaynaklanan suç, şiddet, saldırganlık, zorbalık, hırsızlık, vandalizm, alkol, sigara ve uyuşturucu madde kullanımı, cinsel ve ırksal taciz gibi istenmeyen davranışlara karşı korunmaları ve okulda bir kriz ortamı yaratabilecek olağanüstü hallerde (örn. silahlı saldırı, yangın, deprem gibi) can güvenliklerinin en üst düzeyde sağlanmasıdır.

Bu anlamda güvenli bir okul ortamının bazı özellikleri ise şöyle sıralanabilir (Sacramento County Office of Education, 1999; Dwyer ve Osher, 2000; Dean, 1999; Stephens, 1995;):

- Okulda, bütün bireylerin kendilerini huzurlu ve rahat hissettikleri bir atmosfer vardır.
- Öğrenci davranışları ile ilgili kurallar açık bir şekilde tanımlanmıştır. Bu kurallar öğrenciler arasında ayırım yapılmaksızın uygulanır. Şiddet, uyuşturucu, alkol ve sigara kullanımı ile ilgili disiplin politikaları okuldaki bütün bireyler tarafından bilinir.

- Öğrencilerin şiddet alternatifi davranışlarında bulunmasına, silah ve uyuşturucunun okula sokulmamasına, etnik ve kültürel ilişkileri arttırmalarına yardım edebilecek önleyici programlar uygulanır.
- Okul bina ve ekleri iyi bir şekilde korunur.
- Akademik başarıya odaklanılmıştır,
- Aileler öğrencilerinin okul içerisindeki ve dışındaki gelişimleri ile ilgilendirilir. Okul-toplum arasındaki bağlar geliştirilir
- Güvenlik sorunları açık bir şekilde tartışılır. Öğrenciler ve personel için tehlike yaratabilecek durumlar açık ve objektif bir şekilde incelenir, bu durumlara ilişkin bilgi toplanır ve sorunlar çözülmeye çalışılır.
- Öğrencilerin okulda sorun yaratacak davranışları okul yönetimine rahatlıkla bildirmeleri sağlanır
- Bütün öğrencilere etnik köken, cinsiyet, sosyal sınıf, din, ulus ve fiziki görünüş ayrımı yapılmadan eşit ve saygılı davranılır. Bireysel farklılıklara saygı duyulur.
- Öğrenci ve okul personeli arasında olumlu ilişkiler geliştirilir. Öğrenciler okul personeline ihtiyaçlarını, korkularını ve endişelerini rahatlıkla açıklarlar.
- İstismar ve ihmale uğramış öğrenciler için durumlarına uygun yönlendirmeler yapılır.
- Bireysel ve psikolojik danışma, sanatsal, kültürel ve sportif faaliyetler gibi müfredat dışı etkinlikler düzenlenir
- Dürüstlük, iyilikseverlik, sorumluluk ve saygı gibi toplumda kabul gören ortak değerlerin kazanılması sağlanır.

1.2 Okul Güvenliğine İlişkin Sorunlar

Okul güvenliği kapsamlı ve çok boyutlu bir sorundur. Bu bağlamda okullarda öğrenci ve personelin fiziksel, psikolojik ve sosyal güvenliği açısından sorun oluşturabilecek, suç ve şiddet olayları (örn. zorbalık, hırsızlık, vandalizm, alkol ve

uyuşturucu madde kullanımı, çete faaliyetleri, okula silah, bıçak vb. aletler getirilmesi, yangın ve deprem gibi kriz durumları) yaşanabilmektedir. Okulda yaşanan bu güvenlik sorunları okulun bulunduğu topluma, okul binasının bulunduğu yere (kırsal, kent gibi), okul büyüklüğüne, öğrencilerin ve okul personelinin bireysel özelliklerine göre farklı türlerde ve boyutlarda yaşanabilmektedir. Ancak hem ulusal hem de uluslar arası düzeyde, okullarda sıklıkla yaşanan güvenlik sorunları şöyle özetlenebilir:

- Zorbalık,
- Hırsızlık,
- Vandalizm
- Sigara, alkol ve uyuşturucu madde kullanımı
- Çete faaliyetleri
- Okula silah, bıçak, jilet gibi yaralayıcı ve öldürücü nitelikteki aletler getirilmesi
- Okulda kriz ortamı yaratabilen olağan üstü haller veya acil durumlar (örn. silahlı saldırı, yangın, deprem).

1.2.1 Zorbalık

Zorbalık okullarda meydana gelen saldırganlık olaylarının bir türüdür (Yıldırım, 2003). Zorbalık; bir öğrencinin bir kişi ya da grup tarafından, zaman içerisinde sürekli olarak saldırgan davranışlara maruz kalması (Olweus, 1993) şeklinde tanımlanmaktadır. Bu davranışlar sözlü (örn. alay etme, isim takma, kötü söz söyleme) olabildiği gibi fiziksel (örn. tekme atma, itme, tokat atma) de olabilir (Olweus, 1993) Ayrıca zorba davranışlar doğrudan ve dolaylı zorbalık olarak sınıflandırılabilir. Doğrudan zorbalık genellikle fiziksel ve sözel davranışlar şeklinde görülmektedir. Dolaylı zorbalık ise sosyal dışlama (örn. amaçlı olarak yapılan etkinliklerin dışında bırakma, arkadaş grubuna almama) şeklinde görülebilir (Brewster ve Railsback, 2001).

Bir eylemin zorbalık olarak tanımlanabilmesi için şu üç temel ölçütün olması gerektiğini vurgulanmaktadır (Çınkır, 2002):

1. Kasıtlı olarak zarar verme amacı güden saldırgan davranışlar olması,
2. Süreklilik özelliği taşıması, yani zorbanın bu tür eylemleri bir kez değil devamlı bir biçimde yapması,
3. Taraflar arasında eşit olmayan güç dengesinin olması.

Zorbalık, öğrencilerin korku duymadan güvenli bir ortamda eğitim görme hakkını sekteye uğratmakta, genel okul iklimi açısından olumsuz sonuçlar doğurabilmektedir (Banks, 2000). Zorba öğrenciler söz ve eylemleri aracılığıyla diğer öğrencileri korkutabilmekte, çocukların kendilerini okulda güvensiz hissetmelerine ve sıkça devamsızlık yapmalarına neden olabilmektedirler (Çınkır, 2002).

Alay etme ve kızdırma gibi davranışları kapsayan zorbalığın çocukluk döneminin doğal bir parçası olduğuna ilişkin genel bir varsayım vardır. Ancak bu varsayımın aksine, çoğu araştırmacı zorbalığın çocukların sağlık ve refahını bozabilecek bir sorun olduğunu belirtmektedirler (DeVoe ve Kaffenberger, 2005). Çünkü zorba davranışlar okula devam oranını ve öğrenci başarısını düşürebilmekte (Banks, 2000), depresyona ve endişeye yol açabilmekte ve öz-saygı düzeyini azaltabilmektedir (Olweus, 1993). Örneğin ABD’de 12 yaşındaki bir öğrenci, önce kendisine isim takarak sürekli alay eden bir öğrenciyi daha sonrada kendisini sınıf içerisinde silahla öldürmüştür (Carney & Merrel, 2001). Benzer biçimde ABD’de her gün ortalama 160.000 öğrencinin, zorba bir öğrenci tarafından saldırıya maruz kalma korkusu yüzünden okula gitmediği tahmin edilmektedir (Coy, 2001).

Zorba ve saldırgan davranışlar bazen aynı anlamada kullanılmaktadır. Ancak zorbalık iki yönü ile saldırganlıktan farklılaşmaktadır; (1) zorbalık sürekli tekrar eden (bir, iki kez değil) bir eylemdir, (2) zorba genellikle kendini koruyamayacak nitelikte olan kurbandan yaşça daha büyük ya da fiziksel olarak daha güçlüdür (Pereira vd., 2004; Yıldırım, 2003).

Ortaokul ve lise öğrencilerinde sıklıkla görülen zorba davranışlardan bazıları şöyledir (Brewster ve Railsback, 2001);

- (1) alay etme, topluluk içerisinde küçük düşürme,
- (2) dışlama,
- (3) fiziksel şiddet (örn., saç çekme, tokat atma vb.),
- (4) tehdit etme,
- (5) hırsızlık,
- (6) cinsel ve ırksal taciz,
- (7) kurbanın eşyalarına zarar verme.

Nansel vd.(2001) tarafından ABD’de, 15.686 öğrenci üzerinde yapılan bir araştırmanın sonuçlarına göre öğrencilerin %29,9’u zorba davranışlarda bulduklarını veya zorba davranışlara maruz kaldıklarını belirtmişlerdir. Öğrencilerin %13’ü zorba davranışlarda bulduklarını, % 10,6’sı zorba davranışlara maruz kaldıklarını, % 6,3’ü ise hem zorba davranışlarda bulduklarını hem de zorba davranışlara maruz kaldıklarını belirtmişlerdir.

Kapçı (2004) tarafından Ankara ilindeki 5 ilköğretim okuluna devam eden 206 öğrenci üzerinde yürütülen bir çalışmada, öğrencilerin %40’ı bedensel (itme, tekme ya da tokat vb.), sözel (ad takma, alay etme vb.), duygusal (gruptan dışlanma, küçük düşürme vb.) ve cinsel (sarkıntılık, elle rahatsız etme vb.) zorbalık türlerinden birine maruz kaldıklarını belirtmişlerdir.

Kepenekçi ve Çınkır (2003) tarafından yapılan bir diğer araştırmaya katılan öğretmen ve yöneticiler bedensel zorbalık kategorisi içinde itme davranışının, sözel zorbalık kategorisi içinde ad takma ve alay etme davranışlarının, duygusal zorbalık kategorisi içinde eşyalara zarar verme davranışının ve cinsel zorbalık kategorisi içinde cinsellik içeren sözler söyleme davranışının okullarda çok sık uygulandığını belirtmişlerdir.

Türkiye’de zorbalıkla ilgili az sayıda araştırma yapılsa da (Kapçı, 2004), yapılan araştırmalardan (Kepenekçi ve Çinkır, 2003; Kapçı, 2004) elde edilen sonuçlar öğrenciler arasında görülen zorba davranışların okul güvenliği açısından sorun oluşturduğunu göstermektedir.

1.2.2 Hırsızlık

Hırsızlık, başkalarının parasını ya da malını çalma, gizlice alma olarak tanımlanmaktadır (Türk Dil Kurumu, 2005: 886). Okullarda bu türden olayların yaşandığına sıklıkla şahit olmaktayız. Örneğin Türkmen (2004) tarafından Antalya ilinde yapılan bir araştırmaya katılan erkek öğrencilerin %20,4’ü, kız öğrencilerin %12,8’i okulda yaşanan bir hırsızlık olayına şahit olduklarını belirtmişlerdir. Aynı araştırmada 707 katılımcıdan 192’si okulda yaşanan bir hırsızlık olayına maruz kaldıklarını belirtmişlerdir.

Benzer biçimde ABD’de 1999–2000 öğretim yılında okul müdürlerinden okullarında yaşanan ve güvenlik birimlerine rapor ettikleri suç ve şiddet olaylarını bildirmeleri istenmiştir. Müdür raporlarına göre 1999–2000 öğretim yılında okullarda yaşanan suç olayları arasında hırsızlık %46’lık bir oranla dördüncü sırada yer almıştır (U.S. Department of Education & National Center for Education Statistics, 2004). Metropolitan Life Insurance Company ve Louis Haris and Associates şirketleri tarafından ABD’de yapılan bir araştırmaya katılan 3–12. sınıf öğrencilerinin %47’si okullarında hırsızlık olaylarının yaşandığını belirtmiştir (Binns & Markow, 1999).

ABD’de yapılan, ulusal temsil yeterliliğine sahip bir diğer araştırma sonuçlarına göre, öğrencilerin %49,6’sı 1 dolardan değersiz eşyalarının çalındığını bildirmişlerdir. Aynı araştırmada öğrencilerin %45’i ise 1 dolardan daha değerli eşyalarının çalındığını rapor etmişlerdir (Gottfredson vd., 2000). Hırsızlık sonucu bazen okula ait eşyalar (örn. bilgisayar) bazen de öğrencilere ve okul personeline ait eşyalar (örn. para, cep telefonu) çalınabilmekte ya da silahlı ve sözlü tehdit yolu ile zorla el konulmaktadır.

Beş-sekiz yaşlarındaki öğrencilerin kimileri, okulda arkadaşlarının çok hoşlandıkları renkli kalemlerini, silgilerini aşırıya bilinen bir olgudur (Bakırcıoğlu, 2002). Bu olayları hırsızlık olarak tanımlamak doğru değildir. Ancak bu türden davranışların süreklilik göstermesi daha sonraki yıllarda çocukta hırsızlığa karşı olumlu tutum ve davranışların gelişmesine neden olabilmektedir. Okulda yaşanan hırsızlık olayları sadece bu davranışta bulunanları değil, mağdur olanları da olumsuz etkileyebilmektedir. Okulda bir eşyası çalınan öğrencide bu olayı tekrar yaşama korkusu oluşabilmektedir. Bu da öğrencinin psikolojik güvenliği açısından sorun oluşturabilmektedir.

Çocuklarda hırsızlığa yönelmenin nedenlerinden biri, çocuğun başıboş bırakılması, belli kurallara alıştırılmamasıdır. İkinci bir neden, sevgi yoksunluğudur. Çocuk, bu yoksunluğunun yarattığı boşluğu, bilinç dışı düzenekleri işleterek, çaldığı eşya ya da parayla doldurmaya yönelmektedir. Okulda hırsızlık yapan öğrenci, sevgi ve ilgisini kendisinden esirgeyenlerden, çalarak öğ almaktadır (Bakırcıoğlu, 2002: 128–129).

1.2.3 Vandalizm

Tarih boyunca okullar için en önemli sorunlardan biri olarak nitelendirilen (U.S. Department of Education & National Center for Education Statistics, 2002) vandalizm; bilerek ve isteyerek, kişiye ya da kamuya ait bir mala, araca ya da ürüne zarar verme, tahrip etme eylemi olarak tanımlanmaktadır (Kadel vd., 1999). Bu tür eylemlerde bulunan kişilere vandal denilmektedir.

Vandal, kırma, parçalama, yok etme, kesme, yakıcı madde atma, boya atma yoluyla sonucunu bilerek, başkasının ya da kamunun sahiplendiği, önemseydiği ve değerli bulunduğu bir maddeye (örn. okul araç-gerecine) zarar verir. Vandalizm farklı amaçlarla yapılabilir.

Örneğin Goldstein'e (1997) göre okuldan yabancılaştığını düşünen, hak etmediği bir not aldığına inanan öğrenci okulda vandal davranışlarda bulunabilmektedir (Goldstein, 1997). Çoğu araştırmacı vandal davranışları açıklamak için Cohen tarafından yapılan vandalizm sınıflandırmasını (Bkz. Tablo 1, s.14) kullanmıştır (Barker & Bridgeman, 1994).

Tablo 1. Cohen'in Vandalizm Sınıflandırması*

Vandalizm Türü	
Yağmacı	Para ya da eşya edinmek amacıyla zarar verme. Örn., açık telefon kulübelerindeki telefon kutularını kırmak
Taktikçi	Bir amaca ulaşmak için bilinçli olarak zarar verme. Örn., yatacak yeri olamayan birisinin tutuklanıp hapse girmek amacıyla eşyalara zarar vermesi
İdeolojik	Taktikçi vandalizm gibidir. Ancak ideolojik bir amaç veya mesaj vermek için yapılır. Örn., duvarlara slogan yazmak
İntikamcı	İntikam almak için zarar vermek. Örn., okul müdürüne olan kinini bastırmak için okul camlarını kırmak
Oyuncu	Oyun esnasında zarar verme. Örn., kim okulun camlarını kırabilir?
Kötü Niyetli	Genellikle çok pahalı olmayan orta sınıf bir eşyaya yöneltilen öfke ifadesidir. Aşırı saldırgan bir şekilde ve bilinçsizce yapıldığından çevredeki insanların anlaması güçtür.

Öğrenciler okulda okuldaki eşyaları kullanırken dikkat etmeli ve onlara zarar vermemelidir. Ancak özellikle ilköğretimin ikinci kademesinde ve ortaöğretim kurumlarında okuyan öğrencilerin okul sıralarına yazıp çizerek zarar verdikleri bilinmektedir (Yiğit, 2004). Türkiye'de, vandalizm sonucunda yıpranan veya kullanılmaz hale gelen okul eşyalarının yenilenmesi veya tamiri için ayrılan harcamaların boyutunu belirlemeye yönelik bir araştırmaya ulaşılamamıştır. Ancak ABD'de okullarda yaşanan vandalizmin ülkeye yıllık 50 ile 600 milyon dolar arasında maliyeti olduğu tahmin edilmektedir (U.S. Department of Education & National Center for Education Statistics, 2002).

* **Kaynak:** Barker, M., & C. Bridgeman (1994). Preventing Vandalism: What Works? Crime Detection and Prevention Series, Paper 56. London: Home Office Police Research Group

Bu maliyetin yanı sıra okullarda yaşanan vandalizmin neden olduğu sosyal maliyet de oldukça büyüktür (U.S. Department of Education & National Center for Education Statistics, 2002). Örneğin okul duvarlarına yazılmış ırksal sloganları ortadan kaldırabilmek için okul duvarlarını boyatabiliriz. Ancak bu sloganların neden olabileceği bir çatışma, okulun belirsiz bir süre için kapatılmasına neden olabilir (Akt. Goldstein, 1997). Bununla birlikte vandalizm, okulda yaşanan korku düzeyini arttırabilmekte ve bozulmaya neden olmaktadır (U.S. Department of Education & National Center for Education Statistics, 2002). Bu durumda okul güvenliği açısından sorun oluşturabilmektedir.

1.2.4 Alkol ve Uyuşturucu Madde Kullanımı

Ankara Üniversitesi Kriminoloji Enstitüsü'nce yapılan bir araştırmada, 1.000 mükerrer suçludan 597'sinin çeşitli içki kullandığı, 403 kişinin hiç kullanmadığı, 43'ünün esrar, 27'sinin ise eroin kullandığı belirlenmiştir. Dikkat çekici olan ise 315 suçlunun suç işlerken sarhoş olduklarının belirlenmesidir (Yavuzer, 2001). Bu açıdan bakıldığında öğrencilerin alkol ve uyuşturucu kullanması ile okulda suç ve şiddet olaylarının yaşanması arasında bir ilişki olduğu söylenebilir. Örneğin Arnette ve Walsleben (1998) tarafından yapılan araştırmanın sonuçlarına göre araştırmaya katılan öğrencilerin %20'si okullarında yaşanan şiddet olaylarının uyuşturucudan kaynaklandığını belirtmişlerdir. ABD'de yapılan bir diğer araştırma (Binns & Markow, 1999) sonuçlarına göre hem öğretmenler hem de öğrenciler okulda şiddet olaylarının yaşanmasında uyuşturucu ve madde kullanılmasının önemli bir etken olduğunu belirtmişlerdir.

Öğrencilerin alkol ve uyuşturucu kullanması, hem eğitimleri hem de okul ortamı üzerinde olumsuz bir etki yaratmaktadır (U.S. Department of Education & National Center for Education Statistics, 2002). Ergenlerdeki madde kullanımı ile dersten ve okuldan kaçma, düşük ders notları ve okulu sevmeme ya da okula bağlılık düzeyinin azalması arasında ilişki olduğu belirlenmiştir (U.S. Department of Education & National Center for Education Statistics, 2002; Nolin vd., 1997).

1.2.5 Çete Faaliyetleri

Çete, dışardan herhangi bir yardım görmeyen ve sosyal bir hedefi olmayan, kendiliğinden oluşan bir grup olarak tanımlanabilir (Yavuzer, 2001). Günümüz toplumlarındaki çeteler, aile ve okul gibi sosyal kurumların karşılayamadığı veya karşılamakta yetersiz kaldığı eğitim, canlılık, koruma ve bir gruba ait olma hissi gibi bazı ihtiyaçları karşılamaktadır (National School Safety Center, 1992).

Çeteler yetişkinlere karşı düşmanlık duygularının en belirgin olduğu gruplardır. Üyelerini daha çok suçluluğa yöneltir. Genellikle toplumun alt sosyo-ekonomik tabakalarından gelen üyelerden oluşur. Dinsel, ırksal farklılaşma ve toplumsal olanakların sınırlı olduğu kesimlerde çeteler kolaylıkla oluşur (Tezcan, 1997: 169).

Uyuşturucu kullanımı ve satılması ile ilgili olmaları, şiddet davranışlarında bulunmaları ve okuldaki bazı alanları uyuşturucu dağıtımı ve çeteye üye alınmasında kullanmaları nedeniyle çeteler okul güvenliği açısından sorun oluşturabilmektedirler (Stephens, 1997)

Ülkemizde bu anlamda çocuk çeteleri pek sık görülen bir olgu değildir. Ancak batıda amaçsız suç işleyen çocuk çeteleri, toplumsal bir sorun oluşturmaktadır. (Yavuzer, 2001). Örneğin, FBI istatistiklerine göre on beş yaşının altındaki çocuklar Amerika'da 1.988 yılında işlenen 201 cinayetten, 1.372 tecavüz olayından, 11.345 şiddet içeren saldırıdan ve 6.470 hırsızlık olayından sorumludur (National School Safety Center, 1992). ABD'de yapılan ve ulusal temsil yeterliliğine sahip bir araştırma sonuçlarına göre öğrencilerin %30'u çetelerin neden olduğu şiddetin okullarında önemli bir sorun olduğunu belirtmişlerdir (Binns & Marlow, 1999).

1.2.6 Okula Silah, Bıçak, Jilet Gibi Aletler Getirilmesi

Bazı araştırma sonuçlarına göre öğrenciler okula silah, bıçak, jilet vb. gibi öldürücü ve yaralayıcı aletler getirmektedirler (Binns & Markow, 1999; U.S.

Departments of Education and Justice, 1998; U.S. Departments of Education and Justice, 1999, Güven ve Dönmez, 2002; Türkmen, 2004). Örneğin Güven ve Dönmez (2002) tarafından yapılan bir araştırmaya katılan öğrencilerin %54,9'u, okulda kanunen yasaklanmış suç aleti bulunduran öğrenciler olduğunu belirtmişlerdir. Aynı araştırmada öğrencilerin %25'i istediklerinde ateşli silah bulabileceklerini belirtmişlerdir. Araştırmaya katılan bu öğrencilerin istediklerinde ateşli silah bulabileceklerini belirtmeleri düşündürücüdür. Öğrenciler bu ve benzeri aletleri, okulda saldırgan davranışlarda bulunmak için getirebilecekleri gibi kendilerini korumak için de getirebilmektedir.

Kingery, Coggeshall ve Alford (1998) tarafından yapılan bir araştırmaya göre okula silah, bıçak vb. aletler getiren öğrencilerin getirmeyen öğrencilere göre şiddet davranışlarında bulunma olasılıkları daha fazladır. Aynı araştırma sonuçlarına göre okula bıçak, silah vb. aletler getiren öğrenciler, araştırmadan bir yıl önceki zaman dilimi içerisinde birilerinden para, eşya vb. bir şey almak için silah veya bıçak kullanmışlar ya da kullanmakla tehdit etmişlerdir.

Okul ortamındaki bazı etkenler öğrencilerin okula silah ve bıçak gibi aletler getirmesine neden olabilmektedir. Örneğin Callahan ve Rivara (1992) tarafından yapılan bir araştırmada çetelerin bulunduğu okullardaki öğrencilerin silah veya bıçak taşıma davranışlarını daha fazla gösterdikleri belirlenmiştir. Bazı araştırmacılar okulda yaşanan bir şiddet olayına kurban olmuş öğrencilerin silah, bıçak vb. bir alet taşıma ihtimalinin yüksek olduğu belirlemişlerdir (U.S. Department of Education, & National Center for Education Statistics, 2002).

1.2.7 Kriz Durumları

Taymaz'a (2003) göre, okulda eğitim etkinlikleri normal koşullara göre planlanırken olağanüstü durumlarla da karşılaşılabilmesi dikkate alınmalıdır. Okul yönetimi, beklenmeyen ve istenmeyen durumların da doğabileceğini düşünmelidir. Bu nedenle okuldaki insan ve madde kaynaklarının karşılaşılacak kazalara ve doğal

afetlere karşı korunmalarını sağlamak üzere gerekli önlemleri almalıdır (Taymaz, 2003).

Bütün okullar için ortak bir kriz tanımı yapmak mümkün değildir. Çünkü her okulun kendine has işleyişi vardır. Bu nedenle okullarda yaşanabilecek kriz türleri ve dolayısıyla da kriz tanımlamaları farklılık göstermektedir. Örneğin okyanusa kıyısı olan bir yerleşim biriminde yer alan herhangi bir okul için, meydana gelebilecek bir kasırga kriz yönetiminin ve kriz planının önemli bir parçasını oluşturabilirken, başka bir yerleşim yeri için böyle sorunun yaşanması ihtimali yok denecek kadar az olabilir. Bu bağlamda bir okulun ihtiyaçlarına ve kaynaklarına göre farklı kriz tanımları yapılabilir.

Ancak genel anlamda kriz; okul toplumunun önemli bir kesimini olumsuz bir şekilde etkileyebilecek ciddi yaralanmaları ve ölümleri içeren (Atkinson, 2002), okulların yetersiz veya az bilgi, zaman ve kaynakla karşılaşabilecekleri (U.S. Department Of Education, Office Of Safe And Drug-Free Schools, 2004), genellikle tahmin edilemeyen ve beklenmedik olay ya da durumlar olarak tanımlanabilir. Kriz; planlansa da planlanmasa da herhangi bir zamanda gerçekleşebilir ve hiçbir okul önemli bir krize müdahale etme gerekliliği ve sorumluluğundan kaçamaz (Atkinson, 2002).

Krizler kapsamı ve şiddeti bakımından, doğrudan ve dolaylı olarak bir tek öğrenciyi etkileyebileceği gibi, bir okulu, bir bölgedeki bütün okulları veya bütün toplumu etkileyebilir. Kriz olayları okul öncesinde, okuldayken ve okul sonrasında okul yerleşkesi içerisinde veya çevresinde gerçekleşebilir (U.S. Department of Education, Office of Safe and Drug-Free Schools, 2004).

Okulda yaşanabilecek kriz olaylarının yaratacağı sorunlar uygun bir planlama ile azaltılabilir ya da önlenir. İyi bir kriz planı dört aşamadan oluşmaktadır (Stephens, 1997): (1) önleme, (2) hazırlık, (3) yönetim ve (4) çözüm. Okullarda kriz planı yapılırken aşağıdaki durumlar göz önünde bulundurulmalıdır (Stephens, 1997;

Poland, 1997; U.S. Department of Education, Office of Safe and Drug-Free Schools, 2004):

- Okulda yaşanan yaralanmalar, ölümler ve intihar olayları
- Bomba tehdidi
- Çevresel tehlikeler(örn. kimyasal madde veya gaz sızıntısı)
- Yangın
- Acil tıbbi durumlar (örn. hastalıklar ve yaralanmalar)
- Trafik kazaları/servis kazaları
- Doğal afetler (örn. deprem, kasırga, sel)
- Terör ve savaş olayları

1.3 Okul Güvenliği İle İlgili Etkenler

Günlük hayatımızdaki akran grubu, aile, okul ve toplum gibi temel alanlar içerisinde, bireyde suç ve şiddet davranışlarının oluşmasını etkileyebilecek bazı risk etkenleri bulunmaktadır. Bu alanlar içerisinde var olan özellikler ve baskılar bireyin yaşantısını şekillendirebilmektedir. Bununla birlikte genetik eğilimler, sosyal ve zihinsel beceriler gibi bazı bireysel özelliklerde bireyin yaşantısında etkili olabilmektedir (Florida State Department of Education, 1997).

Bireyin suç ve şiddet davranışlarında bulunma riskini arttıran bu etkenler aynı zamanda okul güvenliği açısından sorun oluşturabilmektedir. Bu bağlamda bireyden, akran grubundan, aileden, okuldan veya toplumdaki kaynaklanan bu etkenlerin disiplinler arası bir anlayışla ele alınması, güvenli bir okul ortamının oluşturulmasına katkıda bulunacaktır. Çünkü okul güvenliği kapsamlı ve çok boyutlu bir sosyal sorundur.

Okul güvenliğini etkileyen bu etkenler, mekân açısından incelendiğinde okul dışı etkenler ve okul içi etkenler olarak sınıflandırılabilir. Okul dışı etkenler; okuldaki

bireylerin güvenliğini tehdit eden dış etkenlerdir. Bu bağlamda bireyden, akran grubundan, aileden ve toplumdan kaynaklanan etkenler okul dışı etkenler olarak nitelendirilebilir. Okul içi etkenler ise okuldaki bireylerin güvenliğini tehdit eden (şiddet ve saldırganlık gibi) ve okulun fiziksel, psikolojik ve sosyal ortamlarından kaynaklanan etkenlerdir.

1.3.1 Okul Dışı Etkenler

Okullarda, eğitim-öğretim faaliyetleri için uygun ortamların oluşturulmasını engelleyen sorunların tek kaynağı okullar değildir. Bu sorunların bir kısmı okulda eğitim gören öğrencilerin ailelerinden ve bu ailelerin yaşadığı toplumdan kaynaklanmaktadır (O'Reilly & Verdugo, 1999) Çünkü okul, eğitim örgütünün halka açık olan, halkla yüz yüze gelinen kapısıdır. Bu nedenle, okulun sorunları toplumu, toplumun sorunları da okulu daha doğduğu andan itibaren etkiler (Başaran, 1996). Bu bağlamda bireyden ya da bireyin akran grubundan, yetiştiği aileden ve toplumdan kaynaklanan bazı etkenler okul güvenliği açısından sorun teşkil edebilmektedir.

1.3.1.1 Bireyden/Akran Grubundan Kaynaklanan Etkenler

Çocuğun gelişim döneminde olumsuz sosyal ve çevresel etkilere maruz kalma olasılığını arttıracak bazı biyolojik ve psikolojik özellikler vardır (Herrenkohl vd., 2000). Bir çocuk belli sosyal yaşantılarla karşı karşıya kaldığında şiddet davranışlarında bulunma riski artar. Örneğin ateşli silahlara rahatlıkla ulaşabilme, alkol ve uyuşturucu madde kullanma, çete gibi anti-sosyal gruplara katılma ve medyaya yansıyan şiddetin etkisinde kalma çocukta şiddet davranışlarında bulunma olasılığını arttırmaktadır (American Psychological Association, 1993). Özellikle yazılı ve görsel medyada yer alan şiddet küçük yaşlardaki çocuklar üzerinde önemli etkiler bırakabilmektedir. Örneğin Atkinson vd. (1999) bu durumu şöyle ifade etmektedirler:

“...Saldırganlık, gözlem ya da taklit yoluyla öğrenilir ve ne kadar sık pekiştirilirse o kadar sık gerçekleşir. Yapılan bir deneyde; yetişkinlerin bir şişme bebeğe yönelik saldırgan davranışlarını gözlemleyen anaokulu çocukları, bu eylemlerin pek çoğunu, katkılarda da bulunarak taklit etmişlerdir. Daha sonra deney, iki değişik saldırganlık modelinin (biri bir bebeğe yönelik saldırgan davranış sergileyen bir yetişkini, diğeri aynı saldırgan davranışı sergileyen bir çizgi film karakteri) filme alınmasıyla genişletilmiştir. İki filmi de seyreden çocuklar, bebeğe karşı, canlı modelin sergilediği saldırganlığı seyreden çocuklar kadar saldırgan davrandılar. Bu türden araştırmaların sonucu, canlı ya da filme alınmış saldırgan modellerin gözlenmesinin izleyende saldırganlığı artırdığını ortaya koymaktadır... (412–413)”

Özetle çocuklarda suç ve şiddet davranışlarının görülmesine neden olabilecek bireysel veya akran grubu kaynaklı etkenlerden bazıları şöyle sıralanabilir (Gorski & Pilotto, 1993 ; Shader, 2003, Prothrow-Stith, & Quaday, 1995; Hawkins vd., 2000; Florida State Department of Education, 1997, American Psychological Association, 1993, Dwyer, Osher & Warger, 1998):

- Biyolojik etkenler [örn. doğumdan kaynaklı hasarlar, beyin hasarı, hormonlar vb.]
- Duyuşsal ve bilişsel gelişim süreci
- Küçük yaşlarda görülen saldırgan davranışlar
- Sapkın ve anti-sosyal davranışlara uygun inançlar ve tutumlar
- Anti-sosyal akranlarla arkadaşlık etmek
- Alkol ve uyuşturucu kullanımı
- Dışlanma, yalnız kalma ve kabul edilmeme

1.3.1.2 Ailesel Etkenler

Suçluluk davranışının ilk çocukluk dönemlerinde geliştiğini ve yaşam boyu devam ettiğini savunan bazı araştırmacılar vardır (Yavuzer, 2001). Bu araştırmacılara göre birey-toplum ilişkilerinde bireyin herhangi bir andaki eğilim ya da engellenmeleri önceki geniş yaşam tarihçesinin bir ürünüdür. Bunun için suçluluğun nedenlerini kişinin ilk yaşam deneyimlerinde aramak gerekir (Yavuzer, 2001). Bu bağlamda

çocukların/gençlerin okul güvenliği açısından problem oluşturabilecek şiddet ve suç davranışlarında bulunmalarında bazı ailesel faktörler öne çıkabilmektedir (Warner, Weist & Krulak, 1999 ¹).

Örneğin bazı araştırmalarda ebeveynleri ayrı yaşayan gençlerin beraber yaşayan gençlere göre üst düzeylerde saldırgan, anti-sosyal ve şiddet davranışlarında buldukları belirlenmiştir (Warner, Weist & Krulak, 1999 ¹). Benzer biçimde kardeşlerin ya da ebeveynlerin şiddet ya da diğer anti-sosyal davranışlar için model oluşturduğu ailelerde yetişen çocukların şiddet davranışlarında bulunma ihtimallerinin daha fazla olduğu söylenmektedir. Aile üyeleri veya diğer bireylerin anti-sosyal normlarına ve değerlerine maruz kalan çocuk, şiddeti kabul edilebilir bir davranış olarak görebilmektedir. Bunun yanı sıra ailenin kötü yönetilmesi (örn. çocuğun davranışları için açık kurallar koyamama), çocuğun sosyal etkileşimlerini ve davranışlarını gözetememe, tutarsız ya da aşırı katı disiplin anlayışı çocukta şiddet davranışlarının oluşması açısından risk oluşturabilmektedir (Herrenkohl vd, 2000 ³).

Çocuklarda suç ve şiddet davranışlarının görülmesinde etkili olabilecek ailesel etkenlerden bazıları şöyle sıralanabilir (Gorski & Pilotto, 1993 ²; American Psychological Association, 1993; Prothrow-Stith, & Quaday, 1995; Shader, 2003 ⁴, Kneese vd, 2003, Yavuzer, 2001; Walker & Gresham, 1997):

- Aile bireylerinin bağıllık düzeyleri
- Yetersiz aile denetimi
- Aile içerisindeki tutarsız, keyfi ve aşırı cezacı disiplin uygulamaları
- Aile içi istismar ve ihmal
- Ailenin sosyo ekonomik düzeyi
- Ailenin suç geçmişi ya da ailedeki anti-sosyal kişilikler
- Ebeveynlerin sergiledikleri şiddet davranışları veya evde şiddete müsamaha edilmesi
- Ebeveynlerin alkol ve uyuşturucu kullanması

1.3.1.3 Toplumsal Etkenler

Toplumsal yaşamın çok yönlülüğü ve toplumsal kurumlar arasındaki etkileşim nedeniyle, suça neden olan farklı toplumsal etkenlerin öne çıkarıldığı bilinmektedir (Yavuzer, 2001). Okullarda yaşanan şiddet olayları, okulların içinde buldukları toplumun ayrılmaz bir parçası olduğunu göstermektedir (Schonfeld & Newgass, 2003). Çünkü içerisinde yetiştikleri çevre öğrencilerin suç eylemlerinde bulunma olasılığını etkileyebilmektedir (Shader, 2003). 21 Haziran 2004 tarihinde Adana'daki bir ilköğretim okulunda meydana gelen olay bu durum için örnek teşkil etmektedir.

“... Adana'da 12 yaşındaki öğrenci, kan davası yüzünden aynı okulda eğitim gören arkadaşını teneffüste tabancayla vurdu. 12 yaşındaki çocuk hastanede ölümlen, küçük zanlı yakalandı... **Adana'da iki aile arasındaki kan davası ilköğretim okulunda öğrenci olan çocuklara sıçradı.** Anadolu ilköğretim okulu 7. sınıf öğrencisi K.U. aynı okulda öğrenim gören Mehmet Aytiş'i teneffüste başından vurarak öldürdü (Karaman, 2004: 19 Ekim).”

Hirschi tarafından geliştirilen sosyal bağ kuramı okul güvenliği ile ilgili toplumsal etkenlerin açıklanmasına katkıda bulunmaktadır. Hirschi bireyin toplumla olan bağının zayıf olması ya da kopması durumunda suç davranışlarının gerçekleşeceğini belirtmiştir. Hirschi'nin teorisindeki ana kavram sosyal bağ'dır. Sosyal bağ kavramı dört ana unsurdan oluşmaktadır: (a) aileye, arkadaşlara ve öğretmenlere bağlılık, (b) geleneksel etkinliklere katılma, (c) geleneksel eylemlere bağlılık ve (d) moral değerlerin önemine inanma. Hirschi'ye göre, bir gencin bağlılık, katılım, adanma ve inanç düzeyi zayıf ise suç davranışlarında bulunma olasılığı artacaktır (Özbay, 2004).

Şiddetin kabul gördüğü, iyi-kötü ayrımının yapılamadığı, kafa karıştıran bir çevrede çocukların uygun rol modellerini öğrenmeleri güçtür (Prothrow-Stith & Quaday, 1995). Çoğu araştırmacı çocuğun suç ve şiddet davranışında bulunmasını etkileyen çevresel ve bireysel unsurların etkileşim içinde olduğunu belirtmişlerdir (Schroth vd., 2003). Ancak yinede yoksulluğun ve suçun üst düzeyde olduğu bir çevrede yetişen çocukların ciddi suç davranışlarında bulunma olasılıklarının yüksek

olduğunu söylenmektedir (Shader, 2003; Schroth vd., 2003; Yavuzer, 2001). Bununla birlikte suça maruz kalma, uyuşturucu kullanımı ve toplumda görülen düzensizlikler de bireylerin şiddet davranışında bulunma olasılığını arttırabilmektedir (Herrenkohl vd, 2000). Bu bağlamda çocuklarda suç ve şiddet davranışlarının görülmesinde etkili olabilecek bazı toplumsal etkenler şöyle özetlenebilir (Herrenkohl vd, 2000; Shader, 2003; Yavuzer, 2001).

- Uyuşturucu madde ve silah kullanımı ile ilgili yasal düzenlemeler
- Medyaya yansıyan şiddet
- Sosyo ekonomik düzey (yoksulluk)
- Toplumdaki nüfus hareketliliği ya da iç göçler
- Toplumda yaşanan suç düzeyi
- Bireylere toplumsallaşma ile kazandırılan cinsiyet rolü [örn. erkeklerin daha saldırgan ve yarışçı yetiştirilmeleri]

1.3.2 Okul İçi Etkenler

Eğitim-öğretim etkinliklerinin gerçekleştirildiği çevreler fiziksel, sosyal ve kültürel boyutlarıyla tanımlanabilirler (Duke, 1998). Fiziksel boyut binaların düzenini, kullanımını ve tasarımını kapsamaktadır. Sosyal boyut öğrencilerin okuldaki ilişki ağlarını ve grupları nasıl algıladıklarını kapsar. Kültürel boyut ise öğrencilerin neyi, nerede ve nasıl öğreneceklerine ilişkin tercihlerini etkileyen beklentileri, inançları ve değerleri kapsar (Duke, 1998).

Okulun fiziksel, sosyal ve psikolojik ortamlarından kaynaklanan, okulda yaşanan korku düzeyini ve şiddetin bir problem olarak algılanmasını etkileyen pek çok etken vardır (Benbenishty vd. 2002). Yapılan bazı araştırmalar, olumlu okul iklimi, okul kurallarının adil olması, okul tarafından alınan güvenlik önlemleri (Kitsantas, Ware & Martinez-Arias, 2004), okul binalarının yeri, tasarımı, binaların ve eklerinin etkili kullanımı (Schneider, Walker & Sprague, 2000; Planty & DeVoe, 2005) gibi

okuldan kaynaklanan etkenler ile öğrenci davranışı arasında önemli ilişkiler olduğunu açığa çıkarmıştır. Bu bağlamda okulun fiziksel, sosyal ve psikolojik ortamından kaynaklanan kurumsal etkenlerin bireyin davranışlarını etkileyebildiği ve okulda istenmeyen davranışların gerçekleşmesine neden olabildiği söylenebilir.

1.3.2.1 Fiziksel Etkenler

Okulun fiziksel çevresi, okulda fiziksel ve psikolojik açıdan güvenliğin, etkililiğin sağlanmasında önemli bir etkidir (Schneider, Walker & Sprague, 2000). Çünkü okul binalarının tasarımı, binaların ve eklerinin etkili kullanımı ve denetimi okuldaki bireylerin kararlarını ve davranışlarını etkileyebilmektedir (Stephens, 1995; North Carolina State Department of Public Instruction, 1998; Schneider, Walker & Sprague, 2000; Planty & DeVoe, 2005). Yaşanan tecrübeler de okul binalarının tasarımı ve kullanımı ile istenmeyen davranışların ve suç eylemlerinin gerçekleşmesi arasında doğrudan bir ilişki olduğunu göstermiştir (North Carolina State Department of Public Instruction, 1998).

Fiziksel olarak okul binasının inşa edileceği yeri belirleme, uygun bir eğitim-öğretim ortamı oluşturma sürecinde ilk aşamadır (Işık, 2004b). Bu amaçla okul binası yapılacak veya okul binası olarak kullanılacak gayrimenkullerin bulunduğu yerin sağlık, eğitim-öğretim ve ulaşım bakımından elverişli ve öğrencilerin kolaylıkla gidip gelebilecekleri bir mahalde olmasının göz önünde bulundurulması gerekmektedir (MEB, 1961).

Okullarda davranış problemlerinin yaşandığı belli durumlar ve yerler vardır (Dwyer ve Osher, 2000). Yapılan bazı araştırma sonuçlarına göre okullarda yaşanan şiddet olayları daha çok koridorlar, kantinler (yemekhane) ve okul bahçesi gibi yerlerde ve öğrencileri denetleyecek bir yetişkinin olmadığı zamanlarda meydana gelmektedir (Astor, Meyer ve Behre, 1999; Smith, 2002).

Okullarda fiziksel anlamda güvenli bir ortamın sağlanması için, gözden geçirilmesi gereken önemli bazı çevresel özellikler şöyle özetlenebilir; (Dwyer, Osher & Warger, 1998; Fager & Boss, 1998; Dwyer & Osher, 2000; Dunn, 1999; Atlas, 2002; Dönmez, 2004b; Işık, 2004b; Schneider, Walker & Sprague, 2000; North Carolina State Department of Public Instruction, 1998; Brunner & Lewis, 2005; Kaufer, 1994):

- Okul bina ve alanlarına (örn. bahçe, spor salonu vb.) giriş-çıkış noktalarının tasarımı, sayısı, denetimi gözden geçirilmelidir. Okul kapıları ve pencereleri sağlam ve kilitlenebilir nitelikte olmalıdır.
- Okulda ortak kullanılan tuvalet, lavabo, kantin vb. alanlar öğrenci sayısı dikkate alınarak yeter sayıda tasarlanmalı ve yapılmalıdır. Kantinler öğrencilerin başta kırtasiye ve sağlıklı beslenme gereksinimlerini karşılayabilecek nitelikte olmalıdır.
- Ders aralarında veya ders öncesinde koridorlarda vb. yerlerde farklı sınıf düzeylerindeki öğrenciler arasında yaşanabilecek olası çatışma ve kavgaları azaltabilmek için tenffüs saatleri düzenlenmelidir.
- Okul binaları sade, kullanılmayan alan yaratacak girinti ve çıkıntıları, uzun ve dolambaçlı koridorları olmayan binalar olarak tasarlanmalıdır. Okul içerisinde bu türden تنها yerler varsa bu yerler sürekli denetlenmelidir. Günümüzde okullarda denetimi sağlamak amacıyla bazı teknolojik aletler (örn. kameralar) kullanılsa da yetişkin denetimi okul güvenliğine açısından oldukça önemlidir.
- Okul binası okul personelinin ve öğrencilerin sağlığını bozacak nitelikte olmamalıdır. Bu nedenle ısıtma, aydınlatma ve havalandırma sistemleri sağlık koşullarına uygun olmalıdır.
- Öğleden sonra ve akşam saatlerinde düzenlenecek etkinlikler için okul ve çevresi iyi bir şekilde ışıklandırılmalıdır.

1.3.2.2 Psikolojik Etkenler (Okul İklimi)

Zamanlarının büyük bir bölümünü okul ortamında geçiren öğrenciler kendilerini duygusal yönden güvende hissetmezlerse gelişimleri, akademik başarıları ve dolayısıyla eğitimleri sekteye uğrayabilmektedir (Kılıççı, 1992). Okullardaki öğrenme ortamı bütün öğrenciler için hem fiziksel hem de psikolojik açıdan güvenli olmalıdır (Bucher & Manning, 2003). Öğrencilerin kendilerini psikolojik olarak güvende hissetmelerinde etkili olan önemli unsurlardan biri okul iklimidir.

Hoy ve Miskel'e göre okul iklimi, üyelerin davranışlarını etkileyen ve bir okulu diğer okuldan ayırt eden özellikler bütünüdür (Çelik, 2002). Okul iklimi okul sistemi içerisindeki bireylerin tutumları, duyguları ve davranışları ile ilgili unsurlardan oluşmaktadır (Hernandez & Seem, 2004). Okul iklimi okula hâkim olan tutumdur ya da okulun genel atmosferidir. Okul iklimi okuldaki problemlerin çözümünde hangi yaklaşımların izlendiğini ve öğrencilerin, öğretmenlerin, diğer personelin ve toplumun birbirlerini nasıl etkilediğini de kapsar (National School Safety Center, 1990). Başka bir ifade ile okul iklimi okulun diğer okullardan ayırt edilmesini sağlayan kişiliğidir.

Okul dışından bir kimse bir okulu ziyaret ettiğinde, o okulun iklimi hakkında, gözlediği bazı durumlara bağlı olarak bir fikir sahibi olabilir (Şişman, 2004). Kısaca okul iklimi bireysel algılara dayalıdır. Bu nedenle okul iklimi psikolojik yönü ağır basan bir kavram olarak nitelendirilebilir (Dönmez, 2004b).

Welsh, Stokes & Greene'e (2000) göre okul iklimi; öğrenciler, öğretmenler ve yöneticiler arasında istendik davranışa ilişkin normların belirlenmesine yardım eder ve okul güvenliği için kurumsal sorumlulukların belirlenmesini sağlar. Bu bağlamda olumlu bir okul ikliminin, okulda güvenliğin sağlanmasına ve artırılmasına katkıda bulunabileceği söylenebilir.

Okul müdürünün liderlik özellikleri, okul iklimini etkileyebilen önemli bir unsurdur (Stephens, 1995). Okul yöneticileri okul güvenliği açısından tehdit oluşturan durumların saptanmasından, önlemlerin planlanması ve uygulanmasına kadar her

aşamada merkezi bir rol oynamaktadırlar. Bu durum da okul yöneticilerinin yöneticilikten ziyade liderlik davranışları göstermelerini zorunlu hale getirmektedir (Dönmez, 2001: 71).

Öğrencilerin ve personelin, okula bağlılıkları okul güvenliğini etkileyen bir diğer okul iklimi unsurudur. Gerçekten güvenli bir okulda, herkes tarafından paylaşılan bir bağlılık ve kimlik duygusu vardır (Stephens, 1995). Kendini okulun bir üyesi olarak hisseden öğrenciler okula ve öğretmenlerine daha bağlı olmakta ve okul kurallarını üst düzeyde içselleştirmektedirler (Payne, Gottfredson & Gottfredson, 2003: 753).

Welsh'e (2000) göre okulda öğrencilere gösterilen saygı, şiddet olaylarının yaşanması olasılığını önemli ölçüde azaltmaktadır. Ayrıca okula az bağlı olan ve okulu sevmeyen öğrencilerin okulu seven ve okula bağlı olan öğrencilere oranla daha fazla suç işlediklerini saptayan çok sayıda araştırma vardır (Kızmaz, 2004: 307).

Okul güvenliği ve okul iklimi ile ilgili önemli unsurlardan biride okul büyüklüğüdür. Özellikle okuldaki öğrenci sayısının artması ve bunun bir sonucu olarak sınıflardaki öğrenci sayısının yüksek olması sonucu öğrenci-öğretmen arasındaki iletişim dikey hale gelmekte ve yüz yüze iletişim azalmaktadır (Dönmez ve Güven, 2001). Bu durumda öğrencinin okula bağlılık düzeyini etkileyebilmektedir.

Bununla birlikte fiziksel ortamın yetersizliği sonucu okulda yaşanan disiplin sorunları artabilmektedir (Dönmez ve Güven, 2001). Yapılan pek çok araştırmada küçük okullarda dersten kaçma, sınıf düzensizliği, vandalizm, saldırganlık, hırsızlık, madde bağımlılığı ve çete faaliyetleri gibi davranış problemlerinin azaldığı, öğrenci başarısının ve doyumunun arttığı belirlenmiştir (Cotton, 1996; Nathan & Febey, 2001).

1.3.2.3 Sosyal Etkenler (Okul Kültürü)

Okul kültürü; öğrenciler, öğretmenler, yöneticiler ve diğer okul personeli arasındaki ilişkileri karakterize eden inançlar, değerler ve tutumları kapsar. Okul kültürü; iletişim modellerini, uygun davranışlara ilişkin normları, rol ilişkilerini, rol algılarını, etkileşim ve uyum gösterme örüntülerini, ödülleri ve yaptırımları da içeren birçok konuyu kapsar (Welsh, 2003). Okul kültürü okuldaki bireylerin davranışlarını, mesajları, sembolleri içermesi nedeniyle daha çok sosyolojik bir kavram olarak nitelendirilebilir (Dönmez, 2004b: 101).

Okulda yaşanan disiplin sorunlarının azaltılabilmesinde etkili olabilecek en önemli konulardan biri okulda istendik davranışlara ilişkin normlardır. Çünkü en iyi şekilde düzenlenmiş çevrede bile, istenmeyen davranışların gerçekleşmesi, okul kurallarının uygulanmasını gerektirir (National School Safety Center, 1990).

Okul kuralları ve okulda yaşanan suç ve şiddet olayları arasındaki ilişkiyi inceleyen önemli çalışmalardan biri National Institute of Education's – NIE (1978) tarafından, Amerikan Kongresine rapor olarak sunulmak üzere hazırlanan "Güvenli Okul Çalışması"dır. Bu çalışma sonunda hazırlanan raporda en kötü disiplin problemlerinin yaşandığı okullarda; okul kurallarının açık, adil ve tutarlı olmadığı, kuralların zorlama yoluyla uygulandığı sonucu ortaya çıkmıştır. Gottfredson vd. (2005) tarafından yapılan bir diğer çalışmada da öğrencilerin kuralları adil ve açık olarak algıladıkları okullarda daha az suç davranışları görüldüğü ve daha az öğrencinin şiddet olayına maruz kaldığı belirlenmiştir.

Bir okulda yönetim kültürü, öğretmen kültürü ve öğrenci kültürü gibi bazı alt kültürler bulunabilir. Ancak okul kültürünün okuldaki bütün bireyler tarafından paylaşılan ortak kültür olması beklenir (Şişman, 2004). Yapılan araştırmalar, ortak bir kültüre sahip olmayan okullarda, şiddet olaylarının yaşanma ihtimalinin daha fazla olduğunu göstermektedir (Bass, 2004). Okullarda bu ortak kültürün sağlanabilmesi için okuldaki bireylerin paylaştıkları bazı temel değerlerin olması gerekmektedir. Okul

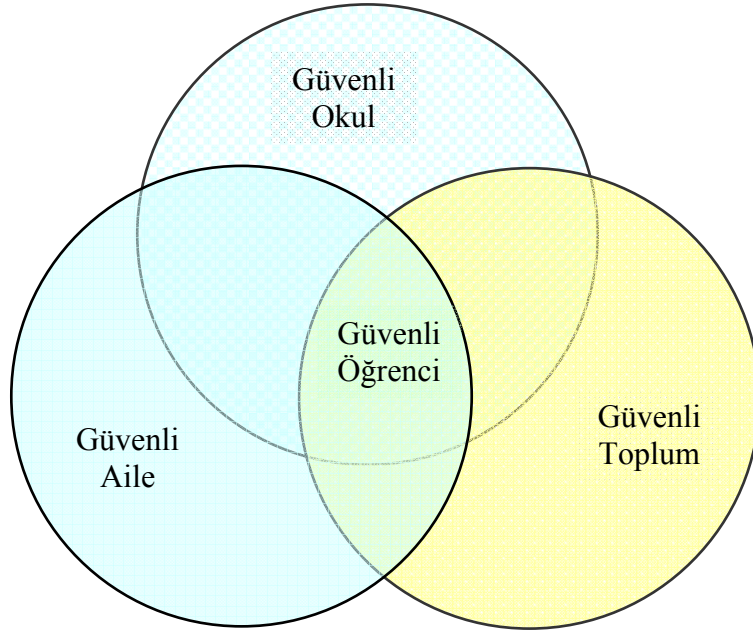
güvenliğini de etkileyebilen bu değerlerden bazıları şöyle sıralanabilir (Dwyer ve Osher, 2000; Hernandez & Seem, 2004)

- Okul personeli ile öğrenciler arasında olumlu ilişkiler geliştirmek
- Okulda akademik başarıya odaklanmak
- Bütün öğrencilere eşit ve saygılı davranmak
- Ailelerle işbirliği yapmak
- Okulun toplumla olan bağlarını geliştirmek
- Okuldaki bireyler arasındaki işbirliğini arttırmak
- Önemli konularda (örn., okul güvenliği) okul personeli, aileler ve öğrencilerle birlikte karar almak
- Okulda müfredat dışı sportif ve kültürel etkinlikler düzenlemek

Okul güvenliği ile ilgili etkenler incelendiğinde okulda fiziksel, psikolojik ve sosyal güvenliğin sağlanabilmesi için okul içi ve okul dışı tüm etkenlerin bir arada düşünülmesi gerektiği anlaşılmaktadır. Okul güvenliği makro düzeyde bir olgudur (Kitsantas, Ware & Martinez-Arias, 2004). Bir başka ifadeyle küçük ölçekli bir sorun değildir. Okul güvenliği okulda yaşanan sorunlarla birlikte toplum ve çevrede yaşanan sorunlarında belirlenmesini gerektirmektedir (Kitsantas, Ware & Martinez-Arias, 2004).

Çünkü güvenli bir okulda eğitim görse bile, bir öğrencinin kendini gerçekten güvende hissedebilmesi için, içinde yaşadığı aile ve toplumun da güvenli olması gerekmektedir. Güvenli bir toplumda ailelerin, okulların ve doğal olarak ta öğrencilerin güvenli olduğu söylenebilir (Bkz. Şekil 1). Bu bağlamda okulda öğrenci güvenliğinin sağlanabilmesi için öncelikle okulların, bununla birlikte ailelerin ve toplumun üzerine düşen sorumlulukları yerine getirmesi gerekir.

Şekil 1. Öğrenci Güvenliği İçin Bir Model*

1.4 Okul Güvenliğinin Ölçülmesine İlişkin Yaklaşımlar

Okul güvenliğinin çok boyutlu olması nedeniyle, bir okulun güvenli olup olmadığını ya da ne düzeyde güvenli olduğunun ölçülmesi üstesinden gelinebilecek bir iş değildir (Işık, 2004a). ABD’de okul güvenliğini belirlemeye yönelik araştırmalarda genellikle, yaşanan suç ve şiddet olaylarına kurban olma, kavga, saldırı, okul içerisinde veya çevresinde silah taşıma, okul içerisinde veya çevresinde kendini güvende hissetme ve okulda güvenliği sağlamaya yönelik programların etkililiğini belirlenmeye çalışılmıştır (O’Reilly & Verdugo, 1999).

Gelişmiş ülkelerde okul güvenliğini değerlendirmeye yönelik uzman kurumlar oluşturulmuştur. Örneğin ABD’de Ulusal Okul Güvenliği Merkezi (National School Safety Center) okul bölgelerine okul güvenliğinin belirlenmesi, okullarda yaşanan suç olaylarının önlenmesi, kriz yönetimi, okul güvenlik planının oluşturulması ve okul

* **Kaynak:** National Education Association, (1996). *Safe Schools Manual: A Resource on Making Schools, Communities, and Families Safe for Children*. Washington, D.C: National Education Association

personelinin eğitilmesine yönelik teknik yardım vermektedir (National School Safety Center, 2006).

Okul güvenliğinin ölçülmesinde farklı yaklaşımlar kullanılmaktadır. Ancak Welsh'e (2001) göre okul güvenliğinin ölçülmesinde izlenen genel yaklaşımlar şöyle özetlenebilir:

1. Okuldaki bireylerin mağdur oldukları suç ve şiddet olaylarına ilişkin verdikleri bilgiler. ABD'de yapılan araştırmalarda en sık kullanılan yöntemdir. Öğrenci ya da okul personeline uygulanan anketlerle okulda uyuşturucu ve çete faaliyetlerinin bulunup bulunmadığı, saldırıya uğramaktan korkulup korkulmadığı bilgisine ulaşılmaya çalışılır. Yaşanan suç olayları hakkında fikir edinmek açısından avantajlı bir yaklaşımdır. Ancak soruların yanlış anlaşılabilmesi, yaşanan olayların ve zaman periyodunun yanlış hatırlanması, utanma ya da korku nedeniyle çoğu olayın bildirilmemesi bu yaklaşımın eksik yönüdür.
2. Okuldaki bireylerin okul güvenliğine ilişkin algılarının belirlenmesi. Algılar öğrenci davranışlarını etkileyebileceği için önemlidir. Ancak korku ölçülürken algı, kavrama, duygu ve davranış arasındaki ayrımın yapılması güçtür. Bu tür araştırmalarda veriler genellikle Likert tipi anketlerle elde edilir.
3. Okul güvenlik verileri (örn. okulda yaşanan suç olayları ve bu olaylara ilişkin resmi istatistikler). Okul ya da güvenlik birimleri tarafından tutulan istatistiklerin eksik ya da hatalı olma ihtimali vardır. Ancak bu yaklaşımla okulda yaşanan suçluluk türlerine, suç eğilimlerine ve suçun yaşandığı yerlere ilişkin faydalı bilgilere ulaşılabilir.
4. Okul disiplin verileri (örn. okuldan uzaklaştırma). Yaşanan disiplin sorunlarının kayda alınma olasılığı, ortaokul ve liselerde ilkokullara göre daha yüksektir. Politik baskılar nedeniyle bazı disiplin verilerinin güvenilir

olmaması bu yaklaşımın sınırlılıklarından biridir. Ayrıca disiplin kayıtları olayların gerçek oranlarını vermekten çok yöneticilerin, okulun ya da okul bölgesinin bireysel politikalarını yansıtabilmektedir.

5. Öğrencilerin ve okul personelinin suç ve şiddet olaylarına ya da kötü davranışlara ilişkin beyanları. Bu yaklaşım çocuk suçluluğunun ve okulda istenmeyen bazı davranışların yaşanma düzeyinin belirlenmesini amaçlayan araştırmacılar tarafından çokça kullanılmıştır.

Sınırlı sayıda olsa da yapılan araştırmalar (Dönmez ve Güven, 2001; Güven ve Dönmez, 2002; Türkmen, 2004) ve medyaya yansıyan haberler doğrultusunda Türkiye’de okul güvenliği ile ilgili sorunların giderek yoğunluk kazandığı söylenebilir. Ülkemizde giderek büyüyen bu sorunun (Dönmez ve Güven, 2001) çözümlenebilmesi için öncelikli olarak okullarda yaşanan şiddet ve suç olaylarının türlerinin ve ne boyutta yaşandığının belirlenmesi gerekmektedir. Bu konuda yabancı ülkelerde, özellikle ABD’de çok sayıda bilimsel araştırmaya rastlamak mümkünken (Dönmez ve Güven, 2001), ülkemizde birkaç araştırmacı (Dönmez ve Güven, 2001; Güven ve Dönmez, 2002; Türkmen, 2004) tarafından yapılan çalışmaya ulaşmak mümkündür. Ancak bu araştırmalar da ulusal düzeyde değil, bölgesel düzeyde yapılmış araştırmalardır. Bu bağlamda ülkemizde okul güvenliğinin ölçülmesine yönelik ulusal düzeyde çalışmaların yapılmasına ihtiyaç olduğu söylenebilir.

1.5 Okul Güvenliği Sorununun Çözümüne İlişkin Yaklaşımlar ve Okul Güvenlik Planı

Okul güvenliği sorununun çözümüne ilişkin yaklaşımlar genel olarak iki noktada toplanmaktadır (Dönmez ve Güven, 2001): (1) polis modeli yaklaşımı, (2) okul iklimi-kültürü yaklaşımı

1.5.1 Polis Modeli

Bu yaklaşım özellikle gelişmiş teknolojik olanaklardan yararlanarak, olayların kısa sürede öğrenilmesi ve müdahale edilmesine odaklanılmıştır (Dönmez ve Güven, 2001). Eğitimciler okullarda güvenlik sorunlarının yaşanmasına neden olan kalabalık sınıflar, parçalanmış okullar, yoksulluk ve ırksal çatışmalar gibi etkenleri göz ardı ederek çeteleri suçlamaktadırlar (Garcia, 23). Çetelerin okul güvenliğini etkileyen en önemli unsur olarak görülmesi öğrencilerde görülen asi davranışların bireysel değil çete faaliyetleri sonucu olduğu düşüncesini oluşturmuştur. Polis modeline göre okulda yaşanan şiddet olaylarına şöyle müdahale edilebilir (Garcia, 23):

- Gözetimin arttırılması (örn., video kameralar, metal detektörler, telsizler)
- Daha katı disiplin (örn., tep tip üniforma giymeyi gerektiren katı kıyafet kuralları, şiddet, suç ve uyuşturucu ve alkole karşı sıfır tolerans politikası)
- Daha fazla okul güvenlik görevlisi (okul polisi, şartlı tahliye görevlileri vb.)
- Daha katı cezalar (kural ihlallerinde okuldan uzaklaştırma ve atma gibi cezaların uygulanması).

Bazı araştırma sonuçları, polis modelinin okulda güvenliğin sağlanmasına katkıda bulunabileceğini ve bazı okullarda kullanıldığını göstermektedir. Örneğin ABD'nin Kaliforniya eyaletinin bir bölgesinde zorunlu kıyafet uygulamasına başlanan ilk yılın sonunda; devamsızlıkta %32, okul suçlarında %36, kavgalarda %51, vandalizmde ise %18'lik bir azalma görüldüğü belirlenmiştir (Erkan, 2003). ABD'de Ulusal İlkokul Müdürleri Derneği tarafından yapılan bir diğer araştırmaya göre ise, okulların %84'ünde giriş kontrolü yapıldığı, %2'sinde tam gün çalışan koruma görevlisi bulunduğu ve bazı okullarda da her gün ya da bazı günler metal detektör kullanıldığı belirlenmiştir (Dönmez ve Güven, 2001).

1.5.2 Okul İklimi-Kültürü Yaklaşımı

Okul güvenliği sorununun çözümüne ilişkin ikinci yaklaşım ise polisiye önlemler yerine öğrencinin bireysel özellikleri ve sorunları, okulun iklimi ve kültürü üzerinde odaklanan bir yaklaşımdır (Dönmez ve Güven, 2001).

Bu yaklaşım okul güvenliğinin gelişmiş teknolojinin kullanıldığı güvenlik sistemi ile değil, insan ilişkilerinin geliştirilmesi ile çözülebileceğini öne sürer (Dönmez ve Güven, 2001). Etkili okulların özelliklerinden biri güvenli ve düzenli bir okul iklimine sahip olmalarıdır (Garcia, 1994). Güvenli bir okul aynı zamanda, davranış beklentilerinin açıkça iletildiği, sürekli ve adil bir şekilde uygulandığı, her çocuğun kabul edildiği ve önemsendiği bir okul iklimine sahip ortamdır (Stephens, 1995).

Okul güvenliği ile ilgili araştırmalarda, özellikle şiddet olaylarının nedenleri arasında kalabalık sınıflar, ırksal gerilimler, öğrenci yoksulluğu, öğretmenlerin gençleri suçlamaları, okul yönetiminin tutumu, yalnızlık (Dönmez ve Güven, 2001), yabancılaşma, okula bağlılık, okul kurallarının adil ve tutarlı olmaması gibi nedenlerin sayılması bu yaklaşımı güçlendirmektedir.

Yukarıda değinilen yaklaşımlardan sadece birinin uygulanması okulda güvenliğin sağlanması açısından yeterli olmayabilir. Çünkü okul güvenliği kapsamlı ve karmaşık bir sorundur. Bu sorunun çözülmesinde teknolojik araçların kullanılması kadar, insan ilişkileri de önemlidir. Bu bağlamda okul güvenliğinin sağlanmasında her iki yaklaşımdan da faydalanılmalıdır. Bununla birlikte okullarda güvenliğin sağlanmasında en önemli unsurlardan biri de okul güvenlik planlarıdır.

1.5.3 Okul Güvenlik Planı

Okullarda güvenliğin sağlanabilmesi için şiddet, saldırganlık, zorbalık, vandalizm, hırsızlık gibi güvenlik sorunlarının önlenmesi ya da müdahale edilmesi gerekmektedir. Bu amaçla okul güvenlik planları geliştirilmelidir.

Okul yöneticileri bir okul güvenliği planı geliştirerek, okulda yaşanabilecek çoğu krizi önleyebilir, yaşanan şiddet olaylarının azalmasını ve olumlu bir okul iklimi oluşturulmasını sağlayabilirler (Center for the Study and Prevention of Violence, 1998).

Okul güvenlik planının amacı; olumlu bir okul iklimi oluşturmak, bütün öğrencilerin gelişimlerini ve akademik başarılarını destekleyen, öğretmenlerin öğretebilecekleri öğrencilerin öğrenebilecekleri, uyuşturucu, şiddet, gözdağı ve korkunun olmadığı bir ortam yaratmaktır (Center for the Study and Prevention of Violence, 1998).

Pek çok toplum, okul gelişim süreci ile bütünleştirilmiş kapsamlı okul güvenlik planları geliştirerek, okullarda yaşanan suç, şiddet ve madde bağımlılığı sorunlarını azaltmışlardır (Pollack & Sunderman, 2001). Ancak okul güvenlik planının yapılması, suç ve şiddet olaylarının hiç yaşanmayacağına göstergesi değildir. Kapsamlı bir okul güvenlik planının yapıldığı ve etkili bir şekilde uygulandığı okullarda, öğrenciler ve okul personeli için daha güvenli bir ortam yaratılabilir.

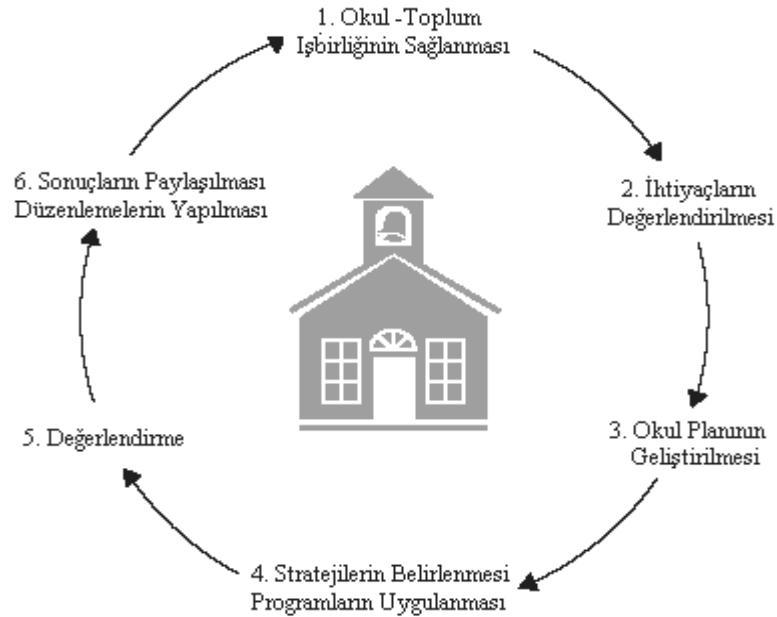
Pollack & Sunderman'a (2001) göre okulda güvenliğin sağlanabilmesinde etkili olan bazı unsurlar vardır. Okul güvenlik planı hazırlanırken bu unsurlar göz önünde bulundurulmalıdır. Bu unsurlar şöyle özetlenebilir (Pollack & Sunderman, 2001):

- Okulda suç ve şiddeti önlemeye yönelik önleme ve müdahale stratejilerinin geliştirilmesi
- Acil müdahale planlarının geliştirilmesi
- Olumlu bir okul iklimi ve kültürünün oluşturulması

- Personelin eğitilmesi
- Nitelikli bina ve teknolojik araç-gereç sağlanması
- Okul-polis işbirliğinin sağlanması
- Ruh sağlığı ve sosyal hizmet kurumları ile işbirliği sağlanması
- Aile ve toplum ilişkilerinin geliştirilmesi. Güvenli bir okul ve toplum oluşturulmasında okul-toplum işbirliği büyük öneme sahiptir.
- Okul güvenliği ile ilgili kaynakların temin edilmesi ve kullanılması

Okul güvenlik planı geliştirilirken bu unsurların göz önünde bulundurulması kadar planın oluşturulması ve uygulanmasında stratejik bir sürecin (Bkz. Şekil 2) izlenmesi de önemlidir (Pollack & Sunderman, 2001):

Şekil 2. Okul Güvenliğinin Planlanmasındaki Stratejik Süreç*

Şekil 2’de de görüldüğü gibi okul güvenlik planının hazırlanmasından en önemli etkenlerden biri okul-toplum işbirliğinin sağlanmasıdır. En iyi okul güvenlik planı bütün toplum üyelerini kapsar (Stephens, 1995). Çünkü etkili bir okul güvenlik planı; öğrenci, öğretmen, okul yöneticisi, aile temsilcileri, ruh sağlığı uzmanları, polis,

* **Kaynak:** Pollack, I., & Sundermann, C. (2001). Creating Safe Schools: A Comprehensive Approach. *Journal of the Office of Juvenile Justice and Delinquency Prevention*, 8(1), 13–20.

itfaiye temsilcileri gibi pek çok toplum üyesinin ortak çalışmalarının ve işbirliğinin bir sonucudur.

Okul güvenlik planı yapılmadan önce bir güvenlik değerlendirmesi yapılmalıdır. Okulda yaşanan belli güvenlik sorunlarının belirlenmesi faydalı ve yerinde bir okul güvenlik planının oluşturulması açısından oldukça önemlidir (Center for the Study and Prevention of Violence, 1998). Yapılan değerlendirmeler sonucunda okulda yaşanan güvenlik sorunları belirlenir ve okulun ihtiyaçlarına cevap verecek nitelikte bir güvenlik planı oluşturulur. Okulda yaşanan olayların türüne ve boyutuna göre, bu sorunları önlemeye yönelik stratejiler ve programlar güvenlik planına dahil edilir. Bütün okul güvenlik planlarında ortak bazı unsurlar bulunabilir. Ancak bir okul güvenlik planının bir diğer okula tamamen uyması beklenmemelidir. Çünkü her okulun şartları, öncelikleri ve kaynakları birbirinden farklılık gösterebilmektedir.

Ayrıca okul güvenlik planı yapılırken (1) fiziksel çevre, (2) sosyal çevre, (3) kültürel çevre, (4) ekonomik çevre, (5) öğrencilerin ve okul personelinin bireysel özellikleri ve (6) yerel siyasi çevre göz önünde bulundurulmalıdır (Center for the Study and Prevention of Violence, 1998).

Bir okul güvenliğinin etkili olabilmesi için, planda neyin işe yaradığının neyin işe yaramadığının değerlendirilmesi gerekmektedir (Center for the Study and Prevention of Violence, 1998). Yapılan değerlendirmeler sonucunda okulun sahip olduğu sınırlı kaynaklar daha etkili ve verimli bir şekilde kullanılabilir. Ayrıca planda aksayan yerler belirlenir. Bu amaçla plan yeniden gözden geçirilir ve güncelleştirilir.

Okul güvenliğinin planlanmasıyla ilgili yapılması gerekenler şöyle özetlenebilir (Akt. Dönmez ve Güven, 2001: 12–13):

- Her okulda öncelikle bir güvenlik araştırması ve tehdit değerlendirmesi yapılmalıdır.

- Okul güvenlik planı; krize hazırlık, fiziki güvenlik, değerli malların korunması, kayıpların önlenmesi, güvenlik eğitimi çalışmalarını kapsamalıdır.
- Okul güvenliği örgütlenmelidir, yapılandırılmalı, bütçelendirilmeli ve profesyonel bir destek servisi olarak kabul edilmelidir.
- Okul güvenlik yöneticileri; güvenlik denetimi, güvenlik eğitimi ve personel seçimi konularında yetkilendirilmelidir.
- Eğitimciler okulda yaşanan suç olaylarıyla ilgili rapor vermeyi kabul etmelidir. Okul suçlarının dürüstçe rapor edilmesine dayalı bir açıklık politikası geliştirilmeli ya da yeni bir okul kültürü kurumsallaştırılmalıdır.
- Okullarda yaşanan suç olaylarının rapor edilmesini zorunlu hale getiren kurallar oluşturulmalı ve ülke çapında okullarda meydana gelen suç olayları rapor edilmelidir. Raporların sonuçları önlemler geliştirmek, olaya müdahale etmek, programları ve stratejileri uygulamak amacıyla kullanılmalıdır.

2. Problem Cümlesi

İlköğretim ikinci kademe öğrencilerinin okul güvenliğine ilişkin algıları nelerdir?

3. Alt Problemler

1. İlköğretim ikinci kademe öğrencilerinin okul güvenliğine ilişkin algıları okul türüne göre farklılık göstermekte midir?
2. İlköğretim ikinci kademe öğrencilerinin okul güvenliğine ilişkin algıları cinsiyete göre farklılık göstermekte midir?

3. İlköğretim ikinci kademe öğrencilerinin okul güvenliğine ilişkin algıları sınıf düzeyine göre farklılık göstermekte midir?
4. İlköğretim ikinci kademe öğrencilerinin okul güvenliğine ilişkin algıları okul büyüklüğüne göre farklılık göstermekte midir?
5. İlköğretim ikinci kademe öğrencilerinin okul güvenliğine ilişkin algıları sosyo ekonomik düzeye göre farklılık göstermekte midir?

4. Sayıtlılar

1. İlköğretim okullarında okul güvenliğine ilişkin sorunlar vardır.
2. İlköğretim ikinci kademe öğrencilerinin araştırmada kullanılan ölçme aracına içtenlikle yanıt verdikleri kabul edilmiştir.
3. İlköğretim ikinci kademe öğrencilerinin okul güvenliğine ilişkin algıları bir ölçme aracı ile belirlenebilir.

5. Sınırlılıklar

1. Bu araştırma Malatya ili merkez ilçe belediye sınırları içerisinde bulunan ilköğretim okullarında yaşanan okul güvenliği sorunlarıyla sınırlıdır.
2. Bu araştırma 2005–2006 öğretim yılında Malatya ili merkez ilçe belediye sınırları içerisinde bulunan resmi ve özel ilköğretim okullarının ikinci kademesinde (6,7. ve 8. sınıf) eğitim gören öğrencilerin algıları ile sınırlıdır.

6. Tanımlar

Okul Güvenliği: Öğrenci ve okul personelinin, okul içinden ya da çevreden kaynaklanan suç, şiddet, saldırganlık, zorbalık, hırsızlık, vandalizm, alkol, sigara ve uyuşturucu madde kullanımı, cinsel ve ırksal taciz gibi istenmeyen davranışlara karşı korunmaları ve okulda bir kriz ortamı yaratabilecek olağanüstü hallerde (örn. trafik kazası, yangın, deprem gibi) can güvenliklerinin en üst düzeyde sağlanmasıdır.

Güvenli Okul: Öğrencilerin, öğretmenlerin ve diğer işğörenlerin kendilerini fiziksel, psikolojik ve duygusal bakımdan özgür hissettikleri yerdir (Wanat, 1996: 121).

İkinci Kademe Öğrencisi: İlköğretim kurumlarının 6, 7 ve 8. sınıflarında eğitim gören ilköğretim öğrencileri.

Vandalizm: Bilerek ve isteyerek, kişiye ya da kamuya ait bir mala, araca ya da ürüne zarar verme, tahrip etme eylemi (Kadel vd., 1999).

Zorbalık: Yaşça daha büyük ya da fiziksel olarak daha güçlü olan öğrencilerin kendilerinden daha güçsüz olan çocukları sürekli olarak hırpalaması, eziyet etmesi ve rahatsız etmesi (Çinkır, 2002).

7. Kısaltmalar

SED: Sosyo Ekonomik Düzey

A. F.: Anlamlı Fark

MEB: Milli Eğitim Bakanlığı

İKİNCİ BÖLÜM

KURAMSAL YAYINLAR VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1 Yurtiçinde Yapılmış Araştırmalar

Dönmez (2001) tarafından yapılan çalışma ülkemizde okul güvenliği ile ilgili öncü çalışmalardan biridir. Bu çalışmada, çeşitli nedenlerle ülkemizde giderek kendini hissettiren okul güvenliği sorununa dikkat çekilmiş ve yurt dışında yapılan çalışmalardan hareketle okul güvenliği sorununun çözümüne ilişkin yaklaşımlara değinilmiş ve okul yöneticilerinin bu konudaki rol ve görevlerini belirtilmiştir. Çalışmada öncelikli olarak okul güvenliğine ilişkin literatürdeki farklı tanımlamalara yer verilmiştir. Daha sonra ise okul güvenliği sorununun disiplinsizlik, çete, suç, şiddet vb. boyutlarına değinilmiştir. Çalışmada ayrıca, okul güvenliği sorununun olası nedenlerini incelemiş ve okul güvenliği sorununun çözümüne ilişkin geliştirilen iki farklı modele değinmiştir. Bu yaklaşımlardan biri olan polis modeli; özellikle gelişmiş teknolojik olanaklardan da yararlanarak olayların kısa sürede öğrenilmesi ve müdahale edilmesine yöneliktir. İkinci yaklaşımda ise, polisiye önlemler yerine öğrencinin bireysel özellikleri, bireysel sorunları, okul iklimi ve kültürü üzerine odaklanılmıştır (Dönmez, 2001: 66–67). Çalışmada ayrıca okul yöneticilerinin okul güvenliği konusundaki görevlerine de değinilmiş ve ülkemizde okul güvenliğine ilişkin bir değerlendirme yapılmıştır.

Dönmez ve Güven (2002) çalışmalarında ortaöğretimde görev yapan öğretmen ve okul yöneticilerinin, okul güvenliğine ilişkin algı ve beklentilerini belirlemeyi amaçlamışlardır. Araştırmanın evrenini, 2000–2001 öğretim yılı güz döneminde,

Malatya il merkezindeki 13 genel lisede görev yapan okul yöneticisi, rehber öğretmen ve ders öğretmenleri (toplam 511 kişi) oluşturmuştur. Araştırma 37 yönetici, 21 rehber öğretmen ve 205 ders öğretmenin katılımıyla gerçekleştirilmiştir. Veri toplama aracı olarak kullanılan anketler araştırmacılar tarafından geliştirilmiştir. Bu araştırmada elde edilen önemli bazı bulgular şöyle sıralanabilir;

- Okul içinde ve dışında okulun güvenliğini en çok etkileyen etkenin (%39,2) çevre koşullarının olduğu belirtilmiştir. Disiplin yönetmeliğinin yeterince uygulanmaması (%30,8) ve dışarıdan müdahaleler(%20,4) ise diğer önemli sorunlar olarak algılanmıştır.
- Katılımcıların %82,5'i okul çevresinin kültürel özelliklerinin, okul güvenliğini etkilediğini belirtmişlerdir.
- Okulda yaşanan en önemli güvenlik sorunlarının; okul çevresindeki bazı kişi ya da kişilerin öğrencileri rahatsız etmeleri (%50,6) ve öğrenci kavgaları (%21,6) olduğu açığa çıkmıştır.
- Okul binası ve bahçesinin güvenliği için alınması gereken önlemler; okul ve bahçe duvarlarının güvenli bir giriş çıkışı sağlayacak nitelikte düzenlenmesi (%51,9) ve okul giriş-çıkışlarının bir güvenlik görevlisi tarafından kontrol edilmesi (%42,4) olarak belirtilmiştir.

Güven ve Dönmez (2002), ortaöğretim öğrencilerinin okul güvenliğine ilişkin algı ve beklentilerini belirlemeyi amaçladıkları çalışmalarını, Malatya il merkezinde yer alan 13 lise arasından, şehrin farklı bölgelerinden seçilmiş 7 genel lisede yürütmüşlerdir. Araştırma kapsamına alınan liselerde eğitim gören 1. 2. ve 3. sınıf öğrencilerinden, ikişer şube rastlantısal olarak alınmış ve toplam 1219 öğrenciye (492 kız ve 727 erkek) araştırmacılar tarafından geliştirilen bir anket uygulanmıştır. Uygulanan anketlerden elde edilen verilerin analizi sonucunda elde edilen bulgulardan bazıları şöyledir:

- Öğrencilerin çoğunluğu (%40,3'ü) okulda yaşanan en önemli güvenlik sorununun, öğrenci kavgaları olduğunu belirtmiştir. Öğretmen-öğrenci anlaşmazlıkları ve okul çevresindeki bazı kişilerin öğrencileri rahatsız etmeleri okullarda yaşanan diğer önemli sorunlar olarak belirtilmiştir.
- Öğrencilerin %54,9'u, okulda kanunen yasaklanmış suç aleti bulunduran öğrenciler olduğunu belirtmişlerdir. Ayrıca öğrencilerin %25'i istediklerinde ateşli silah bulabileceklerini belirtmişlerdir.
- Öğrencilerin %76,2'si okulda disiplini bozucu nitelikte davranışlar gösteren öğrenci grupları olduğunu belirtmişlerdir.
- Öğrencilerin %45,4'ü, okul güvenliği konusunda okulda alınan önlemleri yeterli bulmadıklarını belirtmişlerdir.

Güven (2002), çalışmasında okul güvenliği ve okul güvenliğinin eğitimdeki önemi üzerinde durmuş, bu konuda yurt içinde ve yurt dışında yapılan bazı araştırmaların sonuçlarına değinmiştir. Son olarak okul güvenliğini sağlamada psikolojik danışmanların önemine değinen yazar, psikolojik danışmanların okul güvenliğine ilişkin görevlerini şöyle belirtmiştir;

- Okulda yaşanan güvenlik sorunlarını, nedenlerini, alınabilecek önlemleri belirleyici nitelikte çalışmalar yapmak ve bu çalışmaların sonuçlarını okul yönetimiyle paylaşmak.
- Okulun ihtiyaçlarını karşılayacak nitelikte bir okul güvenlik planının hazırlanmasında, okul yönetimi, öğretmenler ve okulda görevli diğer personel ile işbirliği yapmak ve eşgüdümü sağlamak.
- Öğretmenlere, öğrencilerle iletişim, sınıfta çıkan çatışmaların çözümü ve çatışma yönetimi, olumsuz davranışlarla baş etme ve öğrenci motivasyonunun artırılması konusunda yardım etme ve bilgilendirme.
- Okul güvenliğini tehdit eden çevresel faktörleri ve alınması gereken önlemleri belirleyici çalışmalar yapmak.
- Okul güvenliğine katkı sağlayabilecek konularda öğrencilerle grup rehberliği, grupla danışma ve psiko-eğitim uygulamaları yapmak.

- Okul kurallarına uymayan ve uyum güçlükleri yaşayan öğrencilerle görüşmeler yapmak. Olumlu ve örnek davranışlar gösteren öğrencilerin okul yönetimi tarafından ödüllendirilmesini sağlamak.
- Okulda ilgi çekici ve anlamlı sosyal, kültürel ve sportif faaliyetlerin düzenlenmesinde, okul yönetimi ve diğer öğretmenlerle işbirliği içinde olmak. Okullar ve öğrenci velileri arasındaki işbirliği ve bağlılığın sağlanması amacıyla çeşitli etkinlik ve girişimlerde bulunmak.

Saldıroğlu ve diğerleri (2003), intihar etmiş, intihar girişiminde bulunmuş ve adli kayda geçmiş suçu bulunan ilköğretim ve ortaöğretim çağındaki öğrencilerin sosyo demografik özelliklerinin belirlemesini amaçlayan bir çalışma yürütmüşlerdir. Araştırmada 1997–1998 ve 2001–2002 öğretim yılları arasında intihar etmiş, intihar girişiminde bulunmuş ve adli kayda geçmiş suçu bulunan öğrenciler taranmış ve bu öğrencilerle ilgili sosyo demografik özellikler belirlenmiştir. Araştırma ülkemizde bir il dışında kalan tüm illerdeki ilköğretim ve ortaöğretim okullarında yer alan, intihar ve adli suç olaylarını kapsadığı için, ülkemizde okul güvenliğinin boyutlarından bazılarını gösteren önemli ve kapsamlı bir araştırmadır. Yapılan taramalar sonucunda intihar eden veya intihar girişiminde bulunan ve adli kayda geçmiş suçu bulunan 2.053 öğrenci bulunmuştur. Eğitim kademesi açısından bakıldığında öğrencilerden 715'i ilköğretim, 1.338'i ise lise öğrencisidir. Cinsiyet açısından incelendiğinde ise öğrencilerin 1.053'ü kız, 998'i ise erkek öğrencidir. Araştırma sonucunda, okul güvenliği açısından sorun oluşturan intihar ve suç olaylarının özellikle İstanbul, Ankara, İzmir, Bursa, Adana ve Konya gibi büyük illerde daha fazla görüldüğü belirlenmiştir. Değerlendirmeye alınan 2053 öğrencinin 326'sının bağımlılık yapan madde kullandığı tespit edilmiştir.

Işık (2004) “*Okul Güvenliği: Kavramsal Bir Çözümleme*” adlı çalışmasında okul güvenliğine ilişkin farklı teorik bakış açılarını, okul güvenliği sorununun kapsamı ve ölçülmesi konusunda yerli ve yabancı literatürde yer alan bilgileri sistematik bir çerçevede sunulmasını amaçlamıştır. Çalışmada okul güvenliğini açıklamaya yönelik (1) kontrol teorisi, (2) okul iklimi teorisi ve (3) sosyal çözülme teorisine değinilmiş ve her bir yaklaşım özetle açıklanmıştır. Ayrıca bu çalışmada

okul güvenliğinin ölçülmesine yönelik standartlara da değinilmiştir. Okul güvenliğini mekân açısından inceleyen yazar, okul ile ev arasındaki güvenlik (okul gidiş-dönüşleri), okul içinde güvenlik ve sınıfta güvenlik olmak üzere üç temel güvenlik alanı sınıflandırması yapmıştır. Aynı çalışmada okul güvenliğinin boyutları, alanı açısından şöyle sınıflandırılmıştır;

- Arkadaşlarından gelecek şiddet olaylarına karşı güvenlik,
- Öğretmenlerin fiziksel şiddetine maruz kalma konusunda güvenlik,
- Tabii afetlere karşı güvenlik,
- Sağlık ve temizliğe ilişkin güvenlik,
- Cinsel istismara karşı güvenlik,
- Psikolojik ve duygusal güvenlik,
- Etnik ve siyasi görüş konularında güvenlik.

Ortaöğretim kurumlarında öğrenim görmekte olan öğrencilerin okul güvenliği hakkındaki görüşlerinin ortaya konulması ve öncelikli sorunların belirlenmesini amaçlayan Türkmen (2005), Antalya'daki genel ortaöğretim kurumlarında öğrenim görmekte olan öğrenciler üzerinde bir çalışma yürütmüştür. Ortaöğretim kurumlarının okul güvenliği ile ilgili sorunların en fazla öğrenci sayısı bakımından kalabalık olan okullarda ortaya çıktığı varsayımından yola çıkan araştırmacı, evreni oluşturan genel ortaöğretim kurumları arasından öğrenci sayısı fazla olan 5 okulu seçmiştir. Araştırmacı tarafından geliştirilen anket seçilen 5 ortaöğretim kurumunda uygulanmış ve toplam 707 öğrenciye (10. sınıf) ait anket değerlendirmeye alınmıştır. Bu çalışmada genel ortaöğretim kurumlarındaki öğrencilerin okul güvenliğine yönelik görüşleri üç temel boyutta ele alınmıştır. Birinci boyutta sorgulanan fiziksel güvenliğe, ikinci boyutta sorgulanan sosyal güvenliğe ve üçüncü boyutta sorgulanan psikolojik güvenliğe yönelik sorulara ilişkin öğrenci görüşlerinin olumsuz bir tablo çizdiği belirlenmiştir. Araştırmada elde edilen sonuçlardan bazıları şöyledir;

- Büyük okullardaki öğrenciler, küçük okullardaki öğrencilere oranla kendilerini fiziksel yönden daha güvensiz hissettiklerini, okula silah getirildiğine daha fazla şahit olduklarını ve yine okula zarar verildiğine daha fazla şahit olduklarını belirtmişlerdir.
- Öğrenciler özellikle fiziksel yönden güvensizlik, kavgaya karışma, silah getirildiğine şahitlik etme, hırsızlığa uğrama ve okula zarar verildiğine şahit olma konularında şiddetle birinci dereceden yüz yüze oldukları ve bu sorunları öğretmene iletme konusunda sorunlar yaşadıkları yönünde görüş belirtmişlerdir.
- Cinsel istismar konusunda genel olarak öğrencilerin taciz konusunda sorun yaşadıkları bulunmuştur.
- Okulun fiziki yapısı hakkında genel olarak öğrenciler okulda girip çıkmaktan çekindikleri bir yer olduğunu belirtmişlerdir. Yine okul giriş-çıkışlarında merdivenlerde, kapıda ve tuvalet ve lavabolarda sıkışıklık yaşama konuları da öğrenciler tarafından sıklıkla bildirilen sorunlar arasında yer aldığı belirtilmiştir.

Kapçı (2004) çalışmasında, ilköğretim 4. ve 5. sınıf öğrencilerinin maruz kaldıkları zorbalık türlerini, bunların görülme sıklığını, zorbalığın görülme türünde sosyo-ekonomik düzey, sınıf düzeyi ve cinsiyete bağlı farklılıkların olup olmadığını ve zorbalığa maruz kalıp kalmamanın benlik saygısı, depresyon, durumluk ve sürekli kaygı düzeylerinde nasıl bir farklılaşmaya neden olduğunu belirlemeye çalışmıştır. Araştırmaya Ankara ilindeki 5 ilköğretim okulunda eğitim görmekte olan 99 kız ve 107 erkek olmak üzere toplam 206 öğrenci katılmıştır. Yapılan analizler sonucunda elde edilen bulgulardan bazıları şöyledir;

- Öğrencilerin %40'ı bedensel (itme, tekme ya da tokat vb.), sözel (ad takma, alay etme vb.), duygusal (gruptan dışlanma, küçük düşürme vb.) ve cinsel (sarkıntılık, elle rahatsız etme vb.) zorbalık türlerinden birine maruz kaldıklarını belirtmişlerdir.

- Çocukların yarısından fazlasına ad takıldığı, bunu takılma ve hakaret/küfür etmenin izlediği belirlenmiştir. Çocukların yarısına yakın bir bölümü hakkında da dedikodu çıkarıldığı, en seyrek görülen sözel zorbalığın ise tehdit edilme olduğu ortaya çıkmıştır.
- Çocukların yaklaşık olarak %30'u elle rahatsız edilmeye ve cinsellikle ilgili sözleri dinlemeye maruz kaldıklarını ifade etmişlerdir.
- Sosyo ekonomik düzey, sınıf düzeyi ve cinsiyet değişkenleri açısından gruplar arasında belirgin farklılıklar bulunmamıştır. Yalnızca, orta sosyo-ekonomik düzeyden gelen çocukların bedensel zorbalığa daha fazla maruz kaldıkları belirlenmiştir.

Alikaşifoğlu ve diğerleri (2004), İstanbul'da yaşayan lise öğrencilerinin, okulda yaşanan şiddet olaylarına ilişkin algılarını belirlemeyi amaçlayan bir araştırma yürütmüştür. Araştırmaya 9–11. sınıf öğrencisi olan toplam 4.153 öğrenci katılmıştır. Araştırma sonucunda elde edilen bazı bulgular şöyle özetlenebilir;

- Araştırmadan önceki 12 ay içerisinde öğrencilerin %42'si fiziksel bir kavgaya karıştıklarını belirtmişlerdir.
- Öğrencilerin %7'si tıbbi tedavi gerektiren bir kavgaya karıştıklarını belirtmişlerdir.
- Öğrencilerin %30'u okulda arkadaşlarının zorba davranışlarına maruz kaldıklarını, %19'u ise zorba davranışlarda bulduklarını belirtmişlerdir.
- Öğrencilerin %7'si okul alanı içerisinde silah ile tehdit edildiklerini belirtmişlerdir.
- Cinsiyet (erkek öğrenciler), zayıf ruh sağlığı, cinsel açıdan hareketli olma, sigara ve uyuşturucu madde kullanımı, zorba davranışlarda bulunma, silah taşıma ve fiziksel istismar okulda kavga olaylarının çıkması ile ilişkili bazı unsurlardır.

Kepekçi ve Çınkır (2003) eğitimcilerin okul zorbalığına ilişkin görüşlerini ortaya koymak amacıyla bir çalışma yürütmüşlerdir. Bu amaçla, araştırmacılar

tarafından geliştirilen veri toplama aracı eğitimcilerle uygulanmıştır. Katılımcıların görüşleri frekans ve yüzde kullanılarak değerlendirilmiştir. Araştırmaya katılan öğretmen ve yöneticiler bedensel zorbalık kategorisi içinde itme davranışının, sözel zorbalık kategorisi içinde ad takma ve alay etme davranışlarının, duygusal zorbalık kategorisi içinde eşyalara zarar verme davranışının ve cinsel zorbalık kategorisi içinde cinsellik içeren sözler söyleme davranışının okullarda çok sık uygulandığını belirtmişlerdir. Ayrıca katılımcılar, zorbalık olaylarının genellikle okul bahçesinde gerçekleştiğini, bu olayları çoğunlukla bireysel çabaları ile önlemeye çalıştıklarını, okul yönetiminin zorba öğrencilere karşı daha çok sözlü uyarıda bulunduğunu, genellikle erkek öğrencilerin, sorunlarını nasıl çözeceklerini bilemedikleri için zorbalığa başvurduklarını ifade etmişlerdir.

Durmuş ve Gürkan (2005) lise öğrencilerinin şiddet ve saldırganlık eğilimlerini çeşitli değişkenler açısından ele alan bir çalışma yürütmüşlerdir. Çalışmada 2002–2003 eğitim-öğretim yılında Ankara Üniversitesi birinci sınıfına başlayan öğrencilere 19 maddelik bir anket uygulanmıştır. Verilerin analizinden sonra öğrenciler tarafından en çok işaretlenen şiddet ve saldırganlık olayları şöyle sıralanmıştır.

- Öğrencilerin %70,9'u okulun masa ve sandalyelerini kasıtlı olarak kıran, bunların üzerini kazıyan veya çizen, tekme atarak duvarların boya ve badanasını kirleten öğrencilerin okulda bulunduğunun ifade etmişlerdir.
- Öğrencilerin %70,1'i okul sınırları dışında meydana gelen ve bazı öğrencilerin yaralanmasıyla sonuçlanan kavgaların yaşandığını belirtmişlerdir.
- Öğrencilerin %70,1'i okuldaki çeşitli öğrenci grupları arasında toplu kavgaların yaşandığını belirtmiştir.
- Öğrencilerin %63,7'si okuldaki bazı öğrencilerin paralarının çalındığını ve eşyalarının kaybolduğunu belirtmiştir.

Kişioğlu, Demirel ve Öztürk (2005) Isparta ilindeki 37 resmi ilköğretim okulunun iç mekânlarını, okul güvenliği açısından değerlendiren bir çalışma yürütmüşlerdir. Araştırmacılar değerlendirme ölçütü olarak Türk Standartları Enstitüsü (TSE) tarafından yayınlanan TS 9518 nolu “İlköğretim Okulları- Fiziki Yerleşim- Genel Kurallar” ve TS 12014 nolu “Çevre Sağlığı-Okullar” standartlarını kullanmışlardır. Değerlendirme esnasında ayrıca okul müdürleri ile görüşülmüş ve gerekli bilgiler toplanmıştır. Okulların iç mekânları ile ilgili ayrıntılı bilgiler ise okul müdürlerine uygulanan bir anket aracılığıyla toplanmıştır. Bu araştırmadan elde edilen bazı bulgular şöyledir:

- Okulların %97,3’ünde kömürle yanan merkezi ısıtma sistemlerinin kullanıldığı ancak hiçbir okulda bu sistemlerin neden olabileceği yaralanmaları önlemeye yönelik fiziksel korumanın olmadığı belirlenmiştir.
- Bütün okullarda zeminin yangına karşı dayanıklı ve kolay temizlenebilir zemin maddeleriyle kaplı olduğu belirlenmiştir.
- Okulların %94’ünde, koridorlarda bulunan pencerelerin ışıklandırma ve havlandırma için uygun bir şekilde tasarlandığı ve pencere sayısının yeterli olduğu belirlenmiştir.
- 37 okulun sadece 3’ünde ilk yardım odası olduğu, 2’sinde ise ilk yardım araçlarının bulunduğu belirlenmiştir. Sadece bir okulda ilk yardım ilaçları olduğu bulunmuştur.
- Okulların sadece 4’ünde acil çıkış merdivenleri olduğu belirlenmiştir.
- Okulların 3’ünün bodrum katında bir ya da daha fazla sınıfın olduğu belirlenmiştir. Bu sınıflar deprem güvenliği açısından büyük riskler oluşturabilmektedir.

Öğülmüş (1995), 1992–1993, 1993–1994, 1994–1995 öğretim yıllarında okullarda ne tür şiddet ve saldırganlık olaylarının gerçekteştiğini, bu şiddet olaylarının hangi sıklıkta meydana geldiğini ve bu tür olayların çeşitli değişkenlerle ilişkisini belirlemek amacıyla bir çalışma yürütmüştür. Bu araştırma da veriler,

1995–1996 öğretim yılında ya da daha önceki yıllarda liseden mezun oldukları halde 1995–1996 öğretim yılında A.Ü. Eğitim Bilimleri Fakültesi ve G.Ü. Teknik Eğitim Fakültesi 1. sınıflarında okuyan 276 öğrenciden toplanmıştır. Araştırma sonucunda elde edilen bazı bulgular şöyle özetlenebilir:

- Araştırmaya katılan öğrencilerin %76,4'ü okulda bazı öğrencilerin paralarının çalındığını ya da özel eşyalarının kaybolduğunu belirtmişlerdir.
- Öğrencilerin %74,6'sı okulun masa ve sandalyelerini kasıtlı olarak kıran, bunların üzerini kazıyan veya çizen, tekme atarak duvarların boya ve badanasını kirleten öğrencilerin bulunduğunu belirtmişlerdir.
- Öğrencilerin %64,9'u okul sınırları dışında meydana gelen ve bazı öğrencilerin yaralanmasıyla sonuçlanan kavgaların yaşandığını belirtmişlerdir.
- Genel lise mezunları (%57,3), endüstri meslek liseleri mezunlarına (%44,6) göre, okul sınırları içinde bazı öğrencilerin yaralanmasıyla sonuçlanan kavga olaylarının daha sık meydana geldiğini belirtmişlerdir.
- Öğrencilerin %5,1'i okullarında herhangi bir öğrencinin ölümüyle sonuçlanan olay meydana geldiğini belirtmişlerdir.
- Öğrencilerin %12,8'i, okula gidip gelirken yanlarında bıçak, muşta, şiş, sopa, zincir, vb. gibi bir alet taşıdıklarını belirtmişlerdir. Arkadaşlarının okula bıçak, muşta, şiş, zincir, vb. getirdiklerini belirten öğrencilerin oranının ise %65,2 olduğu tespit edilmiştir.
- Öğrencilerin % 23,7'si, liseye gidip gelirken kendisine cinsel içerikli laflar atıldığını ya da başka bir biçimde sarkıntılık yapıldığını belirtmişlerdir.
- Okullarında öğretmenlere yönelik fiziksel saldırı olaylarının meydana geldiğini belirtenlerin oranı %43,4 ile %67,8 arasında değişmektedir.
- Okuldaki görevlilerle öğrenciler arasında kavga olduğunu belirten öğrencilerin oranı %28,7'dir.
- Mezun oldukları lisede, toplu kavga olaylarına adları karışan ve çete olarak nitelenebilecek türde öğrenci grupları olduğunu belirtenlerin oranı %51,6'dır.

Tor ve Sargın (2005) çalışmalarında ilköğretim okullarının ikinci kademesinde okuyan öğrencilerin şiddet hakkındaki görüşleri belirlemeye çalışmışlardır. Araştırma Ankara'nın Çubuk ilçesinde okuyan 110 kız, 96 erkek toplam 206 ilköğretim II. Kademe öğrencisi üzerinde yürütülmüştür. Araştırma sonucunda elde edilen bazı bulgular şöyledir:

- Araştırmaya katılan öğrencilerin %16.04 sürekli, % 59,7 ise ara sıra şiddet içeren yayınları izlemekte olduklarını belirtmişlerdir.
- Katılımcıların 24.27'si sık sık, % 56.30'u ise bazen öğrencilerin birbirlerine şiddet uyguladıklarını belirtmişlerdir.
- Birbirlerine tokat atan öğrencilerin oranı % 15, tekme atan öğrencilerin oranı % 22,8, arkadaşına bıçak çeken öğrencilerin oranı % 5,8, birbirlerine küfür eden öğrencilerin oranı % 25,7 ve birbirlerini tehdit eden öğrencilerin oranı % 15,5'dir
- Öğrencilerin %40.28'i arkadaşlarının güçlü olduklarını göstermek amacıyla birbirlerine şiddet uyguladıklarını, %38.83'ü konuşarak anlaşamadıkları için şiddet uyguladıklarını, %12.58'i haklarını korumak için şiddet uyguladıklarını ve %8.24'ü kendilerine uygulanan şiddete karşılık için şiddete başvurduklarını belirtmişlerdir
- Araştırmaya katılan öğrenciler öğretmenleri tarafından en çok başvuru alan şiddet türlerini şöyle belirtmişlerdir: %45,83 kulak çekme, %22.92 cetvelle veya sopayla vurma, %12,5 tokat atma, %10,42 azarlama, %6,25 kalem veya başka bir şey fırlatma, % 2,08 yumruk atma.

2.2 Yurtdışında Yapılmış Araştırmalar

National Institute of Education (1978) tarafından, Amerikan Kongresine sunulmak üzere “Güvenli Okul Çalışma Raporu” hazırlanmıştır. Bu çalışma ulusal düzeyde 4.000 resmi ilkokul ve ortaokulda, 642 lisede, ayrıca kısa dönem içinde diğer suçlar ve şiddet olaylarının dramatik bir biçimde artış gösterdiği, bu nedenle özel olarak seçilen 10 okulda yürütülmüştür. Bu araştırmanın sonuçları şöyle özetlenebilir:

- Kentlerde yaşayan gençlerin maruz kaldığı hırsızlık olaylarının %40’ı ve saldırıların %36’sı okullarda yaşanmaktadır.
- Yaklaşık olarak okulların %8’inde ciddi suç ve şiddet olayları yaşanmaktadır.
- Yaklaşık 3 milyon ortaokul öğrencisi, okullarındaki bazı yerlerden korktukları için bu yerlerden uzak durduklarını, 500.000 öğrenci ise okulda çoğu zaman korktuklarını belirtmişlerdir.
- Yaklaşık 125.000 lise öğretmeni her ay bir fiziksel saldırıya maruz kaldıklarını belirtmişlerdir.
- Yaklaşık 130.000 öğretmenin her ay bir şeyi çalınmaktadır. Ortalama 6.000 öğretmenden zorla, silah kullanarak ya da tehditle bir şeyler alınmaktadır.

ABD’ deki ilkokullarda ve ortaokullarda yaşanan güvenlik, disiplin ve uyuşturucu kullanımı sorunlarına ilişkin okul bölgelerinde görevli müfettişlerin algılarının belirlenmesi amacıyla Ulusal Eğitim İstatistikleri Merkezi tarafından bir çalışma yürütülmüştür. Ulusal temsil yeterliğine sahip bu çalışmaya 700 bölge müfettişi katılmıştır. Çalışmanın sonuçları Carpenter (1992) tarafından hazırlanan bir raporda yayınlanmıştır. Raporda yer alan önemli bazı bulgular şöyle sıralanabilir;

- Okul bölgelerinin büyük çoğunluğunun (%97–98) okuldaki genel disiplin, sigara, alkol ve uyuşturucu madde kullanımı ile ilgili yazılı kuralları bulunmaktadır.
- Okul bölgelerinin çoğunda (%90'ın üzeri) okul disiplini, sigara, alkol ve uyuşturucu kullanımıyla ilgili kuralların geliştirilirken okul yöneticilerinin ve öğretmenlerin katılımı sağlanmıştır. Bu kuralların geliştirilmesi aşamasında okul bölgelerinin %70'inde ailelerin, %50'sinde ise öğrencilerin görüşleri alınmıştır.
- Bölge müfettişlerinin %42'sine göre güvenli, disiplinli ve uyuşturucu kullanılmayan okulların oluşturulmasında polis yardımı ve eğitimsel destek büyük öneme sahiptir.
- 1990 yılında okul bölgelerindeki her 1.000 öğrenciden 26'sı okulda istenmeyen davranışlarda bulunmaları nedeniyle geçici olarak uzaklaştırılmışlardır. Aynı nedenle her 1.000 öğrenciden 2'si başka bir okula gönderilmiş ve her 1.000 öğrenciden 1'i ise okuldan atılmıştır.

Chandler ve diğerleri (1998) 12–19 yaşları arasındaki öğrencilerin, okullardaki suç ve hırsızlık olaylarının yaşanması, okullarda silah, çete ve uyuşturucu madde bulunması gibi sorunlara ilişkin algılarını belirlemeyi amaçlamışlardır. Bu amaçla 1989 ve 1995 yıllarında uygulanan iki ankette elde edilen sonuçlar karşılaştırılmıştır. Araştırma sonucunda elde edilen bulgulardan bazıları şöyledir;

- 1989 yılı ile karşılaştırıldığında 1995 yılında, okulda şiddet eylemlerine maruz kaldığını ifade eden öğrencilerin oranı artmıştır (3,4'e 4,2).
- 1989 yılında öğrencilerin çoğu (%63,2) okullarında esrar, kokain, crack (sigara gibi içilebilen kokain) ve uyarıcı/yatıştırıcı maddelerin bulunduğunu belirtmişlerdir. 1995 yılında bu oran artmıştır (%65,3).

- 1989 yılı ile karşılaştırıldığında 1995 yılında okulda çetelerin var olduğunu söyleyen öğrenci sayısı hemen hemen iki kat artmıştır (%15,3'e %28,4).
- 1995 yılında öğrencilerin %5,3'ü okulda silahlı bir öğrenci gördüklerini belirtmişlerdir. Öğrencilerin %12,7'si ise okula silah getiren bazı öğrenciler olduğunu belirtmişlerdir.

Miller ve Chandler (2003) okullarda yaşanan suç ve şiddet olayları, disiplin problemleri, okulda suçu azaltmak ya da önlemek için kullanılan programlar ve okulda suç eylemlerinin oluşmasıyla ilişkili olabilecek özellikleri belirlemeye çalışmışlardır. Bu çalışmaya 2.270 ilkokul, ortaokul, lise okul müdürü katılmıştır. Araştırmada elde edilen bazı bulgular şöyledir;

- Okul müdürlerine göre, 1999–2000 öğretim yılında ilkokulların ve ortaokulların %71'inde en az bir şiddet (tecavüz, cinsel taciz, hırsızlık, kavga, fiziksel saldırı vb.) olayı yaşanmıştır.
- Kentlerdeki okullarda, kırsal kesimlerdeki okullara göre daha fazla şiddet olayı yaşanmaktadır(%77'ye %67).
- 3 ya da daha fazla ciddi disiplin sorununun yaşandığı okullarda, şiddet olaylarının yaşanma olasılığının daha fazladır.
- 1999–2000 öğretim yılında liselerin %92'sinde, ortaokulların %87'sinde ve ilkokulların %61'inde en az bir şiddet olayı yaşandığı rapor edilmiştir.

ABD' deki ilkokullarda ve ortaokullarda yaşanan güvenlik, disiplin ve uyuşturucu kullanımı sorunlarına ilişkin öğretmenlerin algılarının belirlenmesi amacıyla Mansfield, Alexander, Farris ve Westat Inc. (1991) tarafından bir çalışma yürütülmüştür. Ulusal temsil yeterliğine sahip bu çalışmaya 1350 öğretmen katılmıştır. Çalışma sonucunda elde edilen önemli bazı bulgular şöyle sıralanabilir;

- İlkokul öğretmenlerinin %4'ü, ortaokul öğretmenlerinin %54'ü öğrencilerin alkol kullanmasının okullarında yaşanan ciddi bir sorun olduğu görüşündedirler.
- İlkokul öğretmenlerinin %5'i, ortaokul öğretmenlerinin %38'i öğrencilerin uyuşturucu kullanmasının okullarında yaşanan ciddi bir sorun olduğunu belirtmişlerdir.
- İlkokul öğretmenlerinin %5'i ve ortaokul öğretmenlerinin %24-30'u okullarında uygulanan alkol ve uyuşturucu kullanımına ilişkin önleme programlarının ve politikalarının etkili olmadığı görüşünde olduklarını belirtmişlerdir.
- Öğretmenlerin %8'i son üç ay içerisinde öğrencilerin kendilerini yaralamakla tehdit ettiklerini, %2'si öğrencilerin fiziksel saldırılarına maruz kaldıklarını belirtmişlerdir.
- Öğretmenleri %99'u okul binası içinde kendilerini güvende hissettiklerini, %90'nı okul saatleri dışında okul yerleşkesinde veya okul çevresinde kendilerini güvende hissettiklerini belirtmişlerdir.

ABD'deki ilkokullarda ve ortaokullarda yaşanan güvenlik, disiplin ve uyuşturucu kullanımı sorunlarına ilişkin ilkokul ve ortaokul müdürlerinin algılarının belirlenmesi amacıyla Ulusal Eğitim İstatistikleri Merkezi tarafından bir çalışma yürütülmüştür. Ulusal temsil yeterliğine sahip bu çalışmaya 830 okul müdürü katılmıştır. Çalışmanın sonuçları Mansfield, Farris ve Westat Inc. (1992) tarafından hazırlanan bir raporda yayınlanmıştır. Raporda yer alan önemli bazı bulgular şöyle sıralanabilir;

- Okul müdürlerinin %11'i öğrencilerin alkol kullanmasını, okullarında yaşanan ciddi sorunlardan biri olarak görmektedirler.
- Okul müdürlerinin %6'sı öğrencilerin uyuşturucu kullanmasının okullarında yaşanan ciddi sorunlardan biri olduğunu belirtmişlerdir.

- Okul müdürleri, her 100 öğrenciden ortalama olarak 6 öğrencinin, okulda istenmeyen davranışlarda bulunması, alkol ve uyuşturucu madde kullanması ya da satması nedeniyle geçici olarak okuldan uzaklaştırma cezası aldıklarını belirtmişlerdir.
- Okul müdürlerinin %35'i okullarında alternatif programların olmaması ya da yetersizliği nedeniyle okulda düzeni ve disiplini sağlama yeterliklerinin sınırlı olduğunu belirtmişlerdir.
- Müdürlerin %62'sine göre güvenli, disiplinli ve uyuşturucu kullanılmayan okulların oluşturulmasında, polis tarafından sağlanan yardım ve eğitimsel destek büyük öneme sahiptir.

Devoe ve diğerleri (2002) tarafından hazırlanan “Okul Suç ve Güvenlik Göstergeleri: 2002” raporunda ABD’de okul güvenliği konusunda yapılan pek çok araştırmanın istatistikleri bir araya getirilmiştir. Bu raporda yer alan bazı istatistikler şöyledir;

- 2002 yılında, 12–18 yaş arasındaki öğrenciler okullarda yaşanan toplam 1,9 milyon şiddet ve hırsızlık olaylarının kurbanı olmuşlardır. Yaşanan bu suç olaylarının 128.000’i okullarda gerçekleşmiştir.
- ABD’deki okullarda Ocak 1998-Aralık 1999 tarihleri arasında 47 ölüm olayı gerçekleşmiştir. Bu olaylardan 38’i cinayet, 6’sı intihar ve 2’si polis tarafından öldürülen şüpheli ve 1 kaza ölümüdür. İşlenen 38 cinayetin 33’ü okul çağındaki öğrenciler tarafından gerçekleştirilmiştir.
- 1993–2001 yılları arasında öğrencilerin %7’si ile %9’u silah, bıçak veya sopa ile tehdit edildiklerini ya da yaralandıklarını bildirmişlerdir.
- 2001 yılında erkek öğrencilerin %9’u, kız öğrencilerin ise %7’si arkadaşlarının zorba davranışlarına maruz kaldıklarını bildirmişlerdir.
- 1996–1997 öğretim yılında okulların %10’u en az bir ciddi şiddet olayını polise veya diğer güvenlik güçlerine bildirdiklerini rapor etmişlerdir.
- 1996–2000 yılları arasında ortaokul veya lise öğretmenlerinin %49’u, ilkökul öğretmenlerinin ise %39’u şiddet olaylarına maruz kaldıklarını

belirtmişlerdir. Kent merkezlerinde çalışan öğretmenlerin şiddet olaylarına maruz kalma oranı banliyölerde ve kırsal kesimlerde çalışan öğretmenlere nazaran daha yüksektir (Kent: %36, Banliyö: %21 ve Kırsal: %17).

- 2001 yılında 9–12 sınıf öğrencilerinin %5'i okulda en az bir kere alkol kullandıklarını belirtmişlerdir.
- 2001 yılında 9–12 sınıf öğrencilerinin %29'u okuldaki bazı öğrencilerin kendilerine uyuşturucu madde sattıklarını veya verdiklerini belirtmişlerdir.

ABD Eğitim Bakanlığı, Ulusal Eğitim İstatistikleri Merkezi için Westat Incompany tarafından 50 eyaletteki 1.234 devlet okulunda (ilkokul, ortaokul ve lise) yapılan “ABD'nin Devlet Okullarında Şiddet ve Disiplin Problemleri” konulu araştırmanın sonuçları Heaviside ve diğerleri (1998) tarafından raporlaştırılmıştır. Raporda yer alan önemli bazı bulgular şöyledir;

- İlkokul, ortaokul ve lise müdürlerinin %37'si, 1996–1997 öğretim yılında polise ya da diğer güvenlik birimlerine rapor edilen bir ya da daha fazla suç/şiddet olayı meydana gelmiştir.
- Devlet okullarının %10'un da, 1996–1997 öğretim yılında öldürme, ırza geçme, intihar, fiziksel saldırı, silahlı kavga, hırsızlık suçları gibi ciddi suçlar en az bir kere işlenmiştir.
- İlkokullarda yaşanan şiddet olaylarının oranı %45, ortaokulda %74 ve lisede %77'dir. Benzer biçimde yaşanan ciddi şiddet veya suç olaylarının oranları ise sırasıyla; ilkokul %4, ortaokul %19 ve lise %21'dir. Genel olarak ilkokullarda daha az şiddet olaylarının yaşandığı belirlenmiştir.
- İlkokul, ortaokul ve liselerin %2'si okulda sıkı güvenlik önlemlerini (tam gün çalışan güvenlik görevlisi ve her gün ya da bazı günler metal detektörü ile giriş kontrolü yapılması) aldıklarını belirtmişlerdir.
- Okulların %3'ü uygulanan ankette yer alan önlemlerden (ziyaretçi imzası, okul alanına ve binalarına girişlerin kontrol edilmesi, öğle yemeği için

okul dışına çıkmanın yasaklanması, öğrencilerin her gün metal detektörlerle aranması, öğrencilerin tesadüfi olarak metal detektörü ile aranması, uyuşturucu araması) hiç birini uygulamadıklarını belirtmişlerdir.

Metropolitan Life Insurance Company (1993) tarafından 1.000 öğretmen, 1.180 öğrenci (3–12. sınıflar) ve 100 polis memuru üzerinde yapılan “Amerikan Devlet Okullarında Şiddet” konulu araştırmadan elde edilen bazı sonuçlar şöyle özetlenebilir;

- Öğrencilerin %23’ü ve öğretmenlerin %11’i okul çevresinde yaşanan şiddetin kurbanı olmuşlardır.
- Öğrencilerin %22’si okulda yaşanan şiddet olaylarından ya da şiddet tehdidinden dolayı okula gitmekte isteksiz olduklarını belirtmişlerdir.
- Öğrencilerin %3’ü okul içinde bıçakla ya da ateşli silahla tehdit edildiklerini belirtmişlerdir. Erkek öğrencilerin (%6) ve düşük notları olan öğrencilerin (%10) okulda birilerini tehdit etme olasılığının daha yüksek olduğu bulunmuştur.
- 3–12. sınıflardaki öğrencilerin %13’ü okula bıçak ya da ateşli silah götürdüklerini belirtmişlerdir (Erkek öğrencilerin %22’si, kız öğrencilerin ise %4’ü).
- Erkek öğrenciler kız öğrencilere oranla yaklaşık iki kat daha fazla şiddet kurbanıdır (%30’a %16).

Metropolitan Life Insurance Company için yapılan “Amerikan Devlet Okullarında Şiddet- 5 Yıl Sonrası” konulu araştırmada okullarda yaşanan şiddet olaylarına ilişkin öğrenci, öğretmen ve polislerin algılarının belirlenmesi amaçlanmıştır. Metropolitan Life Insurance Company tarafından 1993 yılında yapılan “Amerikan Devlet Okullarında Şiddet” araştırmasının devamı niteliğinde olan bu araştırmaya 1044 öğrenci (3–12. sınıf), 1000 öğretmen (3–12. sınıf) ve 100

polis katılmıştır. Araştırma sonuçları Binns ve Markow (1999) tarafından hazırlanan bir raporda yayınlanmıştır. Araştırmada elde edilen sonuçlardan bazıları şöyledir:

- Beş yıl önce yapılan araştırma sonuçları ile karşılaştırıldığında öğrenciler, öğretmenler ve polisler okullarda yaşanan şiddet olaylarının azaldığına inanmaktadırlar.
- Öğrencilerin 1/4'ü okul içinde veya çevresinde yaşanan şiddet olaylarının kurbanı olduklarını belirtmişlerdir. Her 8 öğrenciden 1'i okula silah getirdiğini belirtmiştir.
- Öğrenci, öğretmen ve polisler okulda şiddet olaylarının yaşanmasına neden olan üç önemli etken olduğunu belirtmişlerdir. Bu etkenler (1) aile denetiminin eksikliği, (2) akran gruplarının baskısı ve (3) alkol ve uyuşturucu kullanımı.
- Polisler şiddet olaylarının çoğunun okulda gerçekleştiğini, öğrencilerin ve öğretmenlerin 1/3'ü şiddet olaylarının okul çevresinde meydana geldiğini belirtmişlerdir.

Devoe ve diğerleri (2004) tarafından hazırlanan “Okul Suç ve Güvenlik Göstergeleri: 2004” raporunda ABD'deki okullarda yaşanan kavga, zorbalık, düzensizlik, yaralanma gibi okul güvenliği ile ilgili bazı istatistiklere yer verilmiştir. Bu raporda yer alan önemli bazı istatistikler şöyledir:

- ABD'deki okullarda Ocak 1999-Aralık 2000 tarihleri arasında 32 ölüm olayı gerçekleşmiştir. Bu olaylardan 24'ü cinayet ve 8'i de intihar ölümüdür. İşlenen 24 cinayetin 16'sı okul çağındaki öğrenciler tarafından gerçekleştirilmiştir.
- 2002 yılında 12–18 yaş arasındaki öğrenciler okul dışında yaşanan 309.000 ciddi şiddet olayının kurbanı olmuştur.
- 2002 yılında 12–18 yaş arasındaki öğrenciler okullarda yaşanan 88.000 ciddi şiddet olayının kurbanı olmuştur.

- 2002 yılında 12–14 yaşları arasındaki öğrenciler, 15–18 yaşları arasındaki öğrencilere göre daha fazla şiddet olayının kurbanı olmuşlardır.

Center to Prevention Handgun Violence (1990) tarafından ABD’de okullarda yaşanan silahlı şiddet olaylarının varlığına ilişkin bir çalışma yürütülmüştür. Çalışmada 1986–1990 yılları arasında yayınlanan 2.500 gazete haberi incelenmiş ve sonuçlar “Çapraz Ateşe Yakalanmak: Okullarımızda Silahlı Şiddet Üzerine Bir Rapor” adlı raporda yayınlanmıştır. Raporda yer alan bazı bulgular şöyle özetlenebilir:

- En az 71 kişi (65 öğrenci ve 6 personel) okulda silahla öldürülmüştür.
- 201 kişi ağır bir şekilde yaralanmıştır.
- 242 kişi silahla rehin alınmıştır.
- 1986–1990 yılları arasındaki dönemde ateşli silahla yaralama ya da rehin alma en az 35 eyaletteki ve Columbia bölgesindeki okullarda yaşanmıştır.
- 14–17 yaşları arasındaki öğrenciler, silahlı şiddet açısından en riskli gruptur.
- Okullarda meydana gelen silahlı şiddet olaylarının %25’i koridorlarda, %19’u ise sınıflarda yaşanmaktadır.
- Okullarda yaşanan silahlı şiddet olaylarının nedenleri arasında çeteler ya da uyuşturucu madde nedeniyle çıkan tartışmalar birinci sırada yer almaktadır (%18). Uzun zamandan beri var olan tartışmalar (%15), duygusal anlaşmazlıklar (%12), bir eşyayı paylaşamama (%10) ve kazalar (%13) ise silahlı şiddete neden olan diğer etkenlerdir.

ABD halkının devlet okullarına karşı tutumlarını ölçmek amacıyla Phi Delta Kappan ve Gallup tarafından 1969 yılından itibaren her yıl bir çalışma yapılmaktadır. Bu çalışmalardan 37.’sinin sonuçları Rose ve Gallup (2005) tarafından yayınlanmıştır. Çalışmaya 18 yaş ve üzerindeki 1.000 kişi katılmıştır. Araştırmada açık uçlu olarak sorulan “Bu toplumda, devlet okullarında yaşanan en büyük problemin ne olduğunu düşünüyorsunuz?” sorusuna, katılımcıların %20’si mali

desteğin azlığı, %11'i kalabalık okullar, %10'u disiplin eksikliği ve %9'u uyuşturucu madde kullanımı yanıtlarını vermişlerdir. Ayrıca katılımcıların %18'i güvenlik nedeniyle öğrencilerin özel okullara devam etmesini desteklediklerini belirtmişlerdir.

Clark ve Blendinger (1996) öğretmenlerin, öğrenci davranışı ve okul güvenliği ile ilgili yasal ve mesleki sorumluluklarına ilişkin bilgi düzeylerini, güvenli ve olumlu okul iklimi oluşturma becerilerini, okul güvenlik planına katılma düzeylerini ve kriz yönetimine yönelik bilgi ve beceri düzeylerini belirlemek amacıyla bir çalışma yürütmüşlerdir. Bu çalışmaya California'daki Ulusal Üniversite'de düzenlenen Eğitim Yönetimi Programı'na katılan 130 ilkokul ve ortaokul öğretmeni katılmıştır. Katılımcılar okul güvenliğine ilişkin bütün alanlardaki bilgi ve beceri düzeylerinin ortalamanın üstünde olduğunu belirtmişlerdir.

Reddick ve Peach (1998) öğretmenlerin okullarda yaşanan güvenlik ve şiddet olaylarını nasıl algıladıklarını belirlemek için "Güvenli Okullar" adıyla düzenlenen 3 konferansa katılan 263 kişiye bir anket uygulamıştır. Araştırma sonucunda elde edilen bulgulardan bazıları şöyledir:

- Öğretmenlerin çoğu (%83) okullarında uygulanan güvenlik politikaları hakkında bilgi sahibi olduklarını belirtmişlerdir.
- Öğretmenlerin çoğu (%92) kendilerini okulda güvende hissettiklerini belirtmişlerdir. Öğretmenlerin %93'ü aynı zamanda öğrencilerinin de okulda güvende olduğunu düşünmektedirler.
- Bazı öğretmenler (%9) okulda yaşanan şiddet olaylarının kurbanı olduklarını ve son beş yıl içerisinde okuldaki disiplinin kötüleştiğini belirtmişlerdir.
- Öğretmenlerin çoğu (%93) okullarda polis memurlarının görevlendirilmesi gerektiğini ve kendilerine zarar veren kişilere karşı daha fazla yasal koruma sağlanması gerektiğini belirtmişlerdir.

Hawkins ve diğerkleri (2002) öğrencilerin şiddet davranışlarında bulunma ve silah taşıma düzeylerini belirlemeyi amaçlayan bir araştırma yürütmüşlerdir. Araştırmaya San Fransisco'daki iki lisede eğitim gören 1465 öğrenci katılmıştır. Araştırma sonucunda elde edilen bazı bulgular şöyledir:

- Erkek öğrencileri %26,4'ü, kız öğrencilerin %8,2'si herhangi bir kavga esnasında kendilerini korumak amacıyla okula silah, bıçak, jilet vb. getirdiklerini belirtmişlerdir.
- Öğrencilerin %48'i okula silah getiren birilerini gördüklerini belirtmişlerdir.
- Öğrencilerin %49'u öfkelerini kontrol etmekte zorlandıklarını belirtmişlerdir.
- Öğrencilerin 1/4'ü okulda şiddete maruz kalan birilerini gördüklerini belirtirken, 4,8' ise kendilerinin şiddete maruz kaldıklarını belirtmiştir.

Zeira, Astor ve Benbenishty (2003) İsrail'deki okullarda yaşanan şiddet olaylarını belirlemeyi amaçlayan ulusal düzeyde bir araştırma yürütmüşlerdir. Bu araştırmaya 232 okuldan (ilkokul, ortaokul ve lise) toplam 15.916 öğrenci katılmıştır. Araştırma sonucunda elde edilen bazı bulgular şöyledir:

- İlkokul ve ortaokul öğrencilerinin yaklaşık olarak 1/3'ü, lise öğrencilerinin de 1/4' ü yaşanan şiddet olaylarının okulları için büyük bir problem olduğunu belirtmişlerdir.
- Yahudi ve Arap öğrencilerin görüşleri arasında farklılıklar olduğu açığa çıkmıştır. Lisede okuyan Arap öğrencilerin %43,7'si, Yahudi öğrencilerin ise %19,7'si okullarında yaşanan şiddet olaylarını önemli bir sorun olarak görmektedirler.
- İlkokul ve ortaokul öğrencilerinin %57,6'sı ve lise öğrencilerinin %48,2'si arkadaşları tarafından saldırıya uğradıklarını ve itildiklerini rapor etmişlerdir.

- İlkokul ve ortaokullardaki öğrencilerin %45,5–45,9'u, liselerdeki öğrencilerin %33,8'i kendilerine ait bir eşyanın çalındığını belirtmiştir.
- İlkokul öğrencilerinin %9'u, ortaokul öğrencilerinin %8,4'ü ve lise öğrencilerinin 6,4'ü bir bıçak ile tehdit edildiklerini belirtmişlerdir. Ortaokul öğrencilerinin %6,3'ü ve lise öğrencilerinin %3,9'u bıçak ya da kesici bir alet ile yaralandıklarını rapor etmişlerdir.

Devoe ve diğerleri (2005) tarafından hazırlanan “Okul Suç ve Güvenlik Göstergeleri: 2005” raporunda ABD’deki okullarda yaşanan suç olayları ve öğrenci güvenliğine ilişkin, birbirinden bağımsız pek çok istatistiğe yer verilmiştir. Bu istatistikler öğrencilere, öğretmenlere ve okul yöneticilerine uygulanan, ulusal düzeydeki araştırma sonuçlarından elde edilmiştir. Bu raporda yer alan önemli bazı istatistikler şöyle özetlenebilir:

- 2003 yılında 12–18 yaş arasındaki öğrenciler, yaklaşık 1,9 milyon ölümcül olmayan şiddet olaylarının kurbanı olmuştur. Bu olaylardan 1,2 milyonu hırsızlık, diğer 740.000 olay ise tecavüz, cinsel taciz, saldırı ve istismar gibi şiddet eylemleridir.
- Her 1.000 öğrenciden 12’si okul dışında, 6’sı ise okul içerisinde bu şiddet olaylarına kurban olmuşlardır.
- 2003 yılında erkek öğrencilerin %12’si ve kız öğrencilerin %6’sı okula getirilen öldürücü, yaralayıcı bir aletle (silah, bıçak vb.) tehdit edilmiş ya da yaralanmıştır.
- 2003 yılında 12–18 yaş arasındaki öğrencilerin %21’i, okullarında sokak çetelerinin olduğunu belirtmişlerdir.
- 2003 yılında 9–12. sınıflardaki öğrencilerin %29’u, birilerinin okulda kendilerine uyuşturucu teklif ettiklerini ya da sattıklarını belirtmişlerdir.
- 2003 yılında 9–12. sınıf öğrencilerinin %13’ü okulda bir kavgaya karıştıklarını belirtmişlerdir.

- 2003 yılında 12–18 yaş arasındaki öğrencilerin %5'i korku duydukları için bazı okul etkinliklerine katılmadıklarını ya da okulda bazı yerlerden uzak durduklarını belirtmişlerdir.

ABD'nin Kentucky eyaletindeki bir lisede meydana gelen ölüm olayından sonra ABD hükümeti, Eğitim ve Adalet Bakanlıklarından (U.S. Departments of Education and Justice, 1998) okul güvenliğine ilişkin bir rapor hazırlamalarını istemiştir. Bu raporda okuldaki bireylerin, ailelerin ve toplumun okulda yaşanan suç olaylarına ilişkin algılarına yer verilmiştir. Raporda yer alan önemli bazı bulgular şöyle özetlenebilir:

- 1996–1997 öğretim yılında 12–18 yaş arasındaki her 1.000 öğrenciden 26'sı okul dışında işlenen tehlikeli şiddet suçların kurbanı olmuştur. Her 1.000 öğrenciden 10'u ise okuldaki ya da okula giderken veya gelirken bu suçların kurbanı olmuştur.
- 1996–1997 öğretim yılında 12–18 yaş arasındaki her 1.000 öğrenciden 79'u hırsızlık olaylarının kurbanı olmuştur. Aynı yıl okullarda öğrencilere karşı işlenen suçlar arasında hırsızlığın oranı % 62'dir.
- 1996–1997 öğretim yılında devlet okullarının %10'unda polise ya da diğer güvenlik birimlerine bildirilen en az bir şiddet olayı yaşanmıştır. Aynı yıl bütün devlet liselerinin % 21'i ve bütün ortaokulların % 19'u polise en az bir şiddet olayının yaşandığını bildirmiştir.
- 1996–1997 öğretim yılında 1.000 ya da daha fazla öğrencisi olan okulların 1/3'ünde en az bir ciddi şiddet olayı yaşanmıştır. 1.000'den daha az öğrencisi olan okullarda ciddi şiddet olaylarının yaşanma oranı ise 1/10'dur.
- 1996–1997 öğretim yılında devlet okulları tarafından güvenliğin artırılması için bazı önlemler alınmıştır. Örneğin okulların % 98'inde okul binalarına girmeden önce ziyaretçilerin bir deftere imza atmaları gerekmektedir. Okulların % 82'si öğrencilerin öğlen yemeği için yerleşke

dışına çıkmasını yasaklayan kapalı yerleşke politikasını uygulamıştır. Okulların %19'u uyuşturucu araması yapmıştır.

U.S. Departments of Education and Justice (1999) tarafından hazırlanan "1999 Okul Güvenliği Raporu"nda ABD'de okul güvenliği ile ilgili ulusal düzeyde yapılmış pek çok araştırma verilerine yer verilmiştir. Bu raporda yer alan önemli bazı bulgular şöyledir:

- 1 Ocak 1997–30 Aralık 1998 tarihleri arasında okullarda meydana gelen 46 olay sonucunda 58 kişi hayatını yitirmiştir.
- Okullarda yaşanan olaylar nedeniyle hastaneye götürülen öğrencilerin %90'ı kaza sonucu (düşme, spor etkinliklerinde yaralanma vb.) yaralanmıştır.
- Kentlerdeki okullarda çalışan her 1.000 öğretmenden 39'u okullarda yaşanan şiddet olaylarının kurbanı olmuşlardır.
- Araştırmadan önceki 4 hafta içerisinde 12. sınıf öğrencilerinin %3'ü okula yaralayıcı, öldürücü veya kesici bir alet getirdiklerini bildirmişlerdir.

Klooster (2002) ABD'nin California eyaletine bağlı Los Angeles şehrinde bulunan bir lisedeki öğretmenlerin ve öğrencilerin okul güvenliğine ilişkin algılarını belirlemeyi amaçlayan bir çalışma yürütmüştür. Bu çalışmaya 113 öğretmen ve 2.110 öğrenci katılmıştır. Çalışma sonucunda elde edilen bazı bulgular şöyledir:

- Öğrencilerin %18,5'i okulda kendilerini güvende hissetmediklerini %13,9'u ise okullarındaki bazı alanlardan korktuklarını belirtmişlerdir.
- Öğrencilerin %28,7'si öğrenci ve personel dışındaki kişilerin okula rahatlıkla girebildiklerini belirtmişlerdir.
- Öğrencilerin %51,3'ü okul binası içerisinde öğrencilerin yaralanmasına neden olan bazı kazaların yaşandığını belirtmişlerdir.

- Öğrencilerin %8,4'i okula silah getirildiğini, %26,7'si ise bıçak getirildiğini belirtmişlerdir.
- Öğrencilerin %66,8'i bazı öğrencilerin okula alkol ya da uyuşturucu kullanarak geldiklerini, %52'si ise bazı öğrencilerin okulda uyuşturucu kullandıklarını belirtmiştir.
- Öğretmenlerin %27,9'u okulda yaşanan suç ve şiddet olaylarına karşı korunamadıklarını belirtmişlerdir.
- Öğretmenlerin %24,1'i okuldaki تنها yerlerde ve tuvaletlerde daha fazla sorun yaşandığını belirtmiştir.

American School Health Association tarafından yapılan, 20 eyaletten 200 resmi okul ve özel okuldan 11.000 öğrencinin katıldığı (8–12 sınıflar) katıldığı, “Genç Öğrencilerin Ulusal Sağlığı Ulusal Araştırması”nın konu ile ilgili sonuçları şöyledir (1987; Akt. Dönmez ve Güven, 2001b: 26):

- Erkeklerin yarısı, kızların %28'i geçmiş bir yıl boyunca en az bir kavgaya karışmışlardır.
- Öğrencilerin üçte biri tartaklanarak tehdit edilmiş, %14'ü soyulmuş, %13'üne yolda ya da servis otobüsünde saldırılmıştır.
- Erkeklerin %41'i, kızların %24'ü istedikleri takdirde bir tabanca elde edebileceklerini ifade etmişlerdir.
- Erkeklerin %23'ü geçen yıl içerisinde en az bir kere, %7'si sürekli olarak okula bıçak götürdüklerini belirtmişlerdir.
- Erkeklerin %3'ü, öğretim yılı boyunca en az bir defa okula tabanca götürdüğünü, %12i sürekli olarak bir tabanca taşıdığını ifade etmiştir.

Sheley ve Wright (2000) ABD'deki gençlerin silah kullanımı ve suç eylemlerinde bulunma düzeylerine ilişkin bir çalışma yürütmüşlerdir. National Institute of Justice (NIJ) tarafından desteklenen bu proje çalışmasına ulusal düzeyde 53 liseden toplam 734 erkek öğrenci (10. ve 11. sınıflar) katılmıştır. Araştırma sonucunda elde edilen bazı bulgular şöyle özetlenebilir:

- Öğrencilerin %14'ü araştırmadan önceki bir yıl içerisinde bir hırsızlık suçu işlediklerini ve %2'si de silahlı bir soyguna karıştıklarını belirtmişlerdir.
- Öğrencilerin %5'i uyuşturucu kullandıklarını, %3'ü ise uyuşturucu sattıklarını belirtmişlerdir.
- Araştırmaya katılan her 10 öğrenciden 3'ü (%29) en az bir silaha sahip olduklarını, %8'i ise 3 farklı silaha sahip olduklarını belirtmişlerdir.
- Öğrencilerin %50'si istedikleri zaman rahatlıkla bir silah bulabileceklerini belirtmişlerdir.
- Öğrencilerin çoğu, silah taşımak ya da bulundurmak için en önemli sebebin suç işlemek değil kendilerini korumak olduğunu belirtmişlerdir.

Foster (2002) ailelerin, öğrencilerin, öğretmenlerin ve okul yöneticilerinin okul güvenliğini etkileyen iç ve dış etkenlere ilişkin algılarını belirlemeyi amaçlayan bir çalışma yürütmüştür. Çalışma ABD'nin California eyaletine bağlı Madera şehrinde bulunan dört ortaokulda yapılmıştır. Araştırmanın verileri görüşme yöntemi ile elde edilmiştir. Katılımcılara okul güvenliğini etkileyen iç ve dış etkenlere ve okul güvenliğine ilişkin 17 açık uçlu soru yöneltilmiştir. Verilerin analizinden sonra elde edilen önemli bazı bulgular şöyledir:

- Bütün katılımcılar istenmeyen davranışların en çok tuvaletlerde gerçekleştiğini belirtmişlerdir.
- Okul yöneticileri dışındaki katılımcılar, okulda bulunan güvenlik görevlilerinin okul güvenliğini etkilediğini belirtmişlerdir.
- Bütün katılımcılar, müdürlerin okul güvenliği açısından kilit bir role sahip olduğunu belirtmişlerdir.
- Katılımcılar, öğrencilerin denetlenmesinin okul güvenliğini etkileyen önemli bir etken olduğunu belirtmişlerdir.
- Katılımcılar istenmeyen davranışların en çok yemek saatlerinde meydana geldiğini belirtmişlerdir.

- Bütün katılımcılar, ders dışı etkinliklerin okul güvenliğini etkilediğini belirtmişlerdir.

Bastian ve Taylor (1991) tarafından hazırlanan “Okullarda Suç” konulu raporda, ABD’deki 10.449 ilkökul ve ortaokul öğrencisi (12–19 yaş) üzerinde yürütülen ve ulusal temsil yeterliğine sahip bir çalışmanın bulgularına yer verilmiştir. Bu çalışmadan elde edilen ve okul güvenliği ile ilgili önemli bazı bulgular şöyle özetlenebilir.

- Devlet okullarında eğitim gören öğrencilerin %9’u, özel okullarda eğitim gören öğrencilerin ise %7’si yaşanan şiddet olaylarının kurbanı olmuşlardır.
- 1989 yılının ilk altı aylık döneminde, öğrencilerin %30’u okullarında rahatlıkla esrar bulabileceklerini belirtmişlerdir.
- Araştırmaya katılan öğrencilerin %15’i okullarında çetelerin olduğunu belirtmişlerdir.
- Araştırmadan önceki altı ay içerisinde hırsızlığa ya da saldırıya maruz kalan öğrencilerin %25’i, zarar görme ya da saldırı korkusu nedeniyle okuldaki bazı yerlerden uzak durduklarını belirtmişlerdir.
- Öğrencilerin %2’si araştırmadan önceki altı ay içerisinde kendilerini korumak için okula silah veya bıçak getirdiklerini belirtmişlerdir.

National Center For Educational Statistics tarafından 1987–1988 ve 1990–1991 öğretim yıllarında yürütülen “Okul ve Personel Anketi” konulu çalışmada, okul müdürlerinin ve öğretmenlerinin okullarda yaşanan sorunlara ilişkin görüşleri belirlenmeye çalışılmıştır (Bobbitt ve Rohr, 1993). Bu araştırmadan elde edilen ve konu ile ilgili bazı bulgular şöyle özetlenebilir:

- 1990–1991 öğretim yılında, devlet okullarında çalışan öğretmenlerin %10’u öğrencilerin öğretmenlere saygısız davranmasını önemli bir sorun olarak algılamaktadırlar.

- 1990–1991 öğretim yılında devlet okullarında çalışan öğretmenlerin % 16,1'i ve müdürlerin de %7,1'i öğrencilerin alkol kullanmasını önemli bir sorun olarak görmektedirler.
- 1990–1991 öğretim yılında devlet okullarında çalışan öğretmenlerin % 4,5'i ve müdürlerin de %0,8'i öğrencilerin uyuşturucu kullanmasını önemli bir sorun olarak görmektedirler.

Bass (2004) okul güvenliği ve düzeni ile okul kültürü arasındaki ilişkiyi belirlemeyi amaçlayan bir çalışma yürütmüştür. Araştırmaya ABD'nin güneybatısında bulunan bir okul bölgesinde (toplam 7 okul) görevli 192 öğretmen katılmıştır. Katılımcılara okul güvenliği ve okul kültürü ile ilgili iki farklı ölçek uygulanmıştır. Ölçeklerden elde edilen verilerin analizinden sonra öğretmenlerin okul kültürüne ilişkin algıları ile okul güvenliğine ilişkin algıları arasında yüksek düzeyde ve doğrudan bir ilişki olduğu belirlenmiştir. Katılımcılar güçlü bir okul kültürü olmayan yerlerde şiddet olaylarının daha yaygın olarak yaşandığını belirtmişlerdir.

Buffo (2005) Chicago'daki öğrencilerin, öğretmenlerin ve velilerin okul güvenliğine ilişkin algılarını belirlemeyi amaçlayan bir çalışma yürütmüştür. Çalışmaya 3843 ilköğretim öğrencisi, 531 öğretmen ve 271 veli katılmıştır. Araştırma sonucunda;

- Öğrencilerin %6'sı, öğretmenlerin %1,4'ü ve velilerin %1,6'sı okul çevresinin güvensiz olduğunu belirlenmiştir.
- Öğrencilerin %6,1'i, öğretmenlerin 5,8'i, velilerin %3,2'si istenmeyen kişilerin okula girmesini engellemek için okul giriş-çıkışlarında etkili bir şekilde kontrol yapıldığını belirtmişlerdir.
- 5. ve 6. sınıf öğrencilerinin 4. sınıf öğrencilerine göre kendilerini daha az güvende hissettikleri belirlenmiştir.

- Farklı etnik kökenlerden gelen öğrencilerin oranının fazla olduğu okullardaki katılımcılar, diğer okullardaki katılımcılara göre okullarını daha güvensiz olarak algılamaktadırlar.

Perone (1998) öğrencilerin ve öğretmenlerin okul güvenliği ve iklimine ilişkin algılarını, bu algıların cinsiyet, etnik köken ve sınıf düzeylerine göre farklılaşıp farklılaşmadığını ve okul güvenliğini etkileyen önemli iklim unsurlarını belirlemeyi amaçlayan bir çalışma yürütmüştür. Çalışmaya ABD’ni kuzey batısındaki bir okul bölgesinden 7.597 öğrenci ve 493 öğretmen katılmıştır. Elde edilen verilerin analizinden sonra elde edilen bazı bulgular şöyle özetlenebilir:

- Öğrencilerin ve öğretmenlerin okul güvenliğine ilişkin algıları ile okul iklimi arasında güçlü bir ilişki olduğu belirlenmiştir.
- Okul ikliminin sosyal bütünleşme ve ceza boyutlarına ilişkin öğrenci algıları ile okul güvenliği algıları arasındaki üst düzeyde bir ilişki olduğu belirlenmiştir.
- Okula yabancılaştığını belirten öğrencilerin kendilerini daha güvensiz hissettikleri belirlenmiştir.
- Kız öğrenciler erkek öğrencilere göre kendilerini daha güvenli hissetmektedirler.
- Yaşça büyük öğrenciler, küçük öğrencilere göre kendilerini daha güvenli hissetmektedirler.

National School Boards Association (1993) tarafından yapılan, 2.000’den fazla okul bölgesinin katıldığı, “Okullarda Şiddet: Amerika’nın Okul Yönetim Kurulları Çocuklarınızı Nasıl Koruyor” başlığını taşıyan araştırmada okul bölgelerinde yaşanan şiddet olaylarının ve bu olayların önlenmesine yönelik uygulamaların belirlenmesi amaçlanmıştır. Araştırma sonuçlarına göre:

- Araştırmaya katılan okul bölgelerinin %35’i son beş yılda okullarda yaşanan şiddet olaylarının önemli ölçüde arttığını belirtmişlerdir.

- Araştırmaya katılan okul bölgelerinin %78'i öğrenciler arasında saldırı olaylarının yaşandığını rapor etmiştir.
- Okul bölgelerinin %61'i (kentteki bölgeler: %91, banliyölerdeki bölgeler: %71 ve kırsal kesimlerdeki bölgeler: %45) okullarda silahlı şiddet olaylarının yaşandığını belirtmişlerdir.
- Kentteki okul bölgelerinin %60'ı, öğretmenlere saldırma olaylarının yaşandığını bildirmişlerdir.
- Kentteki okul bölgelerinin %39'u, silahla ya da bıçakla yaralama olaylarının gerçekleştiğini bildirmişlerdir.
- Okul bölgelerinin %78'i okuldan uzaklaştırma, %73'i diğer kurumlarla işbirliği yapma, %66'sı alternatif programlar, %62'si personel geliştirme, %61'i çatışma çözme ve arabuluculuk eğitimi, %44'i yemek saatlerinde yerleşkenin kapalı olması, %39'u ise hukukla ilgili eğitim programları gibi şiddeti önleme programlarını uyguladıklarını belirtmişlerdir.

1996–1997 öğretim yılında ABD'deki devlet liselerinde yaşanan şiddet olaylarının belirlenmesi amacıyla, 15.440 lise müdürüne U.S. Departments of Education tarafından bir anket uygulanmıştır. Ankette müdürlerden polise rapor ettikleri suç sayısını ve türünü belirtmeleri istenmiştir (Cantor & Wright, 2001). Yapılan analizler sonucunda:

- 1996–1997 öğretim yılında okulların %4'ünde, şiddet olaylarının %60'nın gerçekleşmiştir.
- Okulların %13,6'sında şiddet olaylarının üst düzeyde yaşanmaktadır.
- Okulların %55'inde en az bir silahsız saldırı olayı yaşanmıştır.
- Kentlerdeki liselerde ve azınlık öğrencilerinin oranının fazla olduğu liselerde şiddet olaylarının daha fazla yaşandığı belirlenmiştir.
- Üst düzeyde şiddet olaylarının yaşandığı okullarda şiddeti önlemeye yönelik programların ve uygulamaların daha fazla uygulandığı belirlenmiştir.

- Üst düzeyde şiddet olaylarının yaşandığı okulların % 32,7'si random olarak metal detektör araması yaptıklarını, %33,1'i ise haftada en az 30 saat çalışan bir güvenlik görevlisi çalıştırdıklarını belirtmişlerdir.

ABD'deki okullarda yaşanan şiddet olaylarının ve okullarda uygulanan çocuk suçluluğunun önlenmesi çalışmalarının farklı boyutlarının belirlenmesi amacıyla U.S. Department of Education tarafından yürütülen “Okullarda Şiddet ve Önlenmesi Çalışması” konulu araştırmada elde edilen bazı bulgular şöyledir (Crosse ve diğerleri, 2001):

- Okul müdürlerinin raporlarına göre, okulların %66'sında silahsız kavgalar, vandalizm ve hırsızlık gibi şiddet olayları yaşanmaktadır.
- Ortaokul öğrencilerinin yaklaşık olarak %18'i sözlü olarak tehdit edilmiş, %13'ü ise silahsız bir saldırıya uğramıştır.
- Öğretmenlerin yaklaşık olarak %62'si sözlü olarak ya da elle taciz edilmiştir.
- Öğretmenlerin ve öğrencilerin büyük bir çoğunluğu kendilerini güvende hissettiklerini belirtmelerine rağmen her dört öğretmenden ve öğrenciden biri zarar görme korkusu yüzünden okuldaki belli yerlerden uzak durduklarını belirtmişlerdir.

ABD Gizli Servisi (United States Secret Service) ve Eğitim Bakanlığı (United States Department of Education) tarafından 1974–2000 yılları arasında 26 eyaletteki okullarda yaşanan 37 silahlı saldırı olayının incelendiği araştırma sonucunda elde edilen bazı bulgular şöyledir (Vossekuil vd., 2004):

- Yaşanan her dört silahlı saldırı olayının 3'ünde saldırganlar bir ya da daha fazla öğrenciyi, okul personelini ya da okulda bulunan diğer kişileri öldürmüşlerdir.

- Silahlı saldırıların %59'u okulda eğitim-öğretim faaliyetleri devam ederken, %22'si okul öncesinde ve %16'sı okul sonrasında meydana gelmiştir.
- Saldırganların %95'i saldırılarını kendi okullarında gerçekleştirmişlerdir. Yalnızca iki saldırgan eskiden öğrencisi oldukları okula saldırıda bulunmuştur.
- Saldırıların hepsi erkek öğrenciler tarafından gerçekleştirilmiştir.
- Saldırıların %81'inde saldırgan tek başına olayı gerçekleştirmiştir. Saldırıların %11'inde birileri saldırgana planlama aşamasında yardım etmiştir. 3 saldırı olayı ise (%8) ise iki ya da daha fazla saldırgan tarafından gerçekleştirilmiştir.

Akiba vd. (2002) tarafından yapılan bir araştırmada 37 ülkedeki okullarda yaşanan şiddet ve suçluluk olayları incelenmiştir. Bu amaçla gelişmiş ya da gelişmekte olan 41 ülkedeki, 7 ve 8. sınıf öğrencilerinin matematik ve fen derslerindeki başarılarını araştırmak amacıyla yapılan, "1994 Uluslararası Matematik ve Fen Eğitimindeki Eğilimler (The Trends in International Mathematics and Science Study -TIMSS)" çalışmasının verileri kullanılmıştır. Bu çalışmaya katılan 41 ülkeden 37'sinde aynı zamanda okulda yaşanan şiddet olaylarına ilişkin bilgilerde bulunmaktadır. Çalışma sonucunda elde edilen bazı bulgular şöyledir:

- Macaristan'daki öğrencilerin ortalama olarak %33'ü (3/4'ü), Amerika'daki öğrencilerin %30'u, Danimarka'daki öğrencilerin ise %6'sı okulda saldırıya uğramaktan veya tehdit edilmekten korktuklarını belirtmişlerdir.
- Araştırmaya katılan her 4 öğrenciden 1'i okuldaki şiddet olaylarından korktuklarını belirtmişlerdir.
- Macaristan'daki öğrencilerin %80'i, Singapur'daki öğrencilerin %15'i kendilerinin ya da arkadaşlarının okulda yaşanan şiddet olaylarına maruz kaldıklarını belirtmişlerdir.

- Araştırma kapsamındaki ülkelerin çoğunda her 10 öğretmenden 4'ü okulda yaşanan şiddet olaylarının ve bozulmanın öğretme kapasitelerini sınırladığını belirtmişlerdir.
- Toplumda görülen şiddet oranları ile okullarda görülen şiddet oranları arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.
- Eğitim sisteminin kalitesi okullarda yaşanan şiddet olaylarını etkilemektedir. Başarılı ve başarısız öğrenci sayısı arasındaki farkın fazla olduğu eğitim sistemlerinde daha fazla şiddet olayının rapor edildiği belirlenmiştir.

Centers for Disease Control and Prevention (2006) tarafından ABD'deki resmi ve özel okullarında eğitim gören öğrencilerde (9–12. sınıflar) görülen riskli davranışları belirlemek amacıyla bir çalışma yapılmıştır. ABD'deki 50 eyalette gerçekleştirilen bu araştırma sonucunda elde edilen bazı bulgular şöyledir:

- Araştırmaya katılan öğrencilerin %6,5'i geçmiş bir ay boyunca okula bıçak, tabanca vb. bir alet getirdiklerini belirtmişlerdir.
- Öğrencilerin %35,9'u geçmiş bir yıl boyunca bir kez ya da daha çok kez fiziksel bir kavgaya karışmışlardır.
- Öğrencilerin %3,6'sı karıştıkları fiziksel bir kavgada yaralandıklarını belirtmişlerdir.
- Öğrencilerin %7,5'i cinsel ilişkiye girmeye zorlandıklarını belirtmişlerdir.
- Öğrencilerin %7,9'u geçmiş bir yıl boyunca, okulda bir kez ya da daha çok kez bıçak, silah vb. gibi bir aletle yaralandıklarını ya da tehdit edildiklerini belirtmişlerdir.
- Öğrencilerin %6'sı okuldayken ya da okula gidip-gelirken güvensiz olacaklarını düşündüklerinde okula gitmediklerini belirtmişlerdir.
- Öğrencilerin %29,8'i okulda kendilerine ait bir eşyanın (örn., kitap, elbise) çalındığını ya da bu eşyalara kasten zarar verildiğini belirtmişlerdir.

BÖLÜM III

YÖNTEM

Bu bölümde; araştırmanın modeli, evren ve örnekleme, araştırmada kullanılan veri toplama aracı, veri toplama aracının uygulanması ve verilerin çözümlenmesi ile toplanan verilerin değerlendirilmesinde kullanılan istatistikî çözümlene tekniklerine ilişkin bilgiler yer almaktadır.

Araştırmanın Modeli

Araştırmalar, yapıldıkları çevreye ya da araştırma ortamına göre laboratuvar ve saha araştırmaları; düzeylerine göre kuramsal ve uygulama araştırmaları; yöntem ya da zamana göre tarihi, betimleme ve deneysel araştırmalar olarak adlandırılabilir (Kaptan, 1998: 45). Bu bağlamda, ilköğretim ikinci kademe öğrencilerinin algılarına dayalı olarak ilköğretim okullarının ne düzeyde güvenli olduklarını belirlemeyi amaçlayan bu araştırma; düzeyine göre uygulama, çevresine göre saha, yöntemine göre ise betimsel bir araştırma olarak nitelendirilebilir.

Araştırmada tarama (survey) modeli kullanılmıştır. Tarama modelleri, geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımlarıdır. Araştırmaya konu olan olay, birey ya da nesne, kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır. Onları, herhangi bir şekilde değiştirme, etkileme çabası gösterilmez (Karasar, 2003: 77).

Bu model, davranış bilim ve disiplinlerine daha uygun düşmekte ve yöntemin özellikleri gereği, kurumların “ne” olduğunu anlamak ve betimlemek, kurumun

mevcut düzenini bozmadan ve kurum personeline yönetsel güçlük çıkarmadan yapılabilmektedir (Kaptan, 1993: 60).

Evren

Araştırmanın evrenini 2005–2006 öğretim yılında, Malatya ili şehir merkezi belediye sınırları içerisindeki, resmi ve özel ilköğretim okullarında eğitim görmekte olan ikinci kademe (6. 7. ve 8. sınıf) öğrencileri oluşturmaktadır. Araştırmanın yapıldığı 2005–2006 öğretim yılında Malatya ili şehir merkezi belediye sınırları içerisinde 68'i resmi, 3'ü özel ilköğretim okulu olmak üzere toplam 71 ilköğretim okulu bulunmaktadır (Bkz. EK. 3). Ancak 4 resmi ilköğretim okulunda ikinci kademe öğrencisi bulunmadığından bu okullar araştırma kapsamı dışında bırakılmıştır. Araştırma kapsamına alınan okullarda, 23.507'si resmi ilköğretim okulu öğrencisi, 356'sı özel ilköğretim okulu öğrencisi olmak üzere toplam 23.863 ikinci kademe öğrencisi bulunmaktadır.

Örnekleme

Araştırmada, ele alınan temel problem bir takım alt problemlerle de açıklanmak isteniyorsa ve alt problemlerdeki bağımsız değişkenin boyutları farklı büyüklükte gruplardan oluşuyorsa, araştırma için uygulanacak örnekleme yöntemi, tabakalı örnekleme yöntemi olacaktır (Arseven, 1993: 100). Bu nedenle bu araştırmada örnekleme seçiminde tabakalı örnekleme tekniğinden yararlanılmıştır.

Tabakalı örnekleme yönteminde önce evren alt evren gruplarına ayrılır (Arseven, 1993: 100). Bu amaçla araştırmanın örnekleme belirlenirken öncelikli olarak evren; okul türü, cinsiyet, sınıf düzeyi, okul büyüklüğü ve sosyo-ekonomik düzey bağımsız değişkenlerine göre alt evren gruplarına ayrılmıştır.

Evren grubuna giren öğrenciler;

1. Okul türüne göre; resmi ilköğretim okulu ve özel ilköğretim okulu öğrencileri,
2. Cinsiyete göre; kız öğrenciler ve erkek öğrenciler,
3. Sınıf düzeyine göre; 6. sınıf, 7. sınıf ve 8. sınıf öğrencileri,
4. Okul büyüklüğüne göre; öğrenci sayısı 0–500 olan ilköğretim okulu öğrencileri, öğrenci sayısı 501–1000 olan ilköğretim okulu öğrencileri, öğrenci sayısı 1001–1500 olan ilköğretim okulu öğrencileri ve öğrenci sayısı 1500 ve üzeri olan ilköğretim okulu öğrencileri
5. Sosyo ekonomik düzeye (SED) göre; alt SED’ deki öğrenciler, orta SED’ deki öğrenciler, üst SED’ deki öğrenciler olmak üzere alt evrenlere ayrılmıştır.

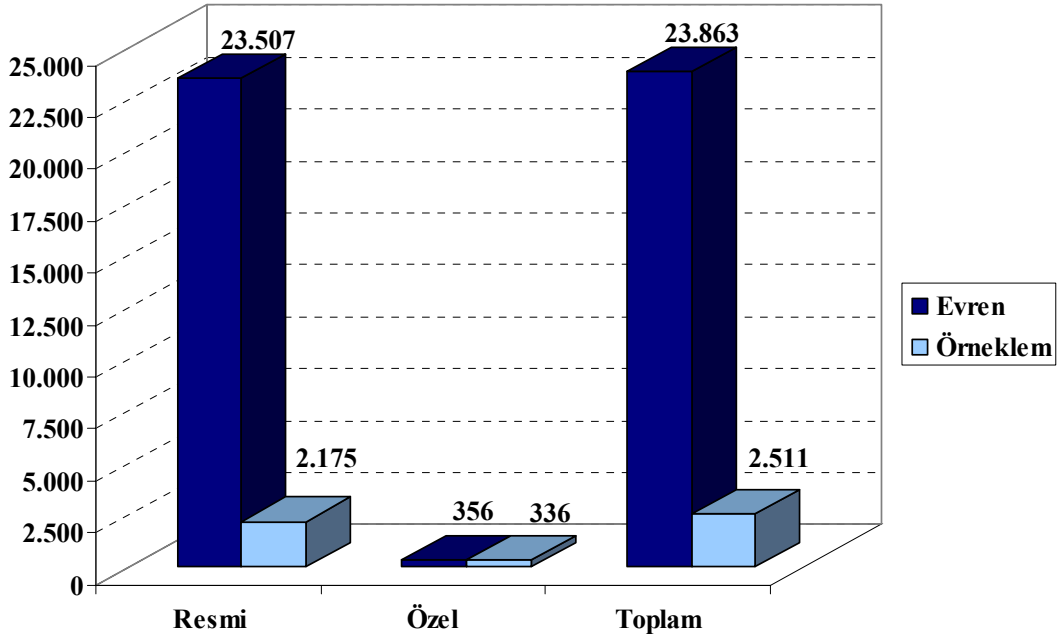
Okul türü, cinsiyet, sınıf düzeyi ve okul büyüklüğü açısından örnekleme girecek öğrenci sayısı belirlenirken Malatya İl Milli Eğitim Müdürlüğü İstatistik Bürosu tarafından hazırlanan veriler kullanılmıştır (Bkz EK–4).

Ancak ilköğretim öğrencilerini sosyo ekonomik düzeyleri açısından sınıflandıran bir veriye ulaşamamıştır. Bu nedenle sosyo ekonomik düzey açısından örneklem gruplarına girecek öğrenci sayısını belirlemek amacıyla Malatya İl Milli Eğitim Müdürlüğü’nde görevli 9 İlköğretim Müfettişine, araştırmacı tarafından hazırlanan bir form uygulanmıştır (Bkz. EK–3).

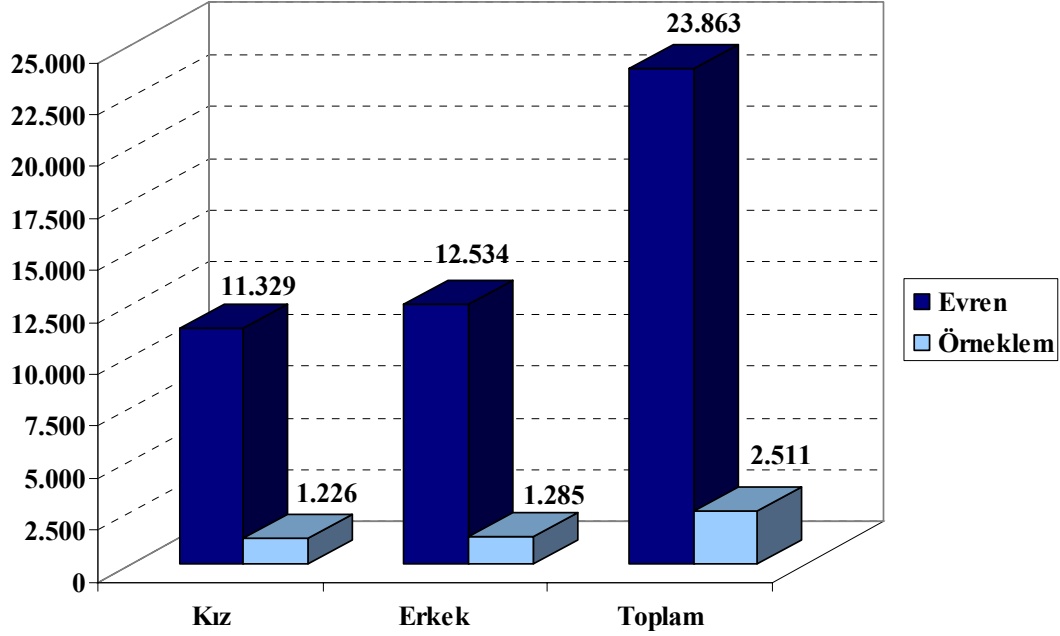
Uygulanan bu formda müfettişlerden, Malatya ili Merkez ilçe Belediye sınırları içerisinde yer alan 64 resmi ilköğretim okulunu, buldukları çevre ve okula devam eden öğrencilerin SED’lerini göz önünde bulundurarak alt, orta veya üst sosyo ekonomik düzeylerden birinde sınıflandırmaları istenmiştir. Yapılan incelemeler sonucunda ilköğretim müfettişlerinin 28 ilköğretim okulunu alt SED’ de, 26 ilköğretim okulunu orta SED’ de ve 10 ilköğretim okulunu da üst SED’ de sınıflandırdıkları belirlenmiştir.

Tabakalı örneklemede esas olan, her tabakadan seçilecek eleman sayısı o tabakadaki eleman sayısının tüm evrendeki eleman sayısına oranı şeklinde olacaktır (Arseven, 1993: 100). Örnekleme girecek öğrenci sayıları belirlenirken bu durum göz önünde bulundurulmuştur. Her bir alt evrenden örnekleme girecek denek sayısı saptandıktan sonra örnekleme alınacak denekler kendi alt evrenlerinden tesadüfi yöntemle seçilmişlerdir. Evren ve örnekleme öğrenci sayılarının, okul türüne göre dağılımı Grafik 1’de, cinsiyete göre dağılımı Grafik 2’de, sınıf düzeyine göre dağılımı Grafik 3’te, okul büyüklüğüne göre dağılımı Grafik 4 ve SED’ ye göre dağılımı Grafik 5’te verilmiştir.

Grafik 1. Evren ve Örnekleme öğrencilerin Okul Türüne Göre Dağılımı

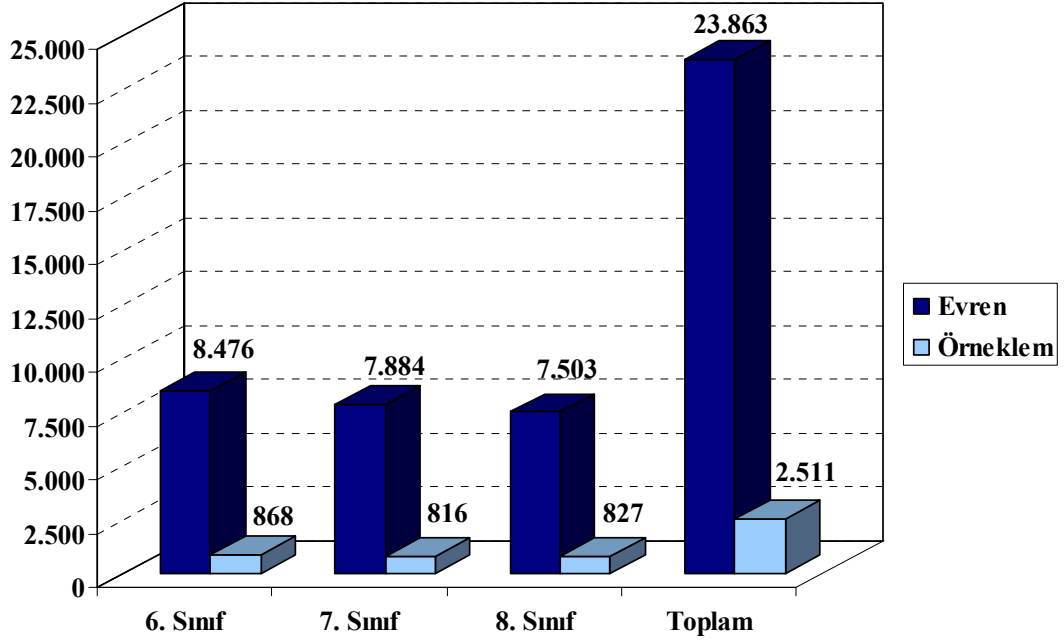
Grafik 1’de yer alan bulgular incelendiğinde 2005–2006 öğretim yılında Malatya ili merkez ilçe belediye sınırları içerisinde 23.507’si resmi (%98,5), 356’sı özel (%1,50) ilköğretim okulu öğrencisi olmak üzere toplam 23,863 ikinci kademe öğrencisinin olduğu görülmektedir. Örnekleme grubunda ise 2.175’i resmi (%86,62), 336’sı özel (%13,38) ilköğretim okulu öğrencisi olmak üzere toplam 2,511 ikinci kademe öğrencisi bulunmaktadır.

Grafik 2. Evren ve Örneklemdaki Öğrencilerin Cinsiyete Göre Dağılımı

Grafik 2’de yer alan bulgular incelendiğinde 2005–2006 öğretim yılında Malatya ili merkez ilçe belediye sınırları içerisinde 11.329’u kız (%47,48), 12.534’ü erkek (%52,52) olmak üzere toplam 23,863 ikinci kademe öğrencisinin olduğu görülmektedir. Örneklem grubunda ise 1.226’sı kız (%48,80), 1.285’i erkek (%51,20) olmak üzere toplam 2,511 ikinci kademe öğrencisi bulunmaktadır.

2005–2006 öğretim yılında Malatya ili merkez ilçe belediye sınırları içerisinde 8.476’sı 6. sınıf (%35,52), 7.884’ü 7. sınıf (%33,04) ve 7.503’ü 8. sınıf öğrencisi olmak üzere toplam 23,863 ikinci kademe öğrencisinin bulunduğu belirlenmiştir. Örneklem grubundaki öğrencilerin sınıf düzeyine göre dağılımına bakıldığında (Grafik 3, s.49) 868’i 6 sınıf (%34,60), 816’sı 7. sınıf (%32,50) ve 827’si 8. sınıf (%32,90) olmak üzere toplam 2,511 ikinci kademe öğrencisinin bulunduğu görülmektedir.

Grafik 3. Evren ve Örneklemdeki Öğrencilerin Sınıf Düzeyine Göre Dağılımı

Malatya ili merkez ilçe belediye sınırları içerisinde yer alan 3 özel ilköğretim okulu da okul büyüklüğü açısından öğrenci sayısı 0–500 olan ilköğretim okulları grubuna girmektedir. Bu nedenle özel ilköğretim okulları okul büyüklüğü değişkeni açısından araştırma kapsamı dışında bırakılmıştır. Araştırmanın evreninde (Grafik 4, s.50);

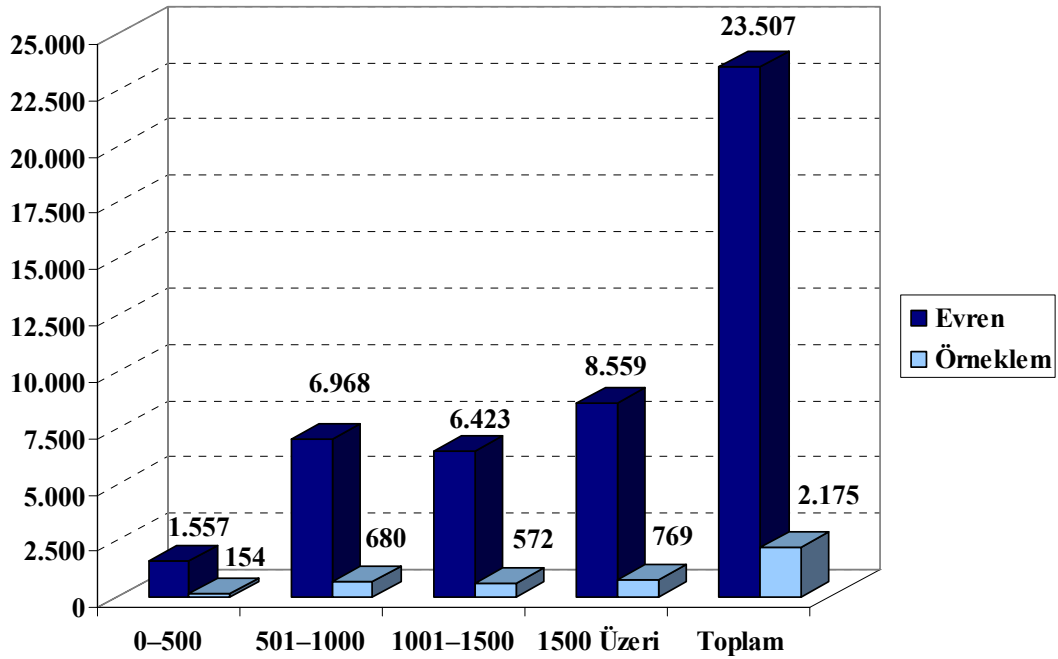
- Öğrenci sayısı 0–500 olan okullarda eğitim gören 1.557 öğrenci,
- Öğrenci sayısı 501–1000 olan okullarda eğitim gören 6.968 öğrenci,
- Öğrenci sayısı 1001–1500 olan okullarda eğitim gören 6.423 öğrenci,
- Öğrenci sayısı 1500 ve üzeri olan okullarda eğitim gören 8.559 öğrenci bulunmaktadır.

Araştırmanın örneğinde ise;

- Öğrenci sayısı 0–500 olan okullarda eğitim gören 154,
- Öğrenci sayısı 501–1000 olan okullarda eğitim gören 680,

- Öğrenci sayısı 1001–1500 olan okullarda eğitim gören 572,
- Öğrenci sayısı 1500 ve üzeri olan okullarda eğitim gören 769 olmak üzere toplam 2.511 öğrenci bulunmaktadır.

Grafik 4. Evren ve Örneklemdaki Öğrencilerin Okul Büyüklüğüne Göre Dağılımı

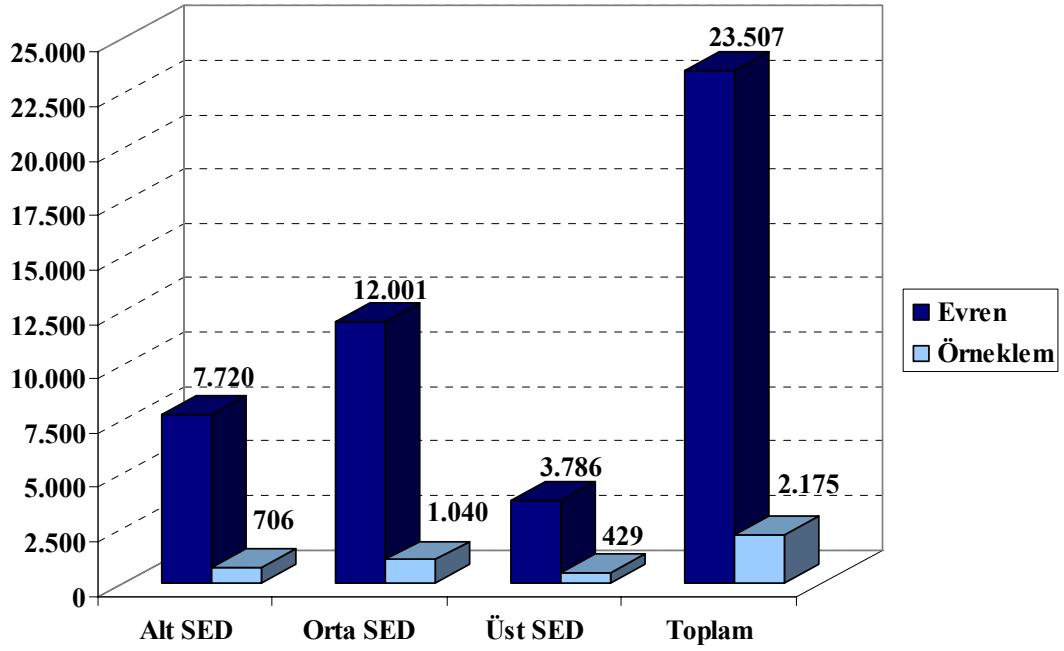
Malatya ili merkez ilçe belediye sınırları içerisinde yer alan 3 özel ilköğretim okulu da SED açısından üst sosyo ekonomik düzey grubuna girmektedir. Bu nedenle özel ilköğretim okulları SED değişkeni açısından araştırma kapsamı dışında bırakılmıştır. Grafik 5'te (s.51) yer alan bulgular incelendiğinde araştırmanın evreninde

- Alt SED grubundan 7.720 (%32,84)
- Orta SED grubundan 12.001 (%51,05)
- Üst SED grubundan 3.786 (%16,11) olmak üzere toplam 23.507 ikinci kademe öğrencisinin bulunduğu görülmektedir.

Araştırmanın örnekleminde ise;

- Alt SED grubundan 706 (%32,5),
- Orta SED grubundan 1.040 (%47,8)
- Üst SED grubundan 429 (%19,7) olmak üzere toplam 2.175 ikinci kademe öğrencisi bulunmaktadır.

Grafik 5. Evren ve Örneklemdaki Öğrencilerin Sosyo Ekonomik Düzeye Göre Dağılımı

Veri Toplama Aracı

Malatya ili merkez ilçe belediye sınırları içerisindeki ilköğretim okullarında eğitim görmekte olan ikinci kademe öğrencilerinin okul güvenliğine ilişkin algılarını belirlemeyi amaçlayan bu çalışmada kullanılan ölçme aracı aşağıdaki aşamalar izlenerek (Karasar, 2003: 141) araştırmacı tarafından geliştirilmiştir.

1. Madde Havuzu Aşaması: Öncelikli olarak araştırmanın kuramsal çerçevesini oluşturmak için, konu ile ilgili yerli ve yabancı kaynaklar taranmış, içerik olarak çalışma konusuna yakın araştırmalar ve bu araştırmalarda kullanılan veri toplama araçları incelenmiştir. Bunun yanı sıra farklı sosyo ekonomik düzeydeki 3 ilköğretim okulunda eğitim görmekte olan 188 ikinci kademe öğrencisine, sınıflarda okul güvenliği ile ilgili kısa bir açıklama yapılmıştır. Bu açıklamalardan sonra öğrencilere üzerinde kendilerini veya arkadaşlarını korkutan, tedirgin eden, okul içerisinde ve okul geliş-gidişlerinde yaşadıkları güvenlik sorunları (fiziksel, sosyal ve psikolojik) ile ilgili olay ve durumları anlatan bir kompozisyon yazmaları istenmiştir. Yazılan kompozisyonlarda okul güvenliği ile ilgili ifadeler belirlenmiş, en çok tekrar eden ifadeler, gerekiyorsa düzenlenerek anket maddelerine dönüştürülmüştür. Öğrencilerin yazmış oldukları kompozisyonlardan, ilgili yayınlardan veya diğer çalışmalarda kullanılan anketlerden alınan bu ifadeler sonucunda 70 soruluk bir madde havuzu oluşturulmuştur.

2. Ölçek Türünün Kararlaştırılması Aşaması: Öğrencilerin maddelere katılma düzeyleri 1= “katılmıyorum”, 2= “kısmen katılıyorum”, 3= “orta düzeyde katılıyorum”, 4= ”çoğunlukla katılıyorum” ve 5= “tamamen katılıyorum” anlamına gelen 5’li Likert tipi dereceleme ölçeği kullanılarak tespit edilmeye çalışılmıştır.

3. Uzman Görüşü Aşaması: Okul güvenliği ile ilgili bu 70 soruluk madde havuzu çoğaltılarak uzman* görüşüne sunulmuştur. Uzman görüşleri doğrultusunda havuzdaki maddeler bir ön elemenden geçirilmiştir. Benzer ifadelerin olması, okul güvenliği ile ilgili olmaması, öğrencilerin kavrama düzeyinin üstünde olması vb. nedenlerden dolayı 20 madde çıkarılmış ve madde sayısı 50’ye düşürülmüştür.

4. Ön Uygulama Aşaması: 50 maddelik deneme ölçeği, farklı sosyo ekonomik düzeylerdeki 9 ilköğretim okulunda öğrenim görmekte olan 469

* İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü öğretim üyelerinden Doç. Dr. Burhanettin DÖNMEZ, Yrd. Doç. Dr. Mehmet ÜSTÜNER, Yrd. Doç. Dr. Hasan DEMİRTAŞ, Yrd. Doç. Dr. İkrâm ÇİNAR, Doç. Dr. Alim Kaya ve Arş. Grv. Melike CÖMERT’in görüşlerine başvurulmuştur.

ilköğretim ikinci kademe öğrencisine uygulanmıştır**. Uygulama esnasında öğrencilerden anlaşılma güçlüğü olan maddeleri işaretlemeleri istenmiştir. Ön uygulama sonucunda elde edilen veriler üzerinden faktör analizi yapılmıştır. Faktör analizi sonucunda faktör yükü .30'un altındaki maddeler ölçekten çıkarılmış ve analiz sonuçlarına göre yapı geçerliği sağlanmış 28 madde son ölçekte yer almıştır. Ancak geliştirilen 28 maddelik ölçeğin toplam varyansın % 30,92'sini açıkladığı belirlenmiştir. Madde sayısının 50'den 28'e düşmesi sonucu ölçeğin kapsam geçerliliğinin azalacağı ve maddelerin tek tek analiz edilmesinin araştırmanın amacına daha uygun olduğu göz önünde bulundurulduğundan geliştirilen ölçme aracının ölçek olarak değil anket olarak kullanılmasına karar verilmiştir. Bu nedenle yapılan faktör analizi sonucunda faktör yükleri .40'ın altında olan 15 madde ölçme aracından çıkarılmış ve 35 maddelik anket geliştirilmiştir (Bkz. Ek 1).

Araştırmada kullanılan anket, iki ana bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde örnekleme oluşturan ilköğretim okulu öğrencilerinin bazı demografik özelliklerinin (devam ettikleri okulun adı, cinsiyetleri ve sınıf düzeyi) belirlenmesine yönelik sorular yer almaktadır. İkinci bölümde öğrencilerin ilköğretim okullarında yaşanan okul güvenliği sorunlarına (zorbalık, hırsızlık, saldırganlık, cinsel taciz vb.) ilişkin algılarını saptamaya yönelik 35 soru bulunmaktadır.

Araştırma için gerekli verileri toplama izni Malatya İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nün oluru ile alınmıştır. Bilgi toplama aracı, 1-30 Nisan tarihleri arasında araştırmacı tarafından 42'si resmi 3'ü özel ilköğretim olmak üzere toplam 45 ilköğretim okulunda eğitim görmekte olan 2.550 öğrenciye uygulanmıştır. Eksik ya da hatalı doldurulan 39 anketin çıkarılmasından sonra kullanılabilir 2.511 anket üzerinden analiz işlemleri yapılmıştır.

** Ön uygulama yapılan ilköğretim okulu öğrencilerinin araştırma örnekleminde yer almamasına dikkat edilmiştir

Verilerin Çözümlemesi

Anketin ikinci bölümünde yer alan 35 soru için, yanıt olarak; “katılmıyorum”, “kısmen katılıyorum”, “orta düzeyde katılıyorum”, ”çoğunlukla katılıyorum” ve “tamamen katılıyorum” seçenekleri oluşturulmuştur. İstatistiksel çözümlenmelerde maddeler, belirlenen “katılmıyorum”, “kısmen katılıyorum”, “orta düzeyde katılıyorum”, ”çoğunlukla katılıyorum” ve “tamamen katılıyorum” seçeneklerine göre sırasıyla 1, 2, 3, 4, 5 puan şeklinde bir değerlendirmeye tabi tutulmuştur.

Araştırmaya katılan öğrencilerinin görüş düzeylerini belirlemede oluşturulan puan aralıkları ve katılma düzeyi aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 2. Deneklerin Katılma Derecelerine Göre Belirlenen Düzeyler

Puan	Katılma Düzeyi	Sınır
1	Tamamen Katılıyorum	4.21–5.00
2	Çoğunlukla Katılıyorum	3.41–4.20
3	Orta Düzeyde Katılıyorum	2.61–3.40
4	Kısmen Katılıyorum	1.81–2.60
5	Katılmıyorum	1.00–1.80

Araştırmada okul türü ve cinsiyet değişkenleri açısından deneklerin anket maddelerine verdikleri yanıtlar arasında anlamlı bir fark olup olmadığını test etmek için t-testi (Independent-Samples T Test) kullanılmıştır. Uygulanan t-testi sonucunda dağılımın homojen olup olmadığını test eden Levene'nin Varyansların Homojenliği Testi (Levene's Test for Equality of Variances) sonuçları incelenmiş, varyansların homojen olmadığı durumlarda ($p < .05$) t-testi yerine Mann Whitney-U Testi yapılmıştır. Mann Whitney-U Testi, puanların normallik varsayımının

karşılanmadığı durumlarda ilişkisiz t-testinin alternatifi olarak bilinir. İki ilişkisiz örneklemeden elde edilen puanların birbirlerinden anlamlı bir şekilde farklılık gösterip göstermediğini test eder (Büyüköztürk, 2002: 149–150).

Sınıf düzeyi, okul büyüklüğü ve sosyo ekonomik düzey değişkenleri açısından deneklerin anket maddelerine verdikleri yanıtlar arasında anlamlı bir fark olup olmadığını test etmek için tek yönlü varyans analizi (One-Way ANOVA) uygulanmıştır. Grup varyanslarının eşit olduğu durumlarda, ortalama puanlarının çoklu karşılaştırması Fischer'in LSD testi (Least Significance Degree) ile yapılmış ve sonuçlar gerekli durumlarda yorumlanmıştır. Varyansların homojen olmadığı durumlarda ($p < .05$) varyans analizi yerine Kruskal Wallis-H Testi yapılmıştır.

Kruskal Wallis-H Testi ilişkisiz iki ya da daha çok örneklem ortalamasının birbirlerinden anlamlı farklılık gösterip göstermediğini test eder. Parametrik bir test olan Tek Yönlü (Faktörlü) Varyans Analizinin (One Way ANOVA) normallik varsayımının karşılanmadığı durumlarda kullanılır (Büyüköztürk, 2002: 153). Kruskal Wallis-H testi sonucunda p değerinin anlamlı çıkması sonucu, gruplar arasındaki farkın hangi grup ya da gruplardan kaynaklandığının belirlenebilmesi için değişkenlerin alt bölümleri ikili olarak gruplanmış ve bu ikili gruplar için Mann Whitney-U testi uygulanmıştır.

Anket aracılığıyla elde edilen verilerin istatistiksel çözümlemesinde SPSS 13,0 (Statistical Package for The Social Sciences) paket programından yararlanılmıştır. Değerlendirmelerde anlamlılık düzeyi 0,05 olarak benimsenmiştir.

BÖLÜM IV

BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde ölçme aracındaki her bir soruya verilen yanıtlardan elde edilen bulgular, bağımsız değişkenlere göre tablolar halinde gösterilmiş ve yorumlanmıştır. Bağımsız değişkenlere ilişkin bulgular verilirken, araştırma alt problemlerinin düzenlenişindeki sıra göz önünde bulundurulmuştur.

Ölçme aracının birinci maddesi “**Okul giriş-çıkışlarında, merdivenlerde sıkışıklık yaşanır.**” şeklinde düzenlenmiştir. Öğrencilerin bu yargıya katılma derecelerinin bağımsız değişkenler açısından farklılaşıp farklılaşmadığının belirlenmesi için; okul türüne göre Mann Whitney-U Testi, cinsiyete göre t testi, sınıf düzeyine göre varyans analizi, okul büyüklüğüne ve sosyo ekonomik düzeye göre ise Kruskal Wallis H-Testi uygulanmıştır. Testlerden elde edilen sonuçlar Tablo 3’te (Bkz. s. 88) verilmiştir.

Okul giriş çıkışlarında, merdivenlerde sıkışıklık yaşanmasıyla ilgili anket maddesine ilişkin bulgular okul türü değişkenine göre incelendiğinde, resmi ilköğretim okulu öğrencilerinin ($\bar{X}=4,07$) “çoğunlukla katılıyorum”, özel ilköğretim okulu öğrencilerinin ($\bar{X}=2,11$) “kısmen katılıyorum” düzeyinde görüş bildirdikleri görülmektedir. Uygulanan Mann Whitney-U testi sonuçları incelendiğinde, bu yargıya ilişkin öğrenci algılarının anlamlı bir şekilde farklılaştığı görülmektedir ($U=112000.00$, $p=.000$). Denek gruplarının sıra ortalamaları dikkate alındığında, resmi ilköğretim okulu öğrencilerinin özel ilköğretim okulu öğrencilerine oranla, okul giriş çıkışlarında merdivenlerde sıkışıklık yaşandığı görüşüne daha fazla katıldıkları anlaşılmaktadır. Araştırma kapsamına alınan özel ilköğretim okullarında öğrenci sayısının 500’den az

olduğu göz önünde bulundurulduğunda bu durumun beklentilere uygun olduğu söylenebilir.

Tablo 3. Okul Giriş Çıkışlarında, Merdivenlerde Sıkışıklık Yaşanmasına İlişkin Öğrenci Algılarının Analiz Sonuçları

Bağımsız Değişkenler										
Okul Türü	N	\bar{X}	S	Sıra Ort.	Sıra Top.	U	p			
Resmi	2175	4,07	1,28	1372,51	2985200,00	112000,00	,000*			
Özel	336	2,11	1,19	501,83	168616,00					
Cinsiyet	N	\bar{X}	S			t	Sd	p		
Kız	1226	3,87	1,43			2,175	2509	,030*		
Erkek	1285	3,75	1,44							
Sınıf Düzeyi	N	\bar{X}	S	Varyansın Kaynağı	Kareler Top.	Sd	Kareler Ort.	F	A. F.	
6. Sınıf (6)	868	3,87	1,42	Gruplar Arası	4,665	2	2,333	1,125		
7. Sınıf (7)	816	3,77	1,46	Gruplar İçi	5200,342	2508	2,074			
8. Sınıf (8)	827	3,78	1,43	Toplam	5205,007	2510				
Okul Büyüklüğü	N	\bar{X}	S	Sıra Ort.			Sd	χ^2	p	A. F.
0-500 (1)	154	3,18	1,61	759,52			3	115,058	,000*	1-2
501-1.000 (2)	680	3,95	1,34	1031,92						1-3
1.001-1.500 (3)	572	4,01	1,27	1044,24						1-4
1.500 üzeri (4)	769	4,41	1,04	1235,91						2-4
SED	N	\bar{X}	S	Sıra Ort.			Sd	χ^2	p	A. F.
Alt SED (A)	706	4,16	1,25	1135,83			2	33,379	,000*	A-Ü
Orta SED (O)	1040	4,13	1,26	1113,14						O-Ü
Üst SED (Ü)	429	3,80	1,35	948,35						

* p<.05

Bulgular cinsiyet değişkenine göre incelendiğinde, bu yargıya ilişkin öğrenci algılarının anlamlı bir şekilde farklılaştığı görülmektedir ($t_{(2509)} = 2.175, p = .03$). Denek gruplarının aritmetik ortalamaları incelendiğinde, kız öğrencilerin ($\bar{X} = 3,87$) erkek öğrencilere ($\bar{X} = 3,75$) oranla okul giriş çıkışlarında, merdivenlerde sıkışıklık yaşandığı görüşüne daha fazla katıldıkları görülmektedir.

Bulgular sınıf düzeyi değişkenine göre incelendiğinde, bütün denek gruplarındaki öğrencilerinin okul giriş çıkışlarında, merdivenlerde sıkışıklık yaşanmasına ilişkin anket maddesine “çoğunlukla katılıyorum” düzeyinde görüş bildirdikleri görülmektedir. Bu yargıya ilişkin öğrenci algılarının sınıf düzeyine göre anlamlı bir şekilde farklılaşıp farklılaşmadığının belirlenmesi amacıyla yapılan varyans analizi sonuçlarına göre, denek grupları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

Bulgular okul büyüklüğü değişkenine göre incelendiğinde, bu yargıya ilişkin öğrenci algılarının anlamlı bir şekilde farklılaştığı görülmektedir ($\chi^2_{(3)} = 115.058$, $p = .000$). Gruplar arasında gözlenen anlamlı farkın, hangi gruplardan kaynaklandığının belirlenebilmesi için uygulanan Mann Whitney-U testi sonucunda; öğrenci sayısı 501–1.000, 1.001–1.500 ve 1.500’den fazla olan okullardaki öğrencilerinin, öğrenci sayısı 0–500 olan okullardaki öğrencilere oranla, benzer biçimde öğrenci sayısı 1.500’den fazla olan okullardaki öğrencilerin öğrenci sayısı 501–1.000 olan okullardaki öğrencilere oranla okul giriş çıkışlarında, merdivenlerde sıkışıklık yaşandığı görüşüne daha fazla katıldıkları belirlenmiştir. Bu bulgulara göre, okul büyüklüğü ile okul giriş çıkışlarında, merdivenlerde sıkışıklık yaşanması arasında paralellik olduğu düşünülebilir. Okul büyüklüğü arttıkça bu türden sorunların yaşanma olasılığının da artacağı söylenebilir.

Bulgular SED değişkenine göre incelendiğinde, bu yargıya ilişkin öğrenci algılarının anlamlı bir şekilde farklılaştığı görülmektedir ($\chi^2_{(2)} = 33.379$, $p = .000$). Gruplar arasında gözlenen anlamlı farkın, hangi gruplardan kaynaklandığının belirlenebilmesi için yapılan Mann Whitney-U testi sonucunda üst SED ile alt ve orta SED gruplarındaki öğrencilerin görüşleri arasında anlamlı farklılık bulunmuştur. Deneklerin sıra ortalamaları dikkate alındığında alt ($\bar{X} = 4,16$) ve orta SED ($\bar{X} = 4,13$) gruplarındaki öğrencilerin, üst SED ($\bar{X} = 3,80$) grubundaki öğrencilere oranla bu yargıya daha fazla katıldıkları görülmektedir.

“Okulumuzdaki bazı öğrencilerin okula ustura, bıçak, jilet gibi aletler getirdikleri olur.” şeklinde düzenlenen anket maddesine ilişkin öğrenci algılarının bağımsız değişkenlere göre analiz sonuçları Tablo 4’te verilmiştir.

Tablo 4. Okula Ustura, Bıçak, Jilet Gibi Aletler Getirilmesine İlişkin Öğrenci Algılarının Analiz Sonuçları

Bağımsız Değişkenler										
Okul Türü	N	\bar{X}	S	Sıra Ort.	Sıra Top.	U	p			
Resmi	2175	2,88	1,50	1349,10	2934295,00	162905,00	,000*			
Özel	336	1,44	,834	653,34	219521,00					
Cinsiyet	N	\bar{X}	S			t	Sd	p		
Kız	1226	2,62	1,52			2,259	2509	,024*		
Erkek	1285	2,75	1,51							
Sınıf Düzeyi	N	\bar{X}	S	Varyansın Kaynağı	Kareler Top.	Sd	Kareler Ort.	F	A. F.	
6. Sınıf	868	2,73	1,51	Gruplar Arası	4,260	2	2,130	,926		
7. Sınıf	816	2,69	1,51	Gruplar İçi	5770,822	2508	2,301			
8. Sınıf	827	2,63	1,52	Toplam	5775,082	2510				
Okul Büyüklüğü	N	\bar{X}	S	Sıra Ort.			Sd	χ^2	p	A. F.
0–500	154	1,96	1,33	700,48			3	113,876	,000*	1–2
501–1.000	680	2,77	1,54	1041,59						1–3
1.001–1.500	572	2,77	1,46	1046,09						1–4
1.500 üzeri	769	3,24	1,43	1237,82						2–4 3–4
SED	N	\bar{X}	S	Varyansın Kaynağı	Kareler Top.	Sd	Kareler Ort.	F	A. F.	
Alt SED	706	3,00	1,54	Gruplar Arası	36,044	2	18,022	7,977*	A-Ü	
Orta SED	1040	2,89	1,50	Gruplar İçi	4907,424	2172	2,259		O-Ü	
Üst SED	429	2,64	1,45	Toplam	4943,469	2174				

* p<.05

Bulgular okul türü değişkenine göre incelendiğinde, resmi ilköğretim okulu öğrencilerinin ($\bar{X}=2,88$) “orta düzeyde katılıyorum”, özel ilköğretim okulu öğrencilerinin ise ($\bar{X}=1,44$) “katılmıyorum” düzeyinde görüş bildirdikleri görülmektedir. Uygulanan Mann Whitney-U testi sonuçları incelendiğinde, bu yargıya ilişkin öğrenci algılarının anlamlı bir şekilde farklılaştığı görülmektedir (U = 162905.00, p<.000). Denek gruplarının sıra ortalamaları dikkate alındığında

resmi ilköğretim okulu öğrencilerinin özel ilköğretim okulu öğrencilerine oranla bu yargıya daha fazla katıldıkları görülmektedir. Benzer biçimde Addington vd. (2002) tarafından yapılan araştırmada, resmi okul öğrencilerinin (%13.5) özel okul öğrencilerine (%5.6) oranla okula bıçak, silah vb. aletler getirdiği görüşüne daha fazla katıldıkları belirlenmiştir.

Bulgular cinsiyet değişkenine göre incelendiğinde, bu yargıya ilişkin öğrenci algılarının anlamlı bir şekilde farklılaştığı görülmektedir ($t_{(2509)} = 2.259$, $p = .024$). Denek gruplarının aritmetik ortalamaları incelendiğinde, erkek ($\bar{X} = 2,75$) öğrencilerin kız öğrencilere ($\bar{X} = 2,62$) oranla bu yargıya daha fazla katıldıkları anlaşılmaktadır. Centers for Disease Control and Prevention (2006), Addington vd. (2002), Güven ve Dönmez (2002) ve Chao vd. (1997) tarafından yapılan araştırmalarda da erkek öğrencilerin kız öğrencilere oranla okula ustura, bıçak, jilet gibi aletler getirildiği görüşüne daha fazla katıldıkları belirlenmiştir.

Bulgular sınıf düzeyi değişkenine göre incelendiğinde, sınıf düzeyi gruplarının hepsinin de okula ustura, bıçak, jilet gibi aletler getirilmesine ilişkin anket maddesine “orta düzeyde” katıldıkları görülmektedir. Sınıf düzeyi denek gruplarının bu yargıya ilişkin görüşleri arasında anlamlı fark olup olmadığı varyans analizi ile test edilmiştir. Varyans analizi sonucunda, denek grupları arasındaki fark anlamlı bulunmamıştır.

Bulgular okul büyüklüğü değişkenine göre incelendiğinde, bu yargıya ilişkin öğrenci algılarının anlamlı bir şekilde farklılaştığı görülmektedir ($\chi^2_{(3)} = 113.876$, $p = .000$). Gruplar arasında gözlenen anlamlı farkın, hangi gruplar arasında olduğunun belirlenebilmesi için uygulanan Mann Whitney-U testi sonucunda; öğrenci sayısı 1.500’den fazla olan okullardaki öğrencilerinin, öğrenci sayısı 0–500, 501–1.000 ve 1.001–1.500 olan okullardaki öğrencilere oranla, benzer biçimde öğrenci sayısı 501–1.000 ve 1.001–1.500 olan okullardaki öğrencilerin öğrenci sayısı 0–500 olan okullardaki öğrencilere oranla okula ustura, bıçak, jilet gibi aletler getirildiği görüşüne daha fazla katıldıkları belirlenmiştir. Bu bulgulara göre, okul büyüklüğü ile okula ustura, bıçak, jilet gibi aletler getirilmesi arasında paralellik olduğu; okul büyüklüğü arttıkça bu tür güvenlik sorunlarının da arttığı söylenebilir.

Bulgular SED değişkenine göre incelendiğinde, öğrenci algılarının anlamlı bir şekilde farklılaştığı görülmektedir ($F_{(2-2172)} = 7.977$, $p = .000$). Gruplar arasındaki farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığının belirlenebilmesi için uygulanan LSD testi sonuçlarına göre alt ($\bar{X} = 3,00$) ve orta ($\bar{X} = 3,11$) SED gruplarındaki öğrencilerin üst SED ($\bar{X} = 3,36$) grubundaki öğrencilere oranla okula ustura, bıçak, jilet gibi aletler getirildiği görüşüne daha fazla katıldıkları belirlenmiştir. Polise intikal eden çocuk suçluluğu vakalarında, suç işleyen çocukların büyük bir kısmının düşük gelire sahip gecekondu bölgelerinde ikamet ettikleri belirlenmiştir (Kızmaz, 2004). Bu bağlamda çocuk suçluluğunun daha fazla yaşandığı bu ortamlarda, öğrencilerin kendilerini korumak ya da statü kazanmak amacıyla okula ustura, bıçak, jilet gibi aletler getirdikleri söylenebilir.

“Okulumuzda bazen değerli eşya ya da para çalındığı olur.” şeklinde düzenlenen anket maddesine ilişkin öğrenci algılarının bağımsız değişkenlere göre analiz sonuçları Tablo 5’te (Bkz. s.93) verilmiştir.

Bulgular okul türü değişkenine göre incelendiğinde, resmi ilköğretim okulu öğrencilerinin ($\bar{X} = 2,79$) “orta düzeyde katılıyorum”, özel ilköğretim okulu öğrencilerinin ise ($\bar{X} = 1,46$) “katılmıyorum” düzeyinde görüş bildirdikleri görülmektedir. Uygulanan Mann Whitney-U testi sonucunda, öğrenci algılarının anlamlı bir şekilde farklılaştığı belirlenmiştir ($U = 112000.00$, $p = .000$). Denek gruplarının sıra ortalamaları dikkate alındığında, resmi ilköğretim okulu öğrencilerinin özel ilköğretim okulu öğrencilerine oranla, bu yargıya daha fazla katıldıkları anlaşılmaktadır. Özel ilköğretim okulu öğrencilerinin üst SED grubunda yer aldığı göz önünde bulundurulduğunda, bu sonucun beklentilere uygun olduğu söylenebilir.

Bulgular cinsiyet değişkenine göre incelendiğinde, kız öğrencilerin ($\bar{X} = 2,66$) “orta düzeyde katılıyorum”, erkek öğrencilerin ($\bar{X} = 2,55$) “kısmen katılıyorum” düzeyinde görüş belirttikleri görülmektedir. Denek gruplarının bu yargıya ilişkin görüşleri arasında anlamlı fark olup olmadığı t-testi ile test edilmiştir. Uygulanan t-testi sonucunda denek grupları arasındaki fark anlamlı bulunmamıştır.

Tablo 5. Değerli Eşya ya da Para Çalınmasına İlişkin Öğrenci Algılarının Analiz Sonuçları

Bağımsız Değişkenler									
Okul Türü	N	\bar{X}	S	Sıra Ort.	Sıra Top.	U	p		
Resmi	2175	2,79	1,53	1341,11	2916915,50	180284,50	,000*		
Özel	336	1,46	,835	653,34	236900,50				
Cinsiyet	N	\bar{X}	S		t	Sd	p		
Kız	1226	2,66	1,52		1,80	2509	,071		
Erkek	1285	2,55	1,52						
Sınıf Düzeyi	N	\bar{X}	S	Sıra Ort.		Sd	χ^2	p	A. F.
6. Sınıf	868	2,83	1,57	1353,84		2	42,975	,000*	6-7
7. Sınıf	816	2,64	1,50	1276,72					6-8
8. Sınıf	827	2,35	1,46	1132,87					7-8
Okul Büyüklüğü	N	\bar{X}	S	Sıra Ort.		Sd	χ^2	p	A. F.
0-500	154	2,22	1,344	865,90		3	71,751	,000*	1-2
501-1.000	680	2,88	1,601	1118,48					1-4
1.001-1.500	572	2,45	1,400	961,93					2-3
1.500 üzeri	769	3,06	1,526	1199,30					2-4 3-4
SED	N	\bar{X}	S	Sıra Ort.		Sd	χ^2	p	A. F.
Alt SED	706	3,08	1,57	1201,12		2	35,978	,000*	A-O
Orta SED	1040	2,64	1,51	1028,76					A-Ü
Üst SED	429	2,66	1,42	1045,45					

* p<.05

Bulgular sınıf düzeyi değişkenine göre incelendiğinde, okulda değerli eşya ya da para çalınmasıyla ilgili anket maddesine 6. sınıf ($\bar{X}=2,83$) ve 7. sınıf ($\bar{X}=2,64$) öğrencileri orta düzeyde katılmakta, 8. sınıf öğrencileri ($\bar{X}=2,35$) ise kısmen katılmaktadırlar. Yapılan Kruskal Wallis-H testi sonucunda, öğrenci algılarının anlamlı bir şekilde farklılaştığı belirlenmiştir ($\chi^2_{(2)}=42.975$, p=.000). Gruplar arasındaki farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığının belirlenebilmesi için yapılan Mann Whitney-U testi sonucunda 6. sınıf öğrencilerinin 7. ve 8. sınıf öğrencilerine oranla, 7. sınıf öğrencilerinin 8. sınıf öğrencilerine oranla değerli eşya ya da para çalınması görüşüne daha fazla katıldıkları belirlenmiştir. Göreceli olarak alt sınıflardaki öğrencilerin para ya da eşyasının daha çok çalındığı söylenebilir.

Bulgular okul büyüklüğü değişkenine göre incelendiğinde, okulda değerli eşya ya da para çalınmasına ilişkin öğrenci görüşlerinin anlamlı bir şekilde farklılaştığı görülmektedir ($\chi^2_{(3)}=71.751$, $p=.000$). Gruplar arasındaki farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığının belirlenebilmesi için yapılan Mann Whitney-U testi sonucunda öğrenci sayısı 1.500’den fazla olan okullardaki öğrencilerin öğrenci sayısı 0–500, 501–1.000 ve 1.001–1.500 olan okullardaki öğrencilere oranla okulda değerli eşya ya da para çalınması görüşüne daha fazla katıldıkları belirlenmiştir. Ayrıca öğrenci sayısı 501–1.000 olan okullardaki öğrencilerin, öğrenci sayısı 0–500 olan okullardaki öğrencilere oranla okulda değerli eşya ya da para çalınması görüşüne daha fazla, öğrenci sayısı 1.001–1.500 kişilik ilköğretim okulu öğrencilerine oranla daha az katıldıkları belirlenmiştir.

Bulgular SED değişkenine göre incelendiğinde okulda değerli eşya ya da para çalınmasına ilişkin anket maddesine tüm SED denek gruplarının orta düzeyde katıldıkları görülmektedir. Yapılan Kruskal Wallis-H testi sonucunda öğrenci algılarının anlamlı bir şekilde farklılaştığı belirlenmiştir ($\chi^2_{(2)}=35.978$, $p<.05$). Gruplar arasındaki farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığının belirlenebilmesi için yapılan Mann Whitney-U testi sonucunda alt SED grubundaki öğrencilerin, orta ve üst SED gruplarındaki öğrencilere oranla okulda değerli eşya ya da para çalınması görüşüne daha fazla katıldıkları belirlenmiştir.

“Okulumuzdaki bazı öğrencilerin başka öğrencilerden korktukları için okula gelmedikleri/gelemedikleri olur.” şeklinde düzenlenen anket maddesine ilişkin öğrenci algılarının bağımsız değişkenlere göre analiz sonuçları Tablo 6’da verilmiştir (Bkz. s.95).

Bulgular okul türü değişkenine göre incelendiğinde, resmi ilköğretim okulu öğrencilerinin ($\bar{X}=2,19$) “kısmen katılmıyorum”, özel ilköğretim okulu öğrencilerinin ise ($\bar{X}=1,26$) “katılmıyorum” düzeyinde görüş bildirdikleri görülmektedir. Uygulanan Mann Whitney-U testi sonucunda öğrenci algılarının anlamlı bir şekilde farklılaştığı belirlenmiştir ($U= 229844.50$, $p<.05$). Denek gruplarının sıra ortalamaları dikkate

alındığında resmi okul öğrencilerinin özel okul öğrencilerine oranla bu yargıya daha fazla katıldıkları belirlenmiştir. Bazı araştırma sonuçları (Addington vd., 2002), zorbalığa maruz kalan, saldırıya uğrayacağını düşünen, şiddete maruz kalan, eşyası ya da parası çalınan öğrencilerin diğerlerine oranla okula gelmekten daha fazla korktukları ya da okula gelmediklerini göstermektedir. Bu bağlamda resmi ilköğretim okullarındaki öğrencilerin zorbalık, saldırganlık, şiddet ve hırsızlık olaylarına daha fazla maruz kaldıkları düşünülebilir.

Tablo 6. Başka Öğrencilerden Korkup Okula Gelinmemesine İlişkin Öğrenci Algılarının Analiz Sonuçları

Bağımsız Değişkenler									
Okul Türü	N	\bar{X}	S	Sıra Ort.	Sıra Top.	U	p		
Resmi	2175	2,19	1,42	1318,48	2867691,50	229844,50	,000*		
Özel	336	1,26	,635	851,56	286124,50				
Cinsiyet	N	\bar{X}	S	Sıra Ort.	Sıra Top.	U	p		
Kız	1226	2,02	1,36	1234,70	1513744,00	761593,00	,118		
Erkek	1285	2,11	1,40	1276,32	1640072,00				
Sınıf Düzeyi	N	\bar{X}	S	Sıra Ort.		Sd	χ^2	p	A. F.
6. Sınıf	868	2,20	1,44	1320,41		2	17,409	,000*	6-7
7. Sınıf	816	2,07	1,39	1259,18					6-8
8. Sınıf	827	1,92	1,29	1185,26					7-8
Okul Büyüklüğü	N	\bar{X}	S	Sıra Ort.		Sd	χ^2	p	A. F.
0-500	154	1,73	1,26	866,18		3	48,692	,000*	1-2
501-1.000	680	2,16	1,42	1075,27					1-3
1.001-1.500	572	2,02	1,30	1031,49					1-4
1.500 üzeri	769	2,43	1,50	1185,72					2-4 3-4
SED	N	\bar{X}	S	Sıra Ort.		Sd	χ^2	p	A. F.
Alt SED	706	2,42	1,49	1184,21		2	37,643	,000*	A-O
Orta SED	1040	2,16	1,43	1072,13					A-Ü
Üst SED	429	1,87	1,22	968,14					O-Ü

* p<.05

Bulgular cinsiyet değişkenine göre incelendiğinde, kız ve erkek öğrencilerin “kısmen katılıyorum” düzeyinde görüş belirttikleri görülmektedir. Bu yargıya ilişkin öğrenci algılarının cinsiyete değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla yapılan Mann Whitney-U testi sonucunda, denek grupları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

Bulgular sınıf düzeyi değişkenine göre incelendiğinde tüm denek gruplarındaki öğrencilerin başka öğrencilerden korkup okula gelinmemesine ilişkin anket maddesine “kısmen” katıldıkları görülmektedir. Yapılan Kruskal Wallis-H testi sonucunda, öğrenci algılarının anlamlı bir şekilde farklılaştığı belirlenmiştir ($\chi^2_{(2)} = 17.409$, $p=.000$). Gruplar arasında gözlenen anlamlı farkın, hangi gruplar arasında olduğunun belirlenebilmesi için yapılan Mann Whitney-U testleri sonucunda; 6. sınıf ($\bar{X}=2,20$) öğrencilerinin 7. ($\bar{X}=2,07$) ve 8. sınıf ($\bar{X}=1,92$) öğrencilerine oranla, 7. sınıf öğrencilerinin 8. sınıf öğrencilerine oranla başka öğrencilerden korkup okula gelinmemesi görüşüne daha fazla katıldıkları belirlenmiştir. Chandler, Nolin ve Davies (1995) tarafından yapılan araştırma sonucunda alt sınıflardaki öğrencilerin üst sınıflardaki öğrencilere oranla bu türden davranışlarda buldukları belirlenmiştir.

Bulgular okul büyüklüğü değişkenine göre incelendiğinde, öğrenci algılarının anlamlı bir şekilde farklılaştığı görülmektedir ($\chi^2_{(3)} =48.692$, $p=.000$). Gruplar arasında gözlenen bu farkın, hangi gruplardan kaynaklandığının belirlenebilmesi için uygulanan Mann Whitney-U testi sonucunda; öğrenci sayısı 1.500’den fazla olan okullardaki öğrencilerin öğrenci sayısı 0–500, 501–1.000 ve 1.001–1.500 olan okullardaki öğrencilere oranla, öğrenci sayısı 501–1.000 ve 1.001–1.500 olan okullardaki öğrencilerin öğrenci sayısı 0–500 olan okullardaki öğrencilere oranla başka öğrencilerden korkup okula gelinmemesi görüşüne daha fazla katıldıkları belirlenmiştir. Genel olarak okul büyüklüğü ile başka öğrencilerden korkulup okula gelmeme arasında olumsuz yönde bir ilişki olduğu düşünülebilir.

Bulgular SED değişkenine göre incelendiğinde, öğrenci algılarının anlamlı bir şekilde farklılaştığı görülmektedir ($\chi^2_{(2)} =37.643$, $p=.000$). Gruplar arasında gözlenen

bu farkın, hangi gruplardan kaynaklandığının belirlenebilmesi için uygulanan Mann Whitney-U testi sonucunda alt SED grubundaki öğrencilerin orta ve üst SED grubundaki öğrenciler oranla, orta SED grubundaki öğrencilerin üst SED grubundaki öğrencilere oranla başka öğrencilerden korkup okula gelinmemesi görüşüne daha fazla katıldıkları belirlenmiştir. Araştırmanın bu bulgusuna göre, SED arttıkça bu tür sorunların azaldığı söylenebilir.

“Okulumuzda sürekli kavga eden veya kavga çıkaran belli öğrenciler vardır.” şeklinde düzenlenen anket maddesine ilişkin öğrenci algılarının bağımsız değişkenlere göre analiz sonuçları Tablo 7’de verilmiştir.

Tablo 7. Okulda Sürekli Kavga Eden veya Kavga Çıkaran Öğrencilerin Varlığına İlişkin Öğrenci Algılarının Analiz Sonuçları

Bağımsız Değişkenler										
Okul Türü	N	\bar{X}	S	Sıra Ort.	Sıra Top.	U	p			
Resmi	2175	3,62	1,42	1361,92	2962186,50	135013,50	,000*			
Özel	336	1,87	1,12	570,33	191629,50					
Cinsiyet	N	\bar{X}	S			t	Sd	p		
Kız	1226	3,40	1,51			,224	2509	,823		
Erkek	1285	3,38	1,49							
Sınıf Düzeyi	N	\bar{X}	S	Varyansın Kaynağı	Kareler Top.	Sd	Kareler Ort.	F	A. F.	
6. Sınıf	868	3,49	1,486	Gruplar Arası	37,865	2	18,93	8,379*	6-8	
7. Sınıf	816	3,46	1,497	Gruplar İçi	5666,774	2508	2,259		7-8	
8. Sınıf	827	3,21	1,527	Toplam	5704,639	2510				
Okul Büyüklüğü	N	\bar{X}	S	Sıra Ort.			Sd	χ^2	p	A. F.
0-500	154	3,26	1,54	945,09			3	19,798	,000*	1-2
501-1.000	680	3,55	1,45	1059,89						1-3
1.001-1.500	572	3,60	1,40	1071,97						1-4
1.500 üzeri	769	3,78	1,35	1153,40						2-4 3-4
SED	N	\bar{X}	S	Sıra Ort.			Sd	χ^2	p	A. F.
Alt SED	706	3,77	1,39	1153,72			2	15,511	,000*	A-O
Orta SED	1040	3,58	1,45	1073,68						A-Ü
Üst SED	429	3,48	1,36	1014,55						

* p<.05

Bulgular okul türü değişkenine göre incelendiğinde, resmi ilköğretim okulu öğrencilerinin ($\bar{X}=3,62$) “çoğunlukla katılıyorum”, özel ilköğretim okulu öğrencilerinin ise ($\bar{X}=1,87$) “kısmen katılıyorum” düzeyinde görüş bildirdikleri görülmektedir. Uygulanan Mann Whitney-U Testi sonuçlarına göre, bu yargıya ilişkin öğrenci algılarının okul türü değişkenine göre anlamlı farklılık gösterdiği belirlenmiştir ($U=135013.50$, $p=.000$). Denek gruplarının sıra ortalamaları dikkate alındığında, resmi ilköğretim okulu öğrencilerinin özel ilköğretim okulu öğrencilerine oranla bu yargıya daha fazla katıldıkları anlaşılmaktadır. Araştırmanın bu bulgusuna göre, devlet okullarında sürekli kavga eden veya kavga çıkaran öğrencilerin daha çok olduğu söylenebilir.

Bulgular cinsiyet değişkenine göre incelendiğinde kız ve erkek öğrencilerin okulda sürekli kavga eden veya kavga çıkaran öğrencilerin varlığıyla ilgili anket maddesine çoğunlukla katıldıkları görülmektedir. Uygulanan t testi sonuçlarına göre bu yargıya ilişkin öğrenci algıları cinsiyet değişkeni açısından anlamlı bir farklılık göstermemektedir.

Bulgular sınıf düzeyi değişkenine göre incelendiğinde, 6. ($\bar{X}=3,49$) ve 7. sınıf ($\bar{X}=3,46$) öğrencilerinin “çoğunlukla”, 8. sınıf ($\bar{X}=3,21$) öğrencilerinin “orta düzeyde” katıldıkları görülmektedir. Uygulanan varyans analizi sonuçlarına göre, öğrenci algılarının anlamlı farklılık gösterdiği belirlenmiştir ($F_{(2-2508)}=8.379$, $p=.000$). Gruplar arasında gözlenen anlamlı farkın, hangi gruplar arasında olduğunun belirlenebilmesi için yapılan LSD testi sonuçlarına göre, 6. ve 7. sınıf öğrencileri, 8. sınıf öğrencilerine oranla okulda sürekli kavga eden veya kavga çıkaran öğrencilerin var olduğu görüşüne daha fazla katılmaktadırlar. 8. sınıf öğrencilerinin gelişim düzeyleri göz önünde bulundurulduğunda, 6. ve 7. sınıf öğrencilerine göre kavga etme ya da kavga çıkarma davranışlarına karşı daha olumlu tutum sergiledikleri düşünülebileceği gibi, daha çok korkanların olayları daha çok abarttıkları da düşünülebilir.

Bulgular okul büyüklüğü değişkenine göre incelendiğinde öğrenci algılarının anlamlı bir şekilde farklılaştığı görülmektedir ($\chi^2_{(3)}=19.798$, $p=.000$). Gruplar

arasında gözlenen anlamlı farkın, hangi gruplar arasında olduğunun belirlenebilmesi için uygulanan Mann Whitney-U testi sonucunda öğrenci sayısı 1.500'den fazla olan okullardaki öğrencilerin, öğrenci sayısı 0–500, 501–1.000 ve 1.001–1.500 olan okullardaki öğrencilere, öğrenci sayısı 501–1.000 ve 1.001–1.500 olan okullardaki öğrencilerin ise öğrenci sayısı 0–500 olan okullardaki öğrencilere oranla okulda sürekli kavga eden veya kavga çıkaran öğrencilerin var olduğu görüşüne daha fazla katıldıkları belirlenmiştir. Bu bulgulara göre, okul büyüklüğü arttıkça okulda kavga eden ya da kavga çıkaran öğrencilerin bulunma olasılıklarının artacağı söylenebilir.

Bulgular SED değişkenine göre incelendiğinde, öğrenci algılarının anlamlı bir şekilde farklılaştığı görülmektedir ($\chi^2_{(2)}=15.511$, $p=.000$). Gruplar arasında gözlenen anlamlı farkın, hangi gruplar arasında olduğunun belirlenebilmesi için yapılan Mann Whitney-U testi sonucunda alt SED grubundaki öğrencilerin üst SED ve orta SED grubundaki öğrencilere oranla okulda sürekli kavga eden veya kavga çıkaran öğrencilerin var olduğu görüşüne daha fazla katıldıkları belirlenmiştir. Birçok araştırma, çocuğun saldırgan modelleri izleyerek öğrendiği saldırgan tepkileri, eylemler pekiştirildiği ya da çocuk bunları pekiştiren saldırgan modelleri izlediği zaman daha fazla gösterdiğini ortaya koymaktadır (Atkinson vd., 1999, s:468). Okulda ve oyun sırasında olduğu gibi evde de fiziksel saldırı için desteklenen bir çocuğun, büyük olasılıkla saldırgan bir kişilik geliştireceği söylenebilir (Atkinson vd., 1999, s:468). Alt SED' deki anne babaların eğitim durumları ve şiddete ilişkin tutumları düşünüldüğünde bu ailelerde şiddet ve saldırgan davranışların görülme olasılığının daha fazla olabileceği söylenebilir. Bu bağlamda alt SED' deki öğrencilerin okulda sürekli kavga eden veya kavga çıkaran öğrencilerin var olduğu görüşüne daha fazla katılmalarında bu etkenlerin etkili olabileceği düşünülebilir.

“Okulumuzdaki bazı öğrencilerin diğer öğrencileri tehdit ettikleri olur.”

şeklinde düzenlenen anket maddesine ilişkin öğrenci algılarının bağımsız değişkenlere göre analiz sonuçları Tablo 8'de (Bkz., s.100) verilmiştir.

Tablo 8. Bazı Öğrencilerin Diğer Öğrencileri Tehdit Etmelerine İlişkin Öğrenci Algılarının Analiz Sonuçları

Bağımsız Değişkenler										
Okul Türü	N	\bar{X}	S	Sıra Ort.	Sıra Top.	U	p			
Resmi	2175	3,07	1,49	1354,56	2946159,50	151040,50	,000*			
Özel	336	1,53	,887	618,03	207656,50					
Cinsiyet	N	\bar{X}	S			t	Sd	p		
Kız	1226	2,84	1,53			,669	2509	,504		
Erkek	1285	2,88	1,51							
Sınıf Düzeyi	N	\bar{X}	S	Sıra Ort.			Sd	χ^2	p	A. F.
6. Sınıf	868	2,86	1,51	1255,11			2	5,741	,057	
7. Sınıf	816	2,97	1,57	1298,57						
8. Sınıf	827	2,76	1,48	1214,93						
Okul Büyüklüğü	N	\bar{X}	S	Varyansın Kaynağı	Kareler Top.	Sd	Kareler Ort.	F	A. F.	
0-500	154	2,51	1,50	Gruplar Arası	119,919	3	39,973	18,232*	1-2	
501-1.000	680	3,00	1,54	Gruplar İçi	4759,736	2171	2,192		1-3	
1.001-1.500	572	2,93	1,44	Toplam	4879,655	2174			1-4	
1.500 üzeri	769	3,34	1,44						2-4 3-4	
SED	N	\bar{X}	S	Sıra Ort.			Sd	χ^2	p	A. F.
Alt SED	706	3,23	1,52	1153,72			2	13,859	,001*	A-O
Orta SED	1040	3,03	1,51	1073,68						A-Ü
Üst SED	429	2,90	1,39	1014,55						

* p<.05

Bulgular okul türü değişkenine göre incelendiğinde, resmi ilköğretim okulu öğrencilerinin ($\bar{X}=3,07$) bu yargıya “orta düzeyde” katıldıkları, özel ilköğretim okulu öğrencilerinin ise ($\bar{X}=1,53$) “katılmadıkları” görülmektedir. Uygulanan Mann Whitney-U Testi sonuçları incelendiğinde, öğrenci algılarının anlamlı bir şekilde farklılaştığı görülmektedir ($U=151040.50$, $p=.000$). Denek gruplarının sıra ortalamaları dikkate alındığında, resmi ilköğretim okulu öğrencilerinin özel ilköğretim okulu öğrencilerine oranla bu yargıya daha fazla katıldıkları anlaşılmaktadır. Göreceli olarak resmi ilköğretim okulu öğrencilerinin daha fazla tehdit edildikleri söylenebilir.

Bulgular cinsiyet değişkenine göre incelendiğinde bazı öğrencilerin diğer öğrencileri tehdit etmesi ile ilgili anket maddesine, kız ve erkek öğrencilerin “orta düzeyde” katıldıkları görölmektedir. Uygulanan t testi sonuçlarına göre bu yargıya ilişkin öğrenci algıları anlamlı bir farklılık göstermemektedir.

Bulgular sınıf düzeyi değişkenine göre incelendiğinde bütün denek gruplarındaki öğrencilerin bazı öğrencilerin diğer öğrencileri tehdit etmesi ile ilgili anket maddesine “orta düzeyde” katıldıkları görölmektedir. Bu yargıya ilişkin öğrenci algılarının sınıf düzeyi açısından farklılaşıp farklılaşmadığının belirlenmesi amacıyla yapılan Kruskal Wallis-H Testi sonuçlarına göre öğrenci algıları anlamlı bir farklılık göstermemektedir.

Bulgular okul büyüklüğü değişkenine göre incelendiğinde, bu yargıya ilişkin öğrenci görüşlerinin anlamlı bir şekilde farklılaştığı görölmektedir ($F_{(3-2171)}=18.232$, $p=.000$). Gruplar arasında gözlenen anlamlı farkın, hangi gruplar arasında olduğunun belirlenebilmesi için yapılan LSD testi sonucunda öğrenci sayısı 1.500’den fazla olan okullardaki öğrencilerin, öğrenci sayısı 0–500, 501–1.000 ve 1.001–1.500 olan okullardaki öğrencilere, öğrenci sayısı 501–1.000 ve 1.001–1.500 olan okullardaki öğrencilerin ise öğrenci sayısı 0–500 olan okullardaki öğrencilere oranla bazı öğrencilerin diğer öğrencileri tehdit ettikleri görüşüne daha fazla katıldıkları belirlenmiştir. Araştırmanın bu bulgusuna göre, okul büyüklüğü arttıkça bu tür güvenlik sorunlarının da artacağı söylenebilir.

Bulgular SED değişkenine göre incelendiğinde, tüm SED gruplarındaki öğrencilerin bazı öğrencilerin diğer öğrencileri tehdit etmesine ilişkin anket maddesine “orta düzeyde” katıldıkları görölmektedir. Uygulanan Kruskal Wallis-H Testi sonuçları incelendiğinde, bu yargıya ilişkin öğrenci görüşlerinin anlamlı bir şekilde farklılaştığı görölmektedir ($\chi^2_{(2)}=13.859$, $p=.001$). Gruplar arasında gözlenen anlamlı farkın, hangi gruplar arasında olduğunun belirlenebilmesi için uygulanan Mann Whitney-U testi sonucunda alt SED grubundaki öğrencilerin orta ve üst SED grubundaki öğrencilere oranla öğrencilerin tehdit edildiği görüşüne daha fazla katıldıkları belirlenmiştir.

“Okulumuzdaki bazı öğrencilerin okul bina ve demirbaşlarına (örn. duvarlar, kapılar, sıralar vb.) zarar verdiği olur.” şeklinde düzenlenen anket maddesine ilişkin öğrenci algılarının bağımsız değişkenlere göre analiz sonuçları Tablo 9’da verilmiştir.

Tablo 9. Okul Bina ve Demirbaşlarına Zarar Verilmesine İlişkin Öğrenci Algılarının Analiz Sonuçları

Bağımsız Değişkenler									
Okul Türü	N	\bar{X}	S	Sıra Ort.	Sıra Top.	U	p		
Resmi	2175	3,82	1,31	1374,09	2988639,00	108561,00	,000*		
Özel	336	1,93	,935	491,60	165177,00				
Cinsiyet	N	\bar{X}	S	t		Sd	p		
Kız	1226	3,71	1,43	4,944		2509	,000*		
Erkek	1285	3,43	1,40						
Sınıf Düzeyi	N	\bar{X}	S	Varyansın Kaynağı	Kareler Top.	Sd	Kareler Ort.	F	A. F.
6. Sınıf	868	3,55	1,42	Gruplar Arası	7,718	2	3,859	1,901	
7. Sınıf	816	3,64	1,40	Gruplar İçi	5091,255	2508	2,030		
8. Sınıf	827	3,51	1,44	Toplam	5098,973	2510			
Okul Büyüklüğü	N	\bar{X}	S	Sıra Ort.	Sd		χ^2	p	A. F.
0–500	154	3,39	1,39	899,52	3		51,391	,000*	1–2
501–1.000	680	3,77	1,36	1072,97					1–3
1.001–1.500	572	3,67	1,30	1010,63					1–4
1.500 üzeri	769	4,05	1,22	1196,58					2–4 3–4
SED	N	\bar{X}	S	Varyansın Kaynağı	Kareler Top.	Sd	Kareler Ort.	F	A. F.
Alt SED	706	3,84	1,36	Gruplar Arası	7,601	2	3,801	2,191	
Orta SED	1040	3,85	1,29	Gruplar İçi	3766,935	2172	1,734		
Üst SED	429	3,70	1,27	Toplam	3774,536	2174			

* p<.05

Bulgular okul türü değişkenine göre incelendiğinde, resmi ilköğretim okulu öğrencilerinin ($\bar{X}=3,82$) “çoğunlukla katılıyorum”, özel ilköğretim okulu öğrencilerinin ise ($\bar{X}=1,93$) “kısmen katılıyorum” düzeyinde görüş bildirdikleri görülmektedir. Uygulanan Mann Whitney-U Testi sonuçları incelendiğinde, bu yargıya

ilişkin öğrenci görüşlerinin anlamlı bir şekilde farklılaştığı görülmektedir ($U=108561.00$, $p=.000$). Denek gruplarının sıra ortalamaları dikkate alındığında, resmi ilköğretim okulu öğrencilerinin özel ilköğretim okulu öğrencilerine oranla bu yargıya daha fazla katıldıkları anlaşılmaktadır. Bu bulguya göre resmi ilköğretim okullarında vandal davranışların daha fazla yaşandığı söylenebilir.

Bulgular cinsiyet değişkenine göre incelendiğinde, bu yargıya ilişkin öğrenci görüşlerinin anlamlı bir şekilde farklılaştığı görülmektedir ($t_{(2509)}= 4.944$, $p=.000$). Denek gruplarının aritmetik ortalamaları incelendiğinde, erkek öğrencilerin ($\bar{X}=3,71$) kız öğrencilere ($\bar{X}=3,43$) oranla bu yargıya daha fazla katıldıkları görülmektedir. Benzer biçimde Türkmen (2004) tarafından yapılan araştırmada, erkek öğrencilerin %64,6'sı, kız öğrencilerin %50,3'ü okulun herhangi bir yerine ya da malına zarar verildiğine şahit olduklarını belirtmişlerdir. Erkek öğrencilerin bu yargıya daha fazla katılım göstermelerinde, bu tür davranışların erkek öğrenciler arasında daha yaygın olarak gözlenmesinin etkili olabileceği düşünülebilir.

Bulgular sınıf düzeyi değişkenine göre incelendiğinde denek gruplarındaki öğrencilerin hepsinin de okul bina ve demirbaşlarına zarar verilmesi ile ilgili anket maddesine “çoğunlukla” katıldıkları görülmektedir. Bu yargıya ilişkin öğrenci algılarının sınıf düzeyi açısından farklılaşp farklılaşmadığının belirlenmesi amacıyla yapılan varyans analizi sonuçlarına göre öğrenci algıları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

Bulgular okul büyüklüğü değişkenine göre incelendiğinde öğrenci görüşlerinin anlamlı bir şekilde farklılaştığı görülmektedir ($\chi^2_{(3)}=51.931$, $p=.000$). Gruplar arasında gözlenen anlamlı farkın, hangi gruplardan kaynaklandığının belirlenebilmesi için yapılan Mann Whitney-U testi sonucunda, öğrenci sayısı 1.500'den fazla olan okullardaki öğrencilerin, öğrenci sayısı 0–500, 501–1.000 ve 1.001–1.500 olan okullardaki öğrencilere, öğrenci sayısı 501–1.000 ve 1.001–1.500 olan okullardaki öğrencilerin ise öğrenci sayısı 0–500 olan okullardaki öğrencilere oranla okul bina ve demirbaşlarına zarar verilmesi görüşüne daha fazla katıldıkları belirlenmiştir. Araştırmanın bu bulgusu, okul büyüklüğü arttıkça vandal davranışların da arttığını

göstermektedir. Büyük okullarda denetimin zorlaşması, öğrenci-öğrenci, öğrenci-okul personeli ilişkilerinin zayıflaması bu durumun oluşmasına neden olabilir.

Bulgular SED değişkenine göre incelendiğinde tüm SED denek gruplarındaki öğrencilerin okul bina ve demirbaşlarına zarar verilmesi ile ilgili anket maddesine çoğunlukla katıldıkları görülmektedir. Bu yargıya ilişkin öğrenci algılarının SED açısından farklılaşıp farklılaşmadığının belirlenmesi amacıyla yapılan varyans analizi sonuçlarına göre öğrenci algıları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

“Derslerden önce ve teneffüsler okul bahçesindeyken kendimi güvende hissedirim.” şeklinde düzenlenen anket maddesine ilişkin öğrenci algılarının bağımsız değişkenlere göre analiz sonuçları Tablo 10’da verilmiştir.

Tablo 10. Öğrencilerin Kendilerini Derslerden Önce ve Teneffüslerde Okul Bahçesinde Güvende Hissetmelerine İlişkin Algılarının Analiz Sonuçları

Bağımsız Değişkenler								
Okul Türü	N	\bar{X}	S	Sıra Ort.	Sıra Top.	U	p	
Resmi	2175	3,63	1,51	1208,89	2629335,50	262935,50	,000*	
Özel	336	4,40	1,06	1560,95	524480,50			
Cinsiyet	N	\bar{X}	S	t		Sd	p	
Kız	1226	3,73	1,46	,080		2509	,936	
Erkek	1285	3,73	1,50					
Sınıf Düzeyi	N	\bar{X}	S	Sıra Ortalaması	Sd	χ^2	p	A. F.
6. Sınıf	868	3,67	1,50	1232,20	2	3,569	,168	
7. Sınıf	816	3,70	1,50	1244,95				
8. Sınıf	827	3,82	1,43	1291,88				
Okul Büyüklüğü	N	\bar{X}	S	Sıra Ortalaması	Sd	χ^2	p	A. F.
0–500	154	4,05	1,43	1279,43	3	40,019	,000*	1–2
501–1.000	680	3,68	1,53	1120,21				1–3
1.001–1.500	572	3,75	1,41	1126,47				1–4
1.500 üzeri	769	3,40	1,54	992,57				2–4 3–4
SED	N	\bar{X}	S	Sıra Ortalaması	Sd	χ^2	p	A. F.
Alt SED	706	3,45	1,60	1033,65	2	9,388	,009*	A-O
Orta SED	1040	3,69	1,46	1105,87				A-Ü
Üst SED	429	3,76	1,43	1134,13				

* p<.05

Bulgular okul türü değişkenine göre incelendiğinde, resmi ilköğretim okulu öğrencilerinin ($\bar{X}=3,63$) “çoğunlukla katılıyorum”, özel ilköğretim okulu öğrencilerinin ise ($\bar{X}=4,40$) “tamamen katılıyorum” düzeyinde görüş bildirdikleri görülmektedir. Uygulanan Mann Whitney-U Testi sonuçları incelendiğinde öğrenci görüşlerinin anlamlı bir şekilde farklılaştığı görülmektedir ($U=262935.50$, $p=.000$). Denek gruplarının sıra ortalamaları dikkate alındığında, özel ilköğretim okulu öğrencilerinin resmi ilköğretim okulu öğrencilerine oranla okul bahçesinde kendilerini daha güvenli hissettikleri anlaşılmaktadır. Araştırma kapsamına alınan özel okullarda, öğrenci sayısının 500’den az olduğu göz önünde bulundurulduğunda bu durumun beklentilere uygun olduğu söylenebilir.

Bulgular cinsiyet değişkenine göre incelendiğinde, her iki denek grubundaki öğrencilerin “çoğunlukla katılıyorum” düzeyinde görüş bildirdikleri görülmektedir. Uygulanan t testi sonuçlarına göre bu yargıya ilişkin öğrenci algıları anlamlı bir farklılık göstermemektedir.

Bulgular sınıf düzeyi değişkenine göre incelendiğinde tüm denek gruplarındaki öğrencilerin ilgili anket maddesine “çoğunlukla” katıldıkları görülmektedir. Öğrenci algılarının sınıf düzeyi açısından farklılaşıp farklılaşmadığının belirlenebilmesi amacıyla yapılan Kruskal Wallis-H Testi sonuçlarına göre öğrenci algıları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

Bulgular okul büyüklüğü değişkenine göre incelendiğinde öğrenci görüşlerinin anlamlı bir şekilde farklılaştığı görülmektedir ($\chi^2_{(3)}=40.019$, $p=.000$). Gruplar arasında gözlenen anlamlı farkın, hangi gruplardan kaynaklandığının belirlenebilmesi için yapılan Mann Whitney-U testi sonucunda; öğrenci sayısı 0–500 olan okullardaki öğrencilerin, öğrenci sayısı, 501–1.000, 1.001–1.500 ve 1.500’den fazla olan okullardaki öğrencilere göre, öğrenci sayısı 501–1.000 ve 1.001–1.500 olan okullardaki öğrencilerin ise öğrenci sayısı 1.500’den fazla olan okullardaki öğrencilere göre bu yargıya daha fazla katıldıkları belirlenmiştir. Bu bulgulara göre büyük okullardaki öğrencilerin kendilerini okul bahçesinde daha az güvenli

hissettikleri söylenebilir. Öğrenci sayısının artması sonucu büyük okullarda, bahçe denetiminin sağlanmasında bazı güçlükler yaşanabileceği düşünülebilir.

Bulgular SED değişkenine göre incelendiğinde tüm SED denek gruplarındaki öğrencilerin “çoğunlukla katılıyorum” düzeyinde görüş bildirdikleri görülmektedir. Yapılan Kruskal Wallis-H Testi sonuçlarına göre öğrenci algıları arasında anlamlı bir farklılık olduğu belirlenmiştir ($\chi^2_{(2)} = 9.388$, $p = .009$) Denek gruplarının sıra ortalamaları dikkate alındığında alt SED grubundaki öğrencilerin üst ve orta SED gruplarındaki öğrencilere göre bu yargıya daha fazla katıldıkları görülmektedir. Ortalama olarak alt SED’deki bir çevrede daha fazla suç olayının yaşanması (Yavuzer, 2001; Saldıroğlu vd., 2003) bu durumun oluşmasında etkili olabilir.

“Okul kantininde satılan yiyeceklerin sağlık koşulları açısından güvenilir olduğunu düşünüyorum.” şeklinde düzenlenen anket maddesine ilişkin öğrenci algılarının bağımsız değişkenlere göre analiz sonuçları Tablo 11’de (Bkz., s.107) verilmiştir.

Bulgular okul türü değişkenine göre incelendiğinde, resmi ilköğretim okulu öğrencilerinin ($\bar{X} = 2,85$) “orta düzeyde katılıyorum”, özel ilköğretim okulu öğrencilerinin ise ($\bar{X} = 4,09$) “çoğunlukla katılıyorum” düzeyinde görüş bildirdikleri görülmektedir. Uygulanan Mann Whitney-U Testi sonuçları incelendiğinde, öğrenci görüşlerinin anlamlı bir şekilde farklılaştığı görülmektedir ($U = 191061.00$, $p = .000$). Denek gruplarının sıra ortalamaları dikkate alındığında, özel ilköğretim okulu öğrencilerinin resmi ilköğretim okulu öğrencilerine göre bu yargıya daha fazla katıldıkları anlaşılmaktadır. Özel ilköğretim okullarının ticari boyutu da olduğundan, bu okullarda gıda sağlığına daha fazla özen gösterildiği söylenebilir.

Bulgular cinsiyet değişkenine göre açısından incelendiğinde, ilgili anket maddesine ilişkin öğrenci görüşlerinin anlamlı bir şekilde farklılaştığı görülmektedir ($t_{(2509)} = 3.652$, $p = .000$). Denek gruplarının aritmetik ortalamaları incelendiğinde erkek öğrencilerin ($\bar{X} = 3,13$) kız öğrencilere ($\bar{X} = 2,90$) göre bu yargıya daha fazla

katıldıkları görülmektedir. Bu sonucun ortaya çıkmasında, kız öğrencilerinin gıda sağlığına ilişkin beklenti düzeylerinin yüksek olması etkili olabilir.

Tablo 11. Okul Kantininde Satılan Yiyeceklerin Sağlık Koşulları Açısından Güvenilir Olmasına İlişkin Öğrenci Algılarının Analiz Sonuçları

Bağımsız Değişkenler									
Okul Türü	N	\bar{X}	S	Sıra Ort.	Sıra Top.	U	p		
Resmi	2078	2,85	1,52	1131,44	2351142,00	191061,00	,000*		
Özel	336	4,09	1,06	1677,87	563763,00				
Cinsiyet	N	\bar{X}	S			t	Sd	p	
Kız	1226	2,90	1,54			3,652	2509	,000*	
Erkek	1285	3,13	1,51						
Sınıf Düzeyi	N	\bar{X}	S	Varyansın Kaynağı	Kareler Top.	Sd	Kareler Ort.	F	A. F.
6. Sınıf	827	3,03	1,51	Gruplar Arası	3,535	2	1,767	,755	
7. Sınıf	785	2,97	1,53	Gruplar İçi	5646,626	2411	2,342		
8. Sınıf	802	3,06	1,54	Toplam	5650,161	2413			
Okul Büyüklüğü	N	\bar{X}	S	Varyansın Kaynağı	Kareler Top.	Sd	Kareler Ort.	F	A. F.
0-500	118	2,56	1,44	Gruplar Arası	74,724	3	24,908	10,880*	1-2
501-1.000	680	3,11	1,54	Gruplar İçi	4747,998	2074	2,289		2-3
1.001-1.500	572	2,74	1,52	Toplam	4822,722	2077			2-4
1.500 üzeri	708	2,72	1,48						
SED	N	\bar{X}	S	Varyansın Kaynağı	Kareler Top.	Sd	Kareler Ort.	F	A. F.
Alt SED	609	2,97	1,57	Gruplar Arası	31,275	2	15,637	6,772*	A-Ü
Orta SED	1040	2,87	1,51	Gruplar İçi	4791,447	2172	2,309		O-Ü
Üst SED	429	2,62	1,44	Toplam	4822,722	2174			

* p<.05

Bulgular sınıf düzeyi değişkenine göre incelendiğinde bütün denek gruplarındaki öğrencilerin ilgili anket maddesine, “orta düzeyde” katıldıkları görülmektedir. Bu yargıya ilişkin öğrenci algılarının sınıf düzeyi açısından farklılaşp farklılaşmadığının belirlenmesi amacıyla yapılan varyans analizi sonuçlarına göre öğrenci algıları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

Bulgular okul büyüklüğü değişkenine göre incelendiğinde, ilgili anket maddesine ilişkin öğrenci görüşlerinin anlamlı bir şekilde farklılaştığı görülmektedir ($F_{(3-2077)} = 10.880$, $p = .000$). Gruplar arasında gözlenen anlamlı farkın, hangi gruplar arasında olduğunun belirlenebilmesi için yapılan LSD testi sonucunda öğrenci sayısı öğrenci sayısı 501–1.000 olan okullardaki öğrencilerin, öğrenci sayısı 0–500, 1.001–1.500 ve 1.500’den fazla olan okullardaki öğrencilere göre bu yargıya daha fazla katıldıkları belirlenmiştir.

Bulgular SED değişkenine göre incelendiğinde tüm SED denek gruplarındaki öğrencilerin ilgili anket maddesine kısmen katıldıkları görülmektedir. Yapılan varyans analizi sonuçlarına göre bu yargıya ilişkin öğrenci algıları arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($F_{(2-2174)} = 6.667$, $p = .001$). Gruplar arasındaki farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığının belirlenebilmesi için yapılan LSD testi sonuçlarına göre alt ve orta SED gruplarındaki öğrencilerin üst SED grubundaki öğrencilere göre bu yargıya daha fazla katıldıkları görülmektedir. Üst SED grubundaki öğrencilerin diğer gruplara göre bu yargıya daha az katılım göstermelerinde, bu gruptaki öğrencilerin gıda sağlığına ilişkin beklenti düzeylerinin yüksek olması etkili olabilir.

“Okul binası içinde ve bahçesinde öğretmenlerin ve yöneticilerin hiç denetlemedikleri yerler var.” şeklinde düzenlenen anket maddesine ilişkin öğrenci algılarının bağımsız değişkenlere göre analiz sonuçları Tablo 12’de (Bkz., s.109) verilmiştir.

Bulgular okul türü değişkenine göre incelendiğinde, resmi ilköğretim okulu öğrencilerinin ($\bar{X} = 2,46$) “kısmen katılıyorum”, özel ilköğretim okulu öğrencilerinin ise ($\bar{X} = 1,62$) “katılmıyorum” düzeyinde görüş bildirdikleri görülmektedir. Uygulanan Mann Whitney-U Testi sonuçları incelendiğinde, öğrenci görüşlerinin anlamlı bir şekilde farklılaştığı görülmektedir ($U = 248858.00$, $p = .000$). Denek gruplarının sıra ortalamaları dikkate alındığında, resmi ilköğretim okulu öğrencilerinin özel ilköğretim okulu öğrencilerine göre bu yargıya daha fazla katıldıkları anlaşılmaktadır. Büyük okullarda bina içerisinde ve okul bahçesinde denetimin sağlanmasında bazı güçlükler yaşanabileceği ve araştırma kapsamına alınan özel ilköğretim okullarında öğrenci

sayısının 500'den az olduğu göz önünde bulundurulduğunda bu durumun beklentilere uygun olduğu söylenebilir.

Tablo 12. Okul Binası İçinde ve Bahçesinde Öğretmenlerin ve Yöneticilerin Denetlemedikleri Yerlere İlişkin Öğrenci Algılarının Analiz Sonuçları

Bağımsız Değişkenler								
Okul Türü	N	\bar{X}	S	Sıra Ort.	Sıra Top.	U	p	
Resmi	2175	2,46	1,50	1309,58	2848342,00	248858,00	,000*	
Özel	336	1,62	1,09	909,15	305474,00			
Cinsiyet	N	\bar{X}	S	Sıra Ort.	Sıra Top.	U	p	
Kız	1226	2,22	1,45	1196,69	1467136,50	714985,50	,000*	
Erkek	1285	2,46	1,51	1312,59	1686679,50			
Sınıf Düzeyi	N	\bar{X}	S	Sıra Ortalaması	Sd	χ^2	p	A. F.
6. Sınıf	868	2,29	1,44	1236,73	2	1,454	,483	
7. Sınıf	816	2,39	1,50	1277,21				
8. Sınıf	827	2,36	1,51	1255,30				
Okul Büyüklüğü	N	\bar{X}	S	Sıra Ortalaması	Sd	χ^2	p	A. F.
0-500	154	1,80	1,28	806,76	3	48,432	,000*	1-2
501-1.000	680	2,41	1,52	1064,14				1-3
1.001-1.500	572	2,43	1,46	1083,86				1-4
1.500 üzeri	769	2,65	1,52	1168,50				2-4 3-4
SED	N	\bar{X}	S	Sıra Ortalaması	Sd	χ^2	p	A. F.
Alt SED	706	2,58	1,52	1138,59	2	7,435	,024*	A-O
Orta SED	1040	2,42	1,52	1066,06				A-Ü
Üst SED	429	2,36	1,42	1057,93				

* p<.05

Bulgular cinsiyet değişkenine göre incelendiğinde, öğrenci algılarının anlamlı bir şekilde farklılaştığı görülmektedir (U=714985.50, p=.000). Denek gruplarının sıra ortalamaları dikkate alındığında, erkek öğrencilerinin kız öğrencilere oranla bu yargıya daha fazla katıldıkları anlaşılmaktadır. Erkek öğrencilerin okul içerisinde bu tür yerlerde daha fazla bulunmaları bu yargıya daha fazla katılım göstermelerinde etkili olabilir.

Bulgular sınıf düzeyi değişkenine göre incelendiğinde bütün denek gruplarındaki öğrencilerin ilgili anket maddesine “kısmen” katıldıkları görülmektedir. Bu yargıya ilişkin öğrenci algılarının sınıf düzeyi açısından farklılaşıp farklılaşmadığının belirlenmesi amacıyla yapılan Kruskal Wallis-H Testi sonuçlarına göre öğrenci algıları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

Bulgular okul büyüklüğü değişkenine göre incelendiğinde, öğrenci algılarının anlamlı bir şekilde farklılaştığı görülmektedir ($\chi^2_{(3)} = 48.432$, $p=.000$). Yapılan Mann Whitney-U testi sonucunda öğrenci sayısı 1.500’den fazla olan okullardaki öğrencilerin, öğrenci sayısı 0–500, 501–1.000 ve 1.001–1.500 ve olan okullardaki öğrencilere oranla, öğrenci sayısı 501–1.000 ve 1.001–1.500 olan okullardaki öğrencilerin ise öğrenci sayısı 0–500 olan okullardaki öğrencilere oranla okul binası içinde ve bahçesinde öğretmenlerin ve yöneticilerin hiç denetlemedikleri yerlerin var olduğu görüşüne daha fazla katıldıkları belirlenmiştir. Bu bağlamda büyük okullarda, bina içi ve dışı denetimi ile ilgili sorunların daha fazla yaşandığını söylenebilir.

Bulgular SED değişkenine göre incelendiğinde tüm SED denek gruplarındaki öğrencilerin ilgili anket maddesine “kısmen” katıldıkları görülmektedir. Öğrenci algılarının SED açısından farklılaşıp farklılaşmadığının belirlenmesi amacıyla yapılan Kruskal Wallis-H Testi sonuçlarına göre öğrenci algıları arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($\chi^2_{(2)} = 7.435$, $p=.024$). Denek gruplarının sıra ortalamaları dikkate alındığında alt SED grubundaki öğrencilerin orta ve üst SED gruplarındaki öğrencilere oranla bu yargıya daha fazla katıldıkları görülmektedir.

“Okulumuzdaki bazı öğrencilerin okula silah (örn. tabanca) getirdikleri olur.” şeklinde düzenlenen anket maddesine ilişkin öğrenci algılarının bağımsız değişkenlere göre analiz sonuçları Tablo 13’te (Bkz., s.111) verilmiştir.

Tablo 13. Okula Silah Getirilmesine İlişkin Öğrenci Algılarının Analiz Sonuçları

Bağımsız Değişkenler									
Okul Türü	N	\bar{X}	S	Sıra Ort.	Sıra Top.	U	p		
Resmi	2175	1,51	1,10	1279,90	2783789,50	313410,50	,000*		
Özel	336	1,12	,428	1101,27	370026,50				
Cinsiyet	N	\bar{X}	S	Sıra Ort.	Sıra Top.	U	p		
Kız	1226	1,39	,988	1211,02	1484714,50	732563,50	,000*		
Erkek	1285	1,53	1,09	1298,91	1669101,50				
Sınıf Düzeyi	N	\bar{X}	S	Varyansın Kaynağı	Kareler Top.	Sd	Kareler Ort.	F	A. F.
6. Sınıf	868	1,50	1,07	Gruplar Arası	2,329	2	1,164	1,061	
7. Sınıf	816	1,43	1,03	Gruplar İçi	2753,557	2508	1,098		
8. Sınıf	827	1,44	1,03	Toplam	2755,886	2510			
Okul Büyüklüğü	N	\bar{X}	S	Sıra Ortalaması	Sd	χ^2	p	A. F.	
0-500	154	1,16	,671	916,98	3	59,951	,000*	1-2	
501-1.000	680	1,46	1,06	1061,22				1-3	
1.001-1.500	572	1,38	,924	1041,68				1-4	
1.500 üzeri	769	1,73	1,28	1180,38				2-4	
								3-4	
SED	N	\bar{X}	S	Sıra Ortalaması	Sd	χ^2	p	A. F.	
Alt SED	706	1,59	1,18	1111,11	2	4,878	,087		
Orta SED	1040	1,51	1,09	1088,52					
Üst SED	429	1,41	,971	1048,70					

* p<.05

Bulgular okul türü değişkenine göre incelendiğinde, öğrenci algılarının anlamlı bir şekilde farklılaştığı görülmektedir (U=313410.50, p=.000). Denek gruplarının sıra ortalamaları dikkate alındığında, resmi ilköğretim okulu öğrencilerinin (\bar{X} =1,51) özel ilköğretim okulu öğrencilerine (\bar{X} =1,12) oranla bu yargıya daha fazla katıldıkları anlaşılmaktadır. Benzer biçimde Addington vd. (2002) tarafından yapılan araştırmada, resmi okul öğrencilerinin %13,5'i özel okul öğrencilerinin ise % 4,4'ü okula silah getirildiğini bildiklerini belirtmişleridir.

Bulgular cinsiyet değişkenine göre incelendiğinde, öğrenci algılarının anlamlı bir şekilde farklılaştığı görülmektedir (U=732563.50, p=.000). Denek gruplarının sıra ortalamaları dikkate alındığında, erkek öğrencilerin (\bar{X} =1,53) kız öğrencilere

($\bar{X}=1,39$) oranla bu yargıya daha fazla katıldıkları anlaşılmaktadır. Addington vd. (2002) tarafından yapılan araştırmada, erkek öğrencilerin %6'sı kız öğrencilerin %4,5'i okula silah getirildiğine şahit olduklarını belirtmişlerdir. Benzer biçimde Türkmen (2004) tarafından yapılan bir diğer araştırmaya katılan erkeklerin %58,3'ü, kız öğrencilerin %36,1'i okula silah getirildiğine şahit olduklarını belirtmişlerdir.

Bulgular sınıf düzeyi değişkenine göre incelendiğinde bütün denek gruplarındaki öğrencilerin “katılmıyorum” düzeyinde görüş bildirdikleri görülmektedir. Bu yargıya ilişkin öğrenci algılarının sınıf düzeyi açısından farklılaşp farklılaşmadığının belirlenmesi amacıyla yapılan varyans analizi sonuçlarına göre öğrenci algıları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

Bulgular okul büyüklüğü değişkenine göre incelendiğinde, öğrenci algılarının anlamlı bir şekilde farklılaştığı görülmektedir ($\chi^2_{(3)}=59.951$, $p=.000$). Gruplar arasındaki farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığının belirlenebilmesi için uygulanan Mann Whitney-U testi sonucunda öğrenci sayısı 1.500'den fazla olan okullardaki öğrencilerin, öğrenci sayısı 0–500, 501–1.000 ve 1.001–1.500 ve olan okullardaki öğrencilere oranla, öğrenci sayısı 501–1.000 ve 1.001–1.500 olan okullardaki öğrencilerin ise öğrenci sayısı 0–500 olan okullardaki öğrencilere oranla bu yargıya daha fazla katıldıkları belirlenmiştir. Bu bulgulara göre büyük okullarda bu tür sorunların daha fazla yaşandığı söylenebilir. Yapılan araştırmalar ortalama olarak büyük okullarda şiddet, saldırganlık ve suç olaylarının daha fazla yaşandığını göstermektedir (Cotton, 1996). Bu durumun büyük okullardaki öğrencilerin bu yargıya daha fazla katılmalarında etkili olabileceği düşünülebilir.

Bulgular SED değişkenine göre incelendiğinde tüm SED denek gruplarındaki öğrencilerin ilgili anket maddesine “katılmıyorum” düzeyinde görüş bildirdikleri görülmektedir. Öğrenci algılarının SED değişkeni açısından farklılaşp farklılaşmadığının belirlenmesi amacıyla yapılan Kruskal Wallis-H Testi sonuçlarına göre öğrenci algıları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

“Okulumuzdaki bazı öğrencilerin değerli bir eşyasının ya da parasının başka öğrenciler tarafından zorla alındığı olur.” şeklinde düzenlenen anket maddesine ilişkin öğrenci algılarının bağımsız değişkenlere göre analiz sonuçları Tablo 14’te verilmiştir.

Tablo 14. Okulda, Zorla Değerli Eşya ya da Para Alınmasına İlişkin Öğrenci Algılarının Analiz Sonuçları

Bağımsız Değişkenler								
Okul Türü	N	\bar{X}	S	Sıra Ort.	Sıra Top.	U	p	
Resmi	2175	1,89	1,31	1310,91	2851225,50	245974,50	,000*	
Özel	336	1,14	,450	900,57	302590,50			
Cinsiyet	N	\bar{X}	S	Sıra Ort.	Sıra Top.	U	p	
Kız	1226	1,68	1,18	1200,08	1471293,00	719142,00	,000*	
Erkek	1285	1,90	1,31	1309,36	1682523,00			
Sınıf Düzeyi	N	\bar{X}	S	Sıra Ort.	Sd	χ^2	p	A. F.
6. Sınıf	868	1,89	1,28	1320,73	2	36,902	,000*	6-8
7. Sınıf	816	1,89	1,35	1296,08				7-8
8. Sınıf	827	1,59	1,11	1148,51				
Okul Büyüklüğü	N	\bar{X}	S	Sıra Ort.	Sd	χ^2	p	A. F.
0-500	154	1,26	,712	788,17	3	107,019	,000*	1-2
501-1.000	680	1,77	1,24	1026,66				1-3
1.001-1.500	572	1,75	1,17	1047,31				1-4
1.500 üzeri	769	2,24	1,47	1232,55				2-4 3-4
SED	N	\bar{X}	S	Sıra Ort.	Sd	χ^2	p	A. F.
Alt SED	706	2,02	1,41	1132,08	2	13,021	,001*	A-Ü
Orta SED	1040	1,90	1,31	1090,72				O-Ü
Üst SED	429	1,66	1,10	1008,86				

* p<.05

Bulgular okul türü değişkenine göre incelendiğinde, resmi ilköğretim okul öğrencilerinin ($\bar{X}=1,89$) “kısmen katılıyorum”, özel ($\bar{X}=1,14$) ilköğretim okulu öğrencilerinin “katılmıyorum” düzeyinde görüş bildirdikleri görülmektedir. Uygulanan Mann Whitney-U Testi sonuçları incelendiğinde, öğrenci algılarının anlamlı bir şekilde farklılaştığı görülmektedir (U=245974.50, p=.000). Denek gruplarının sıra ortalamaları dikkate alındığında, resmi ilköğretim okulu öğrencilerinin özel ilköğretim okulu

öğrencilerine göre bu yargıya daha fazla katıldıkları anlaşılmaktadır. Araştırmanın bu bulgusuna göre resmi ilköğretim okulu öğrencilerinin bu tür davranışlara daha fazla maruz kaldığı söylenebilir.

Bulgular cinsiyet değişkenine göre incelendiğinde kız öğrencilerin ($\bar{X}=1,68$) “katılmıyorum”, erkek öğrencilerin ($\bar{X}=1,90$) “kısmen katılıyorum” düzeyinde görüş bildirdikleri görülmektedir. Uygulanan Mann Whitney-U Testi sonuçları incelendiğinde, öğrenci algılarının anlamlı bir şekilde farklılaştığı görülmektedir ($U=719142.00$, $p=.000$). Denek gruplarının sıra ortalamaları dikkate alındığında, erkek öğrencilerinin kız öğrencilere göre bu yargıya daha fazla katıldıkları anlaşılmaktadır.

Bulgular sınıf düzeyi değişkenine göre incelendiğinde, 6. ve 7. sınıf öğrencilerinin ($\bar{X}=1,89$) “kısmen katılıyorum”, 8. sınıf öğrencilerinin ($\bar{X}=1,59$) “katılmıyorum” düzeyinde görüş bildirdikleri görülmektedir. Yapılan Kruskal Wallis-H Testi sonuçları incelendiğinde, öğrenci algılarının anlamlı bir şekilde farklılaştığı görülmektedir ($\chi^2_{(2)}=36.902$, $p=.000$). Gruplar arasında gözlenen anlamlı farkın, hangi gruplar arasında olduğunun belirlenebilmesi için yapılan Mann Whitney-U testi sonuçlarına göre 6. ve 7. sınıf öğrencileri 8. sınıf öğrencilerine göre bu yargıya daha fazla katıldıkları anlaşılmaktadır. Araştırmanın bu bulgusuna göre, 6 ve 7. sınıf öğrencilerinin bu tür olaylara daha fazla maruz kaldıkları düşünülebilir. Bu öğrencilerin fiziksel gelişim düzeyleri göz önünde bulundurulduğunda bu sonucun beklentilere uygun olduğu söylenebilir.

Bulgular okul büyüklüğü değişkenine göre incelendiğinde, öğrenci algılarının anlamlı bir şekilde farklılaştığı görülmektedir ($\chi^2_{(3)}=107.019$, $p=.000$). Gruplar arasındaki farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığının belirlenebilmesi için yapılan Mann Whitney-U testleri sonucunda öğrenci sayısı 1.500’den fazla olan okullardaki öğrencilerin, öğrenci sayısı 0–500, 501–1.000 ve 1.001–1.500 ve olan okullardaki öğrencilere göre, öğrenci sayısı 501–1.000 ve 1.001–1.500 olan okullardaki öğrencilerin ise öğrenci sayısı 0–500 olan okullardaki öğrencilere göre bu yargıya daha

fazla katıldıkları belirlenmiştir. Araştırmanın bu bulgusu, büyük okullarda bu tür sorunların daha fazla yaşandığını göstermektedir.

Bulgular SED değişkenine göre incelendiğinde, alt ($\bar{X}=2,02$) ve orta ($\bar{X}=1,90$) SED denek gruplarındaki öğrencilerin “kısmen katılıyorum”, üst SED ($\bar{X}=1,66$) grubundaki öğrencilerin ise “katılmıyorum” düzeyinde görüş bildirdikleri görülmektedir. Uygulanan Kruskal Wallis-H Testi sonuçları incelendiğinde, öğrenci algılarının anlamlı bir şekilde farklılaştığı görülmektedir ($\chi^2_{(2)}=13.021$, $p=.001$). Denek grupları arasındaki farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığının belirlenebilmesi için yapılan Mann Whitney-U testleri sonucunda alt ve orta SED gruplarındaki öğrencilerin üst SED grubundaki öğrencilere göre bu yargıya daha fazla katıldıkları görülmektedir.

“Okula gelirken ya da okuldan dönerken birilerinin paramı ya da eşyalarımı zorla alacağından korkuyorum.” şeklinde düzenlenen anket maddesine ilişkin öğrenci algılarının bağımsız değişkenlere göre analiz sonuçları Tablo 15’te (Bkz. s.116) verilmiştir.

Bulgular okul türü değişkenine göre incelendiğinde, resmi ilköğretim okul öğrencilerinin ($\bar{X}=2,02$) “kısmen katılıyorum”, özel ($\bar{X}=1,53$) ilköğretim okulu öğrencilerinin “katılmıyorum” düzeyinde görüş bildirdikleri görülmektedir. Uygulanan Mann Whitney-U Testi sonuçları incelendiğinde, öğrenci algılarının anlamlı bir şekilde farklılaştığı görülmektedir ($U=240933.50$, $p=.000$). Denek gruplarının sıra ortalamaları dikkate alındığında, resmi ilköğretim okulu öğrencilerinin özel ilköğretim okulu öğrencilerine göre bu yargıya daha fazla katıldıkları anlaşılmaktadır. Bu bulguya göre, resmi ilköğretim okulu öğrencilerinin okul gidiş-dönüşlerinde para ya da eşyalarının alınacağından daha fazla korktukları düşünülebilir. Araştırma kapsamına alınan özel ilköğretim okullarının yerleşim yerleri ve öğrencilerin SED’leri göz önünde bulundurulduğunda bu öğrencilerin okula genellikle özel araç ya da okul servisi ile gittikleri söylenebilir. Özel ilköğretim okulu öğrencilerinin bu yargıya daha az katılım göstermelerinde bu durum etkili olabilir.

Tablo 15. Okula Gelirken ya da Okuldan Dönerken, Zorla Para ya da Eşya Alınmasına İlişkin Öğrenci Algılarının Analiz Sonuçları

Bağımsız Değişkenler								
Okul Türü	N	\bar{X}	S	Sıra Ort.	Sıra Top.	U	p	
Resmi	2175	2,02	1,44	1313,23	2856266,50	240933,50	,000*	
Özel	336	1,13	,440	885,56	297549,50			
Cinsiyet	N	\bar{X}	S			t	Sd	p
Kız	1226	1,91	1,38			,236	2509	,814
Erkek	1285	1,90	1,38					
Sınıf Düzeyi	N	\bar{X}	S	Sıra Ortalaması	Sd	χ^2	p	A. F.
6. Sınıf	868	2,18	1,51	1386,92	2	68,512	,000*	6-7
7. Sınıf	816	1,90	1,40	1239,50				7-8
8. Sınıf	827	1,63	1,15	1134,87				7-8
Okul Büyüklüğü	N	\bar{X}	S	Sıra Ortalaması	Sd	χ^2	p	A. F.
0-500	154	1,44	1,00	847,82	3	51,324	,000*	1-2
501-1.000	680	2,04	1,48	1085,55				1-3
1.001-1.500	572	1,87	1,31	1037,97				1-4
1.500 üzeri	769	2,24	1,52	1175,47				2-4 3-4
SED	N	\bar{X}	S	Sıra Ortalaması	Sd	χ^2	p	A. F.
Alt SED	706	2,26	1,57	1171,26	2	23,985	,000*	A-O
Orta SED	1040	1,95	1,40	1057,55				A-Ü
Üst SED	429	1,81	1,24	1024,80				

* p<.05

Bulgular cinsiyet değişkenine göre incelendiğinde ilgili anket maddesine, kız ($\bar{X}=1,91$) ve erkek öğrencilerin ($\bar{X}=1,90$) “kısmen katılıyorum” düzeyinde görüş bildirdikleri görülmektedir. Öğrenci algılarının cinsiyet değişkeni açısından farklılaşp farklılaşmadığının belirlenmesi amacıyla uygulanan Mann Whitney-U Testi sonuçlarına göre, bu yargıya ilişkin öğrenci görüşleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

Bulgular sınıf düzeyi değişkenine göre incelendiğinde, ilgili anket maddesine 6. sınıf öğrencilerinin ($\bar{X}=2,18$) “kısmen katılıyorum”, 7 ($\bar{X}=1,90$) ve 8. sınıf öğrencilerinin ($\bar{X}=1,63$) “katılmıyorum” düzeyinde görüş bildirdikleri görülmektedir.

Uygulanan Kruskal Wallis-H Testi sonuçları incelendiğinde, öğrenci algılarının anlamlı bir şekilde farklılaştığı görülmektedir ($\chi^2_{(2)} = 68.512$, $p = .000$). Gruplar arasında gözlenen anlamlı farkın, hangi gruplardan kaynaklandığının belirlenebilmesi amacıyla uygulanan Mann Whitney-U testi sonuçlarına göre 6. sınıf öğrencilerinin 7. ve 8. sınıf öğrencilerine göre, 7. sınıf öğrencilerinin 8. sınıf öğrencilerine göre bu yargıya daha fazla katıldıkları anlaşılmaktadır. Bu bulgulara göre sınıf düzeyi ile bu tür olayların yaşanması arasında ters yönde bir ilişki olduğu söylenebilir.

Bulgular okul büyüklüğü değişkenine göre incelendiğinde, öğrenci algılarının anlamlı bir şekilde farklılaştığı görülmektedir ($\chi^2_{(3)} = 51.324$, $p = .000$). Gruplar arasındaki farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığının belirlenebilmesi için uygulanan Mann Whitney-U testi sonucunda öğrenci sayısı 1.500'den fazla olan okullardaki öğrencilerin, öğrenci sayısı 0–500, 501–1.000 ve 1.001–1.500 ve olan okullardaki öğrencilere göre, öğrenci sayısı 501–1.000 ve 1.001–1.500 olan okullardaki öğrencilerin ise öğrenci sayısı 0–500 olan okullardaki öğrencilere göre okula gelirken ya da okuldan dönerken birilerinin zorla para ya da eşyalar alacağı görüşüne daha fazla katıldıkları belirlenmiştir. Bu bulgulara göre, büyük okullarda bu tür güvenlik sorunlarının daha fazla yaşandığını söylenebilir.

Bulgular SED değişkenine göre incelendiğinde, öğrenci algılarının anlamlı bir şekilde farklılaştığı görülmektedir ($\chi^2_{(2)} = 23.985$, $p = .000$). Gruplar arasındaki farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığının belirlenebilmesi için uygulanan Mann Whitney-U testi sonucunda alt SED grubundaki öğrencilerin orta ve üst SED gruplarındaki öğrencilere göre bu yargıya daha fazla katıldıkları görülmektedir. Ortalama olarak alt SED' deki bir çevrede daha fazla suç olayının yaşanması (Yavuzer, 2001; Saldıroğlu vd., 2003) bu durumun oluşmasında etkili olabilir.

“Bazı öğretmenlerin dersinde kendimi tedirgin hissettiğim olur.” şeklinde düzenlenen anket maddesine ilişkin öğrenci algılarının bağımsız değişkenlere göre analiz sonuçları Tablo 16'da (Bkz., s.118) verilmiştir.

Tablo 16. Öğrencilerin Bazı Öğretmenlerin Derslerinde Kendilerini Tedirgin Hissetmelerine İlişkin Algılarının Analiz Sonuçları

Bağımsız Değişkenler										
Okul Türü	N	\bar{X}	S	Sıra Ort.	Sıra Top.	U	p			
Resmi	2175	2,37	1,52	1313,62	2857121,50	240078,50	,000*			
Özel	336	1,43	,829	883,02	296694,50					
Cinsiyet	N	\bar{X}	S			t	Sd	p		
Kız	1226	2,24	1,51			,086	2509	,932		
Erkek	1285	2,25	1,46							
Sınıf Düzeyi	N	\bar{X}	S	Sıra Ortalaması			Sd	χ^2	p	A. F.
6. Sınıf	868	2,20	1,46	1233,21			2	4,946	,084	
7. Sınıf	816	2,35	1,53	1299,39						
8. Sınıf	827	2,20	1,46	1237,10						
Okul Büyüklüğü	N	\bar{X}	S	Sıra Ortalaması			Sd	χ^2	p	A. F.
0-500	154	1,71	1,17	825,29			3	55,301	,000*	1-2
501-1.000	680	2,37	1,51	1090,78						1-3
1.001-1.500	572	2,21	1,47	1027,91						1-4
1.500 üzeri	769	2,63	1,59	1182,85						2-4 3-4
SED	N	\bar{X}	S	Sıra Ortalaması			Sd	χ^2	p	A. F.
Alt SED	706	2,39	1,54	1089,44			2	10,808	,004*	A-Ü
Orta SED	1040	2,45	1,54	1120,11						O-Ü
Üst SED	429	2,16	1,44	1007,78						

* p<.05

Bulgular okul türü değişkenine göre incelendiğinde, resmi ilköğretim okul öğrencilerinin ($\bar{X}=2,37$) “kısmen katılıyorum”, özel ($\bar{X}=1,43$) ilköğretim okulu öğrencilerinin “katılmıyorum” düzeyinde görüş bildirdikleri görülmektedir. Uygulanan Mann Whitney-U Testi sonuçları incelendiğinde, öğrenci algılarının anlamlı bir şekilde farklılaştığı görülmektedir (U=240078.50, p=.000). Denek gruplarının sıra ortalamaları dikkate alındığında, resmi ilköğretim okulu öğrencilerinin özel ilköğretim okulu öğrencilerine göre bu yargıya daha fazla katıldıkları anlaşılmaktadır. Özel okullarda öğrenci sayısının az olması, öğretmenler ve öğrenciler arasında daha yakın ve olumlu ilişkiler oluşturulmasına katkıda bulunabilir.

Bulgular cinsiyet değişkenine göre incelendiğinde ilgili anket maddesine, kız ($\bar{X}=2,24$) ve erkek ($\bar{X}=2,25$) öğrencilerin “kısmen” katıldıkları görölmektedir. Bu yargıya ilişkin öğrenci algılarının cinsiyet değişkeni açısından farklılaşp farklılaşmadığının belirlenebilmesi amacıyla uygulanan t testi sonuçlarına göre, öğrenci algıları anlamlı bir farklılık göstermemektedir.

Bulgular sınıf düzeyi değişkenine göre incelendiğinde, tüm denek gruplarındaki öğrencilerin “kısmen katılıyorum” düzeyinde görüş bildirdikleri görölmektedir. Bu yargıya ilişkin öğrenci algılarının sınıf düzeyi açısından farklılaşp farklılaşmadığının belirlenmesi amacıyla uygulanan Kruskal Wallis-H testi sonuçlarına göre öğrenci algıları anlamlı bir farklılık göstermemektedir.

Bulgular okul büyüklüğü değişkenine göre incelendiğinde, öğrenci algılarının anlamlı bir şekilde farklılaştığı görölmektedir ($\chi^2_{(3)}=55.301$, $p=.000$). Gruplar arasındaki farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığının belirlenebilmesi amacıyla uygulanan Mann Whitney-U testi sonucunda öğrenci sayısı 1.500’den fazla olan okullardaki öğrencilerin, öğrenci sayısı 0–500, 501–1.000 ve 1.001–1.500 ve olan okullardaki öğrencilere oranla, öğrenci sayısı 501–1.000 ve 1.001–1.500 olan okullardaki öğrencilerin ise öğrenci sayısı 0–500 olan okullardaki öğrencilere oranla bazı öğretmenlerin dersinde kendini tedirgin hissetme görüşüne daha fazla katıldıkları belirlenmiştir. Büyük okullarda öğrenci sayısının artması sonucu öğretmen-öğrenci arasındaki iletişimin azalabileceği düşünöldüğünde, bu durumun beklentilere uygun olduğu söylenebilir.

Bulgular SED değişkenine göre incelendiğinde, bütün SED denek gruplarındaki öğrencilerin “kısmen katılıyorum” düzeyinde görüş bildirdikleri görölmektedir. Uygulanan Kruskal Wallis-H Testi sonuçları incelendiğinde, öğrenci algılarının anlamlı bir şekilde farklılaştığı görölmektedir ($\chi^2_{(2)}=10.808$, $p=.004$). Gruplar arasındaki farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığının belirlenebilmesi amacıyla yapılan Mann Whitney-U testi sonucunda alt ve orta SED gruplarındaki öğrencilerin üst SED grubundaki öğrencilere oranla bu yargıya daha fazla katıldıkları görölmektedir.

“Okulumuzda bazı öğrencilerin okula alkollü geldikleri olur.” şeklinde düzenlenen anket maddesine ilişkin öğrenci algılarının bağımsız değişkenlere göre analiz sonuçları Tablo 17’de verilmiştir.

Tablo 17. Bazı Öğrencilerin Okula Alkollü Gelmesine İlişkin Öğrenci Algılarının Analiz Sonuçları

Bağımsız Değişkenler								
Okul Türü	N	\bar{X}	S	Sıra Ort.	Sıra Top.	U	p	
Resmi	2175	1,23	,758	1267,15	2756053,50	341146,50	,000*	
Özel	336	1,06	,309	1183,82	397762,50			
Cinsiyet	N	\bar{X}	S	Sıra Ort.	Sıra Top.	U	p	
Kız	1226	1,16	,630	1229,97	1507943,50	755792,50	,001*	
Erkek	1285	1,25	,789	1280,83	1645872,50			
Sınıf Düzeyi	N	\bar{X}	S	Sıra Ort.	Sd	χ^2	p	A. F.
6. Sınıf	868	1,26	,795	1290,38	2	11,164	,004*	6-7
7. Sınıf	816	1,18	,696	1233,79				6-8
8. Sınıf	827	1,17	,646	1241,82				
Okul Büyüklüğü	N	\bar{X}	S	Sıra Ort.	Sd	χ^2	p	A. F.
0-500	154	1,05	,223	1022,56	3	35,404	,000*	1-2
501-1.000	680	1,21	,702	1091,12				1-4
1.001-1.500	572	1,12	,534	1035,81				2-3
1.500 üzeri	769	1,36	,969	1137,17				2-4 3-4
SED	N	\bar{X}	S	Sıra Ort.	Sd	χ^2	p	A. F.
Alt SED	706	1,29	,873	1108,16	2	4,420	,110	
Orta SED	1040	1,21	,735	1083,19				
Üst SED	429	1,16	,585	1066,48				

* p<.05

Bulgular okul türü değişkenine göre incelendiğinde, öğrenci algılarının anlamlı bir şekilde farklılaştığı görülmektedir (U= 341146.50, p=.000). Denek gruplarının sıra ortalamaları dikkate alındığında, resmi ilköğretim okulu öğrencilerinin özel ilköğretim okulu öğrencilerine oranla bu yargıya daha fazla katıldıkları anlaşılmaktadır. Bu bulguya göre resmi ilköğretim okullarında bu tür davranışların daha fazla yaşandığı söylenebilir.

Bulgular cinsiyet değişkenine göre incelendiğinde, öğrenci algılarının anlamlı bir şekilde farklılaştığı görülmektedir ($U= 755792.50$, $p=.001$). Denek gruplarının sıra ortalamaları dikkate alındığında, erkek öğrencilerinin kız öğrencilere göre bu yargıya daha fazla katıldıkları anlaşılmaktadır. DeVoe vd. (2005) tarafından yapılan araştırmada, erkek öğrencilerin %6'sı kız öğrencilerin %4'ü okulda alkol kullandığını belirtmişlerdir.

Bulgular sınıf düzeyi değişkenine göre incelendiğinde, öğrenci algılarının anlamlı bir şekilde farklılaştığı görülmektedir ($\chi^2_{(2)} =11.164$, $p=.004$). Gruplar arasında gözlenen anlamlı farkın, hangi gruplardan kaynaklandığının belirlenebilmesi amacıyla uygulanan Mann Whitney-U testi sonuçlarına göre 6. sınıf öğrencilerinin 7 ve 8. sınıf öğrencilerine göre anket maddesine daha fazla katıldıkları anlaşılmaktadır.

Bulgular okul büyüklüğü değişkenine göre incelendiğinde, bu yargıya ilişkin öğrenci algılarının anlamlı bir şekilde farklılaştığı görülmektedir ($\chi^2_{(3)} =35.404$, $p=.000$). Gruplar arasındaki farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığının belirlenebilmesi amacıyla uygulanan Mann Whitney-U testi sonucunda öğrenci sayısı 1.500'den fazla olan okullardaki öğrencilerin, öğrenci sayısı 0–500, 501–1.000 ve 1.001–1.500 ve olan okullardaki öğrencilere göre, öğrenci sayısı 501–1.000 olan okullardaki öğrencilerin ise öğrenci sayısı 0–500, 1.001–1.500 olan okullardaki öğrencilere göre bazı öğrencilerin okula alkollü geldiği görüşüne daha fazla katıldıkları belirlenmiştir. Göreceli olarak okul büyüklüğü artıkça bu tür sorunların daha fazla yaşanabileceği söylenebilir.

Bulgular SED değişkenine göre incelendiğinde tüm SED denek gruplarındaki öğrencilerin ilgili anket maddesine “katılmıyorum” düzeyinde görüş bildirdikleri görülmektedir. Anket maddesine ilişkin öğrenci algılarının SED açısından farklılaşp farklılaşmadığının belirlenmesi amacıyla yapılan Kruskal Wallis-H Testi sonuçlarına göre, öğrenci algıları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

“Öğrencilerin ve okul personelinin güvenliği açısından tehlikeli olan kişiler, okul bahçesine rahatlıkla girebilirler.” şeklinde düzenlenen anket maddesine

ilişkin öğrenci algılarının bağımsız değişkenlere göre analiz sonuçları Tablo 18’de verilmiştir.

Tablo 18. Öğrenci ve Okul Personelinin Güvenliği Açısından Tehlikeli Olabilecek Kişilerin Okul Bahçesine Girebilmesine İlişkin Öğrenci Algılarının Analiz Sonuçları

Bağımsız Değişkenler									
Okul Türü	N	\bar{X}	S	Sıra Ort.	Sıra Top.	U	p		
Resmi	2175	2,91	1,68	1330,19	2893155,50	204044,50	,000*		
Özel	336	1,60	1,08	775,78	260660,50				
Cinsiyet	N	\bar{X}	S	Sıra Ort.	Sıra Top.	U	p		
Kız	1226	2,59	1,64	1193,96	1463794,50	711643,50	,000*		
Erkek	1285	2,88	1,69	1315,19	1690021,50				
Sınıf Düzeyi	N	\bar{X}	S	Varyansın Kaynağı	Kareler Top.	Sd	Kareler Ort.	F	A. F.
6. Sınıf	868	2,62	1,65	Gruplar Arası	19,930	2	9,965	3,560*	6-7
7. Sınıf	816	2,82	1,68	Gruplar İçi	7019,643	2508	2,799		6-8
8. Sınıf	827	2,79	1,68	Toplam	7039,573	2510			
Okul Büyüklüğü	N	\bar{X}	S	Sıra Ortalaması	Sd	χ^2	p	A. F.	
0-500	154	2,17	1,54	813,38	3	37,785	,000*	1-2	
501-1.000	680	2,96	1,71	1101,57				1-3	
1.001-1.500	572	2,87	1,61	1077,44				1-4	
1.500 üzeri	769	3,06	1,68	1138,85					
SED	N	\bar{X}	S	Sıra Ortalaması	Sd	χ^2	p	A. F.	
Alt SED	706	2,99	1,72	1110,41	2	1,444	,486		
Orta SED	1040	2,88	1,67	1077,98					
Üst SED	429	2,86	1,61	1075,40					

* p<.05

Bulgular okul türü değişkenine göre incelendiğinde, resmi ilköğretim okulu öğrencilerinin ($\bar{X}=2,91$) “kısmen katılıyorum”, özel ilköğretim okulu öğrencilerinin ($\bar{X}=1,60$) “katılmıyorum” düzeyinde görüş bildirdikleri görülmektedir. Uygulanan Mann Whitney-U Testi sonuçları incelendiğinde, öğrenci algılarının anlamlı bir şekilde farklılaştığı görülmektedir (U=204044.50, p=.000). Denek gruplarının sıra ortalamaları dikkate alındığında, resmi ilköğretim okulu öğrencilerinin özel ilköğretim okulu öğrencilerine göre bu yargıya daha fazla katıldıkları anlaşılmaktadır. Resmi ilköğretim okullarında bu tür sorunların daha fazla yaşandığı söylenebilir.

Bulgular cinsiyet değişkenine göre incelendiğinde ilgili anket maddesine, kız öğrencilerin ($\bar{X}=2,59$) “kısmen katılıyorum” erkek öğrencilerin ($\bar{X}=2,88$) “orta düzeyde katılıyorum” düzeyinde görüş bildirdikleri görülmektedir. Uygulanan Mann Whitney-U Testi sonuçları incelendiğinde, bu yargıya ilişkin öğrenci algılarının anlamlı bir şekilde farklılaştığı görülmektedir ($U=711643.50$, $p=.000$). Denek gruplarının sıra ortalamaları dikkate alındığında, erkek öğrencilerinin kız öğrencilere göre bu yargıya daha fazla katıldıkları anlaşılmaktadır.

Bulgular sınıf düzeyi değişkenine göre incelendiğinde, ilgili anket maddesine bütün denek gruplarındaki öğrencilerinin “orta düzeyde katılıyorum” düzeyinde görüş bildirdikleri görülmektedir. Bu anket maddesine ilişkin öğrenci algılarının sınıf düzeyine göre anlamlı bir şekilde farklılaşp farklılaşmadığının belirlenmesi amacıyla yapılan varyans analizi sonuçlarına göre denek grupları arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($F_{(2-2508)}=3.560$, $p=.029$). Gruplar arasında gözlenen anlamlı farkın, hangi gruplar arasında olduğunun belirlenebilmesi için yapılan LSD testi sonuçlarına göre 7. ($\bar{X}=2,82$) ve 8. ($\bar{X}=2,79$) sınıf öğrencilerinin 6. ($\bar{X}=2,62$) sınıf öğrencilerine oranla bu yargıya daha fazla katıldıkları anlaşılmaktadır.

Bulgular okul büyüklüğü değişkenine göre incelendiğinde bu yargıya ilişkin öğrenci görüşlerinin anlamlı bir şekilde farklılaştığı görülmektedir ($\chi^2_{(3)}=37.785$, $p=.000$). Gruplar arasındaki farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığının belirlenebilmesi amacıyla yapılan Mann Whitney-U testleri sonucunda, öğrenci sayısı 501–1.000, 1.001–1.500 ve 1.500’den fazla olan okullardaki öğrencilerin, öğrenci sayısı 0–500 olan okullardaki öğrencilere oranla, okul güvenliği açısından tehlikeli olan kişilerin, okul bahçesine rahatlıkla girebileceği görüşüne daha fazla katıldıkları belirlenmiştir.

Bulgular SED değişkenine göre incelendiğinde tüm SED denek gruplarındaki öğrencilerin ilgili anket maddesine orta düzeyde katıldıkları görülmektedir. Anket maddesine ilişkin öğrenci algılarının SED açısından farklılaşp farklılaşmadığının belirlenmesi amacıyla yapılan Kruskal Wallis-H Testi sonuçlarına göre öğrenci algıları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

“Okulumuzdaki öğretmenlerin, bazı öğrenciler tarafından tehdit edildiği olur.” şeklinde düzenlenen anket maddesine ilişkin öğrenci algılarının bağımsız değişkenlere göre analiz sonuçları Tablo 19’da verilmiştir.

Tablo 19. Öğretmenlerin Bazı Öğrenciler Tarafından Tehdit Edilmesine İlişkin Öğrenci Algılarının Analiz Sonuçları

Bağımsız Değişkenler									
Okul Türü	N	\bar{X}	S	Sıra Ort.	Sıra Top.	U	p		
Resmi	2175	1,56	1,14	1278,89	2781581,50	315618,50	,000*		
Özel	336	1,18	,537	1107,84	372234,50				
Cinsiyet	N	\bar{X}	S	Sıra Ort.	Sıra Top.	U	p		
Kız	1226	1,43	1,01	1217,94	1493200,50	741049,50	,001*		
Erkek	1285	1,57	1,14	1292,31	1660615,50				
Sınıf Düzeyi	N	\bar{X}	S	Varyansın Kaynağı	Kareler Top.	Sd	Kareler Ort.	F	A. F.
6. Sınıf	868	1,50	1,104	Gruplar Arası	1,046	2	,523	,443	
7. Sınıf	816	1,48	1,069	Gruplar İçi	2962,632	2508	1,181		
8. Sınıf	827	1,53	1,086	Toplam	2963,677	2510			
Okul Büyüklüğü	N	\bar{X}	S	Sıra Ortalaması		Sd	χ^2	p	A. F.
0–500	154	1,28	,844	955,01		3	21,452	,000*	1–2
501–1.000	680	1,50	1,09	1053,65					1–3
1.001–1.500	572	1,60	1,14	1123,43					1–4
1.500 üzeri	769	1,63	1,21	1118,66					2–3 2–4
SED	N	\bar{X}	S	Sıra Ortalaması		Sd	χ^2	p	A. F.
Alt SED	706	1,70	1,28	1136,45		2	11,390	,003*	A-O
Orta SED	1040	1,53	1,12	1071,90					A-Ü
Üst SED	429	1,38	,844	1047,29					

* p<.05

Bulgular okul türü değişkenine göre incelendiğinde, resmi ($\bar{X}=1,56$) ve özel ($\bar{X}=1,18$) ilköğretim okulu öğrencilerinin “katılmıyorum” düzeyinde görüş bildirdikleri görülmektedir. Uygulanan Mann Whitney-U Testi sonuçlarına göre, bu yargıya ilişkin öğrenci algıları anlamlı bir farklılık göstermektedir (U=315618.50, p=.000). Denek gruplarının sıra ortalamaları dikkate alındığında, resmi ilköğretim okulu öğrencilerinin özel ilköğretim okulu öğrencilerine oranla bu yargıya daha fazla

katıldıkları anlaşılmaktadır. Resmi ilköğretim okullarında bu tür sorunların daha fazla yaşandığı düşünülebilir.

Bulgular cinsiyet değişkenine göre incelendiğinde ilgili anket maddesine, kız ($\bar{X}=1,43$) ve erkek ($\bar{X}=1,57$) öğrencilerin “katılmıyorum” düzeyinde görüş bildirdikleri görülmektedir. Uygulanan Mann Whitney-U Testi sonuçlarına göre, bu yargıya ilişkin öğrenci görüşleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmaktadır ($U=741049.50$, $p=.000$). Denek gruplarının sıra ortalamaları dikkate alındığında, erkek öğrencilerinin kız öğrencilere göre bu yargıya daha fazla katıldıkları anlaşılmaktadır. Araştırmanın bu bulguları, Türkmen (2004) tarafından yapılan araştırmanın bulguları ile paralellik göstermektedir. Bu araştırmaya katılan erkek öğrencilerin %23,1’i, kız öğrencilerin %16,8’i öğretmenlerin öğrenciler tarafından tehdit edildiğine şahit olduklarını belirtmişlerdir.

Bulgular sınıf düzeyi değişkenine göre incelendiğinde, ilgili anket maddesine bütün denek gruplarındaki öğrencilerinin “katılmıyorum” düzeyinde görüş bildirdikleri görülmektedir. Bu anket maddesine ilişkin öğrenci algılarının sınıf düzeyine göre anlamlı bir şekilde farklılaşıp farklılaşmadığının belirlenmesi amacıyla yapılan varyans analizi sonuçlarına göre denek grupları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

Bulgular okul büyüklüğü değişkenine göre incelendiğinde, bu yargıya ilişkin öğrenci görüşlerinin anlamlı bir şekilde farklılaştığı görülmektedir ($\chi^2_{(3)}=21.452$, $p=.000$). Gruplar arasındaki farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığının belirlenebilmesi için yapılan Mann Whitney-U testleri sonucunda öğrenci sayısı 501–1.000, 1.001–1.500 ve 1.500’den fazla olan okullardaki öğrencilerin, öğrenci sayısı 0–500 olan okullardaki öğrencilere oranla, benzer biçimde öğrenci sayısı 1.500’den fazla olan okullardaki öğrencilerin öğrenci sayısı 501–1.000 ve 1.001–1.500 olan okullardaki öğrencilere oranla, öğretmenlerin bazı öğrenciler tarafından tehdit edildiği görüşüne daha fazla katıldıkları belirlenmiştir. Bu bulguya göre okul büyüklüğü ile bu tür olayların yaşanması arasında ters yönde bir ilişki olduğu söylenebilir.

Bulgular SED değişkenine göre incelendiğinde, bu yargıya ilişkin öğrenci görüşlerinin anlamlı bir şekilde farklılaştığı görülmektedir ($\chi^2_{(2)} = 11.390$, $p = .003$). Gruplar arasındaki farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığının belirlenebilmesi için yapılan Mann Whitney-U testleri sonucunda alt SED grubundaki öğrencilerin orta ve üst SED gruplarındaki öğrencilere oranla bu yargıya daha fazla katıldıkları görülmektedir. Bu bulguya göre alt SED’deki okullarda bu tür sorunların daha fazla yaşandığı söylenebilir.

“Okulumuzdaki öğrencilere cinsel tacizde (sarkıntılık, sözlü taciz, elle taciz vb.) bulunan bazı okul personeli (öğretmen, yönetici, memur, temizlik görevlisi vb.) vardır.” şeklinde düzenlenen anket maddesine ilişkin öğrenci algılarının bağımsız değişkenlere göre analiz sonuçları Tablo 20’de (Bkz., s.127) verilmiştir.

Bulgular okul türü değişkenine göre incelendiğinde, bu yargıya ilişkin öğrenci görüşlerinin anlamlı bir şekilde farklılaştığı görülmektedir ($U = 312901.00$, $p = .000$). Denek gruplarının sıra ortalamaları dikkate alındığında, resmi ilköğretim okulu öğrencilerinin özel ilköğretim okulu öğrencilerine göre bu yargıya daha fazla katıldıkları anlaşılmaktadır. Araştırmanın bu bulgusuna göre, resmi okullarda bu tür güvenlik sorunlarının daha fazla yaşandığı söylenebilir.

Bulgular cinsiyet değişkenine göre incelendiğinde ilgili anket maddesine, kız ($\bar{X} = 1,36$) ve erkek ($\bar{X} = 1,47$) öğrencilerin “katılmıyorum” düzeyinde görüş bildirdikleri görülmektedir. Uygulanan Mann Whitney-U Testi sonuçlarına göre, bu yargıya ilişkin öğrenci görüşleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmaktadır ($U = 758402.00$, $p = .016$). Denek gruplarının sıra ortalamaları dikkate alındığında, erkek öğrencilerinin kız öğrencilere göre bu yargıya daha fazla katıldıkları anlaşılmaktadır. Erkek öğrenciler arasında kaba şakaların (el-kol şakaları, alay etme vb.) çok olması, kız öğrencilerin korku ya da çekinmelerinin sonucu olarak bu konuda görüş belirtmemiş olma ihtimalleri, erkek öğrencilerin bu yargıya daha fazla katılım göstermelerinde etkili olabilir.

Tablo 20. Okul Personelinin Öğrencilere Cinsel Tacizde Bulunmasına İlişkin Öğrenci Algılarının Analiz Sonuçları

Bağımsız Değişkenler								
Okul Türü	N	\bar{X}	S	Sıra Ort.	Sıra Top.	U	p	
Resmi	2175	1,47	1,08	1280,14	2784299,00	312901,00	,000*	
Özel	336	1,09	,418	1099,75	369517,00			
Cinsiyet	N	\bar{X}	S	Sıra Ort.	Sıra Top.	U	p	
Kız	1226	1,36	,952	1232,10	1510553,00	758402,00	,016*	
Erkek	1285	1,47	1,09	1278,80	1643263,00			
Sınıf Düzeyi	N	\bar{X}	S	Sıra Ortalaması	Sd	χ^2	p	A. F.
6. Sınıf	868	1,34	,918	1229,18	2	4,127	,127	
7. Sınıf	816	1,46	1,08	1273,30				
8. Sınıf	827	1,45	1,07	1267,08				
Okul Büyüklüğü	N	\bar{X}	S	Sıra Ortalaması	Sd	χ^2	p	A. F.
0–500	154	1,30	,916	1012,89	3	27,879	,000*	1–4
501–1.000	680	1,39	1,02	1051,81				2–4
1.001–1.500	572	1,39	,982	1064,07				3–4
1.500 üzeri	769	1,62	1,21	1152,84				
SED	N	\bar{X}	S	Sıra Ortalaması	Sd	χ^2	p	A. F.
Alt SED	706	1,58	1,19	1129,53	2	16,389	,000*	A-Ü
Orta SED	1040	1,46	1,07	1087,33				O-Ü
Üst SED	429	1,29	,850	1021,29				

* p<.05

Bulgular sınıf düzeyi değişkenine göre incelendiğinde, ilgili anket maddesine bütün denek gruplarındaki öğrencilerinin “katılmıyorum” düzeyinde görüş bildirdikleri görülmektedir. Bu anket maddesine ilişkin öğrenci algılarının sınıf düzeyine göre anlamlı bir şekilde farklılaşıp farklılaşmadığının belirlenmesi amacıyla uygulanan Mann Whitney-U Testi sonuçlarına göre denek grupları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

Bulgular okul büyüklüğü değişkenine göre incelendiğinde, bu yargıya ilişkin öğrenci görüşlerinin anlamlı bir şekilde farklılaştığı görülmektedir ($\chi^2_{(3)} = 27.879$, p=.000). Gruplar arasındaki farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığının

belirlenebilmesi için uygulanan Mann Whitney-U testi sonucunda öğrenci sayısı 1.500'den fazla olan okullardaki öğrencilerin, öğrenci sayısı 0–500, 501–1.000 ve 1.001–1.500 olan okullardaki öğrencilere oranla, bu yargıya daha fazla katıldıkları belirlenmiştir. Bu bulguya göre öğrenci sayısı 1.500 ve daha fazla olan okullardaki öğrencilerin bu tür davranışlara daha fazla maruz kaldıkları söylenebilir.

Bulgular SED değişkenine göre incelendiğinde, bu yargıya ilişkin öğrenci görüşlerinin anlamlı bir şekilde farklılaştığı görülmektedir ($\chi^2_{(2)}=16.389$, $p=.000$). Gruplar arasındaki farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığının belirlenebilmesi için uygulanan Mann Whitney-U testi sonucunda alt ve orta SED gruplarındaki öğrencilerin üst SED grubundaki öğrencilere göre bu yargıya daha fazla katıldıkları görülmektedir. Bu bulguya göre alt SED' deki okullarda bu tür sorunların daha fazla yaşandığı söylenebilir.

“Okulumuzdaki öğrencilerin, bazı öğretmenler tarafından tehdit edildiği olur.” şeklinde düzenlenen anket maddesine ilişkin öğrenci algılarının bağımsız değişkenlere göre analiz sonuçları Tablo 21'de (Bkz., s.129) verilmiştir.

Bulgular okul türü değişkenine göre incelendiğinde, bu yargıya ilişkin öğrenci görüşlerinin anlamlı bir şekilde farklılaştığı görülmektedir ($U=318949.00$, $p=.000$). Denek gruplarının sıra ortalamaları dikkate alındığında, resmi ilköğretim okulu öğrencilerinin özel ilköğretim okulu öğrencilerine oranla bu yargıya daha fazla katıldıkları anlaşılmaktadır. Bu bulgu, resmi okullarda bu tür sorunların daha fazla yaşandığını göstermektedir. Özel ilköğretim okullarında belli bir ücret karşılığında eğitim hizmetinin verilmesinin bu tür sorunların daha az yaşanmasında etkili olabileceği düşünülebilir.

Bulgular cinsiyet değişkenine göre incelendiğinde, bu yargıya ilişkin öğrenci görüşlerinin anlamlı bir şekilde farklılaştığı görülmektedir ($U=738539.00$, $p=.000$). Denek gruplarının sıra ortalamaları dikkate alındığında, erkek öğrencilerinin kız öğrencilere oranla bu yargıya daha fazla katıldıkları anlaşılmaktadır. Erkek öğrencilerin okulda ve sınıfta sapkın davranışlarında bulunma olasılıklarının daha fazla

olduğu (American Psychological Association, 1993) göz önünde bulundurulduğunda, öğretmenler bu öğrenciler üzerinde disiplini sağlamak amacıyla bu tür davranışlarda daha fazla bulunabilirler.

Tablo 21. Öğrencilerin Bazı Öğretmenler Tarafından Tehdit Edilmesine İlişkin Öğrenci Algılarının Analiz Sonuçları

Bağımsız Değişkenler									
Okul Türü	N	\bar{X}	S	Sıra Ort.	Sıra Top.	U	p		
Resmi	2175	1,58	1,15	1277,36	2778251,00	318949,00	,000*		
Özel	336	1,20	,540	1117,75	375565,00				
Cinsiyet	N	\bar{X}	S	Sıra Ort.	Sıra Top.	U	p		
Kız	1226	1,45	1,02	1215,90	1490690,00	738539,00	,000*		
Erkek	1285	1,60	1,16	1294,26	1663126,00				
Sınıf Düzeyi	N	\bar{X}	S	Varyansın Kaynağı	Kareler Top.	Sd	Kareler Ort.	F	A. F.
6. Sınıf	868	1,51	1,05	Gruplar Arası	,424	2	,212	,175	
7. Sınıf	816	1,54	1,11	Gruplar İçi	3041,175	2508	1,213		
8. Sınıf	827	1,54	1,13	Toplam	3041,599	2510			
Okul Büyüklüğü	N	\bar{X}	S	Sıra Ortalaması	Sd	χ^2	p	A. F.	
0-500	154	1,13	,467	894,76	3	48,330	,000*	1-2	
501-1.000	680	1,47	1,06	1034,50				1-3	
1.001-1.500	572	1,62	1,16	1115,12				1-4	
1.500 üzeri	769	1,74	1,28	1153,84				2-3	
								2-4	
SED	N	\bar{X}	S	Sıra Ortalaması	Sd	χ^2	p	A. F.	
Alt SED	706	1,63	1,21	1105,00	2	2,687	,261		
Orta SED	1040	1,57	1,13	1089,52					
Üst SED	429	1,52	1,11	1056,34					

* p<.05

Bulgular sınıf düzeyi değişkenine göre incelendiğinde, ilgili anket maddesine bütün denek gruplarındaki öğrencilerinin “katılmıyorum” düzeyinde görüş bildirdikleri görülmektedir. Bu anket maddesine ilişkin öğrenci algılarının sınıf düzeyine göre anlamlı bir şekilde farklılaşıp farklılaşmadığının belirlenmesi amacıyla yapılan varyans analizi sonuçlarına göre denek grupları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

Bulgular okul büyüklüğü değişkenine göre incelendiğinde bu yargıya ilişkin öğrenci görüşlerinin anlamlı bir şekilde farklılaştığı görülmektedir ($\chi^2_{(3)} = 48.330$, $p=.000$). Gruplar arasındaki farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığının belirlenebilmesi için uygulanan Mann Whitney-U testleri sonucunda öğrenci sayısı 501–1.000, 1.001–1.500 ve 1.500’den fazla olan okullardaki öğrencilerin, öğrenci sayısı 0–500 olan okullardaki öğrencilere oranla, benzer biçimde öğrenci sayısı 1.001–1.500 ve 1.500’den fazla olan okullardaki öğrencilerin öğrenci sayısı 501–1.000 olan okullardaki öğrencilere göre öğrencilerin bazı öğretmenler tarafından tehdit edildiği görüşüne daha fazla katıldıkları belirlenmiştir. Bu bulgulara göre öğrenci sayısı 1.001 ve üzeri olan okullarda bu tür sorunların daha fazla yaşandığı söylenebilir. Disiplin sorunlarının daha fazla yaşandığı büyük okullarda (Cotton, 1996), öğretmenlerin öğrenci disiplini sağlamak amacıyla bu tür davranışlara başvurdukları düşünülebilir.

Bulgular SED değişkenine göre incelendiğinde tüm SED denek gruplarındaki öğrencilerin ilgili anket maddesine “katılmıyorum” düzeyinde görüş bildirdikleri görülmektedir. Yapılan Kruskal Wallis-H Testi sonuçlarına göre öğrenci algıları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

“Okuldayken bir deprem olması halinde, okul binasının hasar göreceğini düşünüyorum.” şeklinde düzenlenen anket maddesine ilişkin öğrenci algılarının bağımsız değişkenlere göre analiz sonuçları Tablo 22’de (Bkz. s.131) verilmiştir.

Bulgular okul türü değişkenine göre incelendiğinde, resmi ilköğretim okulu öğrencilerinin ($\bar{X}=3,42$) “çoğunlukla katılıyorum” ve özel ilköğretim okulu öğrencilerinin ($\bar{X}=1,98$) “kısmen katılıyorum” düzeyinde görüş bildirdikleri görülmektedir. Uygulanan Mann Whitney-U Testi sonuçlarına göre, bu yargıya ilişkin öğrenci algıları anlamlı bir farklılık göstermektedir ($U=166267.00$, $p=.000$). Denek gruplarının sıra ortalamaları dikkate alındığında, resmi ilköğretim okulu öğrencilerinin özel ilköğretim okulu öğrencilerine göre bu yargıya daha fazla katıldıkları anlaşılmaktadır. Özel ilköğretim okullarının fiziksel şartları göz önünde bulundurulduğunda bu durumun beklentilere uygun olduğu düşünülebilir.

Tablo 22. Okuldayken Deprem Olması Halinde Okul Binasının Hasar Görmesine İlişkin Öğrenci Algılarının Analiz Sonuçları

Bağımsız Değişkenler										
Okul Türü	N	\bar{X}	S	Sıra Ort.	Sıra Top.	U	p			
Resmi	2175	3,42	1,443	1347,56	2930933,00	166267,00	,000*			
Özel	336	1,98	1,148	663,34	222883,00					
Cinsiyet	N	\bar{X}	S			t	Sd	p		
Kız	1226	3,25	1,48			,609	2509	,543		
Erkek	1285	3,21	1,49							
Sınıf Düzeyi	N	\bar{X}	S	Varyansın Kaynağı	Kareler Top.	Sd	Kareler Ort.	F	A. F.	
6. Sınıf	868	3,18	1,49	Gruplar Arası	3,619	2	1,810	,814		
7. Sınıf	816	3,28	1,49	Gruplar İçi	5572,081	2508	2,222			
8. Sınıf	827	3,22	1,48	Toplam	5575,700	2510				
Okul Büyüklüğü	N	\bar{X}	S	Sıra Ort.			Sd	χ^2	p	A. F.
0-500	154	3,93	1,35	1308,06			3	37,201	,000*	1-2
501-1.000	680	3,44	1,48	1100,49						1-3
1.001-1.500	572	3,19	1,43	987,15						1-4
1.500 üzeri	769	3,48	1,39	1107,90						2-3 3-4
SED	N	\bar{X}	S	Varyansın Kaynağı	Kareler Top.	Sd	Kareler Ort.	F	A. F.	
Alt SED	706	3,52	1,45	Gruplar Arası	22,474	2	11,237	5,419*	A-Ü	
Orta SED	1040	3,44	1,43	Gruplar İçi	4503,753	2172	2,074		O-Ü	
Üst SED	429	3,23	1,42	Toplam	4526,227	2174				

* p<.05

Bulgular cinsiyet değişkenine göre incelendiğinde ilgili anket maddesine, kız ($\bar{X}=3,25$) ve erkek ($\bar{X}=3,21$) öğrencilerin “orta düzeyde” katıldıkları görülmektedir. Uygulanan t testi sonuçlarına göre, bu yargıya ilişkin öğrenci görüşleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

Bulgular sınıf düzeyi değişkenine göre incelendiğinde, ilgili anket maddesine bütün denek gruplarındaki öğrencilerinin “orta düzeyde“ katıldıkları görülmektedir. Bu anket maddesine ilişkin öğrenci algılarının sınıf düzeyine göre anlamlı bir şekilde

farklılaşp farklılaşmadığının belirlenmesi amacıyla uygulanan varyans analizi sonuçlarına göre denek grupları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

Bulgular okul büyüklüğü değişkenine göre incelendiğinde, bu yargıya ilişkin öğrenci görüşlerinin anlamlı bir şekilde farklılaştığı görülmektedir ($\chi^2_{(3)} = 37.201$, $p = .000$). Gruplar arasındaki farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığının belirlenebilmesi için yapılan Mann Whitney-U testleri sonuçlarına göre, öğrenci sayısı 0–500 olan okullardaki öğrenciler, öğrenci sayısı 501–1.000, 1.001–1.500 ve 1.500’den fazla olan okullardaki öğrencilere oranla bu yargıya daha fazla katılmaktadırlar. Ayrıca öğrenci sayısı 501–1.000 olan okullardaki öğrencilerin, öğrenci sayısı 1.001–1.500 olan okullardaki öğrencilere göre, öğrenci sayısı 1.500’den fazla olan okullardaki öğrencilerin öğrenci sayısı 1.001–1.500 olan okullardaki öğrencilere göre bu yargıya daha fazla katıldıkları görülmektedir.

Bulgular SED değişkenine göre incelendiğinde, alt ve orta SED denek gruplarındaki öğrencilerin “çoğunlukla”, üst SED grubundaki öğrencilerin “orta düzeyde” katıldıkları görülmektedir. Yapılan varyans analizi sonuçlarına göre denek grupları arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($F_{(2-2172)} = 5.419$, $p = .004$). Gruplar arasındaki farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığının belirlenebilmesi için uygulanan LSD testi sonucunda alt ve orta SED gruplarındaki öğrencilerin üst SED grubundaki öğrencilere göre bu yargıya daha fazla katıldıkları görülmektedir.

“Okulumuzdaki bazı öğrenciler okul içerisinde ve çevresinde sigara içerler” şeklinde düzenlenen anket maddesine ilişkin öğrenci algılarının bağımsız değişkenlere göre analiz sonuçları Tablo 23’te (Bkz., s.133) verilmiştir.

Bulgular okul türü değişkenine göre incelendiğinde, resmi ilköğretim okulu öğrencilerinin ($\bar{X} = 3,03$) “orta düzeyde katılıyorum” ve özel ilköğretim okulu öğrencilerinin ($\bar{X} = 1,16$) “katılmıyorum” düzeyinde görüş bildirdikleri görülmektedir. Uygulanan Mann Whitney-U Testi sonuçlarına göre, bu yargıya ilişkin öğrenci algıları anlamlı bir farklılık göstermektedir ($U = 127660.00$, $p = .000$). Denek gruplarının sıra ortalamaları dikkate alındığında, resmi ilköğretim okulu öğrencilerinin özel ilköğretim

okulu öğrencilerine göre bu yargıya daha fazla katıldıkları anlaşılmaktadır. Göreceli olarak resmi ilköğretim okullarında bu tür sorunların daha fazla yaşandığı söylenebilir.

Tablo 23. Öğrencilerin Okul İçerisinde ve Çevresinde Sigara İçilmesine İlişkin Algılarının Analiz Sonuçları

Bağımsız Değişkenler								
Okul Türü	N	\bar{X}	S	Sıra Ort.	Sıra Top.	U	p	
Resmi	2175	3,03	1,632	1365,31	2969540,00	127660,00	,000*	
Özel	336	1,16	,466	548,44	184276,00			
Cinsiyet	N	\bar{X}	S	t		Sd	p	
Kız	1226	2,79	1,66	,291		2509	,771	
Erkek	1285	2,77	1,64					
Sınıf Düzeyi	N	\bar{X}	S	Sıra Ortalaması	Sd	χ^2	p	A. F.
6. Sınıf	868	2,87	1,67	1292,61	2	7,800	,020*	6-8
7. Sınıf	816	2,83	1,68	1271,92				7-8
8. Sınıf	827	2,64	1,60	1201,87				
Okul Büyüklüğü	N	\bar{X}	S	Sıra Ortalaması	Sd	χ^2	p	A. F.
0-500	154	2,47	1,70	877,67	3	46,618	,000*	1-2
501-1.000	680	3,15	1,67	1134,00				1-3
1.001-1.500	572	2,78	1,58	993,91				1-4
1.500 üzeri	769	3,22	1,56	1159,43				2-3 3-4
SED	N	\bar{X}	S	Sıra Ortalaması	Sd	χ^2	p	A. F.
Alt SED	706	3,37	1,62	1214,78	2	119,178	,000*	A-O
Orta SED	1040	3,10	1,60	1114,58				A-Ü
Üst SED	429	2,31	1,48	814,93				O-Ü

* p<.05

Bulgular cinsiyet değişkenine göre incelendiğinde ilgili anket maddesine, kız ($\bar{X}=2,79$) ve erkek ($\bar{X}=2,77$) öğrencilerin orta düzeyde katıldıkları görülmektedir. Uygulanan t testi sonuçlarına göre, bu yargıya ilişkin öğrenci görüşleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmaktadır.

Bulgular sınıf düzeyi değişkenine göre incelendiğinde, bu yargıya ilişkin öğrenci görüşlerinin anlamlı bir şekilde farklılaştığı görülmektedir ($\chi^2_{(2)} = 7.800$, p= .020). Gruplar arasında gözlenen anlamlı farkın, hangi gruplar arasında olduğunun

belirlenebilmesi için yapılan Mann Whitney-U testi sonuçlarına göre 6 ($\bar{X} = 2,87$) ve 7. sınıf ($\bar{X} = 2,83$) öğrencilerinin 8. sınıf ($\bar{X} = 2,64$) öğrencilerine göre bu yargıya daha fazla katıldıkları anlaşılmaktadır. Bu bulgulara göre 8. sınıf öğrencilerinin bu tür davranışlarda daha fazla buldukları düşünülebilir. Bu öğrencilerin gelişim düzeyleri göz önünde bulundurulduğunda, 8. sınıf öğrencilerinin bu tür davranışlarda daha fazla bulunmalarının beklentilere uygun olduğu söylenebilir.

Bulgular okul büyüklüğü değişkenine göre incelendiğinde, bu yargıya ilişkin öğrenci görüşlerinin anlamlı bir şekilde farklılaştığı görülmektedir ($\chi^2_{(3)} = 46.618$, $p = .000$). Gruplar arasındaki farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığının belirlenebilmesi için yapılan Mann Whitney-U testi sonucunda öğrenci sayısı 1.500'den fazla olan okullardaki öğrencilerin, öğrenci sayısı 0–500 ve 501–1.000 olan okullardaki öğrencilere oranla, öğrenci sayısı 501–1.000 olan okullardaki öğrencilerin öğrenci sayısı 0–500 ve 1.001–1.500 olan okullardaki öğrencilere oranla, öğrenci sayısı 1.001–1.500 olan okullardaki öğrencilerin, öğrenci sayısı 0–500 olan okullardaki öğrencilere oranla bu yargıya daha fazla katıldıkları belirlenmiştir. Bu durumun okul içerisindeki ve çevresindeki denetimin eksikliğinden kaynaklanabileceği söylenebilir.

Bulgular SED değişkenine göre incelendiğinde, alt ve orta SED denek gruplarındaki öğrencilerin “orta düzeyde katılıyorum”, üst SED grubundaki öğrencilerin “kısmen katılıyorum” düzeyinde görüş bildirdikleri görülmektedir. Uygulanan Kruskal Wallis-H Testi sonuçlarına göre denek grupları arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($\chi^2_{(2)} = 119.178$, $p = .000$). Gruplar arasındaki farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığının belirlenebilmesi için yapılan Mann Whitney-U testi sonucunda alt ve orta SED gruplarındaki öğrencilerin üst SED grubundaki öğrencilere oranla bu yargıya daha fazla katıldıkları görülmektedir. Bu bulguya göre alt ve orta SED’deki okullarda bu tür davranışların daha fazla görüldüğü söylenebilir.

“Okula gelirken ya da okuldan dönerken trafik kazası geçirmekten korkuyorum” şeklinde düzenlenen anket maddesine ilişkin öğrenci algılarının bağımsız değişkenlere göre analiz sonuçları Tablo 24’te (Bkz., s.135) verilmiştir.

Tablo 24. Okula Gelirken veya Okuldan Dönerken Trafik Kazası Geçirmekten Korkulmasına İlişkin Öğrenci Algılarının Analiz Sonuçları

Bağımsız Değişkenler										
Okul Türü	N	\bar{X}	S	Sıra Ort.	Sıra Top.	U	p			
Resmi	2175	2,30	1,49	1315,07	2860267,50	236932,50	,000*			
Özel	336	1,35	,687	873,66	293548,50					
Cinsiyet	N	\bar{X}	S			t	Sd	p		
Kız	1226	2,19	1,46			,499	2509	,618		
Erkek	1285	2,16	1,42							
Sınıf Düzeyi	N	\bar{X}	S	Sıra Ortalaması			Sd	χ^2	p	A. F.
6. Sınıf	868	2,32	1,49	1328,31			2	19,392	,000*	6-7
7. Sınıf	816	2,19	1,47	1252,14						6-8
8. Sınıf	827	2,00	1,35	1183,91						7-8
Okul Büyüklüğü	N	\bar{X}	S	Varyansın Kaynağı	Kareler Top.	Sd	Kareler Ort.	F	A. F.	
0-500	154	2,19	1,47	Gruplar Arası	15,566	3	5,189	2,339		
501-1.000	680	2,31	1,51	Gruplar İçi	4816,984	2171	2,219			
1.001-1.500	572	2,19	1,45	Toplam	4832,550	2174				
1.500 üzeri	769	2,39	1,49							
SED	N	\bar{X}	S	Sıra Ortalaması			Sd	χ^2	p	A. F.
Alt SED	706	2,50	1,55	1163,57			2	24,708	,000*	A-O
Orta SED	1040	2,28	1,48	1079,33						A-Ü
Üst SED	429	2,03	1,34	984,66						O-Ü

* p<.05

Bulgular okul türü değişkenine göre incelendiğinde, resmi ilköğretim okulu öğrencilerinin ($\bar{X}=2,30$) “kısmen katılıyorum” ve özel ilköğretim okulu öğrencilerinin ($\bar{X}=1,35$) “katılmıyorum” düzeyinde görüş bildirdikleri görülmektedir. Uygulanan Mann Whitney-U Testi sonuçlarına göre, bu yargıya ilişkin öğrenci algıları anlamlı bir farklılık göstermektedir (U= 236932.50, p=.000). Denek gruplarının sıra ortalamaları dikkate alındığında, resmi ilköğretim okulu öğrencilerinin özel ilköğretim okulu öğrencilerine göre bu yargıya daha fazla katıldıkları anlaşılmaktadır. Araştırma kapsamına alınan özel ilköğretim okullarının yerleşim yerleri ve öğrencilerin SED’leri göz önünde bulundurulduğunda bu öğrencilerin okula genellikle özel araç veya okul

servisi ile gittikleri söylenebilir. Özel ilköğretim okulu öğrencilerinin bu yargıya daha az katılım göstermelerinde bu durum etkili olabilir.

Bulgular cinsiyet değişkenine göre incelendiğinde, kız ($\bar{X}=2,19$) erkek ($\bar{X}=2,16$) öğrencilerin bu yargıya “kısmen” katıldıkları görülmektedir. Uygulanan t testi sonuçlarına göre, bu yargıya ilişkin öğrenci görüşleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

Bulgular sınıf düzeyi değişkenine göre incelendiğinde, tüm denek gruplarındaki öğrencilerin bu yargıya “kısmen” katıldıkları görülmektedir. Uygulanan Kruskal Wallis-H Testi sonuçlarına göre denek grupları arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($\chi^2_{(2)}=19.392, p=.000$). Gruplar arasında gözlenen anlamlı farkın, hangi gruplar arasında olduğunun belirlenebilmesi için yapılan Mann Whitney-U testi sonuçlarına göre 6. ($\bar{X}=2,87$) ve 7. sınıf ($\bar{X}=2,83$) öğrencilerinin 8. sınıf ($\bar{X}=2,64$) öğrencilerine oranla, 6. sınıf öğrencilerinin 7. sınıf öğrencilerine oranla bu yargıya daha fazla katıldıkları anlaşılmaktadır. İkinci kademe öğrencilerinin fiziksel ve psiko-motor gelişim düzeyleri göz önünde bulundurulduğunda bu durumun beklentilere uygun olduğu söylenebilir.

Bulgular okul büyüklüğü değişkenine göre incelendiğinde, tüm denek gruplarındaki öğrencilerin “kısmen katılıyorum” düzeyinde görüş bildirdikleri görülmektedir. Bu anket maddesine ilişkin öğrenci algılarının okul büyüklüğüne göre anlamlı bir şekilde farklılaşıp farklılaşmadığının belirlenmesi amacıyla yapılan varyans analizi sonuçlarına göre denek grupları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

Bulgular SED değişkenine göre incelendiğinde, bu yargıya ilişkin öğrenci görüşlerinin anlamlı bir şekilde farklılaştığı görülmektedir ($\chi^2_{(2)}=24.708, p=.000$). Gruplar arasındaki farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığının belirlenebilmesi için yapılan Mann Whitney-U testi sonucunda; alt SED grubundaki öğrencilerin orta ve üst SED grubundaki öğrencilere oranla, orta SED grubundaki öğrencilerin üst SED grubundaki öğrencilere oranla bu yargıya daha fazla katıldıkları görülmektedir.

Öğrenci velilerinin çocuklarını, trafik kuralları hakkında bilgilendirme düzeylerinin bu sonucun oluşmasında etkili olabileceği düşünülebilir.

“Okulumuzda uyuşturucu ve uçucu madde(esrar, eroin, bali, hap vb.) kullanan bazı öğrenciler var” şeklinde düzenlenen anket maddesine ilişkin öğrenci algılarının bağımsız değişkenlere göre analiz sonuçları Tablo 25’te verilmiştir.

Tablo 25. Uyuşturucu ve Uçucu Madde Kullanılmasına İlişkin Öğrenci Algılarının Analiz Sonuçları

Bağımsız Değişkenler										
Okul Türü	N	\bar{X}	S	Sıra Ort.	Sıra Top.	U	p			
Resmi	2175	1,45	1,01	1284,62	2794050,00	303150,00	,000*			
Özel	336	1,06	,31	1070,73	359766,00					
Cinsiyet	N	\bar{X}	S			t	Sd	p		
Kız	1226	1,38	,958			,450	2509	,653		
Erkek	1285	1,40	,971							
Sınıf Düzeyi	N	\bar{X}	S	Sıra Ortalaması			Sd	χ^2	p	A. F.
6. Sınıf	868	1,44	,986	1291,42			2	7,389	,025*	6-8
7. Sınıf	816	1,40	1,00	1247,33						
8. Sınıf	827	1,34	,902	1227,37						
Okul Büyüklüğü	N	\bar{X}	S	Sıra Ortalaması			Sd	χ^2	p	A. F.
0-500	154	1,13	,438	953,83			3	45,559	,000*	1-2
501-1.000	680	1,44	1,02	1087,42						1-3
1.001-1.500	572	1,28	,760	1025,37						1-4
1.500 üzeri	769	1,63	1,21	1161,96						2-3
										2-4
										3-4
SED	N	\bar{X}	S	Sıra Ortalaması			Sd	χ^2	p	A. F.
Alt SED	706	1,54	1,10	1134,82			2	17,117	,000*	A-O
Orta SED	1040	1,45	1,03	1083,63						A-Ü
Üst SED	429	1,28	,784	1021,55						O-Ü

* p<.05

Bulgular okul türü değişkenine göre incelendiğinde, bu yargıya ilişkin öğrenci görüşlerinin anlamlı bir şekilde farklılaştığı görülmektedir (U= 303150.00, p=.000). Denek gruplarının sıra ortalamaları dikkate alındığında, resmi ilköğretim okulu öğrencilerinin özel ilköğretim okulu öğrencilerine göre bu yargıya daha fazla

katıldıkları anlaşılmaktadır. Bu bulguya göre resmi ilköğretim okullarında bu tür öğrencilerin daha fazla bulunduğu söylenebilir.

Bulgular cinsiyet değişkenine göre incelendiğinde ilgili anket maddesine, kız ($\bar{X}=1,38$) ve erkek ($\bar{X}=1,40$) öğrencilerinin “katılmıyorum” düzeyinde görüş bildirdikleri görülmektedir. Uygulanan t testi sonuçlarına göre, bu yargıya ilişkin öğrenci görüşleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır.

Bulgular sınıf düzeyi değişkenine göre incelendiğinde, bu yargıya ilişkin öğrenci görüşlerinin anlamlı bir şekilde farklılaştığı görülmektedir ($\chi^2_{(2)}=7.389$, $p=.025$). Gruplar arasında gözlenen anlamlı farkın, hangi gruplar arasında olduğunun belirlenebilmesi için uygulanan Mann Whitney-U testi sonuçlarına göre 6. sınıf ($\bar{X}=1,44$) sınıf öğrencilerinin 8. sınıf ($\bar{X}=1,34$) öğrencilerine oranlan bu yargıya daha fazla katıldıkları belirlenmiştir.

Bulgular okul büyüklüğü değişkenine göre incelendiğinde, bu yargıya ilişkin öğrenci görüşlerinin anlamlı bir şekilde farklılaştığı görülmektedir ($\chi^2_{(3)}=45.559$, $p=.000$). Gruplar arasındaki farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığının belirlenebilmesi için yapılan Mann Whitney-U testi sonucunda, öğrenci sayısı 1.500’den fazla olan okullardaki öğrencilerin, öğrenci sayısı 0–500, 501–1.000 ve 1.001–1.500 olan okullardaki öğrencilere göre, öğrenci sayısı 501–1.000 olan okullardaki öğrencilerin öğrenci sayısı 0–500 ve 1.001–1.500 olan okullardaki öğrencilere göre okulda uyuşturucu ve uçucu madde kullanan öğrencilerin var olduğu görüşüne daha fazla katıldıkları belirlenmiştir. Ayrıca öğrenci sayısı 1.001–1.500 olan okullardaki öğrencilerin, öğrenci sayısı 1.001–1.500 olan okullardaki öğrencilere göre bu yargıya daha fazla katıldıkları belirlenmiştir.

Bulgular SED değişkenine göre incelendiğinde, bu yargıya ilişkin öğrenci görüşlerinin anlamlı bir şekilde farklılaştığı görülmektedir ($\chi^2_{(2)}=17.117$, $p=.000$). Gruplar arasındaki farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığının belirlenebilmesi için uygulanan Mann Whitney-U testi sonucunda alt SED grubundaki öğrencilerin orta ve

üst SED grubundaki öğrencilere göre, orta SED grubundaki öğrencilerin üst SED grubundaki öğrencilere göre bu yargıya daha fazla katıldıkları görülmektedir. Bu bulguya göre SED ile okulda bu tür öğrencilerin olması arasında ters yönde bir ilişki vardır.

“Okula gelirken ya da okuldan dönerken birilerinin sarkıntılık yapmasından ve taciz etmesinden korkuyorum.” şeklinde düzenlenen anket maddesine ilişkin öğrenci algılarının bağımsız değişkenlere göre analiz sonuçları Tablo 26’da verilmiştir.

Tablo 26. Okula Gelirken ya da Okuldan Dönerken Birilerinin Sarkıntılık Yapmasına ve Taciz Etmesine İlişkin Öğrenci Algılarının Analiz Sonuçları

Bağımsız Değişkenler								
Okul Türü	N	\bar{X}	S	Sıra Ort.	Sıra Top.	U	p	
Resmi	2175	2,10	1,51	1314,28	2858554,50	238645,50	,000*	
Özel	336	1,14	,47	878,75	295261,50			
Cinsiyet	N	\bar{X}	S	Sıra Ort.	Sıra Top.	U	p	
Kız	1226	2,37	1,58	1448,66	1776060,50	551.500,50	,000*	
Erkek	1285	1,58	1,19	1072,18	1377755,50			
Sınıf Düzeyi	N	\bar{X}	S	Sıra Ortalaması	Sd	χ^2	p	A. F.
6. Sınıf	868	2,01	1,45	1276,82	2	2,286	,319	
7. Sınıf	816	2,00	1,51	1259,46				
8. Sınıf	827	1,90	1,38	1230,74				
Okul Büyüklüğü	N	\bar{X}	S	Sıra Ortalaması	Sd	χ^2	p	A. F.
0–500	154	1,71	1,32	922,20	3	41,345	,000*	1–2
501–1.000	680	2,06	1,49	1074,97				1–3
1.001–1.500	572	1,93	1,41	1024,75				1–4
1.500 üzeri	769	2,34	1,59	1179,78				2–4 3–4
SED	N	\bar{X}	S	Sıra Ortalaması	Sd	χ^2	p	A. F.
Alt SED	706	2,26	1,58	1149,17	2	13,730	,001*	A-O
Orta SED	1040	2,06	1,50	1069,76				A-Ü
Üst SED	429	1,91	1,38	1031,55				

* p<.05

Bulgular okul türü değişkenine göre incelendiğinde, resmi ilköğretim okulu öğrencilerinin ($\bar{X}=2,10$) “kısmen katılıyorum”, özel ilköğretim okulu öğrencilerinin ($\bar{X}=1,14$) “katılmıyorum” düzeyinde görüş bildirdikleri görülmektedir. Uygulanan Mann Whitney-U Testi sonuçlarına göre, bu yargıya ilişkin öğrenci algıları anlamlı bir farklılık göstermektedir ($U= 238645.50$, $p=.000$). Denek gruplarının sıra ortalamaları dikkate alındığında, resmi ilköğretim okulu öğrencilerinin özel ilköğretim okulu öğrencilerine göre bu yargıya daha fazla katıldıkları anlaşılmaktadır. Nolin, Davies ve Chandler (1995) tarafından yapılan araştırma sonucunda da devlet okulu öğrencilerinin, özel okul öğrencilerine oranla okul gidiş-dönüşlerinde saldırıya uğramaktan daha fazla korktukları belirlenmiştir.

Bulgular cinsiyet değişkenine göre incelendiğinde ilgili anket maddesine, kız öğrencilerin ($\bar{X}=2,37$) “kısmen katılıyorum”, erkek öğrencilerin ($\bar{X}=1,58$) “katılmıyorum” düzeyinde görüş bildirdikleri görülmektedir. Uygulanan Mann Whitney-U Testi sonuçlarına göre, bu yargıya ilişkin öğrenci görüşleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmaktadır ($U= 551.500.50$, $p=.000$). Denek gruplarının sıra ortalamaları dikkate alındığında kız öğrencilerin erkek öğrencilere oranla bu yargıya daha fazla katıldıkları belirlenmiştir. Kingery, Coggeshal ve Alford (1998) tarafından yapılan araştırma sonucunda kız öğrencilerin erkek öğrencilere oranla, okul gidiş-dönüşlerinde saldırıya uğramaktan daha fazla korktukları belirlenmiştir.

Bulgular sınıf düzeyi değişkenine göre incelendiğinde, ilgili anket maddesine tüm denek gruplarındaki öğrencilerinin “kısmen katılıyorum” düzeyinde görüş bildirdikleri görülmektedir. Bu anket maddesine ilişkin öğrenci algılarının sınıf düzeyine göre anlamlı bir şekilde farklılaşıp farklılaşmadığının belirlenmesi amacıyla yapılan Kruskal Wallis-H Testi sonuçlarına göre denek grupları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

Bulgular okul büyüklüğü değişkenine göre incelendiğinde, bu yargıya ilişkin öğrenci görüşlerinin anlamlı bir şekilde farklılaştığı görülmektedir ($\chi^2_{(3)}=41.345$, $p=.000$). Gruplar arasındaki farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığının belirlenebilmesi için yapılan Mann Whitney-U testleri sonucunda öğrenci sayısı

1.500'den fazla olan okullardaki öğrencilerin, öğrenci sayısı 0–500, 501–1.000 ve 1.001–1.500 ve olan okullardaki öğrencilere göre, öğrenci sayısı 501–1.000 ve 1.001–1.500 olan okullardaki öğrencilerin ise öğrenci sayısı 0–500 olan okullardaki öğrencilere göre ilgili anket maddesine daha fazla katıldıkları belirlenmiştir. Göreceli olarak okul büyüklüğü ile öğrencilerin bu tür davranışlara maruz kalması arasında ters yönde bir ilişki olduğu söylenebilir.

Bulgular SED değişkenine göre incelendiğinde, bu yargıya ilişkin öğrenci görüşlerinin anlamlı bir şekilde farklılaştığı görülmektedir ($\chi^2_{(2)} = 13.730, p = .001$). Gruplar arasındaki farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığının belirlenebilmesi için uygulanan Mann Whitney-U testi sonucunda alt SED grubundaki öğrencilerin orta ve üst SED grubundaki öğrencilere göre bu yargıya daha fazla katıldıkları görülmektedir. Yoksulluğun ve suçun daha yoğun olduğu alt SED' deki ortamlarda (Shader, 2003; Schroth vd., 2003) bu türden davranışların daha fazla yaşanmasının beklentilere uygun olduğu söylenebilir.

“Okulumuzdaki yaşça büyük ya da fiziksel olarak güçlü bazı öğrenciler, diğer öğrencilere sözlü veya fiziksel saldırıda (hakaret, küfür, dövme, saç çekme vb.) bulunurlar.” şeklinde düzenlenen anket maddesine ilişkin öğrenci algılarının bağımsız değişkenlere göre analiz sonuçları Tablo 27’de (Bkz., s.142) verilmiştir.

Bulgular okul türü değişkenine göre incelendiğinde, resmi ilköğretim okulu öğrencilerinin ($\bar{X} = 3,49$) “çoğunlukla katılıyorum”, özel ilköğretim okulu öğrencilerinin ($\bar{X} = 1,88$) “kısmen katılıyorum” düzeyinde görüş bildirdikleri görülmektedir. Uygulanan Mann Whitney-U Testi sonuçlarına göre, bu yargıya ilişkin öğrenci algıları anlamlı bir farklılık göstermektedir ($U = 160636.50, p = .000$). Denek gruplarının sıra ortalamaları dikkate alındığında, resmi ilköğretim okulu öğrencilerinin özel ilköğretim okulu öğrencilerine göre bu yargıya daha fazla katıldıkları anlaşılmaktadır. Bu bulguya göre resmi okullarda saç çekme, tekme atma, küfür etme vb. zorba davranışların daha fazla yaşandığı söylenebilir.

Tablo 27. Yaşça Büyük ya da Fiziksel Olarak Güçlü öğrencilerin Sözlü veya Fiziksel Saldırıda Bulunmalarına İlişkin Öğrenci Algılarının Analiz Sonuçları

Bağımsız Değişkenler										
Okul Türü	N	\bar{X}	S	Sıra Ort.	Sıra Top.	U	p			
Resmi	2175	3,49	1,52	1350,14	2936563,50	160636,50	,000*			
Özel	336	1,88	1,16	646,58	217252,50					
Cinsiyet	N	\bar{X}	S			t	Sd	p		
Kız	1226	3,27	1,58			,124	2509	,902		
Erkek	1285	3,28	1,57							
Sınıf Düzeyi	N	\bar{X}	S	Varyansın Kaynağı	Kareler Top.	Sd	Kareler Ort.	F	A. F.	
6. Sınıf	868	3,35	1,55	Gruplar Arası	23,368	2	11,684	4,703*	6-8	
7. Sınıf	816	3,33	1,56	Gruplar İçi	6231,026	2508	2,484		7-8	
8. Sınıf	827	3,14	1,60	Toplam	6254,394	2510				
Okul Büyüklüğü	N	\bar{X}	S	Sıra Ortalaması			Sd	χ^2	p	A. F.
0-500	154	3,06	1,55	925,69			3	19,854	,000*	1-2
501-1.000	680	3,45	1,53	1072,72						1-3
1.001-1.500	572	3,44	1,54	1069,25						1-4
1.500 üzeri	769	3,65	1,46	1147,96						2-4 3-4
SED	N	\bar{X}	S	Varyansın Kaynağı	Kareler Top.	Sd	Kareler Ort.	F	A. F.	
Alt SED	706	3,65	1,49	Gruplar Arası	29,589	2	14,794	6,409*	A-O	
Orta SED	1040	3,44	1,54	Gruplar İçi	5013,949	2172	2,308		A-Ü	
Üst SED	429	3,34	1,49	Toplam	5043,537	2174				

* p<.05

Bulgular cinsiyet değişkenine göre incelendiğinde ilgili anket maddesine, kız ($\bar{X}=3,27$) ve erkek ($\bar{X}=3,28$) öğrencilerinin orta düzeyde katıldıkları görülmektedir. Uygulanan t testi sonucunda, bu yargıya ilişkin öğrenci görüşleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Whitney ve Smith (1993) tarafından yapılan araştırma sonucunda, kız ve erkek öğrencilerin bu tür davranışlara benzer düzeylerde maruz kaldıklarını belirlenmiştir.

Bulgular sınıf düzeyi değişkenine göre incelendiğinde, bu yargıya ilişkin öğrenci görüşlerinin anlamlı bir şekilde farklılaştığı görülmektedir ($F_{(2-2508)} = 4.703$, $p=.009$). Gruplar arasındaki farkın hangi gruplardan kaynaklandığının belirlenebilmesi

için yapılan LSD testi sonuçlarına göre 6. ve 7. sınıf öğrencileri 8. sınıf öğrencilerine oranla bu yargıya daha fazla katılmaktadırlar. Bu tür davranışların yaş ve fiziksel güç ile ilişki olduğu düşünüldüğünde, bu sonucun beklentilere uygun olduğu düşünülebilir.

Bulgular okul büyüklüğü değişkenine göre incelendiğinde, bu yargıya ilişkin öğrenci görüşlerinin anlamlı bir şekilde farklılaştığı görülmektedir ($\chi^2_{(3)}=19.854$, $p=.000$). Denek grupları arasındaki farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığının belirlenebilmesi için uygulanan Mann Whitney-U testi sonucunda öğrenci sayısı 1.500'den fazla olan okullardaki öğrencilerin, öğrenci sayısı 0–500, 501–1.000 ve 1.001–1.500 ve olan okullardaki öğrencilere göre, öğrenci sayısı 501–1.000 ve 1.001–1.500 olan okullardaki öğrencilerin ise öğrenci sayısı 0–500 olan okullardaki öğrencilere göre ilgili anket maddesine daha fazla katıldıkları belirlenmiştir. Büyük okullarda öğrenci üzerindeki öğretmen ve yönetici denetimin sağlanmasında yaşanan güçlüklerin bu sonucu etkilediği söylenebilir.

Bulgular SED değişkenine göre incelendiğinde denek grupları arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($F_{(2-2172)}=6.409$, $p=.002$). Gruplar arasındaki farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığının belirlenebilmesi için yapılan LSD testi sonucunda alt SED grubundaki öğrencilerin orta ve üst SED grubundaki öğrencilere göre bu yargıya daha fazla katıldıkları görülmektedir. Alt SED' deki çocukların sosyo-ekonomik düzeyleri, aile içerisinde yaşanan istismar ve ihmalleri arttırabilmekte, aile içi denetimi zayıflatabilmektedir (Gorski & Pilotto, 1993; American Psychological Association, 1993). Bu durum alt SED' deki öğrencilerin bu yargıya daha fazla katılım göstermelerinde etkili olabilir.

“Okulumuzda, öğrencilerin çekindikleri çete grupları var.” şeklinde düzenlenen anket maddesine ilişkin öğrenci algılarının bağımsız değişkenlere göre analiz sonuçları Tablo 28'de (Bkz., s.144) verilmiştir.

Tablo 28. Okulda Öğrencilerin Çekindikleri Çete Gruplarının Varlığına İlişkin Öğrenci Algılarının Analiz Sonuçları

Bağımsız Değişkenler								
Okul Türü	N	\bar{X}	S	Sıra Ort.	Sıra Top.	U	p	
Resmi	2175	2,53	1,57	1335,09	2903818,00	193382,00	,000*	
Özel	336	1,27	,687	744,04	249998,00			
Cinsiyet	N	\bar{X}	S			t	Sd	p
Kız	1226	2,31	1,54			1,661	2509	,097
Erkek	1285	2,41	1,54					
Sınıf Düzeyi	N	\bar{X}	S	Sıra Ortalaması	Sd	χ^2	p	A. F.
6. Sınıf	868	2,31	1,48	1245,23	2	,927	,629	
7. Sınıf	816	2,40	1,56	1274,86				
8. Sınıf	827	2,38	1,59	1248,69				
Okul Büyüklüğü	N	\bar{X}	S	Sıra Ortalaması	Sd	χ^2	p	A. F.
0-500	154	1,62	1,12	722,90	3	103,194	,000*	1-2
501-1.000	680	2,38	1,55	1022,15				1-3
1.001-1.500	572	2,51	1,53	1083,61				1-4
1.500 üzeri	769	2,88	1,59	1222,61				2-4 3-4
SED	N	\bar{X}	S	Sıra Ortalaması	Sd	χ^2	p	A. F.
Alt SED	706	2,52	1,59	1080,81	2	1,528	,466	
Orta SED	1040	2,58	1,59	1103,31				
Üst SED	429	2,45	1,49	1062,73				

* p<.05

Bulgular okul türü değişkenine göre incelendiğinde, resmi ilköğretim okulu öğrencilerinin ($\bar{X}=2,53$) “kısmen katılıyorum”, özel ilköğretim okulu öğrencilerinin ($\bar{X}=1,27$) “katılmıyorum” düzeyinde görüş bildirdikleri görülmektedir. Uygulanan Mann Whitney-U Testi sonuçlarına göre, bu yargıya ilişkin öğrenci algıları anlamlı bir farklılık göstermektedir (U=193382.00, p=.000). Denek gruplarının sıra ortalamaları dikkate alındığında, resmi ilköğretim okulu öğrencilerinin özel ilköğretim okulu öğrencilerine göre bu yargıya daha fazla katıldıkları anlaşılmaktadır. Bu bulguya göre resmi ilköğretim okullarında bu tür anti-sosyal öğrenci gruplarının daha fazla olduğu söylenebilir. Araştırma kapsamına alınan özel ilköğretim okullarının üst SED’ de olmasının bu sonucu etkilediği düşünülebilir.

Bulgular cinsiyet değişkenine göre incelendiğinde, hem kız ($\bar{X}=2,31$) hem de erkek ($\bar{X}=2,41$) öğrencilerinin bu yargıya “kısmen” katıldıkları görölmektedir. Uygulanan t testi sonuçlarına göre, bu yargıya ilişkin öğrenci görüşleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır

Bulgular sınıf düzeyi değişkenine göre incelendiğinde, tüm denek gruplarındaki öğrencilerinin bu yargıya “kısmen” katıldıkları görölmektedir. Bu yargıya ilişkin öğrenci algılarının sınıf düzeyine göre anlamlı bir şekilde farklılaşıp farklılaşmadığının belirlenmesi amacıyla yapılan Kruskal Wallis-H testi sonuçlarına göre denek grupları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

Bulgular okul büyüklüğü açısından incelendiğinde, bu yargıya ilişkin öğrenci görüşlerinin anlamlı bir şekilde farklılaştığı görölmektedir ($\chi^2_{(3)}= 103.194, p= .000$). Gruplar arasındaki farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığının belirlenebilmesi için yapılan Mann Whitney-U testleri sonucunda öğrenci sayısı 1.500’den fazla olan okullardaki öğrencilerin, öğrenci sayısı 0–500, 501–1.000 ve 1.001–1.500 olan okullardaki öğrencilere oranla, öğrenci sayısı 501–1.000 ve 1.001–1.500 olan okullardaki öğrencilerin ise öğrenci sayısı 0–500 olan okullardaki öğrencilere oranla ilgili anket maddesine daha fazla katıldıkları belirlenmiştir. Bu bulguya göre okul büyüklüğü ile okulda çete gruplarının olması arasında paralellik olduğu söylenebilir.

Bulgular SED değişkenine göre incelendiğinde, tüm SED gruplarındaki öğrencilerin “kısmen katılıyorum” düzeyinde görüş bildirdikleri görölmektedir. Yapılan Kruskal Wallis-H Testi sonuçlarına göre denek grupları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

“Hava karadığında, okuldayken ya da okuldan dönerken kendimi tedirgin hissettiğim olur.” şeklinde düzenlenen anket maddesine ilişkin öğrenci algılarının bağımsız değişkenlere göre analiz sonuçları Tablo 29’da (Bkz., s.146) verilmiştir.

Tablo 29. Hava Karardığında, Okuldayken ve Okuldan Dönerken Tedirgin Hissedilmesine İlişkin Öğrenci Algılarının Analiz Sonuçları

Bağımsız Değişkenler									
Okul Türü	N	\bar{X}	S	Sıra Ort.	Sıra Top.	U	p		
Resmi	2175	2,44	1,54	1326,35	2884815,50	212384,50	,000*		
Özel	336	1,30	,64	800,60	269000,50				
Cinsiyet	N	\bar{X}	S	Sıra Ort.	Sıra Top.	U	p		
Kız	1226	2,65	1,58	1418,99	1739687,00	587874,00	,000*		
Erkek	1285	1,95	1,33	1100,49	1414129,00				
Sınıf Düzeyi	N	\bar{X}	S	Sıra Ortalaması		Sd	χ^2	p	A. F.
6. Sınıf	868	2,46	1,53	1341,02		2	29,330	,000*	6-7
7. Sınıf	816	2,32	1,54	1261,14					6-8
8. Sınıf	827	2,08	1,40	1161,70					7-8
Okul Büyüklüğü	N	\bar{X}	S	Sıra Ortalaması		Sd	χ^2	p	A. F.
0-500	154	2,29	1,49	1033,74		3	9,148	,027*	1-4
501-1.000	680	2,39	1,55	1063,71					2-4
1.001-1.500	572	2,35	1,47	1062,12					3-4
1.500 üzeri	769	2,58	1,57	1139,59					
SED	N	\bar{X}	S	Sıra Ortalaması		Sd	χ^2	p	A. F.
Alt SED	706	2,69	1,62	1175,96		2	24,106	,000*	A-O
Orta SED	1040	2,36	1,50	1058,35					A-Ü
Üst SED	429	2,23	1,43	1015,13					

* p<.05

Bulgular okul türü değişkenine göre incelendiğinde, resmi ilköğretim okulu öğrencilerinin ($\bar{X}=2,44$) “kısmen katılıyorum”, özel ilköğretim okulu öğrencilerinin ($\bar{X}=1,30$) “katılmıyorum” düzeyinde görüş bildirdikleri görülmektedir. Uygulanan Mann Whitney-U Testi sonuçlarına göre, bu yargıya ilişkin öğrenci algıları anlamlı bir farklılık göstermektedir (U=212384.50, p=.000). Denek gruplarının sıra ortalamaları dikkate alındığında, resmi ilköğretim okulu öğrencilerinin özel ilköğretim okulu öğrencilerine göre bu yargıya daha fazla katıldıkları anlaşılmaktadır. Bu bulguya göre, resmi ilköğretim okul öğrencilerinin bu tür korkuları daha fazla yaşadığı söylenebilir.

Bulgular cinsiyet değişkenine göre incelendiğinde, kız öğrencilerin ($\bar{X}=2,65$) “orta düzeyde katılıyorum”, erkek öğrencilerin ($\bar{X}=1,95$) “kısmen katılmıyorum” düzeyinde görüş bildirdikleri görülmektedir. Uygulanan Mann Whitney-U Testi sonuçları incelendiğinde, bu yargıya ilişkin öğrenci görüşlerinin anlamlı bir şekilde farklılaştığı görülmektedir ($U=587874.50$, $p=.000$). Araştırmanın bu bulgusu, kız öğrencilerin hava karardığında okuldayken veya okuldan dönerken kendilerini daha tedirgin hissettiklerini göstermektedir.

Bulgular sınıf düzeyi değişkenine göre incelendiğinde, bu yargıya ilişkin öğrenci görüşlerinin anlamlı bir şekilde farklılaştığı görülmektedir ($\chi^2_{(2)}=29.330$, $p=.000$). Gruplar arasında gözlenen anlamlı farkın, hangi gruplar arasında olduğunun belirlenebilmesi için yapılan Mann Whitney-U testi sonuçlarına göre 6. sınıf öğrencilerinin 7. ve 8. sınıf öğrencilerine göre, 7. sınıf öğrencilerinin 8. sınıf öğrencilerine göre bu yargıya daha fazla katıldıkları anlaşılmaktadır. Bulgular küçük öğrencilerin büyük öğrencilere oranla hava karardığında, okuldayken veya okuldan dönerken kendilerini daha tedirgin hissettiklerini göstermektedir.

Bulgular okul büyüklüğü değişkenine göre incelendiğinde, bu yargıya ilişkin öğrenci görüşlerinin anlamlı bir şekilde farklılaştığı görülmektedir ($\chi^2_{(3)}=9.148$, $p=.027$). Gruplar arasındaki farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığının belirlenebilmesi için yapılan Mann Whitney-U testleri sonucunda öğrenci sayısı 1.500’den fazla olan okullardaki öğrencilerin, öğrenci sayısı 0–500, 501–1.000 ve 1.001–1.500 ve olan okullardaki öğrencilere göre ilgili anket maddesine daha fazla katıldıkları belirlenmiştir.

Bulgular SED değişkenine göre incelendiğinde, bu yargıya ilişkin öğrenci görüşlerinin anlamlı bir şekilde farklılaştığı görülmektedir ($\chi^2_{(2)}=24.106$, $p=.000$). Gruplar arasındaki farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığının belirlenebilmesi için yapılan Mann Whitney-U testi sonucunda alt SED grubundaki öğrencilerin orta ve üst SED grubundaki öğrencilere göre bu yargıya daha fazla katıldıkları görülmektedir.

“Okulumuzda öğrenciler tarafından dışlanan, içine kapanık bazı öğrenciler var.” şeklinde düzenlenen anket maddesine ilişkin öğrenci algılarının bağımsız değişkenlere göre analiz sonuçları Tablo 30’da verilmiştir.

Tablo 30. Öğrenciler Tarafından Dışlanan, İçine Kapanık Öğrencilerin Varlığına İlişkin Öğrenci Algılarının Analiz Sonuçları

Bağımsız Değişkenler									
Okul Türü	N	\bar{X}	S	Sıra Ort.	Sıra Top.	U	p		
Resmi	2175	1,30	,640	1334,59	2902730,50	194469,50	,000*		
Özel	336	1,97	1,15	747,28	251085,50				
Cinsiyet	N	\bar{X}	S	Sıra Ort.	Sıra Top.	U	p		
Kız	1226	3,33	1,57	1361,54	1669244,50	658316,50	,000*		
Erkek	1285	2,87	1,49	1155,31	1484571,50				
Sınıf Düzeyi	N	\bar{X}	S	Varyansın Kaynağı	Kareler Top.	Sd	Kareler Ort.	F	A. F.
6. Sınıf	868	3,08	1,56	Gruplar Arası	13,915	2	6,958	2,893	
7. Sınıf	816	3,19	1,55	Gruplar İçi	6032,337	2508	2,405		
8. Sınıf	827	3,01	1,53	Toplam	6046,252	2510			
Okul Büyüklüğü	N	\bar{X}	S	Sıra Ort.		Sd	χ^2	p	A. F.
0–500	154	2,76	1,69	891,96		3	23,803	,000*	1–2
501–1.000	680	3,27	1,53	1089,13					1–3
1.001–1.500	572	3,20	1,52	1062,28					1–4
1.500 üzeri	769	3,42	1,47	1145,39					3–4
SED	N	\bar{X}	S	Varyansın Kaynağı	Kareler Top.	Sd	Kareler Ort.	F	A. F.
Alt SED	706	3,33	1,56	Gruplar Arası	19,738	2	9,869	4,210*	A-Ü
Orta SED	1040	3,31	1,51	Gruplar İçi	5091,454	2172	2,344		O-Ü
Üst SED	429	3,08	1,52	Toplam	5111,193	2174			

* p<.05

Bulgular okul türü değişkenine göre incelendiğinde, resmi ilköğretim okulu öğrencilerinin ($\bar{X}=3,27$) “orta düzeyde katılıyorum”, özel ilköğretim okulu öğrencilerinin ($\bar{X}=1,97$) “kısmen katılıyorum” düzeyinde görüş bildirdikleri görülmektedir. Uygulanan Mann Whitney-U Testi sonuçlarına göre, bu yargıya ilişkin öğrenci algıları anlamlı bir farklılık göstermektedir (U=194469.50, p=.000). Denek

gruplarının sıra ortalamaları dikkate alındığında, resmi ilköğretim okulu öğrencilerinin özel ilköğretim okulu öğrencilerine göre bu yargıya daha fazla katıldıkları anlaşılmaktadır. Öğrenci sayısının az olduğu küçük okullarda öğrenciler arasındaki iletişimin daha etkili ve verimli olabileceği ve araştırma kapsamına alınan özel ilköğretim okullarında öğrenci sayısının 500’de az olduğu düşünüldüğünde bu durumun beklentilere uygun olduğu söylenebilir.

Bulgular cinsiyet değişkenine göre incelendiğinde, bu yargıya ilişkin öğrenci görüşlerinin anlamlı bir şekilde farklılaştığı görülmektedir ($U=658316.50$, $p=.000$). Denek gruplarının sıra ortalamaları dikkate alındığında kız öğrencilerin erkek öğrencilere oranla bu yargıya daha çok katıldıkları görülmektedir. Yapılan araştırmalar kız öğrencilerin öfkelerini daha çok sosyal yollarla (örn. söylenti çıkarma, kötü söz söyleme, gruptan dışlama vb.) dışa vurduklarını göstermektedir (Olweus, 1993). Bu durumun kız öğrencilerin bu yargıya daha fazla katılım göstermelerinde etkili olabileceği düşünülebilir.

Bulgular sınıf düzeyi değişkenine göre incelendiğinde, ilgili anket maddesine tüm denek gruplarındaki öğrencilerinin “orta düzeyde” katıldıkları görülmektedir. Bu anket maddesine ilişkin öğrenci algılarının sınıf düzeyine göre anlamlı bir şekilde farklılaşıp farklılaşmadığının belirlenmesi amacıyla yapılan varyans analizi sonuçlarına göre denek grupları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

Bulgular okul büyüklüğü değişkenine göre incelendiğinde, bu yargıya ilişkin öğrenci görüşlerinin anlamlı bir şekilde farklılaştığı görülmektedir ($\chi^2_{(3)}=23.803$, $p=.000$). Gruplar arasındaki farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığının belirlenebilmesi için uygulanan Mann Whitney-U testi sonucunda öğrenci sayısı 501–1.000, 1.001–1.500 ve 1.500’den fazla olan okullardaki öğrencilerin, öğrenci sayısı 0–500 olan okullardaki öğrencilere göre, öğrenci sayısı 1.500’den fazla olan okullardaki öğrencilerin öğrenci sayısı 1.001–1.500 olan okullardaki öğrencilere göre ilgili anket maddesine daha fazla katıldıkları belirlenmiştir. Göreceli olarak büyük okullarda bu tür sorunların daha fazla yaşandığı söylenebilir.

Bulgular SED değişkenine göre incelendiğinde, bu yargıya ilişkin öğrenci görüşlerinin anlamlı bir şekilde farklılaştığı görülmektedir ($F_{(2-2172)} = 4.210$, $p = .000$). Gruplar arasındaki farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığının belirlenebilmesi için yapılan LSD testi sonucunda alt ve orta SED gruplarındaki öğrencilerin üst SED grubundaki öğrencilere göre bu yargıya daha fazla katıldıkları görülmektedir. Bu bulguya göre alt ve orta SED’deki okullarda bu tür sorunların daha fazla yaşandığı söylenebilir.

“Bazı öğretmenler cinsiyet, ırk, mezhep vb. nedenlerden dolayı öğrenciler arasında ayırım yapmaktadırlar.” şeklinde düzenlenen anket maddesine ilişkin öğrenci algılarının bağımsız değişkenlere göre analiz sonuçları Tablo 31’de verilmiştir.

Tablo 31. Öğretmenlerin Cinsiyet, Irk, Mezhep vb. Nedenlerden Dolayı Öğrenciler Arasında Ayırım Yapmalarına İlişkin Öğrenci Algılarının Analiz Sonuçları

Bağımsız Değişkenler										
Okul Türü	N	\bar{X}	S	Sıra Ort.	Sıra Top.	U	p			
Resmi	2175	2,12	1,51	1301,93	2831707,50	265492,50	,000*			
Özel	336	1,32	,802	958,66	322108,50					
Cinsiyet	N	\bar{X}	S			t	Sd	p		
Kız	1226	1,98	1,45			1,363	2509	,173		
Erkek	1285	2,06	1,48							
Sınıf Düzeyi	N	\bar{X}	S	Varyansın Kaynağı	Kareler Top.	Sd	Kareler Ort.	F	A. F.	
6. Sınıf	868	2,00	1,44	Gruplar Arası	,244	2	,122	,057		
7. Sınıf	816	2,03	1,47	Gruplar İçi	5388,087	2508	2,148			
8. Sınıf	827	2,02	1,47	Toplam	5388,331	2510				
Okul Büyüklüğü	N	\bar{X}	S	Sıra Ort.			Sd	χ^2	p	A. F.
0–500	154	1,75	1,35	925,51			3	30,138	,000*	1–2
501–1.000	680	2,04	1,48	1055,84						1–3
1.001–1.500	572	2,06	1,49	1065,60						1–4
1.500 üzeri	769	2,32	1,56	1165,64						2–4 3–4
SED	N	\bar{X}	S	Sıra Ort.			Sd	χ^2	p	A. F.
Alt SED	706	2,20	1,56	1112,67			2	2,153	,341	
Orta SED	1040	2,10	1,50	1080,12						
Üst SED	429	2,04	1,45	1066,51						

* $p < .05$

Bulgular okul türü değişkenine göre incelendiğinde, resmi ($\bar{X}=1,98$) ve özel ($\bar{X}=2,06$) ilköğretim okulu öğrencilerinin “kısmen katılıyorum” düzeyinde görüş bildirdikleri görülmektedir. Uygulanan Mann Whitney-U Testi sonuçlarına göre, bu yargıya ilişkin öğrenci algıları anlamlı bir farklılık göstermektedir ($U=265492.50$, $p=.000$). Denek gruplarının sıra ortalamaları dikkate alındığında, resmi ilköğretim okulu öğrencilerinin özel ilköğretim okulu öğrencilerine göre bu yargıya daha fazla katıldıkları anlaşılmaktadır. Bu bulguya göre resmi ilköğretim okullarında bu tür sorunların daha fazla yaşandığı söylenebilir. Özel eğitim kurumlarının ticari bir boyutunun da olması, bu okullardaki yöneticilerin ve öğretmenlerin bu konuda daha hassas davranmalarını gerektirebileceği düşünülebilir.

Bulgular cinsiyet değişkenine göre incelendiğinde ilgili anket maddesine, kız ($\bar{X}=1,98$) ve erkek ($\bar{X}=2,06$) öğrencilerin “kısmen” katıldıkları görülmektedir. Uygulanan t testi sonuçlarına göre, bu yargıya ilişkin öğrenci görüşleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır.

Bulgular sınıf düzeyi değişkenine göre incelendiğinde, ilgili anket maddesine tüm denek gruplarındaki öğrencilerinin “kısmen” katıldıkları görülmektedir. Öğrenci algılarının sınıf düzeyine göre anlamlı bir şekilde farklılaşıp farklılaşmadığının belirlenmesi amacıyla yapılan varyans analizi sonuçlarına göre denek grupları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

Bulgular okul büyüklüğü değişkenine göre incelendiğinde, bu yargıya ilişkin öğrenci görüşlerinin anlamlı bir şekilde farklılaştığı görülmektedir ($\chi^2_{(3)}=30.138$, $p=.000$). Gruplar arasındaki farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığının belirlenebilmesi için yapılan Mann Whitney-U testleri sonucunda öğrenci sayısı 1.500’den fazla olan okullardaki öğrencilerin, öğrenci sayısı 0–500, 501–1.000 ve 1.001–1.500 ve olan okullardaki öğrencilere oranla, benzer biçimde öğrenci sayısı 501–1.000 ve 1.001–1.500 olan okullardaki öğrencilerin ise öğrenci sayısı 0–500 olan okullardaki öğrencilere oranla bu yargıya daha fazla katıldıkları belirlenmiştir. Bu bulgu, büyük okullarda bu tür sorunların daha fazlayaşandığını göstermektedir.

Bulgular SED değişkenine göre incelendiğinde, tüm SED gruplarındaki öğrencilerin “kısmen katılıyorum” düzeyinde görüş bildirdikleri görülmektedir. Uygulanan Kruskal Wallis-H Testi sonucunda, denek grupları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

“Okulumuzda bazı öğrencilere aşağılayıcı ve alaycı isimler takılır.” şeklinde düzenlenen anket maddesine ilişkin öğrenci algılarının bağımsız değişkenlere göre analiz sonuçları Tablo 32’de verilmiştir.

Tablo 32. Öğrencilere Aşağılayıcı ve Alaycı İsimler Takılmasına İlişkin Öğrenci Algılarının Analiz Sonuçları

Bağımsız Değişkenler									
Okul Türü	N	\bar{X}	S	Sıra Ort.	Sıra Top.	U	p		
Resmi	2175	3,69	1,45	1356,27	2949897,00	147303,00	,000*		
Özel	336	1,97	1,23	606,90	203919,00				
Cinsiyet	N	\bar{X}	S	Sıra Ort.	Sıra Top.	U	p		
Kız	1226	3,47	1,57	1264,63	1550435,50	777125,50	,542		
Erkek	1285	3,45	1,52	1247,77	1603380,50				
Sınıf Düzeyi	N	\bar{X}	S	Varyansın Kaynağı	Kareler Top.	Sd	Kareler Ort.	F	A. F.
6. Sınıf	868	3,46	1,56	Gruplar Arası	12,149	2	6,074	2,543	
7. Sınıf	816	3,54	1,51	Gruplar İçi	5991,252	2508	2,389		
8. Sınıf	827	3,37	1,55	Toplam	6003,401	2510			
Okul Büyüklüğü	N	\bar{X}	S	Sıra Ortalaması	Sd	χ^2	p	A. F.	
0–500	154	3,52	1,59	1039,66	3	9,797	,000*	2–3	
501–1.000	680	3,71	1,44	1099,31				3–4	
1.001–1.500	572	3,55	1,48	1033,10					
1.500 üzeri	769	3,80	1,41	1128,52					
SED	N	\bar{X}	S	Varyansın Kaynağı	Kareler Top.	Sd	Kareler Ort.	F	A. F.
Alt SED	706	3,88	1,42	Gruplar Arası	41,067	2	20,533	9,722*	A-O
Orta SED	1040	3,63	1,47	Gruplar İçi	4587,207	2172	2,112		A-Ü
Üst SED	429	3,53	1,44	Toplam	4628,274	2174			

* p<.05

Bulgular okul türü değişkenine göre incelendiğinde, resmi ilköğretim okulu öğrencilerinin ($\bar{X}=3,69$) “çoğunlukla katılıyorum”, özel ilköğretim okulu öğrencilerinin ($\bar{X}=1,97$) “kısmen katılıyorum” düzeyinde görüş bildirdikleri görülmektedir. Uygulanan Mann Whitney-U Testi sonuçlarına göre, bu yargıya ilişkin öğrenci algıları anlamlı bir farklılık göstermektedir ($U=147303.00$, $p=.000$). Denek gruplarının sıra ortalamaları dikkate alındığında, resmi ilköğretim okulu öğrencilerinin özel ilköğretim okulu öğrencilerine göre bu yargıya daha fazla katıldıkları anlaşılmaktadır. Göreceli olarak resmi ilköğretim okullarında bu tür davranışların daha fazla görüldüğü söylenebilir.

Bulgular cinsiyet değişkeni açısından incelendiğinde, hem kız ($\bar{X}=3,47$) hem de erkek ($\bar{X}=3,45$) öğrencilerin bu yargıya “çoğunlukla” katıldıkları görülmektedir. Uygulanan Mann Whitney-U Testi sonucunda, bu yargıya ilişkin öğrenci görüşleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

Bulgular sınıf düzeyi değişkenine göre incelendiğinde, ilgili anket maddesine tüm denek gruplarındaki öğrencilerinin “çoğunlukla” katıldıkları görülmektedir. Bu anket maddesine ilişkin öğrenci algılarının sınıf düzeyine göre anlamlı bir şekilde farklılaşıp farklılaşmadığının belirlenmesi amacıyla yapılan varyans analizi sonuçlarına göre denek grupları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

Bulgular okul büyüklüğü değişkenine göre incelendiğinde, bu yargıya ilişkin öğrenci görüşlerinin anlamlı bir şekilde farklılaştığı görülmektedir ($\chi^2_{(3)}=9.797$, $p=.000$). Gruplar arasındaki farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığının belirlenebilmesi için uygulanan Mann Whitney-U testi öğrenci sayısı 1.001–1.500 olan okullardaki öğrencilerin, öğrenci sayısı 501–1.000 olan okullardaki öğrencilere oranla daha fazla, öğrenci sayısı 1.500 ve daha fazla olan okullardaki öğrencilere göre ise daha az katıldıkları belirlenmiştir.

Bulgular SED değişkenine göre incelendiğinde, bu yargıya ilişkin öğrenci görüşlerinin anlamlı bir şekilde farklılaştığı görülmektedir ($F_{(2-2172)} = 9.722$, $p = .000$). Gruplar arasındaki farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığının belirlenebilmesi için yapılan LSD testi sonucunda alt SED grubundaki öğrencilerin orta ve üst SED gruplarındaki öğrencilere göre bu yargıya daha fazla katıldıkları görülmektedir.

“Okulumuzun ve eşyalarının bakımsız olması (kırık sıra ve pencereler, bozuk sınıf ve koridor zemini vb.) nedeniyle öğrencilerin yaralanmasına neden olan kazalar yaşanır.” şeklinde düzenlenen anket maddesine ilişkin öğrenci algılarının bağımsız değişkenlere göre analiz sonuçları Tablo 33’te verilmiştir.

Tablo 33. Okulun ve Eşyalarının Bakımsız Olması Nedeniyle Yaralanmaya Neden Olan Kazalar Yaşanmasına İlişkin Öğrenci Algılarının Analiz Sonuçları

Bağımsız Değişkenler									
Okul Türü	N	\bar{X}	S	Sıra Ort.	Sıra Top.	U	p		
Resmi	2175	2,44	1,47	1338,31	2910824,50	186375,50	,000*		
Özel	336	1,25	,631	723,19	242991,50				
Cinsiyet	N	\bar{X}	S			t	Sd	p	
Kız	1226	2,22	1,43			1,967	2509	,049*	
Erkek	1285	2,34	1,45						
Sınıf Düzeyi	N	\bar{X}	S	Varyansın Kaynağı	Kareler Top.	Sd	Kareler Ort.	F	A. F.
6. Sınıf	868	2,34	1,44	Gruplar Arası	4,345	2	2,173	1,040	
7. Sınıf	816	2,27	1,45	Gruplar İçi	5240,463	2508	2,089		
8. Sınıf	827	2,24	1,43	Toplam	5244,808	2510			
Okul Büyüklüğü	N	\bar{X}	S	Sıra Ortalaması		Sd	χ^2	p	A. F.
0-500	154	2,19	1,39	975,20		3	32,294	,000*	1-4
501-1.000	680	2,31	1,45	1033,05					2-4
1.001-1.500	572	2,35	1,41	1054,13					3-4
1.500 üzeri	769	2,68	1,51	1184,37					
SED	N	\bar{X}	S	Sıra Ortalaması		Sd	χ^2	p	A. F.
Alt SED	706	2,50	1,51	1101,83		2	,576	,750	
Orta SED	1040	2,42	1,46	1079,62					
Üst SED	429	2,40	1,40	1085,54					

* $p < .05$

Bulgular okul türü değişkenine göre incelendiğinde, resmi ilköğretim okulu öğrencilerinin ($\bar{X}=2,44$) “kısmen katılıyorum”, özel ilköğretim okulu öğrencilerinin ($\bar{X}=1,25$) “katılmıyorum” düzeyinde görüş bildirdikleri görülmektedir. Uygulanan Mann Whitney-U Testi sonuçlarına göre, bu yargıya ilişkin öğrenci algıları anlamlı bir farklılık göstermektedir ($U=186375.50$, $p=.000$). Denek gruplarının sıra ortalamaları dikkate alındığında, resmi ilköğretim okulu öğrencilerinin özel ilköğretim okulu öğrencilerine göre bu yargıya daha fazla katıldıkları anlaşılmaktadır. Merkez örgütünün resmi ilköğretim okullarına, okul bina ve eşyalarının tamir edilmesi ve yenilenmesi için tahsis ettiği bütçenin bu durumu etkileyebileceği söylenebilir.

Bulgular cinsiyet değişkenine göre incelendiğinde, bu yargıya ilişkin öğrenci görüşlerinin anlamlı bir şekilde farklılaştığı görülmektedir ($t=1.967$, $p=.049$). Denek gruplarının sıra ortalamaları dikkate alındığında erkek öğrencilerin kız öğrencilere göre bu yargıya daha çok katıldıkları görülmektedir. Bu durumun, erkek öğrencilerin okul binası içerisinde ve bahçesinde daha hareketli olmalarından kaynaklanabileceği düşünülebilir.

Bulgular sınıf düzeyi değişkenine göre incelendiğinde, ilgili anket maddesine tüm denek gruplarındaki öğrencilerinin “kısmen” katıldıkları görülmektedir. Bu anket maddesine ilişkin öğrenci algılarının sınıf düzeyine göre anlamlı bir şekilde farklılaşp farklılaşmadığının belirlenmesi amacıyla yapılan varyans analizi sonuçlarına göre denek grupları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

Bulgular okul büyüklüğü değişkenine göre incelendiğinde, bu yargıya ilişkin öğrenci görüşlerinin anlamlı bir şekilde farklılaştığı görülmektedir ($\chi^2_{(3)}=30.138$, $p=.000$). Gruplar arasındaki farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığının belirlenebilmesi için yapılan Mann Whitney-U testleri sonucunda öğrenci sayısı 1.500’den fazla olan okullardaki öğrencilerin, öğrenci sayısı 0–500, 501–1.000 ve 1.001–1.500 ve olan okullardaki öğrencilere göre bu yargıya daha fazla katıldıkları belirlenmiştir.

Bulgular SED değişkenine göre incelendiğinde, tüm SED gruplarındaki öğrencilerin “kısmen katılıyorum” düzeyinde görüş bildirdikleri görülmektedir. Uygulanan Kruskal Wallis-H Testi sonuçlarına göre denek grupları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

“Okulumuzdaki bazı öğrenciler, okula cinsel içerikli dergi, gazete ve CD getirirler.” şeklinde düzenlenen anket maddesine ilişkin öğrenci algılarının bağımsız değişkenlere göre analiz sonuçları Tablo 34’da verilmiştir.

Tablo 34. Okula Cinsel İçerikli Dergi, Gazete ve CD Getirilmesine İlişkin Öğrenci Algılarının Analiz Sonuçları

Bağımsız Değişkenler										
Okul Türü	N	\bar{X}	S	Sıra Ort.	Sıra Top.	U	p			
Resmi	2175	2,57	1,58	1332,93	2899117,50	198082,50	,000*			
Özel	336	1,31	,720	758,03	254698,50					
Cinsiyet	N	\bar{X}	S			t	Sd	p		
Kız	1226	2,30	1,54			3,159	2509	,002*		
Erkek	1285	2,49	1,56							
Sınıf Düzeyi	N	\bar{X}	S	Sıra Ortalaması			Sd	χ^2	p	A. F.
6. Sınıf	868	2,37	1,49	1255,91			2	,049	,976	
7. Sınıf	816	2,42	1,61	1252,27						
8. Sınıf	827	2,41	1,55	1259,77						
Okul Büyüklüğü	N	\bar{X}	S	Sıra Ortalaması			Sd	χ^2	p	A. F.
0-500	154	1,73	1,24	756,12			3	66,960	,000*	1-2
501-1.000	680	2,54	1,58	1076,94						1-3
1.001-1.500	572	2,50	1,56	1062,72						1-4
1.500 üzeri	769	2,80	1,58	1183,04						2-4 3-4
SED	N	\bar{X}	S	Varyansın Kaynağı	Kareler Top.	Sd	Kareler Ort.	F	A. F.	
Alt SED	706	2,49	1,56	Gruplar Arası	5,823	2	2,911	1,166		
Orta SED	1040	2,59	1,59	Gruplar İçi	5422,194	2172	2,496			
Üst SED	429	2,62	1,56	Toplam	5428,017	2174				

* p<.05

Bulgular okul türü değişkenine göre incelendiğinde, resmi ilköğretim okulu öğrencilerinin ($\bar{X}=2,57$) “kısmen katılıyorum”, özel ilköğretim okulu öğrencilerinin ($\bar{X}=1,31$) “katılmıyorum” düzeyinde görüş bildirdikleri görülmektedir. Uygulanan Mann Whitney-U Testi sonuçlarına göre, bu yargıya ilişkin öğrenci algıları anlamlı bir farklılık göstermektedir ($U=198082.50$, $p=.000$). Denek gruplarının sıra ortalamaları dikkate alındığında, resmi ilköğretim okulu öğrencilerinin özel ilköğretim okulu öğrencilerine göre bu yargıya daha fazla katıldıkları anlaşılmaktadır. Bu bulguya göre resmi ilköğretim okullarında bu tür olayların daha fazla yaşandığı söylenebilir.

Bulgular cinsiyet değişkenine göre incelendiğinde bu yargıya ilişkin öğrenci görüşlerinin anlamlı bir şekilde farklılaştığı görülmektedir ($t_{(2509)}=3.159$, $p=.002$). Denek gruplarının aritmetik ortalamaları incelendiğinde, erkek öğrencilerin ($\bar{X}=2,49$) kız öğrencilere ($\bar{X}=2,30$) göre bu yargıya daha fazla katıldıkları görülmektedir. Türk toplumunun yapısı düşünüldüğünde, erkeklerin kızlara oranla cinselliğe yönelik düşüncelerini daha rahat ifade ettikleri söylenebilir. Erkek öğrencilerin bu yargıya daha fazla katılım göstermelerinde, bu durumun etkili olabileceği düşünülebilir.

Bulgular sınıf düzeyi değişkenine göre incelendiğinde, tüm denek gruplarındaki öğrencilerinin bu yargıya “kısmen” katıldıkları görülmektedir. Bu yargıya ilişkin öğrenci algılarının sınıf düzeyine göre anlamlı bir şekilde farklılaşıp farklılaşmadığının belirlenmesi amacıyla yapılan Kruskal Wallis-H Testi sonuçlarına göre denek grupları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

Bulgular okul büyüklüğü değişkenine göre incelendiğinde, bu yargıya ilişkin öğrenci görüşlerinin anlamlı bir şekilde farklılaştığı görülmektedir ($\chi^2_{(3)}=66.960$, $p=.000$). Uygulanan Mann Whitney-U testleri sonucunda, öğrenci sayısı 1.500’den fazla olan okullardaki öğrencilerin, öğrenci sayısı 0–500, 501–1.000 ve 1.001–1.500 ve olan okullardaki öğrencilere oranla, öğrenci sayısı 501–1.000 ve 1.001–1.500 olan okullardaki öğrencilerin ise öğrenci sayısı 0–500 olan okullardaki öğrencilere oranla bu yargıya daha fazla katıldıkları belirlenmiştir. Araştırmanın bu bulgusu, büyük okullarda bu tür davranışların daha fazla yaşandığını göstermektedir.

Bulgular SED değişkenine göre incelendiğinde, alt ($\bar{X}=2,49$) ve orta ($\bar{X}=2,59$) SED gruplarındaki öğrencilerin “kısmen katılıyorum“, üst SED grubundaki öğrencilerin ($\bar{X}=2,62$) “orta düzeyde katılıyorum” düzeyinde görüş bildirdikleri görülmektedir. Yapılan Kruskal Wallis-H Testi sonuçlarına göre denek grupları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

“Okulumuzda velilerin öğretmen ya da yöneticilerle kavga ettikleri olur.” şeklinde düzenlenen anket maddesine ilişkin öğrenci algılarının bağımsız değişkenlere göre analiz sonuçları Tablo 35’te verilmiştir.

Tablo 35. Velilerin Öğretmen ya da Yöneticilerle Kavga Etmelerine İlişkin Öğrenci Algılarının Analiz Sonuçları

Bağımsız Değişkenler									
Okul Türü	N	\bar{X}	S	Sıra Ort.	Sıra Top.	U	p		
Resmi	2175	1,99	1,29	1311,09	2851621,00	245579,00	,000*		
Özel	336	1,24	,592	899,39	302195,00				
Cinsiyet	N	\bar{X}	S			t	Sd	p	
Kız	1226	1,94	1,24			1,950	2509	,051	
Erkek	1285	1,84	1,25						
Sınıf Düzeyi	N	\bar{X}	S	Varyansın Kaynağı	Kareler Top.	Sd	Kareler Ort.	F	A. F.
6. Sınıf	868	1,88	1,28	Gruplar Arası	1,807	2	,904	,575	
7. Sınıf	816	1,93	1,25	Gruplar İçi	3943,747	2508	1,572		
8. Sınıf	827	1,86	1,21	Toplam	3945,554	2510			
Okul Büyüklüğü	N	\bar{X}	S	Sıra Ortalaması		Sd	χ^2	p	A. F.
0-500	154	1,75	1,233	959,92		3	18,115	,000*	1-3
501-1.000	680	1,92	1,262	1056,18					1-4
1.001-1.500	572	1,92	1,179	1079,35					2-4
1.500 üzeri	769	2,15	1,407	1148,22					3-4
SED	N	\bar{X}	S	Sıra Ortalaması		Sd	χ^2	p	A. F.
Alt SED	706	1,95	1,34	1053,87		2	3,662	,160	
Orta SED	1040	2,03	1,32	1105,54					
Üst SED	429	1,95	1,17	1101,66					

* p<.05

Bulgular okul türü değişkenine göre incelendiğinde, resmi ilköğretim okulu öğrencilerinin ($\bar{X}=1,99$) “kısmen katılıyorum”, özel ilköğretim okulu öğrencilerinin ($\bar{X}=1,24$) “katılmıyorum” düzeyinde görüş bildirdikleri görülmektedir. Uygulanan Mann Whitney-U Testi sonuçlarına göre, bu yargıya ilişkin öğrenci algıları anlamlı bir farklılık göstermektedir ($U=245579.00$, $p=.000$). Denek gruplarının sıra ortalamaları dikkate alındığında, resmi ilköğretim okulu öğrencilerinin özel ilköğretim okulu öğrencilerine göre bu yargıya daha fazla katıldıkları anlaşılmaktadır. Bu bulguya göre resmi ilköğretim okullarında bu tür olayların daha fazla yaşandığı söylenebilir.

Bulgular cinsiyet değişkenine göre incelendiğinde ilgili anket maddesine, kız ($\bar{X}=1,94$) ve erkek ($\bar{X}=1,84$) öğrencilerin kısmen katıldıkları görülmektedir. Uygulanan t testi sonuçlarına göre, bu yargıya ilişkin öğrenci görüşleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

Bulgular sınıf düzeyi değişkenine göre incelendiğinde, ilgili anket maddesine tüm denek gruplarındaki öğrencilerinin kısmen katıldıkları görülmektedir. Bu anket maddesine ilişkin öğrenci algılarının sınıf düzeyine göre anlamlı bir şekilde farklılaşp farklılaşmadığının belirlenmesi amacıyla yapılan varyans analizi sonuçlarına göre denek grupları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

Bulgular okul büyüklüğü değişkenine göre incelendiğinde, bu yargıya ilişkin öğrenci görüşlerinin anlamlı bir şekilde farklılaştığı görülmektedir ($\chi^2_{(3)}=18.115$, $p=.000$). Gruplar arasındaki farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığının belirlenebilmesi için yapılan Mann Whitney-U testleri sonucunda öğrenci sayısı 1.500’den fazla olan okullardaki öğrencilerin, öğrenci sayısı 0–500, 501–1.000 ve 1.001–1.500 ve olan okullardaki öğrencilere göre, öğrenci sayısı 1.001–1.500 olan okullardaki öğrencilerin öğrenci sayısı 0–500 olan okullardaki öğrencilere göre ilgili anket maddesine daha fazla katıldıkları belirlenmiştir. Bu bulguya göre öğrenci sayısı arttıkça, okullarda bu tür sorunların daha fazla yaşandığı söylenebilir.

Bulgular SED değişkenine göre incelendiğinde, alt ($\bar{X}=1,95$), orta ($\bar{X}=2,03$) ve üst ($\bar{X}=1,95$) SED gruplarındaki öğrencilerin “kısmen katılıyorum” düzeyinde görüş bildirdikleri görülmektedir. Yapılan Kruskal Wallis-H Testi sonuçlarına göre denek grupları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

“Okulumuzda öğrencilere cinsel tacizde (sarkıntılık, sözlü taciz, elle taciz vb.) bulunan bazı öğrenciler vardır.” şeklinde düzenlenen anket maddesine ilişkin öğrenci algılarının bağımsız değişkenlere göre analiz sonuçları Tablo 36’da verilmiştir.

Tablo 36. Okulda Öğrencilere Cinsel Tacizde Bulunan Öğrencilerin Varlığına İlişkin Öğrenci Algılarının Analiz Sonuçları

Bağımsız Değişkenler								
Okul Türü	N	\bar{X}	S	Sıra Ort.	Sıra Top.	U	p	
Resmi	2175	2,31	1,52	1324,80	2881450,00	215750,00	,000*	
Özel	336	1,23	,630	810,61	272366,00			
Cinsiyet	N	\bar{X}	S	t	Sd	p		
Kız	1226	2,10	1,48	2,141	2509	,032*		
Erkek	1285	2,22	1,48					
Sınıf Düzeyi	N	\bar{X}	S	Sıra Ortalaması	Sd	χ^2	p	A. F.
6. Sınıf	868	2,02	1,38	1207,42	2	9,143	,010*	6-8
7. Sınıf	816	2,19	1,51	1257,53				
8. Sınıf	827	2,28	1,55	1305,48				
Okul Büyüklüğü	N	\bar{X}	S	Sıra Ortalaması	Sd	χ^2	p	A. F.
0-500	154	1,69	1,22	837,53	3	110,498	,000*	1-2
501-1.000	680	2,09	1,45	1.000,85				1-3
1.001-1.500	572	2,16	1,45	1032,36				1-4
1.500 üzeri	769	2,74	1,59	1256,60				2-4 3-4
SED	N	\bar{X}	S	Sıra Ortalaması	Sd	χ^2	p	A. F.
Alt SED	706	2,43	1,59	1129,74	2	14,659	,001*	A-Ü
Orta SED	1040	2,34	1,53	1098,29				O-Ü
Üst SED	429	2,03	1,35	994,36				

* p<.05

Bulgular okul türü değişkenine göre incelendiğinde, resmi ilköğretim okulu öğrencilerinin ($\bar{X}=2,31$) “kısmen katılıyorum”, özel ilköğretim okulu öğrencilerinin ($\bar{X}=1,23$) “katılmıyorum” düzeyinde görüş bildirdikleri görülmektedir. Uygulanan Mann Whitney-U Testi sonuçlarına göre, bu yargıya ilişkin öğrenci algıları anlamlı bir farklılık göstermektedir ($U=215750.50$, $p=.000$). Denek gruplarının sıra ortalamaları dikkate alındığında, resmi ilköğretim okulu öğrencilerinin özel ilköğretim okulu öğrencilerine göre bu yargıya daha fazla katıldıkları anlaşılmaktadır. Bu bulguya göre resmi ilköğretim okullarında bu tür sorunların daha fazla yaşandığı söylenebilir.

Bulgular cinsiyet değişkenine göre incelendiğinde, bu yargıya ilişkin öğrenci görüşlerinin anlamlı bir şekilde farklılaştığı görülmektedir ($t_{(2509)}=2.141$, $p=.032$). Denek gruplarının aritmetik ortalamaları dikkate alındığında erkek öğrencilerin kız öğrencilere göre bu yargıya daha fazla katıldıkları görülmektedir. Kız öğrencileri korktukları ya da çekindikleri için bu konuda görüş belirtmemiş olabilirler.

Bulgular sınıf düzeyi değişkenine göre incelendiğinde, ilgili anket maddesine tüm denek gruplarındaki öğrencilerinin “kısmen katılıyorum” düzeyinde görüş bildirdikleri görülmektedir. Bu yargıya ilişkin öğrenci algılarının sınıf düzeyine göre anlamlı bir şekilde farklılaşıp farklılaşmadığının belirlenmesi amacıyla yapılan Kruskal Wallis-H Testi sonuçlarına göre denek grupları arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($\chi^2_{(2)}=9.143$, $p=.010$). Gruplar arasında gözlenen anlamlı farkın, hangi gruplar arasında olduğunun belirlenebilmesi için yapılan Mann Whitney-U testi sonuçlarına göre 8. sınıf öğrencilerinin 6. sınıf öğrencilerine göre bu yargıya daha fazla katıldıkları anlaşılmaktadır. 8. sınıf öğrencilerinin cinsel gelişimleri göz önünde bulundurulduğunda, bu durumun beklentilere uygun olduğu söylenebilir.

Bulgular okul büyüklüğü değişkenine göre incelendiğinde, bu yargıya ilişkin öğrenci görüşlerinin anlamlı bir şekilde farklılaştığı görülmektedir ($\chi^2_{(3)}=110.498$, $p=.000$). Gruplar arasındaki farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığının belirlenebilmesi için yapılan Mann Whitney-U testleri sonucunda öğrenci sayısı 1.500’den fazla olan okullardaki öğrencilerin, öğrenci sayısı 0–500,

501–1.000 ve 1.001–1.500 ve olan okullardaki öğrencilere göre, öğrenci sayısı 501–1.000 ve 1.001–1.500 olan okullardaki öğrencilerin öğrenci sayısı 0–500 olan okullardaki öğrencilere göre ilgili anket maddesine daha fazla katıldıkları belirlenmiştir. Okul büyüklüğü ile okulda bu tür olayların yaşanması arasında paralellik olduğu söylenebilir.

Bulgular SED değişkenine göre incelendiğinde, bütün SED denek gruplarındaki öğrencilerin kısmen “katılıyorum” düzeyinde görüş bildirdikleri görülmektedir. Yapılan Kruskal Wallis-H testi sonuçlarına göre denek grupları arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($\chi^2(2) = 14.659, p = .001$). Gruplar arasındaki farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığının belirlenebilmesi için uygulanan Mann Whitney-U testi sonucunda alt ve orta SED gruplarındaki öğrencilerin üst SED grubundaki öğrencilere göre bu yargıya daha fazla katıldıkları görülmektedir. Alt ve orta SED’deki okullarda bu tür sorunların daha fazla yaşandığı düşünülebilir.

“Öğrencilerin ve okul personelinin güvenliği açısından tehlikeli olan kişiler okul binasına rahatlıkla girebilirler.” şeklinde düzenlenen anket maddesine ilişkin öğrenci algılarının bağımsız değişkenlere göre analiz sonuçları Tablo 37’te (Bkz., s.163) verilmiştir.

Bulgular okul türü değişkenine göre incelendiğinde, resmi ilköğretim okulu öğrencilerinin ($\bar{X} = 2,84$) “orta düzeyde katılıyorum”, özel ilköğretim okulu öğrencilerinin ($\bar{X} = 1,48$) “katılmıyorum” düzeyinde görüş bildirdikleri görülmektedir. Uygulanan Mann Whitney-U Testi sonuçlarına göre, bu yargıya ilişkin öğrenci algıları anlamlı bir farklılık göstermektedir ($U = 194920.00, p = .000$). Denek gruplarının sıra ortalamaları dikkate alındığında, resmi ilköğretim okulu öğrencilerinin özel ilköğretim okulu öğrencilerine göre bu yargıya daha fazla katıldıkları anlaşılmaktadır. Bu durum okul giriş çıkışlarında yapılan denetim ile ilgilidir. Bu bağlamda özel ilköğretim okullarında okul-giriş çıkışlarında denetimin daha etkili yapıldığı söylenebilir.

Tablo 37. Öğrenci ve Okul Personelinin Güvenliği Açısından Tehlikeli Olabilecek Kişilerin Okul Binasına Girebilmesine İlişkin Öğrenci Algılarının Analiz Sonuçları

Bağımsız Değişkenler										
Okul Türü	N	\bar{X}	S	Sıra Ort.	Sıra Top.	U	p			
Resmi	2175	2,84	1,65	1334,38	2902280,00	194920,00	,000*			
Özel	336	1,48	,907	748,62	251536,00					
Cinsiyet	N	\bar{X}	S			t	Sd	p		
Kız	1226	2,55	1,64			3,068	2509	,002*		
Erkek	1285	2,75	1,64							
Sınıf Düzeyi	N	\bar{X}	S	Varyansın Kaynağı	Kareler Top.	Sd	Kareler Ort.	F	A. F.	
6. Sınıf	868	2,02	1,38	Gruplar Arası	5,375	2	2,688	,995		
7. Sınıf	816	2,19	1,51	Gruplar İçi	6776,709	2508	2,702			
8. Sınıf	827	2,28	1,55	Toplam	6782,084	2510				
Okul Büyüklüğü	N	\bar{X}	S	Sıra Ortalaması			Sd	χ^2	p	A. F.
0-500	154	2,01	1,51	771,99			3	46,730	,000*	1-2
501-1.000	680	2,86	1,68	1091,09						1-3
1.001-1.500	572	2,88	1,61	1111,42						1-4
1.500 üzeri	769	2,95	1,65	1131,13						
SED	N	\bar{X}	S	Varyansın Kaynağı	Kareler Top.	Sd	Kareler Ort.	F	A. F.	
Alt SED	706	2,87	1,68	Gruplar Arası	5,899	2	2,949	1,075		
Orta SED	1040	2,86	1,65	Gruplar İçi	5959,779	2172	2,744			
Üst SED	429	2,73	1,61	Toplam	5965,678	2174				

* p<.05

Bulgular cinsiyet değişkenine göre incelendiğinde, bu yargıya ilişkin öğrenci görüşlerinin anlamlı bir şekilde farklılaştığı görülmektedir ($t_{(2509)} = 3.068$, $p = .002$). Denek gruplarının aritmetik ortalamaları incelendiğinde, erkek öğrencilerin ($\bar{X} = 2,75$) kız öğrencilere ($\bar{X} = 2,55$) göre bu yargıya daha fazla katıldıkları görülmektedir. Bu bulguya göre erkek öğrencilerin okul giriş çıkışlarında denetimin daha az olduğu görüşünde oldukları söylenebilir.

Bulgular sınıf düzeyi değişkenine göre incelendiğinde, ilgili anket maddesine 6. sınıf öğrencilerinin ($\bar{X}=2,02$) “kısmen”, 7. ($\bar{X}=2,19$) ve 8. ($\bar{X}=2,28$) sınıf öğrencilerinin “orta düzeyde” katıldıkları görölmektedir. Bu yargıya ilişkin öğrenci algılarının sınıf düzeyine göre anlamlı bir şekilde farklılaşıp farklılaşmadığının belirlenmesi amacıyla uygulanan varyans analizi sonuçlarına göre denek grupları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

Bulgular okul büyüklüğü değişkenine göre incelendiğinde, bu yargıya ilişkin öğrenci görüşlerinin anlamlı bir şekilde farklılaştığı görölmektedir ($\chi^2_{(3)}=46.730$, $p=.000$). Gruplar arasındaki farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığının belirlenebilmesi için uygulanan Mann Whitney-U testi sonucunda, öğrenci sayısı 501–1.000, 1.001–1.500 ve 1.500’den fazla olan okullardaki öğrencilerin, öğrenci sayısı 0–500 olan okullardaki öğrencilere oranla bu yargıya daha fazla katıldıkları belirlenmiştir.

Bulgular SED değişkenine göre incelendiğinde, bütün SED gruplarındaki öğrencilerin bu yargıya “orta düzeyde” katıldıkları görölmektedir. Bu yargıya ilişkin öğrenci algılarının SED değişkenine göre, anlamlı bir şekilde farklılaşıp farklılaşmadığının belirlenmesi amacıyla uygulanan varyans analizi sonuçlarına göre denek grupları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

BÖLÜM V

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde araştırma sonucunda ulaşılan sonuçlar ve bu sonuçlara dayalı olarak geliştirilen öneriler yer almaktadır.

5.1 Sonuç

İlköğretim ikinci kademe öğrencilerinin okul güvenliğine ilişkin algılarını belirlenmesini amaçlayan bu araştırma sonunda ulaşılan sonuçlar bağımsız değişkenlere göre aşağıda özetlenmiştir.

5.1.1 Okul Türü Değişkenine İlişkin Sonuçlar

Araştırma sonucunda, bütün anket maddelerine ilişkin öğrenci görüşlerinin okul türü değişkenine göre anlamlı bir şekilde farklılaştığı belirlenmiştir. Okul türü değişkeni açısından elde edilen sonuçlar şöyle özetlenebilir:

Resmi ilköğretim okulu öğrencileri özel ilköğretim okulu öğrencilerine oranla;

- Okul giriş çıkışlarında merdivenlerde sıkışıklık yaşandığı,
- Okula ustura, bıçak, jilet gibi aletler getirildiği,
- Okulda bazen değerli eşya ya da para çalındığı,
- Okulda bazı öğrencilerin diğer öğrencileri tehdit ettiği,

- Bazı öğrencilerin başka öğrencilerden korktukları için okula gelmedikleri/gelemedikleri,
- Bazı öğrencilerin okul eşya ve demirbaşlarına zarar verdiği,
- Okulda sürekli kavga eden veya çıkararak öğrenciler olduğu,
- Okuldayken bir deprem olması halinde okul binasının hasar göreceği,
- Okulda yaşça büyük ya da fiziksel olarak güçlü bazı öğrencilerin, diğer öğrencilere sözlü veya fiziksel saldırıda (hakaret, küfür, dövme, saç çekme vb.) buldukları
- Okulda öğrenciler tarafından dışlanan, içine kapanık bazı öğrencilerin olduğu,
- Bazı öğrencilere aşağılayıcı ve alaycı isimler takıldığı,
- Okul binası içinde ve bahçesinde öğretmenlerin ve yöneticilerin hiç denetlemedikleri yerlerin olduğu,
- Öğrencilerin ve okul personelinin güvenliği açısından tehlikeli olan kişilerin okul bahçesine rahatlıkla girebileceği,
- Okulun ve eşyalarının bakımsız olması (kırık sıra ve pencereler, bozuk sınıf ve koridor zemini vb.) nedeniyle öğrencilerin yaralanmasına neden olan kazaların yaşandığı,
- Öğrenciler tarafından dışlanan, içine kapanık bazı öğrencilerin olduğu görüşlerine daha fazla katılmaktadırlar.
- Bazı öğrencilerin okula cinsel içerikli dergi, gazete ve CD getirdiği,
- Bazı öğrencilerin değerli bir eşyasının ya da parasının başka öğrenciler tarafından zorla alındığı,
- Öğrencilerin, bazı öğretmenler tarafından tehdit edildiği,
- Okulda uyuşturucu ve uçucu madde kullanan bazı öğrenciler olduğu,
- Okulda öğrencilere cinsel tacizde bulunan bazı öğrencilerin olduğu,
- Bazı öğrencilerin okul içerisinde ve çevresinde sigara içtikleri,

- Bazı öğrencilerin okula alkollü geldikleri, görüşlerine daha fazla katılmaktadır.

Özel ilköğretim okulu öğrencileri ise resmi ilköğretim okulu öğrencilerine oranla;

- Derslerden önce ve teneffüslerde okul bahçesindeyken güvende hissettikleri,
- Okul kantininde satılan yiyeceklerin sağlık koşulları açısından güvenilir olduğu, görüşlerine daha fazla katılmaktadırlar.

Okul türü değişkenine ilişkin sonuçlar, resmi ilköğretim okullarında okul güvenliği ile ilgili sorunların daha ciddi boyutta olduğunu göstermektedir.

5.1.2 Cinsiyet Değişkenine İlişkin Sonuçlar

Araştırma sonucunda 1, 2, 3, 7, 9, 10, 11, 12, 15, 16, 17, 18, 19, 24, 27, 28, 31, 32, 34 ve 35. anket maddelerine ilişkin öğrenci görüşlerinin cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir şekilde farklılaştığı belirlenmiştir. Cinsiyet değişkeni açısından elde edilen sonuçlar şöyledir:

Erkek öğrenciler kız öğrencilere oranla;

- Okula ustura, bıçak, jilet gibi aletler getirildiği,
- Okul kantininde satılan yiyeceklerin sağlık koşulları açısından güvenilir olduğu,
- Okul binası içinde ve bahçesinde öğretmenlerin ve yöneticilerin hiç denetlemedikleri yerlerin olduğu,

- Bazı öğrencilerin okula silah (örn., tabanca) getirdikleri,
- Bazı öğrencilerin değerli bir eşyasının ya da parasının başka öğrenciler tarafından zorla alındığı,
- Bazı öğrencilerin okula alkollü geldikleri,
- Öğrencilerin ve okul personelinin güvenliği açısından tehlikeli olan kişilerin okul bahçesine rahatlıkla girebileceği,
- Öğretmenlerin, bazı öğrenciler tarafından tehdit edildiği,
- Öğrencilere cinsel tacizde (sarkıntılık, sözlü taciz, elle taciz vb.) bulunan bazı okul personelinin (öğretmen, yönetici, memur, temizlik görevlisi vb.) olduğu,
- Öğrencilerin, bazı öğretmenler tarafından tehdit edildiği,
- Okulun ve eşyalarının bakımsız olması (kırık sıra ve pencereler, bozuk sınıf ve koridor zemini vb.) nedeniyle öğrencilerin yaralanmasına neden olan kazaların yaşandığı,
- Bazı öğrencilerin okula cinsel içerikli dergi, gazete ve CD getirdiği,
- Öğrencilere cinsel tacizde (sarkıntılık, sözlü taciz, elle taciz vb.) bulunan bazı öğrencilerin olduğu,
- Öğrencilerin ve okul personelinin güvenliği açısından tehlikeli olan kişilerin okul binasına rahatlıkla girebileceği, görüşlerine daha fazla katılmaktadırlar.

Kız öğrenciler ise erkek öğrencilere oranla;

- Okul giriş-çıkışlarında, merdivenlerde sıkışıklık yaşandığı,
- Okulda bazen değerli eşya ya da para çalındığı,
- Bazı öğrencilerin okul bina ve demirbaşlarına (örn. duvarlar, kapılar, sıralar vb.) zarar verdiği,

- Okula gelirken ya da okuldan dönerken birilerinin sarkıntılık yapmasından veya taciz etmesinden korktukları,
- Hava karardığında, okuldayken ve okuldan dönerken kendilerini tedirgin hissettikleri,
- Öğrenciler tarafından dışlanan, içine kapanık bazı öğrencilerin olduğu görüşlerine daha fazla katılmaktadırlar.

Bu değişkene ilişkin sonuçlar genel olarak değerlendirildiğinde, erkek öğrencilerin okul güvenliğine ilişkin sorunların daha çok yaşandığı görüşünde oldukları söylenebilir. Kız öğrenciler ise erkek öğrencilere oranla, okul gidiş-dönüşlerinde daha çok güvenlik sorunu (taciz, sarkıntılık, hava karardığında okuldan dönerken tedirgin olma vb.) yaşandığı görüşündedirler.

5.1.3 Sınıf Düzeyi Değişkenine İlişkin Sonuçlar

Araştırma sonucunda 3, 4, 5, 12, 13, 15, 16, 17, 21, 22, 23, 25, 27 ve 34. anket maddelerine ilişkin öğrenci görüşlerinin sınıf düzeyi değişkenine göre anlamlı bir şekilde farklılaştığı belirlenmiştir. Sınıf düzeyi değişkenine göre elde edilen sonuçlar şöyle özetlenebilir:

6. sınıf öğrencileri 7. sınıf öğrencilerine oranla;

- Bazı öğrencilerin başka öğrencilerden korktukları için okula gelmedikleri/gelemedikleri,
- Okula gelirken ya da okuldan dönerken birilerinin paralarını ya da eşyalarını zorla alacağından korktukları,
- Bazı öğrencilerin okula alkollü geldikleri,
- Okula gelirken ya da dönerken trafik kazası geçirmekten korktukları,

- Hava karardığında, okuldayken veya okuldan dönerken kendilerini tedirgin hissetmelerine ilişkin görüşlere daha fazla katılmaktadırlar.

6. sınıf öğrencileri 8. sınıf öğrencilerine oranla;

- Okulda bazen değerli eşya ya da para çalındığı,
- Bazı öğrencilerin başka öğrencilerden korktukları için okula gelmedikleri/gelemedikleri,
- Okulda sürekli kavga eden veya kavga çıkararak öğrencilerin olduğu,
- Bazı öğrencilerin değerli bir eşyasının ya da parasının başka öğrenciler tarafından zorla alındığı,
- Okula gelirken ya da okuldan dönerken birilerinin paralarını ya da eşyalarını zorla alacağından korktukları,
- Bazı öğrencilerin okula alkollü geldikleri,
- Bazı öğrencilerin okul içerisinde ve çevresinde sigara içtikleri,
- Okula gelirken ya da okuldan dönerken trafik kazası geçirmekten korktukları,
- Okulda uyuşturucu ve uçucu madde kullanan bazı öğrenciler olduğu,
- Okulda yaşça büyük ya da fiziksel olarak güçlü bazı öğrencilerin, diğer öğrencilere sözlü veya fiziksel saldırıda (hakaret, küfür, dövme, saç çekme vb.) buldukları,
- Hava karardığında, okuldayken veya okuldan dönerken kendilerini tedirgin hissetmelerine ilişkin görüşlere daha fazla katılmaktadırlar.

7. sınıf öğrencileri 8. sınıf öğrencilerine oranla;

- Okulda bazen değerli eşya ya da para çalındığı,
- Bazı öğrencilerin başka öğrencilerden korktukları için okula gelmedikleri/gelemedikleri,
- Okulda sürekli kavga eden veya kavga çıkaran öğrencilerin olduğu,
- Bazı öğrencilerin değerli bir eşyasının ya da parasının başka öğrenciler tarafından zorla alındığı,
- Okula gelirken ya da okuldan dönerken birilerinin paralarını ya da eşyalarını zorla alacağından korktukları,
- Bazı öğrencilerin okul içerisinde ve çevresinde sigara içtikleri,
- Okula gelirken ya da okuldan dönerken trafik kazası geçirmekten korktukları
- Okulda yaşça büyük ya da fiziksel olarak güçlü bazı öğrencilerin, diğer öğrencilere sözlü veya fiziksel saldırıda (hakaret, küfür, dövme, saç çekme vb.) buldukları,
- Hava karardığında, okuldayken veya okuldan dönerken kendilerini tedirgin hissetmelerine ilişkin görüşlere daha fazla katılmaktadırlar.

Ayrıca 7. ve 8. sınıf öğrencileri 6. sınıf öğrencilerine oranla, öğrencilerin ve okul personelinin güvenliği açısından tehlikeli olan kişilerin okul bahçesine rahatlıkla girebileceği görüşüne daha fazla katılmaktadırlar. Benzer biçimde 8. sınıf öğrencileri 6. sınıf öğrencilerine oranla, okulda öğrencilere cinsel tacizde bulunan bazı öğrencilerin olduğu görüşüne daha fazla katılmaktadırlar.

Bu değişkene ilişkin sonuçların genel olarak ifade edilmesi gerekirse, alt sınıfların üst sınıflara oranla okul güvenliğini daha fazla sorun olarak algıladıkları söylenebilir. Üst sınıflar ise alt sınıflara oranla okul güvenliği açısından sorun

oluşturabilecek kişilerin okul bahçesine rahatlıkla girmesi, taciz ve sarkıntılık vb. gibi durumları daha fazla sorun olarak algılamaktadırlar.

5.1.4 Okul Büyüklüğü Değişkenine İlişkin Sonuçlar

Araştırma sonucunda 22. madde dışındaki tüm anket maddelerine ilişkin öğrenci görüşlerinin okul büyüklüğü değişkenine göre anlamlı bir şekilde farklılaştığı belirlenmiştir. Okul büyüklüğü değişkenine göre elde edilen sonuçlar şöyle özetlenebilir:

Öğrenci sayısı 1500'den fazla olan okullardaki öğrenciler, diğerlerine (öğrenci sayısı 0–500, 501–1000 ve 1001–1500 olan okullardaki öğrenciler) oranla;

- Okul giriş-çıkışlarında, merdivenlerde sıkışıklık yaşandığı,
- Okula ustura, bıçak, jilet gibi aletler getirildiği,
- Okul bina ve demirbaşlarına zarar verildiği,
- Okulda sürekli kavga eden veya kavga çıkararak öğrencilerin olduğu,
- Bazı öğrencilerin tehdit edildiği,
- Okul binası içinde ve bahçesinde öğretmenlerin ve yöneticilerin denetlemedikleri yerlerin olduğu,
- Okulda bazı öğrencilerin değerli bir eşyasının ya da parasının zorla alındığı,
- Okulda yaşça büyük ya da fiziksel olarak güçlü bazı öğrencilerin, diğer öğrencilere sözlü veya fiziksel saldırıda (hakaret, küfür, dövme, saç çekme vb.) buldukları,
- Okulda öğrencilere cinsel tacizde bulunan bazı öğrencilerin olduğuna, ilişkin görüşlere daha fazla katılmaktadır.

Bu değişkene ilişkin sonuçlar genel olarak değerlendirildiğinde, öğrenci sayısının fazla olduğu kalabalık okullardaki öğrencilerin, okul güvenliğine ilişkin sorunları daha fazla algıladıkları söylenebilir.

5.1.5 SED Değişkenine İlişkin Sonuçlar

Araştırma sonucunda 1, 2, 3, 4, 5, 6, 8, 9, 10, 12, 13, 14, 17, 18, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 27, 28, 30 ve 34. anket maddelerine ilişkin öğrenci görüşlerinin SED değişkenine göre anlamlı bir şekilde farklılaştığı belirlenmiştir. SED değişkenine göre elde edilen sonuçlar şöyle özetlenebilir:

Alt SED' deki öğrenciler orta SED' deki öğrencilere oranla;

- Okulda bazen değerli eşya ya da para çalındığı,
- Bazı öğrencilerin başka öğrencilerden korkup okula gelmedikleri,
- Okulda sürekli kavga eden veya kavga çıkaran öğrencilerin olduğu,
- Bazı öğretmenlerin öğrenciler tarafından tehdit edildiği,
- Okul binası içinde ve bahçesinde öğretmenlerin ve yöneticilerin denetlemedikleri yerlerin olduğu,
- Okula gelirken ya da okuldan dönerken zorla para ya da eşyalarının alınmasından korktukları,
- Öğrencilerin okul içerisinde ve çevresinde sigara içtikleri,
- Okula giderken ya da okuldan dönerken trafik kazası geçirmekten korktukları,
- Okulda yaşça büyük ya da fiziksel olarak güçlü bazı öğrencilerin, diğer öğrencilere sözlü veya fiziksel saldırıda (hakaret, küfür, dövme, saç çekme vb.) buldukları,
- Okulda uyuşturucu ve uçucu madde kullanan öğrenciler olduğu,
- Okul gidiş-dönüşlerinde sarkıntılık yapılmasından korkulduğu,
- Hava karardığında okuldayken ve okuldan dönerken tedirgin hissettikleri,
- Okulda bazı öğrencilere aşağılayıcı ve alaycı isimler takıldığı, görüşlerine daha fazla katılmaktadır.

Alt SED' deki öğrenciler üst SED' deki öğrencilere oranla;

- Okul giriş-çıkışlarında, merdivenler sıkışıklık yaşandığı,
- Okula ustura, bıçak, jilet gibi aletler getirildiği,
- Okulda bazen değerli eşya ya da para çalındığı,
- Bazı öğrencilerin başka öğrencilerden korkup okula gelmedikleri,
- Okul kantininde satılan yiyeceklerin sağlık koşulları açısından güvenli olduğu,
- Okulda sürekli kavga eden veya kavga çıkaran öğrencilerin olduğu,
- Bazı öğrencilerin tehdit edildiği,
- Okul binası içinde ve bahçesinde öğretmenlerin ve yöneticilerin denetlemedikleri yerlerin olduğu,
- Okulda bazı öğrencilerin para ya da eşyalarının zorla alındığı,
- Okula gelirken ya da okuldan dönerken zorla para ya da eşyalarının alınmasından korktukları,
- Bazı öğretmenlerin dersinde kendilerini tedirgin hissettikleri,
- Bazı öğretmenlerin öğrenciler tarafından tehdit edildiği,
- Bazı okul personelinin öğrencilere cinsel tacizde bulunduğu,
- Deprem olması halinde okul binasının zarar göreceği,
- Öğrencilerin okul içerisinde ve çevresinde sigara içtikleri,
- Okula giderken ya da okuldan dönerken trafik kazası geçirmekten korktukları,
- Okulda uyuşturucu ve uçucu madde kullanan öğrenciler olduğu,
- Okul gidiş-dönüşlerinde sarkıntılık yapılmasından korkulduğu,
- Okulda yaşça büyük ya da fiziksel olarak güçlü bazı öğrencilerin, diğer öğrencilere sözlü veya fiziksel saldırıda (hakaret, küfür, dövme, saç çekme vb.) buldukları,
- Hava karardığında okuldayken ve okuldan dönerken tedirgin hissettikleri,
- Öğrenciler tarafından dışlanan, içine kapanık öğrenciler olduğu,
- Okulda bazı öğrencilere aşağılayıcı ve alaycı isimler takıldığı,

- Öğrencilere cinsel tacizde bulunan bazı öğrencilerin olduğu, görüşlerine daha fazla katılmaktadır.

Orta SED' deki öğrenciler üst SED' deki öğrencilere oranla;

- Okul giriş-çıkışlarında, merdivenler sıkışıklık yaşandığı,
- Okula ustura, bıçak, jilet gibi aletler getirildiği,
- Bazı öğrencilerin başka öğrencilerden korkup okula gelmedikleri,
- Okul kantininde satılan yiyeceklerin sağlık koşulları açısından güvenli olduğu,
- Okulda bazı öğrencilerin para ya da eşyalarının zorla alındığı,
- Bazı öğretmenlerin dersinde kendilerini tedirgin hissettikleri,
- Bazı okul personelinin öğrencilere cinsel tacizde bulunduğu,
- Deprem olması halinde okul binasının zarar göreceği,
- Öğrencilerin okul içerisinde ve çevresinde sigara içtikleri,
- Okula giderken ya da okuldan dönerken trafik kazası geçirmekten korktukları,
- Okulda uyuşturucu ve uçucu madde kullanan öğrenciler olduğu,
- Öğrenciler tarafından dışlanan, içine kapanık öğrenciler olduğu,
- Öğrencilere cinsel tacizde bulunan bazı öğrencilerin olduğu, görüşlerine daha fazla katılmaktadır.

SED değişkenine ilişkin sonuçları genel olarak ifade etmek gerekirse, SED ile okul güvenliğinin sorun olarak algılanması arasında ters yönde bir ilişki olduğu söylenebilir. SED azaldıkça okul güvenliğine ilişkin sorunlar daha fazla algılanmaktadır.

5.2 Öneriler

5.2.1 Uygulamacılar İçin Öneriler

1. Araştırma sonucunda ilköğretim okullarında bazı güvenlik sorunlarının yaşandığı belirlenmiştir. Yaşanan bu güvenlik sorunlarının önlenmesi veya azaltılabilmesi için her bir okul yönetimi, okullarının özgün şartlarını göz önünde bulundurarak bir okul güvenlik planı oluşturabilir.
2. Öğrenci ve okul personelinin güvenliği açısından sorun oluşturabilecek kişilerin okul bahçe, bina ve eklerine girişlerini engellemek amacıyla okul alanlarına giriş-çıkışlar kontrol edilebilir. Bu amaçla okula gelen ziyaretçilerin girişte imza atması, ziyaretçilere yaka kartı takılması vb. uygulamalar geliştirilebilir.
3. Okul içerisinde güvenlik sorunlarının daha fazla yaşandığı yerlerde (örn., tuvaletler, koridorlar, merdiven boşlukları) öğretmen denetimi artırılabilir. Okulun kaynakları göz önünde bulundurularak, uygun ortamlarda kamera gibi teknolojik araçlardan da yararlanılabilir.
4. Araştırma sonucunda öğrencilerin bazı nedenlerden dolayı (örn., sarkıntılık, taciz, zorla para alma) okul gidiş-dönüşlerinde güvenlik sorunları yaşadıkları belirlenmiştir. Bu sorunların azaltılabilmesi ya da önlenmesi için okul çevresinde polis denetimi sağlanabilir. Gerekliyse bu konuda öğrenci velilerinde yardım da alınabilir.
5. Öğrencilerin okul gidiş dönüşlerinde yaşadıkları güvenlik sorunlarının azaltılabilmesi amacıyla, öğrencilerin evlerine en yakın okula gönderilmeleri sağlanabilir. Ancak okulda verilen eğitim-öğretimin niteliği, okul personeli, okulun fiziksel yeterlilikleri vb. nedenlerden dolayı bazı öğrenci velileri ikamet ettikleri yere uzak olmasına rağmen, öğrencilerini başka okullara gönderebilmektedirler. Bu durumun önüne geçilebilmesi

amacıyla okulların fiziki şartları, personelleri vb. gibi eğitim-öğretim ile ilgili standartlar belirlenebilir.

6. Okula silah, bıçak, ustura ve jilet gibi aletlerin getirilmesini engellemek amacıyla metal detektör, kamera vb. güvenlik araçlarından faydalanılabilir. Benzer biçimde okulda random olarak üst ve eşya araması yapılabilir.
7. Öğrencilere çatışmayı çözme, öfke yönetimi ve arabuluculuk gibi bazı sosyal becerileri kazandırmaya yönelik konular müfredat programına eklenebilir. Öğrencilerin bu konuda bilgilendirilmesinin okulda güvenliğin sağlanmasına yardımcı olacağı söylenebilir.
8. İlköğretim öğrencilerinin, okulda hırsızlık, saldırganlık, zorbalık, cinsel taciz vb. gibi davranışlarda bulunmalarını önlemeyi amaçlayan alan uzmanlarının da katıldığı seminerler ve kurslar düzenlenmelidir.
9. Araştırma sonucunda küçük okullarda eğitim gören öğrencilerin, okullarda daha az güvenlik sorunu yaşandığı görüşünde oldukları belirlenmiştir. Bulgular incelendiğinde, özellikle öğrenci sayısı 1500 ve daha fazla olan okullarda güvenlik sorunlarının daha fazla yaşandığı görülmektedir. Bu bağlamda yeni yapılacak okulların tasarımında ve planlanmasında bu durum göz önünde bulundurulmalıdır.
10. Genel olarak okul paydaşlarının, okul güvenliği ile ilgili farkındalık düzeylerini arttırmaya yönelik bazı etkinlikler; konferans, seminer vb. düzenlenebilir. SED değişkeni ile ilgili bulgular göz önünde bulundurulduğunda özellikle alt SED'deki öğrenci velileri başta olmak üzere bütün öğrenci velilerinin, öğrencilerin, öğretmenlerin ve okul yöneticilerinin bu konuda bilgilendirilebilir.

5.3.2 Araştırmacılar İçin Öneriler

1. İlköğretim ve ortaöğretim öğrencilerinin okul güvenliğine ilişkin algılarını karşılaştırmalı olarak inceleyen araştırmalar yapılabilir.
2. Okul güvenliğine ilişkin öğretmen, yönetici ve veli görüşleri araştırılabilir.
3. Okul güvenliğine ilişkin öğrenci, öğretmen, yönetici ve veli görüşlerini karşılaştırmalı olarak inceleyen geniş kapsamlı araştırmalar yapılabilir.
4. Araştırma sonucunda ölçme aracındaki tüm maddelere ilişkin resmi ve özel ilköğretim öğrencilerinin algıları arasında anlamlı bir farklılık olduğu belirlenmiştir. Bu bağlamda resmi ve özel ilköğretim okulu öğrencilerinin okul güvenliğine ilişkin algıları arasındaki farklılığın nedenlerinin belirlenmesine ilişkin araştırmalar yapılabilir.
5. Okul güvenliğine ilişkin öğrenci, öğretmen ve yönetici algılarını inceleyen ulusal düzeyde periyodik araştırmalar yapılabilir.

KAYNAKÇA

- Akiba, M., LeTendre, G. K., Baker, D. P., & Goesling, B. (2002). Student Victimization: National and School System Effects on School Violence in 37 Nations. *American Educational Research Journal*, 39(4), 829–853.
- Alikaşifoğlu, M., Erginöz, E., Ercan, E., Uysal, Ö., Kaymak, D. A., & İlter, Ö. (2004). Violent Behaviour among Turkish High School Students and Correlates of Physical Fighting. *European Journal of Public Health*, 14, 173–177.
- American Psychological Association. (1993). *Violence & Youth: Psychology's Response. Volume I: Summary Report of the American Psychological Association Commission on Violence and Youth*. Washington, D.C: American Psychological Association.
- Arnette, J. L., & Walsleben, M. C. (1998). *Combating Fear and Restoring Safety in Schools*. Washington, D.C: U.S. Department of Justice.
- Arseven, A. D. (1993). *Alan Araştırma Yöntemi: İlkeler, Teknikler, Örnekler*. Ankara: Gül Yayınevi.
- Astor, R. A., Meyer, H. A., & Behre, W. J. (1999). Unowned Places and Times: Maps and Interviews About Violence in High Schools. *American Educational Research Journal*, 36(1), 3–42.
- Atkinson, A. J. (Ed.). (2002). *Resource Guide For Crisis Management in Virginia Schools*. Richmond, V.A: Virginia Department Of Education Office of Compensatory Programs.
- Atkinson, R. L., Atkinson, R. C., Smith, E. E., Bem, D. J., & Hoeksema, S. N. (1999). *Psikolojiye Giriş* (Y. Alagon, Trans.). Ankara: Arkadaş Yayınları.
- Atlas, R. (2002). *Designing Safe Schools*. Miami, FL: Atlas Safety & Security Design Inc.
- Aydın, M. (2000). *Eğitim Yönetimi*. Ankara: Hatiboğlu Yayınevi.
- Balcı, A. (2004). *Sosyal Bilimlerde Araştırma: Yöntem, Teknik ve İlkeler*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Banks, R. (2000). Bullying in Schools. *ERIC Review*, 7(1), 12–14.

- Barker, M., & Bridgeman, C. (1994). *Preventing Vandalism: What Works? Crime Detection and Prevention Series, Paper 56*. London: Home Office Police Research Group.
- Bass, R. (2004). *The Impact of School Culture on School Safety: An Analysis of Elementary Schools in Southwestern Metropolitan School District. (Unpublished Doctoral Dissertation)*. The University of Arizona, Tucson, A.Z.
- Bastian, L. D., & Taylor, B. M. (1991). *School Crime: A National Crime Victimization Survey Report*. Princeton, NJ: Educational Testing Service.
- Başar, H. (2001). *Sınıf Yönetimi*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Başaran, İ. E. (1996). *Türkiye Eğitim Sistemi*. Ankara: Yargıcı Matbaası.
- Başaran, İ. E. (1999). *Eğitime Giriş*. Ankara: Yargıcı Matbaası.
- Benbenishty, R., Astor, A. R., Zeira, A., & Vinokur, A. D. (2002). Perceptions of Violence and Fear of School Attendance Among Junior High School Students In Israel. *Social Work Research, 26*(2), 71–87.
- Binns, K., & Markow, D. (1999). *The Metropolitan Life Survey of the American Teacher, 1999: Violence in America's Public Schools- Five Years Later*. New York: The Metropolitan Life Insurance Company & Louis Harris & Associates, Inc.
- Bobbitt, S., & Rohr, C. L. (1993). *What Are the Most Serious Problems in Schools. Issue Brief*. Washington, D.C: National Center for Educational Statistics.
- Brewster, C., & Railsback, J. (2001). *Schoolwide Prevention of Bullying*. Portland, O.R: Northwest Regional Educational Laboratory.
- Brunner, J., & Lewis, D. (2005). A Safe School's Top 10 Needs. *The Education Digest, 71*(1), 21–24.
- Bucher, K. T., & Manning, M. L. (2003). Challenges and Suggestions for Safe Schools. *The Clearing House, 76*(3).
- Bucher, K. T., & Manning, M. L. (2005). Creating Safe Schools. *The Clearing House, 79*(1), 55–60.
- Buffo, D. M. (2005). *An Investigation of the Perceptions of Students, Teachers and Parents Concerning within the Elementary Schools of a Large Suburban School District. (Unpublished Doctoral Dissertation)*. Loyola University, Chicago, IL

- Büyüköztürk, Ş. (2002). *Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı: İstatistik, Araştırma Deseni SPSS Uygulamaları ve Yorum (2. Basım)*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- California Department of Education. (1989). *Safe School: A Planning Guide for Action*. Sacramento, C.A: California Department of Education, School Safety and Violence Prevention Office.
- Callahan, C. M., & Rivara, F. P. (1992). Urban High School Youth and Handguns: A School-Based Survey. *Journal of the American Medical Association*, 267(22), 3038–3042.
- Cantor, D., & Wright, M. M. (2001). *School Crime Patterns: A National Profile of U.S. Public Schools Using Rates of Crime Reported to Police. Report on the Study on School Violence and Prevention*. Washington, DC U.S. Department of Education, Planning and Evaluation Service.
- Carney, A., & Merrell, K. (2001). Bullying in Schools: Perspectives on Understanding and Preventing an International Problem. *School Psychology International*, 21, 364–382.
- Carpenter, J. (1992). *Public School District Survey on Safe, Disciplined, and Drug-Free Schools: Contractor Report*. Washington. D.C: National Center for Education Statistics.
- Caulfield, S. L. (2000). Creating Peaceable Schools. *Annals of the American Academy of Political & Social Science*, 567(1), 170–186.
- Center for the Study and Prevention of Violence. (1998). *Safe School Planning*. Boulder, CO: Institute of Behavioral Science, University of Colorado.
- Center to Prevention Handgun Violence. (1990). *Caught in the Crossfire: A Report on Gun Violence in Our Nation's Schools*. Washington, D.C: Center to Prevention Handgun Violence.
- Centers for Disease Control and Prevention. (2006). Youth Risk Behavior Surveillance-United States, 2005. *Morbidity and Mortality Weekly Report (MMWR)*, 55(No. SS-5), 1–108.
- Chandler, K. A., Chapman, C. D., Rand, M. R., & Taylor, B. M. (1998). *Students' Reports of School Crime: 1989 and 1995*. Washington, D.C: U.S. Departments of Education and Justice. NCES 98–241/NCJ–169607.
- Chandler, K. A., Nolin, M. J., & Davies, E. (1995). *Student Strategies to Avoid Harm at School*. Washington, D.C: U.S. Department of Education (NCES 95–203).

- Chao, L. M., Parachini, A., Hernandez, F., Cody, M. J., & Davis, D. C. (1997). *From Words to Weapons: The Violence Surrounding Our Schools*. Los Angeles, CA: American Civil Liberties Union of Southern.
- Clark, K. L., & Blendinger, J. (1996). *A Study of The Knowledge and Skills of Teachers on School Safety*. Paper presented at the Mid-South Education Research Association., Tuscaloosa, A.L.
- Cotton, K. (1996). *School Size, School Climate and Student Performance*. Portland, OR: Northwest Regional Educational Laboratory.
- Coy, D. R. (2002). *Bullying ERIC/CASS Digest*. Greensboro, NC: ERIC Counseling and Student Services Clearinghouse, University of North Carolina (ERIC Document Number: ED459405).
- Crosse, S., Burr, M., Cantor, D., Hagen, C. A., & Hantmann, I. (2001). *Wide Scope, Questionable Quality: Drug and Violence Prevention Efforts in American Schools. Report on the Study on School Violence and Prevention*. Washington, D. C: U.S. Department of Education, Planning and Evaluation Service.
- Çelik, V. (2002). *Okul Kültürü ve Yönetimi*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Çınkır, Ş., & Karaman-Kepekci, Y. (2003). Öğrenciler Arası Zorbalık. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 9(34), 236–253.
- Dean, M. (1999). *Supporting Safe, Secure and Caring Schools in Alberta*. Edmonton, Alberta: Alberta Learning, Special Education Branch.
- DeVoe, J. F., & Kaffenberger, S. (2005). *Student Reports of Bullying: Results From the 2001 School Crime Supplement to the National Crime Victimization Survey*. Washington, DC: U.S. Government Printing Office.
- DeVoe, J. F., Peter, K., Kaufman, P., Miller, A. K., Noonan, M., Snyder, T. D., et al. (2004). *Indicators of School Crime and Safety: 2004 (NCES 2005–002/NCJ 205290)*. U.S. Departments of Education and Justice. Washington, DC: U.S. Government Printing Office.
- DeVoe, J. F., Peter, K., Kaufman, P., Ruddy, S. A., Miller, A. K., Planty, M., et al. (2002). *Indicators of School Crime and Safety: 2002. NCES 2003–009/NCJ 196753*. Washington, DC: U.S. Departments of Education and Justice.
- DeVoe, J. F., Peter, K., Kaufman, P., Ruddy, S. A., Miller, A. K., Planty, M., et al. (2003). *Indicators of School Crime and Safety: 2003. NCES 2004–004/NCJ 201257*. Washington, DC: U.S. Departments of Education and Justice.

- DeVoe, J. F., Peter, K., Noonan, M., Snyder, T. D., & Baum, K. (2005). *Indicators of School Crime and Safety:2005 (NCES 2006-001/NCJ 210697)*. U.S. Departments of Education and Justice. Washington, DC: U.S. Government Printing Office.
- Dönmez, B. (2001). Okul Güvenliği Sorunu ve Okul Yöneticisinin Rolü. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 7(25), 63-74.
- _____. (2004a). Bir Eğitim Kurumu Olarak Okul. Y. Özden (Ed.), *Öğretmenlik Mesleğine Giriş* (s. 85-114). Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- _____. (2004b). Sosyal Bir Sistem Olarak Sınıf ve Sınıfın Öğrenme İklimi. M. Şişman & S. Turan (Ed.), *Sınıf Yönetimi* (s. 43-62). Ankara: Öğreti, Pegem A Yayıncılık.
- Dönmez, B., & Güven, M. (2001). *Ortaöğretimde Görev Yapan Öğretmen ve Okul Yöneticilerinin Okul Güvenliğine İlişkin Algı ve Beklentileri (Araştırma Projesi, Proje No: 2001/54)*. Malatya: B. Dönmez ve M. Güven
- Dönmez, B., & Güven, M. (2002). Ortaöğretimde Görev Yapan Öğretmen ve Okul Yöneticilerinin Okul Güvenliğine İlişkin Algı ve Beklentileri. *Yaşadıkça Eğitim*, 75(74), 60-64.
- Dunn, M. (1999). Critical Elements in School Security. *American School & University*, 71(11), 13-16.
- Durmuş, E., & Gürkan, U. (2005). Lise Öğrencilerinin Şiddet ve Saldırganlık Eğilimleri. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 3(3), 253-269.
- Dwyer, K., & Osher, D. (2000). *Safeguarding our Children: An Action Guide*. Washington, D.C: U. S. Departments of Education and Justice, American Institutes for Reseach.
- Dwyer, K., Osher, D., & Warger, C. (1998). *Early Warning, Timely Response: A Guide to Safe Schools*. Washington, D.C: U. S. Department of Education.
- Erkan, S. (2003). Okullarda Tek Tip ya da Sebest Kıyafet. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 9(34), 268-279.
- Fager, J., & Boss, S. (1998). *Peaceful Schools*. Portland, O.R: Northwest Regional Educational Laboratory.
- Fidan, N., & Erden, M. (1994). *Eğitime Giriş*. Ankara: Meteksan Matbaacılık.
- Florida State Department of Education. (1997). *School Staff Guide to Risk and Resiliency*. Tallahassee: Florida State Department of Education Bureau of Instructional Support and Community Services.

- Foster, S. M. (2002). *Perceptions of Parents, Students, Teachers and Administrators of Internal and External Factor That Affect School Safety: A Case Study*. Unpublished Doctoral Dissertation, University of La Verne, La Verne, C.A. (UMI Number: 3056185).
- Garcia, P. A. (1994). Creating a Safe School Climate. *Thrust for Educational Leadership*, 24(2), 22–24.
- Gaustad, J. (1991). Schools Respond to Gangs and Violence [Special issue]. *Oregon School Study Council (OSSC) Bulletin*, 34(9).
- Goldstein, A. P. (1997). Controlling Vandalism: The Person-Environment Duet. In A. P. Goldstein & J. C. Conoly (Eds.), *School Violence Intervention: A Practical Handbook*. New York, NY: The Guilford Press.
- Gorski, J. D., & Pilotto, L. (1993). Interpersonal Violence among Youth: A Challenge for School Personnel. *Educational Psychology Review*, 5, 35–61.
- Gottfredson, G. D., Gottfredson, D. C., Czeh, E. R., Cantor, D., Crosse, S., & Hantman, I. (2000). *National Study of Delinquency Prevention in Schools. Final Report*. Ellicott City, MD: Gottfredson Associate.
- Gottfredson, G. D., Gottfredson, D. C., Payne, A. A., & Gottfredson, N. C. (2005). School Climate Predictors of School Disorder: Result From A National Study of Delinquency Prevention In Schools. *Journal of Research In Crime and Delinquency*, 42(4), 412–444.
- Güven, M. (2002). Okul Güvenliğinde Psikolojik Danışmanların Rolü ve Görevleri. *Eğitim Araştırmaları*, 5(9), 68–72.
- Güven, M., & Dönmez, B. (2002). Ortaöğretim Öğrencilerinin Okul Güvenliğine İlişkin Algı ve Beklentileri. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3(4), 59–68.
- Hawkins, J. D., Herrenkohl, T., Farrington, D., Brewer, D., Catalano, R., Harachi, T., et al. (2000, April). *Predictors of Youth Violence (OJJDP Juvenile Justice Bulletin)*. Washington, DC: U.S. Department of Justice, Office of Justice Programs, Office of Juvenile Justice and Delinquency Prevention.
- Hawkins, S. R., Campanaro, A., Pitts, T. B., & Steiner, H. (2002). Weapons in an Affluent Suburban School. *Journal of School Violence*, 1(1), 53–65.
- Heaviside, S., Rowand, C., Williams, C., & Farris, E. (1998). *Violence and Discipline Problems in U.S. Public Schools: 1996-97 (NCES 98-030). Project Officers, Shelley Burns and Edith McArthur*. Washington, D.C: U.S. Department of Education, National Center for Education Statistics.

- Hernandez, T. J., & Seem, S. R. (2004). A Safe School Climate: A Systemic Approach and the School Counselor. *Professional School Counseling, 7*(4), 256–262.
- Herrenkohl, T. L., Maguin, E., Hill, K. G., Hawkins, J. D., Abbott, R. D., & Catalano, R. F. (2000). Developmental Risk Factors For Youth Violence. *Journal of Adolescent Health, 26*(7), 176–186.
- Işık, H. (2004a). Okul Güvenliği: Kavramsal Bir Çözümleme. *Milli Eğitim Dergisi, 32*(164), 154–161.
- Işık, H. (2004b). Öğrenme Ortamlarının Fiziksel Düzeni. M. Şişman & S. Turan (Ed.), *Sınıf Yönetimi* (s. 37–71). Ankara: Öğreti, Pegem A Yayıncılık.
- Kapcı, E. G. (2004). İlköğretim Öğrencilerinin Zorbalığa Maruz Kalma Türünün ve Sıklığının Depresyon, Kaygı ve Benlik Saygısıyla İlişkisi, *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi, 37*(1), 1–13.
- Kaptan, S. (1998). *Bilimsel Araştırma ve İstatistik Teknikleri (Genişletilmiş 11. Baskı)*. Ankara: Tekışık Web Ofset Baskı.
- Karaman, M. (2004, 19 Ekim). Teneffüste Cinayet. *Sabah*.
- Karasar, N. (2003). *Bilimsel Araştırma Yöntemi: Kavramlar, İlkeler, Teknikler (12. Baskı)*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Kaufer, S. (1994). *99 Tips For Safe Schools*. Palm Springs, CA: Inter/Action Associates Inc.
- Kılıççı, Y. (1992). *Okulda Ruh Sağlığı*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Kingery, P. M., Coggeshall, M. B., & Alford, A. A. (1998). Violence at School: Recent Evidence from Four National Surveys. *Psychology in the Schools, 35*(1), 41–51.
- Kişioğlu, A. N., Demirel, R., & Öztürk, M. (2005). Assessing the Indoor Environment of Primary Schools in the Southwest of Turkey. *Indoor Built Environ, 14*(2), 141–145.
- Kitsantas, A., Ware, H. W., & Martinez-Arias, R. (2004). Students' Perceptions of School Safety: Effects by Community, School Environment, and Substance Use Variables. *Journal of Early Adolescence, 24*(4), 412–430.
- Kızmaz, Z. (2004). Öğrenim Düzeyi ve Suç: Suç-Okul İlişkisi Üzerine Sosyolojik Bir Araştırma. *Firat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 14*(2), 291–319.
- Klooster, M. V. (2002). *School Safety at an Urban High School: An In-Depth Study of Students' and Teachers' Perception*. Unpublished Doctoral Dissertation, Pepperdine University. , Malibu.

- Kneese, C., Fullwood, H., Schroth, G., & Pankake, A. (2003). Decreasing School Violence: A Research Synthesis. In M. S. E. Fisbaugh, T. R. Berkeley & G. Schroth (Eds.), *Ensuring Safe School Environments: Exploring Issues-Seeking Solutions* (pp. 39–58). New Jersey, London: Lawrence Erlbaum Associates Publishers.
- Lester, D., Hvedza, J., Sullivan, S., & Plourde, R. (1983). Maslow's Hierarchy of Needs and Psychological Health. *The Journal Of General Psychology*, 109, 83–85.
- Mansfield, W., Alexander, D., Farris, E., & Westat Inc. (1991). *Teacher Survey on Safe Disciplined, and Drug-Free Schools*. Washington. D.C: National Center for Education Statistics
- Mansfield, W., Farris, E., & Westat Inc. (1992). *Public School Principal Survey on Safe, Disciplined, and Drug-Free Schools Contractor Report*. Washington. D.C: National Center for Education Statistics.
- MEB. (1961). İlköğretim ve Eğitim Kanunu. *Resmî Gazete, Sayı: 10705 (5.11.1961)*.
- Metropolitan Life Insurance Company. (1993). *Metropolitan Life Survey of the American Teacher, 1993: Violence in America's Public Schools*. New York, NY: Louis Harris and Associates.
- Miller, A. M. (2003). *Violence in U.S. Public Schools: 2000 School Survey on Crime and Safety, NCES 2004–314 Revised*. U.S. Department of Education, National Center for Education Statistics. U.S. Government Printing Office.
- Nansel, T. R., Overpeck, M., Pilla, R. S., Ruan, W. J., Morton, B. S.-., & Scheidt, P. (2001). Bullying Behaviors among US Youth. . *Journal of the American Medical Association*, 285(16), 2094–2101.
- Nathan, J., & Febey, K. (2001). *Smaller, Safer, Saner, Successful Schools* Washington, DC: National Clearinghouse for Educational Facilities, Center for School Change, Humphrey Institute of the University of Minnesota. .
- National Education Association. (1996). *Safe Schools Manual: A Resource on Making Schools, Communities, and Families Safe for Children*. Washington, D.C: National Education Association.
- National Educational Service. (1996). *How to Create Safe Schools: Action Steps for The Community. A Workshop and Planning Guide to Help Communities Bring Security and Peace to Their Schools*. Bloomington, IN: National Educational Service.
- National Institute of Education. (1978). *Violent Schools- Safe Schools: The Safe School Study to Congress*. Washington, D.C: U.S. Department of Health, Education, and Welfare.

- National School Boards Association. (1993). *Violence in the Schools. How America's Schoolboards are Safeguarding Your Children. Best Practice Series.* Alexandria, VA: National School Boards Association.
- National School Safety Center. (1990). *School Safety Check Book.* Malibu, CA: Pepperdine University, National School Safety Center.
- National School Safety Center. (1992). *Gangs in Schools: Breaking Up is Hard to Do.* Westlake Village, CA: National School Safety Center.
- National School Safety Center. (2006). *Technical Assistance.* Retrieved <http://www.schoolsafety.us/Mission-Statement-p-3.html> 01 Haziran, 2006
- Nolin, M. J., Vaden-Keirnan, N., Feibeus, M. L., & Chandler, K. A. (1997). *Students Report of Availability, Peer Approval, and Use of Alcohol, Marijuana, and other Drugs at School: 1993.* Washington, D.C: U.S. Department of Education.
- North Carolina State Department of Public Instruction. (1998). *Safe Schools Facilities Planner. Environmental Control, School Size, Health and Life Safety, School Climate and Order.* Raleigh: North Carolina State Department of Public Instruction.
- Nural, E. (2002). Okul ve Sınıf Ortamı. In E. Toprakçı (Ed.), *Eğitim Üzerine* (pp. 291–317). Ankara: Ütopya Yayınevi.
- O'Reilly, E. M., & Verdugo, R. R. (1999). Safe Schools Indicators: Theory, Data, and Social Policy. *Education and Urban Society*, 31(3), 334–348.
- Olweus, D. (1993). *Bullying at School: What We Know and What We Can Do.* Cambridge, MA: Blackwell Publishing
- Öğülmüş, S. (1995). *Okullarda (Liselerde) Şiddet ve Saldırganlık* Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi.
- Özbay, Ö. (2004). Age, Delinquency, and Social Bonding Theory. *Sosyoloji Araştırmaları Dergisi*, 7(1), 53–75.
- Payne, A. A., Gottfredson, D. C., & Gottfredson, G. D. (2003). Schools as Communities: The Relationships Among Communal School Organization, Student Bonding, and School Disorder. *Criminology*, 41(3), 749–777.
- Pereira, B., Mendonça, D., Neto, C., Valente, L., & Smith, P. K. (2004). Bullying in Portuguese Schools. *School Psychology International*, 25(2), 207–222.
- Perone, D. C. (1998). *The Relationship between School Climate and School Safety: Perceptions of Urban Middle School students and Teachers.* Unpublished Doctoral Dissertation, Temple University, Philadelphia, PA.

- Pişkin, M. (2002). Okul Zorbalığı: Tanımı, Türleri, İlişkili Olduğu Faktörler ve Alınabilecek Önlemler *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 2(2), 531–562.
- Planty, M., & DeVoe, J. F. (2005). *An Examination of the Conditions of School Facilities Attended by 10th-Grade Students in 2002*. Washington, DC: U.S. Department of Education, National Center for Education Statistics, U.S. Government Printing Office.
- Poland, S. (1997). School Crisis Teams. In A. P. Goldstein & J. C. Conoley (Eds.), *School Violence Intervention: A Practical Handbook*. London: The Guilford Press.
- Pollack, I., & Sundermann, C. (2001). Creating Safe Schools: A Comprehensive Approach. *Journal of the Office of Juvenile Justice and Delinquency Prevention*, 8(1), 13–20.
- Prothrow-Stith, D., & Quaday, S. (1995). Hidden Casualties: the Relationship Between Violence and Learning. *Streamlined Seminar*, 14(2), 1–4.
- Reddick, T. L., & Peach, L. (1998). *A Study Concerning Selected Elements of a Safe School Environment*. Paper presented at the First Annual Meeting on Safe Schools., Cookeville, TN.
- Robbins, S. P. (1994). *Örgütsel Davranışın Temelleri* (S. A. Öztürk, Trans.). Eskişehir: Etam A.Ş.
- Rose, L. C., & Gallup, A. M. (1998). The 30th Annual Phi Delta Kappa/Gallup Poll of the Public's Attitudes toward the Public Schools. *Phi Delta Kapan*, 80(1), 41–56.
- Rose, L. C., & Gallup, A. M. (2005). The 37th Annual Phi Delta Kappa/ Gallup Poll of the Public's Attitudes Toward the Public Schools. *Phi Delta Kapan*, 87(1), 41–57.
- Saldıroğlu, H., Özhan, G., Çakır, S. G., Kılıç, Ş., Erdoğan, F., & Soyutürk, M. (2003). *Okullarımızda İntihar ve Suç: İntihar Eden, İntihar Girişimi ve Adli Kayda Geçmiş Suçu Bulunan Öğrencilerin Sosyo-demografik Özellikleri (Yayınlanmamış Araştırma Raporu)*. Ankara: MEB Özel Eğitim Rehberlik ve Danışma Hizmetleri Genel Müdürlüğü.
- Schneider, T., Walker, H., & Sprague, J. (2000). *Safe School Design: A Handbook for Educational Leaders- Applying the Principles of Crime Prevention Through Environmental Design*. Eugene, OR: Clearinghouse on Educational Management, University of Oregon.
- Schonfeld, D., & Newgass, S. (2003, September). School Crisis Response Initiative. *OVC (Office for Victims of Crime) Bulletin, U.S. Department of Justice, Office of Justice Programs, Office for Victims of Crime*.

- Schroth, G., Pankake, A., Fullwood, H., & Gates, G. (2003). A Comparison of Urban and Rural Conditions and Their Relationship to School Violence. In M. S. E. Fisbaugh, T. R. Berkeley & G. Schroth (Eds.), *Ensuring Safe School Environments: Exploring Issues-Seeking Solutions*. New Jersey, London: Lawrence Erlbaum Associates Publishers.
- Shader, M. (2003). *Risk Factors for Delinquency: An Overview*. Washington, DC: U. S. Department of Justice, Office of Justice Programs, Office of Juvenile Justice and Delinquency Prevention.
- Shaw, M. (2001). *Promoting Safety in Schools: International Experience and Action*. Montreal.
- Sheley, J. F., & D.Wright, J. (2000). *High School Youth, Weapons, and Violence: A National Survey of Weapon-Related Experiences, Behaviors, and Concerns-Final Report*. . Washington, D.C: US Department of Justice.
- Smith, I. M. (2002). *The Effects of School Safety on the Learning Environment of a Middle School*. Pemberton: Pemberton Township School District (ERIC Document Number: ED 471557).
- Stephens, R. D. (1995). *Safe Schools: A Handbook For Violence Prevention*. Bloomington, IN: National Educational Service.
- Stephens, R. D. (1997). National Trends in School Violence: Statistics and Prevention Strategies. In A. P. Goldstein & J. C. Conoley (Eds.), *School Violence Intervention A Pratical Handbook* (pp. 72-90). New York, NY: Guilford Publications.
- Şişman, M. (2004). *Öğretmenliğe Giriş (7. Baskı)*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Taymaz, H. (2003). *İlköğretim ve Ortaöğretim Müdürleri İçin Okul Yönetimi (7. Baskı)*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Tezcan, M. (1997). *Eğitim Sosyolojisi (11. Baskı)*. Ankara: Zirve Ofset.
- Tor, H., & Sargın, N. (2005). *İlköğretim Okullarının İkinci Kademesinde Okuyan Öğrencilerin Şiddet Hakkındaki Görüşleri*. XIV. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi Denizli.
- Türk Dil Kurumu. (2005). *Türkçe Sözlük (10. Baskı)*. Ankara: Türk Dil Kurumu.
- Türkmen, M. (2004). *Orta Öğretim Kurumlarında Okul Güvenliği ile İlgili Yaşanan Sorunlar*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Çanakkale.

- U.S. Department of Education, & National Center for Education Statistics. (2004). *Crime and Safety in America's Public Schools: Selected Findings from the School Survey on Crime and Safety*. Washington, D.C: U.S. Department of Education & National Center for Education Statistics.
- U.S. Department of Education, & Office of Safe and Drug-Free Schools. (2004). *Practical Information On Crisis Planning: A Guide For Schools And Communities*. Washington, D.C: U.S. Department of Education.
- U.S. Department of Education, & National Center for Education Statistics. (2002). *Are America's Schools Safe? Students Speak Out: 1999 School Crime Supplement*. Washington, D.C: U.S. Department of Education & National Center for Education Statistics.
- U.S. Departments of Education and Justice. (1998). *1998 Annual Report on School Safety*. Washington, D.C: U.S. Departments of Education and Justice.
- _____. (1999). *1999 Annual Report on School Safety*. Washington, D.C: U.S. Departments of Education and Justice.
- Variş, F. (Ed.). (1994). *Eğitim Bilimine Giriş*. Ankara: Atlas Kitabevi.
- Verdugo, R. R., & Schneider, J. M. (1999). Quality Schools, Safe Schools: A Theoretical and Empirical Discussion. *Education and Urban Society*, 31(3), 286–308.
- Vossekuil, B., Fein, R. A., Reddy, M., Borum, R., & Modzeleski, W. (2004). *The Final Report and Findings of the Safe School Initiative: Implications for the Prevention of School Attacks in the United States*. Washington, D.C: U. S. Secret Service & U.S. Department Of Education.
- Walker, H. M., & Gresham, F. M. (1997). Making Schools Safer and Violence Free. *Intervention in School and Clinic*, 32(4), 199–204.
- Wanat, C. L. (1996). Defining Safe Schools. *Journal for A Just & Caring Education*, 2(2), 121–133.
- Warner, B. S., Weist, M. D., & Krulak, A. (1999). Risk Factors For School Violence. *Urban Education*, 34(1), 52–68.
- Welsh, W. N. (2000). The Effects of School Climate on School Disorder. *The Annals Of The American Academy Of Political and Social Science*, 567(1), 88–107.
- _____. (2003). Individual and Institutional Predictors Of School Disorder. *Youth Violence and Juvenile Justice*, 1(4), 346–368.
- Welsh, W. N., Stokes, R., & Greene, J. R. (2000). A Macro-Level Model of School Disorder. *Journal of Research In Crime and Delinquency*, 37(3), 243–283.

- Whitney, I., & Smith, P. K. (1993). A Survey of The Nature and Extent of Bullying in Junior/Middle and Secondary Schools. *Educational Research*, 35, 3–25.
- Yavuzer, H. (2001). *Çocuk ve Suç (Onuncu Basım)*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Yiğit, B. (2004). Sınıfta Disiplin ve Öğrenci Davranışının Yöntemi. M. Şişman & S. Turan (Ed.), *Sınıf Yönetimi* (s. 156–179). Ankara: Öğreti, Pegem A Yayıncılık.
- Yıldırım, P. K. (2003). *Çıkamaz Sokak: Okulda Şiddet ve Zorbalık*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Zeira, A., Astor, R. A., & Benbenishty, R. (2003). School Violence in Israel: Findings of a National Survey. *Social Work*, 48(4), 471–483.

EKLER

EK- 1: OKUL GÜVENLİĞİ ANKETİ

EK-2: ANKET İLE İLGİLİ İZİN YAZISI

EK-3: İLKÖĞRETİM OKULLARI SED BELİRLEME FORMU

EK-4: 2005-2006 ÖĞRETİM YILI İLKÖĞRETİM OKULLARI 6, 7 ve 8. SINIF ÖĞRENCİ SAYILARI, OKUL BÜYÜKLÜĞÜ ve SED

EK- 1: OKUL GÜVENLİĞİ ANKETİ

Sevgili Öğrenci,

“İlköğretim İkinci Kademe Öğrencilerinin Okul Güvenliğine İlişkin Algıları” konulu araştırmanın bilgi toplama aracı olan bu anket iki bölümden oluşmaktadır. Her bölümde yer alan soruların nasıl cevaplandırılması gerektiği bölüm başlarında açıklanmıştır. **Lütfen hiçbir soruyu cevapsız bırakmayınız.** Cevaplarınızı bu açıklamalara göre eksiksiz ve içtenlikle vermeniz araştırmanın sonuçlarını önemli ölçüde etkileyebilecektir. Araştırmanın bulguları ayrıca özet halinde okullarınıza gönderilecek ve sonuçtan haberdar olmanız sağlanacaktır. Bu anket yoluyla elde edilecek bilgiler tamamen gizli tutulacaktır. Bu nedenle isim yazmanıza gerek yoktur.

Soruları cevaplandırarak, araştırmaya yapacağınız önemli katkılar için şimdiden teşekkür ederim.

Niyazi ÖZER
İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

BİRİNCİ BÖLÜM

Bu bölümde kişisel durumunuza ilişkin sorular bulunmaktadır. Her soruda size uygun seçeneği “()” içerisine “X” işareti atarak belirtiniz.

Örnek : (X)

Okulunuz :

Cinsiyetiniz : () Kız () Erkek

Sınıfınız : () 6. Sınıf () 7. Sınıf () 8. Sınıf

Lütfen Arka Sayfaya Geçiniz

EK-1 (Devamı)

İKİNCİ BÖLÜM

Bu bölümde okul güvenliği ile ya da okulunuzun güvenliği ilgili bazı ifadeler yer almaktadır. Her bir ifadeye katılma düzeyinizi ölçekteki sıklık derecesine göre değerlendiriniz. İfadeye tamamen katılıyorsanız “5”i, çoğunlukla katılıyorsanız “4”ü, orta düzeyde katılıyorsanız “3”ü, kısmen katılıyorsanız “2”yi, katılmıyorsanız “1”i işaretleyiniz.

Örnek : 5 ● 3 2 1

	Tamamen Katılıyorum	Çoğunlukla Katılıyorum	Orta Düzeyde Katılıyorum	Kısmen Katılıyorum	Katılmıyorum
1. Okul giriş-çıkışlarında, merdivenlerde sıkışıklık yaşanır.	5	4	3	2	1
2. Okulumuzdaki bazı öğrencilerin okula ustura, bıçak, jilet gibi aletler getirdikleri olur.	5	4	3	2	1
3. Okulumuzda bazen değerli eşya ya da para çalındığı olur.	5	4	3	2	1
4. Okulumuzdaki bazı öğrencilerin başka öğrencilerden korktukları için okula gelmedikleri/gelemedikleri olur.	5	4	3	2	1
5. Okulumuzda sürekli kavga eden veya kavga çıkaran belli öğrenciler vardır.	5	4	3	2	1
6. Okulumuzdaki bazı öğrencilerin diğer öğrencileri tehdit ettikleri olur.	5	4	3	2	1
7. Okulumuzdaki bazı öğrencilerin okul bina ve demirbaşlarına (örn. duvarlar, kapılar, sıralar vb.) zarar verdiği olur.	5	4	3	2	1
8. Derslerden önce ve teneffüslerde okul bahçesindeyken kendimi güvende hissedirim.	5	4	3	2	1
9. Okul kantininde satılan yiyeceklerin sağlık koşulları açısından güvenilir olduğunu düşünüyorum.	5	4	3	2	1
10. Okul binası içinde ve bahçesinde öğretmenlerin ve yöneticilerin hiç denetlemedikleri yerler var.	5	4	3	2	1
11. Okulumuzdaki bazı öğrencilerin okula silah (örn., tabanca) getirdikleri olur.	5	4	3	2	1
12. Okulumuzda bazı öğrencilerin değerli bir eşyasının ya da parasının başka öğrenciler tarafından zorla alındığı olur.	5	4	3	2	1
13. Okula gelirken ya da okuldan dönerken birilerinin paramı ya da eşyalarımı zorla alacağından korkuyorum.	5	4	3	2	1
14. Bazı öğretmenlerin dersinde kendimi tedirgin hissettiğim olur.	5	4	3	2	1
15. Okulumuzdaki bazı öğrencilerin okula alkollü geldikleri olur.	5	4	3	2	1
16. Öğrencilerin ve okul personelinin güvenliği açısından tehlikeli olan kişiler, okul bahçesine rahatlıkla girebilir.	5	4	3	2	1

EK-1 (Devamı)

Aşağıdaki ifadelere tamamen katılıyorsanız “⑤”i, çoğunlukla katılıyorsanız “④”ü, orta düzeyde katılıyorsanız “③”ü, kısmen katılıyorsanız “②”yi, katılmıyorsanız “①”i işaretleyiniz.	Tamamen Katılıyorum	Çoğunlukla Katılıyorum	Orta Düzeyde Katılıyorum	Kısmen Katılıyorum	Katılmıyorum
17. Okulumuzdaki öğretmenlerin, bazı öğrenciler tarafından tehdit edildiği olur.	⑤	④	③	②	①
18. Okulumuzda, öğrencilere cinsel tacizde (sarkıntılık, sözlü taciz, elle taciz vb.) bulunan bazı okul personeli (öğretmen, yönetici, memur, temizlik görevlisi vb.) vardır.	⑤	④	③	②	①
19. Okulumuzdaki öğrencilerin, bazı öğretmenler tarafından tehdit edildiği olur.	⑤	④	③	②	①
20. Okuldayken bir deprem olması halinde, okul binasının hasar göreceğini düşünüyorum.	⑤	④	③	②	①
21. Okulumuzdaki bazı öğrenciler okul içerisinde ve çevresinde sigara içerler.	⑤	④	③	②	①
22. Okula gelirken ya da okuldan dönerken trafik kazası geçirmekten korkuyorum.	⑤	④	③	②	①
23. Okulumuzda uyuşturucu ve uçuşu madde (esrar, eroin, baly, hap, vb.) kullanan bazı öğrenciler var.	⑤	④	③	②	①
24. Okula gelirken ya da okuldan dönerken birilerinin sarkıntılık yapmasından ve taciz etmesinden korkuyorum.	⑤	④	③	②	①
25. Okulumuzdaki yaşça büyük ya da fiziksel olarak güçlü bazı öğrenciler, diğer öğrencilere sözlü veya fiziksel saldırıda (hakaret, küfür, dövme, saç çekme vb.) bulunurlar.	⑤	④	③	②	①
26. Okulumuzda, öğrencilerin çekindikleri çete grupları var.	⑤	④	③	②	①
27. Hava karardığında, okuldayken ve okuldan dönerken kendimi tedirgin hissettiğim olur.	⑤	④	③	②	①
28. Okulumuzda öğrenciler tarafından dışlanan, içine kapanık bazı öğrenciler var.	⑤	④	③	②	①
29. Bazı öğretmenler cinsiyet, ırk, mezhep vb. nedenlerden dolayı öğrenciler arasında ayırım yapmaktadırlar.	⑤	④	③	②	①
30. Okulumuzda bazı öğrencilere aşağılayıcı ve alaycı isimler takılır.	⑤	④	③	②	①
31. Okulumuzun ve eşyalarının bakımsız olması (kırık sıra ve pencereler, bozuk sınıf ve koridor zemini vb.) nedeniyle öğrencilerin yaralanmasına neden olan kazalar yaşanır.	⑤	④	③	②	①
32. Okulumuzdaki bazı öğrenciler okula cinsel içerikli dergi, gazete ve CD getirirler.	⑤	④	③	②	①
33. Okulumuzda velilerin öğretmen ya da yöneticilerle kavga ettikleri olur.	⑤	④	③	②	①
34. Okulumuzda öğrencilere cinsel tacizde (sarkıntılık, sözlü taciz, elle taciz vb.) bulunan bazı <u>öğrenciler</u> vardır.	⑤	④	③	②	①
35. Öğrencilerin ve okul personelinin güvenliği açısından tehlikeli olan kişiler <u>okul binasına</u> rahatlıkla girebilirler.	⑤	④	③	②	①

EK-2: ANKET İLE İLGİLİ İZİN YAZISI

T.C.
MALATYA VALİLİĞİ
İl Milli Eğitim Müdürlüğü

Sayı : B.08.4.MEM.4.44.07.510/

Konu : Anket Uygulaması

VALİLİK MAKAMINA

İnönü Üniversitesi Öğrenci İşleri Daire Başkanlığının, anket uygulaması konulu 20.03.2006 tarihli yazıları ilişikte sunulmuş olup, Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Eğitim Yönetimi ve Denetimi Bilim Dalı Yüksek Lisans Öğrencisi Niyazi ÖZER'in "İlköğretim İkinci Kademe Öğrencilerinin Okul Güvenliğine İlişkin Algıları" konulu tez çalışmasını İlimiz Merkeze bağlı İlköğretim okullarında yapma isteği Müdürlüğümüzce uygun görülmüştür.

Makamlarınızca da uygun görüldüğü takdir de tensiplerinize arz ve teklif ederim.

Mehmet BULUT
Milli Eğitim Müdür V.

OLUR.

21.03.2006

Abdullah KÜÇÜK

Vali a.

Vali Yardımcısı

EK-3: İLKÖĞRETİM OKULLARI SED BELİRLEME FORMU

Değerli İlköğretim Müfettişi,

Doç Dr. Burhanettin DÖNMEZ danışmanlığında yürüttüğüm “**İlköğretim İkinci Kademe Öğrencilerinin Okul Güvenliğine İlişkin Algıları**” konulu tez çalışmasının alt amaçlarından biri, okullarda yaşanan güvenlik sorunlarının, öğrencilerin sosyo-ekonomik düzeyine göre farklılaşıp farklılaşmadığının belirlenmesidir. Bu amaçla sizlerden ilköğretim okullarını, okulun bulunduğu çevreyi ve okula devam eden öğrencilerin sosyo-ekonomik düzeylerini göz önünde bulundurarak sınıflandırmanız istenmektedir.

Çalışmaya yaptığınız katkılardan dolayı teşekkür ederim.

Arş. Grv. Niyazi ÖZER
İnönü Üniversitesi, Eğitim Fakültesi

I. EĞİTİM BÖLGESİ İLKÖĞRETİM OKULLARI	Alt SED	Orta SED	Üst SED
1. Abdulkadir Eriş İ.Ö.O	[]	[]	[]
2. Alpaslan İ.Ö.O	[]	[]	[]
3. Beydağı İ.Ö.O	[]	[]	[]
4. İbni Sina İ.Ö.O	[]	[]	[]
5. Karakavak İ.Ö.O	[]	[]	[]
6. M. Akif Ersoy İ.Ö.O	[]	[]	[]
7. M. Topsakal İ.Ö.O	[]	[]	[]
8. M. Avni Cüre İ.Ö.O	[]	[]	[]
9. Petrol Ofisi İ.Ö.O	[]	[]	[]
10. Sadiye Ünsalan İ.Ö.O	[]	[]	[]
11. Sakarya İ.Ö.O	[]	[]	[]
12. Sümer İ.Ö.O	[]	[]	[]
13. Ş. Konuk İ.Ö.O	[]	[]	[]
14. Şeker İ.Ö.O	[]	[]	[]
15. Şentepe İ.Ö.O	[]	[]	[]
16. F. Taşkınsoy İ.Ö.O	[]	[]	[]
17. Yalçın Koreş İ.Ö.O	[]	[]	[]
18. M. Emin Bitlis İ.Ö.O	[]	[]	[]

EK-3 (Devamı)

II. EĞİTİM BÖLGESİ İLKÖĞRETİM OKULLARI	Alt SED	Orta SED	Üst SED
1. 100. Yıl İ.Ö.O	[]	[]	[]
2. 13 Şubat İ.Ö.O	[]	[]	[]
3. 23 Nisan İ.Ö.O	[]	[]	[]
4. Cumhuriyet İ.Ö.O	[]	[]	[]
5. Fevzi Çakmak İ.Ö.O	[]	[]	[]
6. Hidayet İ.Ö.O	[]	[]	[]
7. Kadızade İ.Ö.O	[]	[]	[]
8. Kaynarca İ.Ö.O	[]	[]	[]
9. Melekbaba İ.Ö.O	[]	[]	[]
10. Milli Egemenlik İ.Ö.O	[]	[]	[]
11. Mimar Sinan İ.Ö.O	[]	[]	[]
12. Necatibey İ.Ö.O	[]	[]	[]
13. Ş. Y. Hakkı Akyüz İ.Ö.O	[]	[]	[]
14. T. Memnune Gültekin İ.Ö.O	[]	[]	[]
15. Yahya Kemal Beyathı İ.Ö.O	[]	[]	[]
16. Yaka İ.Ö.O	[]	[]	[]
17. Yaşar Öncan İ.Ö.O	[]	[]	[]
18. Y. Ahmet Parlak İ.Ö.O	[]	[]	[]
19. Ziya Gökalp İ.Ö.O	[]	[]	[]

III. EĞİTİM BÖLGESİ İLKÖĞRETİM OKULLARI	Alt SED	Orta SED	Üst SED
1. Derme İ.Ö.O	[]	[]	[]
2. Fırat İ.Ö.O	[]	[]	[]
3. Hasan Varol I İ.Ö.O	[]	[]	[]
4. Hasan Varol II İ.Ö.O	[]	[]	[]
5. Hayrettin Sönmezay İ.Ö.O	[]	[]	[]
6. İnönü İ.Ö.O	[]	[]	[]
7. İstiklal İ.Ö.O	[]	[]	[]
8. Kemal Özalper İ.Ö.O	[]	[]	[]
9. Mehmet Akif İ.Ö.O	[]	[]	[]
10. M. Kemal Atatürk İ.Ö.O	[]	[]	[]
11. Mustafa Necati İ.Ö.O	[]	[]	[]
12. Özel İdare İ.Ö.O	[]	[]	[]
13. Rahmi Akıncı İ.Ö.O	[]	[]	[]
14. Yavuz Selim İ.Ö.O	[]	[]	[]

EK-3 (Devamı)

IV. EĞİTİM BÖLGESİ İLKÖĞRETİM OKULLARI	Alt SED	Orta SED	Üst SED
1. 30 Ağustos İ.Ö.O	[]	[]	[]
2. Atatürk İ.Ö.O	[]	[]	[]
3. Barbaros İ.Ö.O	[]	[]	[]
4. Cengiz Topel İ.Ö.O	[]	[]	[]
5. Fatih İ.Ö.O	[]	[]	[]
6. Gazi İ.Ö.O	[]	[]	[]
7. G. Osman Paşa İ.Ö.O	[]	[]	[]
8. H. İbrahim Işık İ.Ö.O	[]	[]	[]
9. Kampüs İ.Ö.O	[]	[]	[]
10. Kanuni İ.Ö.O	[]	[]	[]
11. Kazım Karabekir İ.Ö.O	[]	[]	[]
12. Milli Eğitim Vakfı İ.Ö.O	[]	[]	[]
13. Muhittin Özmumcu İ.Ö.O	[]	[]	[]
14. Şht. Alb. İ. Karaoğlanoğlu İ.Ö.O	[]	[]	[]
15. Türkiyem İ.Ö.O	[]	[]	[]
16. Vakıfbank İ.Ö.O	[]	[]	[]

**EK-4: 2005-2006 ÖĞRETİM YILI İLKÖĞRETİM OKULLARI 6, 7 ve 8. SINIF
ÖĞRENCİ SAYILARI, OKUL BÜYÜKLÜĞÜ ve SED**

Sıra	KURUM ADI	6. Sınıf		7. Sınıf		8. Sınıf		1-8. Sınıf Toplam	OB	SED
		E	K	E	K	E	K			
1	100.Yıl İ.Ö.O	113	98	77	86	84	72	1531	1.001-1.500	Alt SED
2	13 Şubat İ.Ö.O	27	16	22	22	10	9	370	0-500	Alt SED
3	23 Nisan İ.Ö.O	13	22	8	29	21	13	234	0-500	Alt SED
4	30 Ağustos İ.Ö.O	76	53	55	58	52	47	860	501-1.000	Orta SED
5	Abdulkadir Eriş İ.Ö.O	172	136	146	134	127	125	2284	1.500 Üzeri	Orta SED
6	Alpaslan İ.Ö.O	78	56	60	62	65	72	1106	1.001-1.500	Orta SED
7	Atatürk İ.Ö.O	159	153	161	164	146	141	2055	1.500 Üzeri	Üst SED
8	Barbaros İ.Ö.O	105	78	91	84	81	83	1449	1.001-1.500	Orta SED
9	Cengiz Topel İ.Ö.O	120	98	131	100	108	87	1544	1.500 Üzeri	Orta SED
10	Cumhuriyet İ.Ö.O	63	55	56	52	49	55	886	501-1.000	Orta SED
11	Derme İ.Ö.O	52	54	57	40	82	83	925	501-1.000	Üst SED
12	Fatih İ.Ö.O	94	105	82	83	86	78	1422	1.001-1.500	Üst SED
13	Fırat İ.Ö.O	90	87	91	59	71	65	1214	1.001-1.500	Üst SED
14	Gazi İ.Ö.O	61	53	58	52	46	40	751	501-1.000	Üst SED
15	Hacı İbrahim Işık İ.Ö.O	101	108	112	89	87	102	1540	1.500 Üzeri	Alt SED
16	İ. Hasan Varol İ.Ö.O	87	73	107	75	104	72	1064	1.001-1.500	Üst SED
17	Hayrettin Sönmezay İ.Ö.O	136	95	119	103	116	97	1349	1.001-1.500	Orta SED
18	Hidayet İ.Ö.O	140	137	105	95	118	119	1876	1.500 Üzeri	Alt SED
19	İnönü İ.Ö.O	102	99	122	109	127	92	1780	1.500 Üzeri	Orta SED
20	İstiklal İ.Ö.O	27	19	30	16	20	27	391	0-500	Alt SED
21	Kanuni İ.Ö.O	16	26	22	11	19	13	361	0-500	Alt SED
22	Karakavak İ.Ö.O	43	44	42	34	42	45	683	501-1.000	Alt SED
23	Kaynarca İ.Ö.O	31	32	36	32	20	20	393	0-500	Alt SED
24	Kazım Karabekir İ.Ö.O	126	102	123	97	110	97	1746	1.500 Üzeri	Orta SED
25	Kemal Özalper İ.Ö.O	201	169	154	188	178	160	2700	1.500 Üzeri	Orta SED
26	Mehmet Akif İ.Ö.O	51	56	37	43	44	32	833	501-1.000	Alt SED
27	Mehmet Emin Bitlis İ.Ö.O	65	44	60	56	53	73	1046	1.001-1.500	Orta SED
28	Melekbaba İ.Ö.O	65	60	71	59	44	55	1061	1.001-1.500	Alt SED
29	Gazi Osman Paşa İ.Ö.O	25	22	30	27	21	25	371	0-500	Alt SED
30	Milli Eğitim Vakfı İ.Ö.O	56	45	44	38	46	45	706	501-1.000	Orta SED
31	Mimar Sinan İ.Ö.O	56	55	53	54	49	47	801	501-1.000	Alt SED
32	Mustafa Avni Cüre İ.Ö.O	12	15	10	10	10	7	178	0-500	Alt SED
33	Mustafa Kemal Atatürk İ.Ö.O	64	66	58	59	64	54	965	501-1.000	Orta SED
34	Mustafa Necati İ.Ö.O	60	62	60	61	56	50	885	501-1.000	Orta SED
35	Özel İdare İ.Ö.O	52	47	43	36	54	38	950	501-1.000	Orta SED

EK-4 (Devamı)

Sıra	KURUM ADI	6. Sınıf		7. Sınıf		8. Sınıf		1-8. Sınıf Toplam	OB	SED
		E	K	E	K	E	K			
36	Rahmi Akıncı İ.Ö.O	179	169	212	151	195	150	2813	1.500 Üzeri	Orta SED
37	Sakarya İ.Ö.O	28	32	30	26	20	23	489	0-500	Orta SED
38	Seker İ.Ö.O	67	75	66	62	64	49	1096	1.001-1.500	Orta SED
39	Sentepe İ.Ö.O	47	61	43	39	52	38	727	501-1.000	Alt SED
40	Sümer İ.Ö.O	171	156	162	132	147	128	2296	1.500 Üzeri	Orta SED
41	Şht. Alb.İ. Karaoğlanoğlu İ.Ö.O	13	23	10	18	9	14	260	0-500	Alt SED
42	Şht Atgm.F. Taşkınsoy İ.Ö.O.	81	76	83	66	81	73	1173	1.001-1.500	Orta SED
43	Şehit Konuk İ.Ö.O	14	12	16	10	12	11	327	0-500	Üst SED
44	Tevfik Memnune Gültekin İ.Ö.O	50	57	57	51	62	58	893	501-1.000	Alt SED
45	Vakıfbank İ.Ö.O	79	66	72	61	59	54	1026	1.001-1.500	Orta SED
46	Yahya Kemal Beyatlı İ.Ö.O	54	29	60	48	31	37	791	501-1.000	Orta SED
47	Yavuz Selim İ.Ö.O	59	62	69	56	55	48	909	501-1.000	Alt SED
48	Yeşiltepe Ahmet Parlak İ.Ö.O	80	97	94	80	93	88	1487	1.001-1.500	Alt SED
49	Ziya Gökalp İ.Ö.O	92	73	76	69	67	61	1250	1.001-1.500	Alt SED
50	Cahide Nebioğlu İ.Ö.O	40	35	32	48	38	37	603	501-1.000	Alt SED
51	Hasan Varol 2.İ.Ö.O	51	53	46	37	38	32	698	501-1.000	Orta SED
52	İbni Sina İ.Ö.O	15	17	11	11	12	11	259	0-500	Alt SED
53	Kampus İ.Ö.O	16	8	11	12	5	3	132	0-500	Üst SED
54	Mehmet Akif Ersoy İ.Ö.O	23	28	23	14	21	12	321	0-500	Üst SED
55	Mehmet Topsakal İ.Ö.O	69	72	72	64	68	58	707	501-1.000	Alt SED
56	Milli Egemenlik İ.Ö.O	43	45	13	17	24	22	831	501-1.000	Alt SED
57	Muhittin Özmemcu İ.Ö.O	65	49	40	44	47	42	684	501-1.000	Alt SED
58	Necatibey İ.Ö.O	45	45	39	41	44	45	660	501-1.000	Orta SED
59	Petrol Ofisi İ.Ö.O	9	16	14	15	19	11	210	0-500	Alt SED
60	Sadiye Ünsalan İ.Ö.O	36	38	24	37	29	16	506	501-1.000	Orta SED
61	Şehit Yzb. Hakkı Akyüz İ.Ö.O	57	54	45	45	47	39	832	501-1.000	Alt SED
62	Türkiyem İ.Ö.O	77	62	75	65	90	55	1300	1.001-1.500	Üst SED
63	Yalçın Kores İ.Ö.O	15	4	4	13	9	11	140	0-500	Alt SED
64	Yaşar Öncan İ.Ö.O	51	36	45	34	40	38	595	501-1.000	Alt SED